# GAII INSTITVTIONVM

## COMMENTARII QVATTVOR

CODICIS VERONENSIS DENVO COLLATI
APOGRAPHVM CONFECIT

ET

IVSSV ACADEMIAE REGIAE SCIENTIARVM BEROLINENSIS

EDIDIT

GVILELMVS STVDEMVND

ACCEDIT PAGINA CODICIS VERONENSIS PHOTOGRAPHICE EFFICTA

PROSTAT
LIPSIAE APVD SALOMONEM HIRZEL

A. MDCCCLXXIV.

G

Gaius

# GAII
# INSTITVTIONVM
## COMMENTARII QVATTVOR

CODICIS VERONENSIS DENVO COLLATI
APOGRAPHVM CONFECIT

ET

IVSSV ACADEMIAE REGIAE SCIENTIARVM BEROLINENSIS

EDIDIT

GVILELMVS STVDEMVND

ACCEDIT PAGINA CODICIS VERONENSIS PHOTOGRAPHICE EFFICTA

PROSTAT
LIPSIAE APVD SALOMONEM HIRZEL

A. MDCCCLXXIV.

97

F TX
For 14 4s


9/22/30

SVMME · REVERENDO

CAPITVLO

ECCLESIAE · EPISCOPALIS · VERONENSIS

S ·

# PROOEMIVM
## GVILELMI STVDEMVND.

---

*Adhuc curaui unum hoc quidem, ut mi esset fides.*

Codex bibliothecae capituli Veronensis olim numero XV nunc 13 signatus membranaceus forma quadrata foliorum 127 S. Hieronymi epistulas et polemica saeculo octauo exarata continet[a]). Qui cum neglegenter a Vallarsio inspectus esset, priusquam scriptura passim euanida facta nouis remediis chemicis temptaretur, a me et a Rudolfo Schoell cum editione Vallarsiana diligenter collatus est anno 1867; uariantes quas inde descripsimus lectiones exhibebit noua editio Hieronymi, quam consilio et auctoritate academiae litterarum Caesareae Vindobonensis parat Augustus Reifferscheid.

Ex his 127 foliis ter scripta sunt folia 60, 62—68, 71, 73—80, 113—117, 119, 120, 122—125; item folia recta 81 et 126; item folium uersum 72; item denique folii 81[u] uersus 1—13 et folii 118[u] uersus 14. 15. 22. 23. 24. Reliqua folia bis scripta sunt praeter folium primum (1) et ultimum (127), quae neque inter se cohaerent neque cum alio folio ullo[b]). Latet igitur in foliis ter scriptis, quibus quarta fere codicis pars efficitur, duplex scriptura: altera saeculi quinti antiquissima, altera supra hanc et infra nouissimam collocata

[a]) De quibus accurate egit A. Reifferscheid in bibliothecae patrum Latinorum Italicae uol. I pag. 69—75; conf. eiusdem uiri doctissimi de Latinorum codicum subscriptionibus commentariolum (Vratislau. a. 1872) pag. 5.

[b]) Singulos foliorum fasciculos haec Goescheni tabula demonstrat, in qua foliorum inter se cohaerentium numeri interposita lineola copulantur: I. 2—9 3—8 4—7 5—6 II. 10—17 11—16 12—15 13—14 III. 18—25 19—24 20—23 21—22 IV. 26—33 27—32 28—31 29—30 V. 34—41 35—40 36—39 37—38 VI. 42—49 43—48 44—47 45—46 VII. 50—57 51—56 52—55 53—54 VIII. 58—65 59 60—64 61 62—63 IX. 66—73 67—72 68—71 69—70 X. 74—81 75—80 76—79 77—78 XI. 82—89 83—88 84—87 85—86 XII. 90—95 91—94 92—93 96 XIII. 97—104 98—103 99—102 100—101 XIV. 105—112 106—111 107—110 108—109 XV. 113—120 114—119 115—118 116—117 XVI. 121—126 122—125 123—124.

recentior saeculi octaui. In foliis bis scriptis sub nouissima scriptura latet antiquissima illa, quam saeculum quintum referre dixi[a]). Haec Gaii institutiones continet, illa et ipsa partem eorum librorum Hieronymi exhibet, qui eodem saeculo paulo post ab alio librario, cuius manum nouissimam appellaui, iterum ex eodem archetypo descripti sunt[b]). Quae autem fragmenta Hieronymi in foliis ter scriptis sub nouissima scriptura lateant, academia Caesarea Vindobonensis olim publici iuris faciet: eius enim iussu et trahente opportunitate, ut omnes officii partes exequerer, haec uetustatis sanctitate commendata fragmenta primus anno 1867 accuratissime descripsi; antea Hieronymus prae Gaio neglectus iacebat.

Nec mirum quod hoc modo pristinus foliorum ordo prorsus immutatus est nec pauca folia inuersa sunt[c]): solebat enim librariorum arbitrium in pristinum ordinem quam maxime grassari.

Gaii institutiones quomodo ex his Hieronymianae scripturae tamquam

a) Folii 2r uersus 10—21 a nouissima scriptura uacant.

b) De ea re hanc coniecturam protulit Goeschen: »Membranae codice XIII. comprehensae, praeter primum et ultimum folium, antiquitus juridici argumenti volumine continebantur. Procedente vero tempore librarius aliquis, qui transcribendi quaedam S. Hieronymi scripta consilium ceperat, novarum atque integrarum membranarum copia destitutus, vetere illo libro potitus, membranas, quae nunc codicem XIII. efficiunt, ita tractavit, ut eas ad rescribendum idoneas redderet; deinde nonnullis rescriptis, novum, quod molitus erat, opus imperfectum reliquit. Postea tamen de exarando S. Hieronymi exemplo iterum cogitatum est; adhibitaeque sunt praeter eas, quae ante vacuae relictae erant, codicis plagulas, rescriptae quoque, nunc recentiore, ut olim antiquiore, scriptura deleta: nam quae iam placebat novi libri ratio, ab ea fortasse, quae ante placuerat, differebat; denique prius illud, quod imperfectum manserat, exemplum alia manu scriptum erat.« Ceterum moneo Hieronymi epistulas propter amplitudinem saepius particulatim descriptas esse. ‚Media' scriptura quattuor quaterniones occupantur.

c) Subiecta Goescheni tabula eum, qui nunc est, foliorum ordinem cum pristina paginarum serie componit: ille numeris maioribus, haec minoribus significatur; folia inuersa asterisco notata sunt: 2 39,40 3 113,114 4 17,18 5* 107,108 6* 97,98 7 31,32 8 123,124 9 41,42 10 161,162 11 33,34 12 99,100 13 115,116 14 121,122 15 105,106 16 47,48 17 167,168 18 171,172 19 95,96 20 149,150 21 103,104 22 101,102 23 147,148 24 109,110 25 157,158 26 165,166 27* 3,4 28 61,62 29 21,22 30 27,28 31 51,52 32* 13,14 33 163,164 34 177,178 35 65,66 36 173,174 37 83,84 38 89,90 39 187,188 40 79,80 41 183,184 42 251,252 43* 175,176 44 207,208 45* 179,180 46* 181,182 47 213,214 48* 185,186 49 237,238 50 1,2 51 203,204 52 189,190 53 9,10 54 7,8 55 201,202 56 217,218 57 15,16 58* 29,30 59* 93,94 60 153,154 61* 139,140 62 57,58 63 55,56 64 143,144 65* 19,20 66 205,206 67 43,44 68 211,212 69 81,82 70 91,92 71 209,210 72 37,38 73 215,216 74 245,246 75 5,6 76 127,128 77* 199,200 78* 191,192 79 137,138 80 11,12 81 243,244 82 231,232 83 227,228 84 49,50 85 69,70 86 75,76 87 63,64 88 225,226 89 221,222 90 73,74 91 141,142 92 239,240 93 249,250 94 155,156 95 71,72 96* 195,196 97 145,146 98 119,120 99 77,78 100 111,112 101 125,126 102 67,68 103 117,118 104 151,152 105 223,224 106 129,130 107 193,194 108 25,26 109 23,24 110 197,198 111 135,136 112 229,230 113 247,248 114 45,46 115 159,160 116* 59,60 117* 53,54 118 169,170 119 35,36 120 241,242 121 131,132 122 233,234 123 87,88 124 85,86 125 219,220 126 133,134.

innolucris in lucem protractae sint, ut ipsius Ioannis Friderici Ludouici Goeschen uerbis referam, pietas suadet. Itaque quae secuntur, sunt tota Goescheni [a]):

»Bibliotheca Capitularis Veronensis, librorum manuscriptorum copia at»que praestantia celebris, maxime membranis, quae juridici argumenti sunt, »excellit. Inter quas primum fere locum ... obtinent ... hae:

»1. Codex membranaceus rescriptus, olim XV., nunc XIII., quo sub qui»busdam S. Hieronymi scriptis genuinae Gaji Institutiones continentur.

»2. Folium singulare membranaceum, in quo de praescriptionum et inter»dictorum jure exponitur, ipsum quoque ad genuinas Gaji Institutiones »pertinens [b]).

»3. Folia membranacea duo, ... incerti auctoris fragmentum, quod in jure »fisci declarando versatur [c]).

»Folia, quae sub numeris 2. et 3. recensui, parvulo insunt volumini [d]), »varii argumenti fragmenta complexo, cui titulus inscriptus legitur hic: »,Vetera Paralipomena Mss. Codicum Capituli Veronensis, a Ioanne »Iacobo de Dionysiis Veronensi canonico in unum collecta. 1758.'

a) Excerpsi et haec et reliqua, quae in hoc prooemio Goescheno uindicaui, ex praefatione Goescheni primae editioni (Berolini a. 1820) praemissa; pauca tacitus correxi duce fere ubique ipso Goescheno (in editione II[a]).

b) Hoc folium (Gai. inst. IIII, 134—144 = pag. 235. 236) ut potuit delineauit Ignatius Comes Beuilacqua Lazise eiusque imaginem lithographi arte exceptam una cum specimine nouissimae scripturae, qua Hieronymi epistulae exaratae sunt, primae editioni addidit Goeschen. Quod simulacrum cum penicillo conficeretur, in summa litterarum uarietate bona cum malis confusa sunt. Itaque abiecta incerta admodum huius adumbrationis fide photographi Veronensis artem anno 1868 sollicitaui, qui scripturae folii illius uersi imaginem sollerter excepit. Quo exemplo ornatam magis quam oneratam uideri hanc editionem cupio.

c) Has laceras membranarum lacinias optime delineatas editioni fragmenti de iure fisci adiecit Paulus Krueger Lipsiae a. 1868. Idem in praefatione diligenter de membranarum condicione egit.

d) Nuper haec tria folia e uetere compage soluta uitroque inclusa sunt. Ceterum antiquitus quoque haec fragmenta alii codici praefixa fuisse Kruegero (conf. l. l. pag. 6 not. 4), qui omne tunc studium atque omne ingenium contulit ad ueteris iuris fontes cum codicibus conferendos, anno 1868 persuasi; cui tum haec scripsi: ,Praefixa olim saeculo VIII fuisse duo illa folia, quae fragmentum de iure fisci continent, alii codici, qui opus aliquod S. Hieronymi continuerit, conicio; leguntur enim in folii alterius pagina recta (us. 24) partim supra ipsum fragmenti contextum minio a manu saeculi VIII exaratae hae litterae inhierm (i. e. in Hieronymum); cumque huius rubricatoris manus si non eadem saltem coaeua ei esse uideatur, cui textus Hieronymianus debetur quo Gaianae institutiones rescriptae sunt, et haec duo folia et simul folium illud Gaianum non palimpsestum tegumento libri Veronensis XV (13) olim conglutinata adhaesisse opinor, cum praesertim istarum membranarum forma, qualis saeculo VIII fuisse uidetur, ad Gaianorum foliorum formam proxime accedat.'

»Iam, quo pacto in publicum emerserit harum membranarum notitia, »exponendum est[1].

»Vtriusque, de quo dixi, fragmenti, tam ejus, quod de praescriptionum »et interdictorum, quam ejus, quod de fisci jure agit, primus meminit, mag- »num illud Italiae decus, Scipio Maffei. Hunc enim in codicum Capitu- »larium manu exaratorum indice, quem suae Veronensis civitatis descriptioni »inseruit, cum scriberet: ‚Più carte lacere e sciolte d'antico majuscolo, una »delle quali par fosse d'un codice delle Pandette, ed altra d'un' opera d'antico »Giurisconsulto; quai codici se si fossero conservati, niente si ha in tal »genere, che lor si potesse paragonare'[2], ad nostra fragmenta respexisse »constat. Neque tamen in eo substitit Maffeius. Nam in Opusculis suis »ecclesiasticis[3], ubi codicum Capitularium thesaurum diligentius recenset, pri- »mum quidem, pag. 61., brevi hac annotatione fragmenta nostra significat: »‚Carte lacere da un codice delle Pandette, o d'antico Giurisconsulto;' deinde »vero, p. 90., plenius ea persequitur ita: ‚Legum mentio chartarum frusta »quaedam mihi in memoriam revocat a vetustissimo codice olim decisa, in »quo antiqui Iurisconsulti interpretatio habebatur, aut compendium quoddam »Iustiniani Institutionum. Haec verba, velut ex horreo incenso grana, aucu- »patus sum. Libri quarti XV titulum statim agnosces'. Quae sequuntur, »fragmenti de praescriptionum et interdictorum jure satis amplam partem, a »verbis *Superest, ut de interdictis dispiciamus,* quae pag. 1. lin. 19. leguntur, »usque ad verba *quorum bonorum,* quae pag. 2. lin. 22. continentur, exhibent. »Post quae ita pergit Maffeius: ‚In pagella altera: *ancilla Caesaris, quae »liberos habuit*'. Haec verba ex altero illo fragmento de jure fisci deprompta »sunt, ubi in folii posterioris columna prima lin. 23. et 24. leguntur. Quae

[1]) »Conf. Zeitschrift für geschichtliche Rechtswissenschaft, herausgegeben von »F. C. v. Savigny, C. F. Eichhorn und I. F. L. Goeschen. Dritter Band. Berlin »1817. pag. 129. sq. — Abhandlungen der historisch-philologischen Klasse der Königlich- »Preussischen Akademie der Wissenschaften aus den Jahren 1816—1817. Berlin 1819. pag. »307. sq. — Göttingische gelehrte Anzeigen. 1816. pag. 2009. sq.; 1817. pag. 601. sq. et »pag. 1056.; 1818. pag. 17. sq. et pag. 1849. sq. — Leipziger Literatur-Zeitung. 1816. pag. »2529. sq.; 1817. pag. 2641. sq. — (Ignazio Conte Bevilacqua Lazise) Notizia »d'alcuni Frammenti di antica Giurisprudenza Romana scoperti nell' anno MDCCCXVII »fra i Codici della Biblioteca del Capitolo Canonicale in Verona. Vicenza da Bartolomeo »Paroni 1817. 8. — Thémis ou Bibliothèque du Jurisconsulte. Tome premier. Troisième »Livraison. Paris. 1820. pag. 288. sq.

[2]) »Verona illustrata. Parte terza. Verona. 1732. 8. cap. 7. pag. 464.

[3]) »Istoria Teologica delle dottrine e delle opinioni corse ne' cinque primi secoli della »Chiesa in proposito della divina Grazia, del libero arbitrio, e della Predestinazione. Si »aggiungono alcuni Opuscoli Ecclesiastici dell' Autor medesimo con importanti Anecdoti »in membrane antichissime rinvenuti. Trento. 1742. fol.

»vero adjicit **Maffeius**: ‚et in alia: *secundum naturalem significationem »verum esse debet*' etc., ea iterum ad fragmentum de praescriptionum et »interdictorum jure referenda sunt. ... Eodem denique pertinet scripturae speci»men, quod in secunda tabula, quae Opusculis ecclesiasticis jungitur, sub »numero X. aeri incisum conspicitur, repraesentans illud paginae 2. lineas »5—9. a verbis *unde omnia interdicta* usque ad verba *editis formulis*. Cujus »speciminis postea partem aliquam (pag. 2. vers. 5—7:) iterum aeri incisam, »atque etiam typis, licet minus accurate, exscriptam Novi tractatus de re »diplomatica auctores exhibuerunt[4]).

»Quod ad codicem XIII. attinet, multo tardius evenit, ut juridicum ejus »argumentum innotesceret; quippe quod occultum manserit ad novissima us»que tempora. Quamquam codicem ex palimpsestorum numero esse, **Maffe»ium** minime fugerat: cujus rei testis est librorum manuscriptorum catalogus, »qui in Bibliotheca Capitulari asservatur, manu exaratus, a **Maffeio** com»positus, post hujus autem obitum a doctissimo **Antonio Masotti** recogni»tus[5]); in eo enim de codice nostro inter alia leguntur haec: ‚Multae ex »chartis codicem alium constituerant, dilutis siquidem anterioribus literis ac »deletis, quae nunc cernuntur superinductae sunt, quod et in aliis codicibus »animadverti pluries, primae scripturae satis se prodente vestigio, ac si an»tiquitus adeo infrequentes occurrerent ovinae pelles, ut nisi alterius interitu »novus liber oriri non posset'[6]). Itaque, codicem XIII. rescriptum esse, ne»que **Maffeius** ignoravit, neque **Masottius**, quamquam hanc notitiam typis »vulgare supersederunt ambo; quale autem esset deletae scripturae argumen»tum, id vel ipsos latuit.

»Nulla igitur de singularibus codicis XIII. dotibus apud viros doctos erat »suspicio. Quae vero de reliquis illis, quarum mentionem habuimus, mem»branis publici juris fecerat **Maffeius**, ea, in Germania saltem, oblivio fere »deleverat; ita ut Celeberrimus **Hauboldus**, cujus ingentem eruditionem nihil »fere solet fugere, memoriam eorum peculiari programmate[7]) renovandi optimo »jure consilium caperet. In quo libello elaborando cum adhuc occupatus esset, »nova atque inopinata accessione aucta est Veronensium membranarum cogni-

4) »Nouveau Traité de diplomatique. Tome troisième. Paris. 1757. pag. 208. Tab. 46.

5) »Constat duobus voluminibus in fol. Titulus sic habet: **Scipionis Maffei** Bi»blioth. Manuscripta Capitularis recognita digesta suppleta sub auspiciis Amplissimi Capituli »ab **Ant. Masotti** Biblioth. Veronae MDCCLXXXVIII.

6) »Locum hunc exhibet Vol. I. pag. 62.

7) »Notitia Fragmenti Veronensis de Interdictis. Auctore **Christiano Gottlieb** »**Hauboldo**. Lipsiae. 1816. [In Hauboldi opusculis academicis, uol. II. Lips. 1829. 8⁰. p. 327—346.]

»tio. Quam Illustrissimi Niebuhrii, in quo splendidum ingenium, an incomparabilem doctrinam magis admireris, nescias, immortali debemus merito. »Is enim anno 1816. ab Augustissimo Borussorum Rege Romam missus, ut ibi »Regii ad Sedem Apostolicam Legati locum occuparet, in transitu Bibliothecam »Capitularem Veronensem lustravit: cumque in codicem XIII. incidisset, non »modo, antiquissima scriptura veteris alicujus Iurisconsulti opus contineri, »statim animadvertit; sed, gallae infuso adhibito, in folio 97. deletae scrip»turae ductus tam prospero successu restituit, ut ejus transcribendi facultatem »nancisceretur. Praeterea fragmenti de praescriptionum et interdictorum jure, »quod genuinis Gaji Institutionibus adjudicare non dubitavit, plenius atque »accuratius exemplum composuit, quam quod olim typis vulgaverat Maffeius. »Tandem ejus quoque fragmenti, quod ad tractatum de jure fisci pertinet, »transcribendi fecit periculum: et licet temporis angustiis impediretur, quo»minus harum membranarum, quarum pessima est condicio, accuratum exem»plum absolveret, magni tamen aestimandum erat vel minus absolutum earum »apographum; omni enim antea destituebamur certa atque definita hujus frag»menti notitia. Quae omnia biduo, eoque ne integro quidem, Niebuhrium »perfecisse, ei, qui difficultatum in ejusmodi rebus superandarum gnarus est, in»credibile videri possit. Operae fructum Niebuhrius cum Illustrissimo Savinio »communicavit. Qui, ut typis mandarentur, quae Niebuhrius transcripserat, »sedulo curavit [8]). Propria praeterea eaque, ut solet, doctissima atque acutis»sima adjunxit commentaria, in quibus, ut alia multa, ita hanc quoque con»jecturam in medium protulit, antiquum codicis XIII. contextum ex genuinis »Gaji Institutionibus repetitum esse, fragmentumque de praescriptionum et »interdictorum jure hujus codicis aliquando fuisse partem [9]). Quae cum mox »per universam Germaniam vulgarentur, tanta exorta est doctorum virorum »de codicibus Veronensibus expectatio, tantumque imprimis codicem XIII. »penitius cognoscendi desiderium, ut Academia Scientiarum Regia Borussica »viros duos Veronam mittere constitueret, qui, quod incepisset Niebuhrius, »quantum fieri posset, perficerent. Idque negotium Celeberrimo Bekkero, »philologo primario, Academiae socio, mihique datum est. Itaque mense Majo »anni 1817. Berolino profecti sub mensis finem Veronam venimus. Cum »tamen ea sit Bibliothecae Capitularis legibus instituta ratio, primum ut co»dicis alicujus domum auferendi nemini umquam venia detur; deinde ut Bibli»othecae scrinia publicis usibus unam tantum singulis diebus horam patere

8) »Vid. Zeitschr. f. gesch. Rechtsw. III. p. 140—146. 150—158. 165—168.

9) »Vid. Zeitschr. f. gesch. Rechtsw. III. p. 172.

»soleant: illud nobis ante omnia curandum erat, ut diutius in Bibliotheca »commorandi facultatem nancisceremur. Praeterea eam esse codicis XIII. »condicionem statim intelligebamus, ut in eo enucleando, nisi chemicis reme- »diis adhibitis, frustra operam consumpturi essemus. Igitur ut gallae infuso, »quod nobis quidem omnium remediorum unum se probavit, uti liceret, a »Reverendissimo Capitulo venia petenda erat. Qua re effectum est, ut a »medio demum Iunio ex voto nobis procederet suscepti mandati executio, »quae, cum aliqua tamen intermissione, ad medium fere Octobrem occupatos »nos tenuit. Bekkerus quidem, ut alia eaque gravissima litterata negotia »ab Academia Regia sibi commissa expediret, jam exeunte mense Iulio »Mediolanum se contulerat; neque tamen solum me reliquerat. Clarissimus »enim Hollwegius, Vniversitatis litterariae Berolinensis, ubi jam egregie »Professoris partes sustinet, eo tempore alumnus, cum difficultatum, quas »haberet codicis XIII. explicatio, fama ad eum perlata esset, litterarum amore »ductus, sua sponte operam suam oblaturus ad nos venerat: cujus industriae »atque sollertiae quantum debeam, dicere vix possum. Iam vero ut, quae »praestiterimus, breviter demonstrem, primum ea, quae Niebuhrius con- »fecerat, exempla diligenter et recognovimus et supplevimus: deinde ea, qui- »bus juridicum codicis XIII. argumentum comprehenditur, quaeque prorsus »incognita erant antea, pleraque omnia transcripsimus; ut, quae inexplicata »nobis relinquenda fuerint, vix nonam totius codicis partem efficiant: denique »illam, quam supra significavi, Savinii conjecturam verissimam invenimus ... »Neque vero, cum prosperum hunc cogito eventum, temperare mihi possum, »quin grata mente nominem Viros Amplissimos atque Generosissimos, Comi- »tem de Goes, Supremum totius Venetae provinciae Praesidem, Liberumque »Baronem de Lederer, Veronensi regioni Praefectum, qui summo studio »nos adjuverunt. Multum porro amicitiae debemus tum Celeberrimi Iosephi »Zamboni, physici insignis, tum Illustrissimi Comitis Ignatii Bevilacqua »Lazise, litterarum non fautoris modo, sed etiam cultoris. Hic vel post- »quam Verona abieramus, incepti nostri studiosissimum se praestitit; quippe »qui ejus notitiam eleganti libello cum popularibus suis communicaverit[10], »et tam fragmenti de praescriptionum et interdictorum jure, quam loci alicujus »ex S. Hieronymi epistolis, qui extat in codice XIII., sua manu exaraverit »imaginem nostro usui destinatam, qua singuli quique archetypi ductus ac- »curatissime exprimuntur. Cum autem a Reverendissimi Capituli decretis »potissimum penderet suscepti operis eventus, illud nobis omnium maxime

10) »Vid. supra not. 1.

»exoptatum contigit, quod Reverendissimi Domini Marchionis Dionysii »Caroli Dionisi, Sedis Episcopalis Vicarii Generalis, et Reverendissimi »Domini Comitis Bartholomaei Guarienti, Bibliothecae Capitularis An»tistitis, Virorum omnibus humanitatis dotibus insignium, benivolentiam nobis »conciliavimus. Tanta imprimis excellentissimi Comitis Guarienti erga nos »fuit comitas, tantaque liberalitas, ut nulla, qua consilia nostra promotum »iri sentiebat, molestia gravari videretur.

»Bekkerus illis, quae supra tetigi, Academiae Regiae mandatis diu»tius in Italia detinebatur[a]); mihi vero cum Hollwegio reverso, postquam »in Academiae consessu de itinere rettuli, Gaji Institutiones Fragmentum»que de Iure Fisci edendi munus injunctum est. etc.«

Et profecto laudabiliter satisfecit Goeschen primi editoris muneri. Multa enim quae nunc facillima intellectu uideantur, difficillima fuisse inuestigatu schedae illae demonstrant, quae a Goescheno Bekkero Bethmann-Hollwegio Veronae confectae et a Goescheno mox descriptae sunt[b]). Quem cum Bekker et Hollweg, qui comites ei erant illo tempore et laboris socii, praesentes ita adiuuissent, ut quis quoque loco lectiones uel oculis inuenisset primus uel iudicio expendisset, dici nequiret, in suum cuique tribuendo accuratus esse non potui. Itaque ubi lectiones in schedis illis propositas ipse propter membranae tabem neque confirmare poteram neque refutare, Goescheno iuris ciuilis inprimis perito et Bekkeriana et Hollwegiana[c]) adiudicaui. Ea omnia, quae ex his schedis in contextum recepi, hoc parenthesis signo ( ) circumscripsi: uelut pag. 35, 23 hoc signum indicat ICI × O × × CSINION × CIC × × λTeRλIIII × CSS × ICCIλC[s] litteras a me ipso dispici non potuisse sed solis schedis Goescheni deberi[d]). Eas litteras, quae in his ipsis interrogationis signo notatae sunt, punctis adumbraui: uelut 35, 23 O indicat in

a) Conf. quae Ernestus Immanuel Bekker iurisconsultus Immanuelis philologi filius de ea re rettulit in annal. Boruss. XXIX pag. 23 seq.

b) Conf. de his schedis, quae nunc una cum schedis Bluhmianis et cum apographo fragmenti de iure fisci in bibliotheca regia Berolinensi (msc. lat. fol. 308) adseruantur, Bethmann-Hollweg in »Zeitschrift für Rechtsgeschichte« uol. V pag. 362 sqq. Memoria inprimis digna sunt quae pag. 365 docentur: »Wenn die Göschen'schen Scheden die Grösse einer Lücke durch eine Reihe von Sternchen angeben [conf. e. g. pag. 35 uers. 23], so bezeichnen diese nicht ganze Buchstaben, sondern einzelne Striche, deren jeder Einen Buchstaben, z. B. I, aber auch zwei Einen z. B. ein N oder U und drei z. B. ein ω bilden können.«

c) In una pag. 30, quam solum Hollwegium legisse Goeschen adnotauit, illi suum tribuere potui.

d) Pro his ipsis litteris quid Bluhme dispexisse sibi uisus sit, docet nota huic uersui a me subscripta, in qua | lineola significat uersus finem Bluhmio apparuisse.

schedis extare Ȯ; item punctis adumbratas reddidi eas litteras, pro quibus aliam quoque legi posse superscripta litterula ‚cursiua' docet: uelut ibidem C̊ in fine uersus indicat C litteram tam incertam uisam esse Goescheno, ut ipse eodem iure S legi posse adnotaret.

Noua tamen libri Veronensis collatione opus esse ipse Goeschen intellexit[a]). Quam ut absolueret, Fridericus Bluhme annis 1821 et 1822 locos difficiliores iterum temptauit[b]) remedio Giobertino[c]) parum feliciter usus. Ad quod remedium quamuis omnes labes, quas codex traxerit, reuocare nefas sit, tamen non paucarum membranarum nitor cum squalore commutatus est; atque etiam nunc modo caerulea modo pulla illuuies e Bluhmianis uenenis residua praecipue in mollioribus[d]) membranarum paginis Gaianam scripturam adeo tegit, ut de lectione prorsus desperandum sit. Neque effugit Bluhme uirorum doctorum reprehensionem et exagitationem; attamen acriter intenta oculorum acie et adiuuante sole aliquot locorum maculatorum lectionem absoluere potui[e]). Adde quod minutae illae schedae Bluhmianae, quae in bibliotheca Berolinensi (msc. lat. fol. 308) adseruantur, imperfectam lectionem tradunt, maxima pars eorum, quae Bluhme expiscatus erat, infelici casu periit, de quo ipse rettulit in »Zeitschrift für Rechtsgeschichte« uol. III (1864) pag. 446 sqq. Quae ex schedis Bluhmianis, quibus ne ipse quidem multum auctoritatis tribuit[f]), in contextum recepi, his uncinis [ ] saepsi: uelut pag. 35, 22 hoc signum indicat ΜΑΝ litteras a me ipso dispici non potuisse sed solis schedis Bluhmii deberi; alia in notis commemoraui; ceterum in reddendis ductibus Bluhmianis eandem rationem secutus sum quam in Goeschenianis. Accidit autem Bluhmio nonnumquam, quod solet fere eis accidere, qui primum ingressuri sunt palimpsestorum lectionem, ut irretitus illecebris

a) in praefatione primae editioni praemissa pag. XVII: »Perfecta .... editio repetitam requirit codicis XIII. collationem«.

b) Conf. Bluhmii Iter Italicum I (1824) pag. 261 sq.

c) Remedium Giobertinum descripsit Bluhme l. l. IIII (1836) pag. 188. 189; conf. idem in »Zeitschrift für Rechtsgeschichte« uol. III pag. 451.

d) In notis, quas contextui subieci, molliores paginas non bene ‚exteriores' uocaui, tenaciores ‚interiores'. Conf. quae de harum differentia exposuit Bluhme in »Zeitschrift für Rechtsgeschichte« uol. III pag. 452.

e) Errauit enim A. F. Rudorff sic statuens (in annal. academ. Berolin. 1865/6 pag. 338 sq.), sub illuuie illa nihil omnino dispici posse.

f) Bethmann-Hollweg in »Zeitschrift für Rechtsgeschichte« V pag. 366 de his recte ita iudicat: »Was die Bluhme'schen Scheden betrifft, so halte ich das Ergebniss ganzer Sätze und Worte, welche sie enthalten, für ein durchaus gesichertes; die einzelnen Buchstaben oder Zeichen scheinen mir öfter der Handschrift abgezwungen und insofern eine freiere Behandlung zuzulassen.«

fallacium umbrarum, quae ex paginis auersis interlucebant, ea legisse se crederet quae legere cupiebat. Quid autem de ceteris singillatim dicam? Vno eoque luculento et maximo exemplo paginae 5 testor aliquid humani uiro doctissimo aliquotiens accidisse in fragmentis litterarum pronis et supinis describendis.

Quaecumque ex schedis Goescheni et Bluhmii ad crisin Gaianam recte instituendam promi et typis describi poterant, editioni a. 1842 curatae diligenter subiecit Carolus Lachmann.

Tum »codicis Veronensis apographum ad Goescheni Hollwegi Bluhmii schedas conpositum scripsit lapidibusque exceptam scripturam publicauit Eduardus Böcking« (Lipsiae apud Salomonem Hirzelum a. 1866). Qui cum constantia adsiduitate perseuerantia ad memoriam posteritatis insignibus institutam rationem amplexus ac persecutus esset, ut erat in artificio scribendi exercitatissimus, si non imaginem tamen simulacrum libri Veronensis diu impigreque scriptitando effecit, quo quasi rectore et moderatore uterentur uiri docti in crisi Gaiana periclitanda. Atque unica illa diligentia, quam in dubiis litterarum hastis et apicibus imitandis de industria sequebatur, grata nobis acceptaque fuit et bene opitulata est in codice denuo conferendo. Postea dum ipsas triumuirum schedas Berolino ad me delatas denuo totas excutere mihi licet, leuiculos quosdam errores, quos in describendis schedis ne Boeckingii quidem diligentia effugerat, tacitus correxi. Neque enim confirmare argumentis uolui ea quae in codice primus legi neque contraria refutare; breuitatem ego custodiendam esse putaui, cum causa permittere uideretur.

Interim codicem in locis dubiis post Bluhmium denuo inspexerat[a]) Iosephus Tedeschi iurisconsultus Veronensis ad nouam Gaii editionem adornandam, quae cum uersione Italica a. 1857 duobus uoluminibus comprehensa prodiit Veronae ex aedibus Mineruae; quam crassa autem Minerua hoc tirocinium palaeographicum uir doctus sustinuerit, ex paucissimis illis lectionibus apparet, quas in adnotationibus protulit; neque igitur discrepantium lectionum Tedeschii ulla ratio habenda est[b]).

Neque exigua pars foliorum modo flexibilium et tenerorum modo mollio-

a) Conf. Instituzioni di Gajus commentarj quattro etc. ed. Tedeschi uol. I pag. XXV: »Ricorremmo eziandio pei luoghi dubbj all' ispezione del Codice Capitolare, benchè dopo gli studj di tanti uomini insigni che ci precedettero, e nello stato deplorabile in cui questo ora si trova, sarebbe stata in noi temerità presumere di aggiungere gran fatto ai lavori, che meravigliati vedemmo con infinita diligenza condotti.«

b) Conf. quae dixi in Actis philolog. Wirceburg. 1868 pag. 122 sq.

rum nec satis uolubilium tam difficilis lectu est, ut id quod conarer ipse saepius desperauerim me consequi posse. Omnino autem si quando tiro in palimpsestum incidas, primo obtutu uerbum prorsus nullum uel millesimam partem uix intellegas: nam ubi culmina apicesque litterarum uideas, non ideo cernis uocabula.

Ipse mense Maio anni 1866 iussu academiae litterarum regiae Borussicae Veronam adii, postquam Gaium saepe ac studiose lectitaui et Mediolani in bibliotheca Ambrosiana nec non Romae in Vaticana complures libros rescriptos legendo percurri. Palimpsesti enim quasi cotes sunt oculorum, qui dum adfixi adhaerent membranis, plus ad dispiciendas litterarum umbras momenti adfert exercitatio quam natura. Sed accedit aliud: oculis enim librorum rescriptorum ductus non percipiuntur nisi recondita quadam ratione ac ui quadam animi diuinante et sentiente; qua quae inuenta et excogitata sunt, confirmata deinceps dignoscuntur oculis. Ita fit, ut oculi sine diuinatione, diuinatio sine oculis nihil proficere possit. Nec raro ubi quae in animo inest praesagitio oculos praestrinxit, denuo inspecto codice dubites, utrum illa uerba an portenta sint, quae olim litterarum uestigia rimans conspicere tibi uisus sis. Deinde lectio pendet ex adcretione et diminutione solis meridiani; quo modo recte modo oblique oblato et nonnumquam limis spectans paetorum modo quo diutius in palimpsestis legendis uersatus eris, eo felicior eris in internoscendis litterarum trabiculis: nam saepius ubi ipsum atramentum fere totum euanuit et ne fortissimis quidem medicamentis adhibitis eminens litterarum effigies resuscitari potest, memoria litterarum deperditarum et adumbrata imago superest tenuibus sulcis in membrana seruata; ui enim calami membrana imprimitur non nimio secus ac cera. Accedit denique quod prompto semper ad diuinandum animo opus est: eo enim ipso temporis momento, quo Phoebus ridet, periclitandae sunt uires ingenii; quodsi aliquamdiu cunctatus eris, amittes discernendi facultatem, si nimis properaueris, non adsequeris; ita fit, ut cum sensim dissuere obscura fragmenta litterarum et componere uel interrupta contexere nequeas, uerendum sit, ne in non nullis haerens, quae certo dispexisse tibi uideare, repente praecidas totius loci intellegendi facultatem.

Sed ut eo reuertar, unde digressus sum: Veronam igitur profectum C a r o l u s c o m e s G i u l i a r i bibliothecae capitularis praefectus, quem ego inprimis amo carumque habeo, insigni ac prorsus unica liberalitate adiuuit, et quod antea petentibus denegatum erat, mihi permisit, ut libri male habiti lectionem denuo experirer. Itaque dum Giuliari ipse magna cum uoluntate se adplicat ad codicum Veronensium descriptionem absoluendam, ego patien-

tiam omni modo colendi et reuerendi capituli temptaui eaque folia denuo contuli, quae lectu faciliora esse uiderentur.

Sed cum mense Iunio anni 1866 intellectum esset coalescere Italorum hominum multitudinem in populi unius corpus nulla re praeterquam armis posse et rumores de bello proxime instante Veronae tenus caluissent, iniquitate temporum motus, quia ornamenta pacis una cum subsidiis belli uix apte parari posse uidebantur, studia aliquamdiu intermisi, intermissa post nouem mensium interuallum resumpsi. Per hoc tempus, cum in iure ciuili uix satis instructus essem neque ut tiro in iurisconsultorum familiaritatem intrare auderem, fontes iuris Romani, quos antea summatim obiterque cognitos percursosque habebam, et doctorum inter se dissensiones ac discidia accuratius perlustraui; nam sine notitia rerum nec intellegi quidquam nec inueniri in his rebus posse dudum perspexeram. Tum uere proximo Veronam reuersus eam partem laboris, quam incohatam reliqueram, mensibus aestiuis annorum 1867 et 1868 absolui — nam per brumae tempus propter caeli caliginem laborem inuitus intermisi. Peropportune autem mihi cecidit, quod anno 1867 Theodorus Mommsen, anno 1868 Paulus Krueger per complures uterque menses Veronae in eadem bibliotheca capitulari cognatis studiis operam dederunt et propter me adsidentes consulenti amico qua sunt doctrinae copia numquam non praesto fuerunt. Hi uiri familiarissimi summaeque necessitudinis ac fidei uinculis mecum coniuncti magnum adiumentum adferebant ad meam iuris scientiam amplificandam excolendamque; horum prudentia libidini meae coniectandi moderatrix erat; horum adhortatione celeribusque ingeniorum motibus, quibus telum mihi subministrabatur quo armatus denuo adgrederer locos desperatos, permultum me debere libenter gratoque animo profiteor.

Neque illud hoc loco praetermittendum, quod pertinet ad liberalitatem Giuliarii quanta fuerit intellegendum: qui cum omnia permittere uellet, quae utilitatis aliquid habere posse uiderentur ad peregrinorum studia adiuuanda, et dissuendi codicis et nouis remediis chemicis temptandi quamquam non fuit suasor approbator certe fuit neque quidquam mecum de damnis a Bluhmio illatis expostulauit. Nunc igitur quaterniones commodius soluti et separati et a situ uindicati iacent cistae inclusi et charta satis uestiti saeptique; qui cum olim nimis arte nexi et conglutinati uno uolumine continerentur, cauendum fuit, ne rugosae et tenuissimae membranae ui intensae scinderentur. In remediis autem chemicis adhibendis et parcus fui et cautus, neque quidquam grauius a me commissum esse conscius mihi sum; immo eatenus progressus sum, quoad progredi mihi licere arbitrarer. Nam cum remediorum aliis extenuari aliis inflari aliis uariatam distingui scripturam ideoque aliis

nihil aliis magis me adiuuari facili negotio expertus essem, sicubi ne apricatione quidem quidquam sine nouis remediis dispici posse uidebatur, in ‚exterioribus' paginis kalio sulphurato usus sum, in ‚interioribus' auctore Augusto Guilelmo Hofmann Berolinensi eo remedio, quod in annalibus philol. a. 1868 (pag. 546 not. 1) accuratius descripsi: hoc igitur qui uti uolet, kalii sulphocyanati (aut ammonii sulphocyanati) grana aqua diluat admixtis paucis guttis acidi muriatici. Illud partim luteolum partim liuidulum colorem relinquit, estque dum madet non bene olens sed admodum asperum; hoc dum dilabitur, litterae emergere uidentur pallidulusque earum color quasi laeta et subrubea incrementa capit, ubi exaruit, uestigio nullo relicto pristina caligo ductibus offunditur. Quibus in remediis adhibendis id unum uidendum est ne parum aquae admisceas: quod ubi neglexeris, fragilis et tabescens membrana subita ruina collabetur sustinerique nullo modo poterit sed foedas aget rimas. Quodsi qua pagina nimis tenuis ad tactum uel remediis Bluhmianis nimis maculata esse uidebatur, neque ulla apparebat spes fore ut meis medicamentis litterae Gaianae nudae et uenustae omni Hieronymianae scripturae uelo tamquam ueste detracta recuperarentur, ad Giuliarii uoluntatem me accommodaui, qui uenenis eas solas membranas denuo temptari uoluit, quae adhibendae medicinae uel necessitatem commonerent uel commendarent utilitatem. Neque infitior collationem meam fortasse non omnibus numeris absolutam esse. Quis enim tam stulte arrogans est, ut credat ne speculam quidem esse efficaciora olim medicamenta inuentum iri? Hanc igitur desertarum regionum sterilitatem eis commendo denuo perlustrandam, qui nec molestiarum laborumque diuturnitatem ueriti et nouis fortasse remediis chemicis adiuti in eisdem studiis operam collocabunt. Nec raro — id quod et in eis qui ante me librum Veronensem excusserunt animaduerti et in me ipso saepissime expertus sum — fallaces umbrae forma litterarum indutae, quae uestigiis membranam impressisse uidebantur, quominus genuina lectio dispiceretur, impediebant. Adde quod portenta librariorum modo somniantium modo quasi insanientium uinique adeo, ut uidetur, cupiditati inseruientium saepe ad falsam coniectandi uiam polliciunt, ut quod oculis uideas, ideo te non uidere tibi persuadeas, quia animo id cernere nolis, ut sane difficile sit in locis desperatis finem conferendi facere.

Ea quae expiscatus sum iurisconsultis minoris quam philologis momenti esse uidebuntur; nam cum in libro quarto institutionum Gaianarum propter membranarum tabem non multa eis quae dudum innotuerunt addi potuerint, oratio Gaiana iam apta et concinna reddita est. Quae cum in eis locis, qui olim recte lecti erant, quamquam plenam urbanitatis uenustatem adsecuta

non est, tamen placido ac prope molli gradu procedat seduloque euitet ea quae obscura aut recondita et a discipulorum intellegentia sensuque longius disiuncta uideantur, philologo ante omnia id explorandum erat, quo iure in locis lacunosis uirorum doctorum coniecturis Gaio modo confusae et perplexae modo tamquam praefractae atque elumbes uerborum structurae modo inani uerborum cumulo exaggeratae sententiae obtrusae essent. Qua quaestione quo diutius occupatus eram, eo certius mihi constabat abhorrere a sedato dicendi genere institutionum Gaianarum et ab hac summissione umbratilis orationis duram illam asperamque nec satis rotundam compositionem, qua nec penitus perspecto nec feliciter recuperato scriptoris consilio uerus sanguis orationis Gaianae deperiret. Neque uero acerbius uituperandi sunt iurisconsulti, qui cum nuper ad Gaii emendationem accederent, non raro rectius sensisse quam felicius correxisse uitia uideantur: immo per mihi mirum uidetur, quod haec aetas philologorum, quasi iuris Romani fere ignara esset aut inuita ad ius discendum declinaret, totum hoc genus dicendi, in quo pauca non pura et quasi candida sunt, prorsus neglexit; attamen Gaii ceterorumque optimae aetatis iurisconsultorum libros plus interesse cuiusuis philologi mediocriter in iure uersati studiis ad litterarum Romanarum scientiam recuperandam quam subinsulsam Africanorum scriptorum latinitatem uel sophistarum rhetorumque fucum, in quibus perscrutandis multi hodie desudent, prudentes existimatores facile concedent. Sane Gaius cum totus delectaretur in docendo, raro tenue argumentandi filum elegantiis artificiisque exornauit ac ne memorabili quidem illo loco (92, 18), ubi *deleuerit* et *obleuerit* formas uicinas esse noluit[a]), immutatione paucarum litterarum uenustates quaesiuisse uidetur. Idem graecos istos flosculos euitauit, quibus ex posterioribus iurisconsultis non pauci doctrinam ostentarunt.

Atque omnino saepius aliorum uirorum doctorum coniecturas reprehendere potui quam corrigere. Saepe enim in palimpsestis ubi quid sit, non dispicis, at quid non sit, dispicis: si ne id quidem, at quantum spatii id occupauerit, uides; supplementa, quae a iurisconsultis in locis lacunosis excogitata sunt, non raro re concinere uerbis discrepare codex me docuit. Itaque in locis desperatis malui nimis incertas, quae passim apparuerunt, litterarum umbras in schedis retinere, ne quid insidiose aut fallaciter proferrem, cuius indicio simulato freti alii praecipites in coniectandi periculum ferrentur.

Postquam igitur diu multumque dubitaui, utrum huius operae fructum supplementis ad Boeckingianum apographum addendis an nouo apographo

[a]) Conf. P. Kruegeri »Kritische versuche im gebiete des roemischen rechts« (Berolini 1870) pag. 13.

comprehenderem, et illum modum per longum tempus praetuli, tandem in eo quod fere probaueram consilio permanere non potui. Itaque admonitionibus amicorum, quibuscum pauca quae inueneram per sermones uel per litteras communicaueram, obsecutus sum: hi enim postulari a me uel potius flagitari nouum apographum adseuerabant: apographo autem non supplementis ideo opus esse, ne quae ipse laboriose expiscatus essem, a legentibus cum sudore acciperentur. Quibus admonitionibus si non ut plus uiribus ualerem certe ut minus timerem effectum est. Iam ex itinere Italico reduci facto princeps et auctor mihi erat regia academia Borussica ad nouum apographum diuulgandum, quae et ipsa adiutrix mihi extitit ad propulsandas si quae essent difficultates. Quod munus cum ideo mihi impositum esse cognouissem, ne etiam atque etiam dubiis coniecturis immutaretur contextus Gaianus, promisi in meque recepi quam breuissimo tempore Gaium editum iri. Nec profecto tam odiosa procrastinatione distulissem hunc laborem, si mihi ullum tributum esset uacuum tempus et liberum.

Gratiam autem, quantam maximam animus capere potest, debeo regiae academiae Borussicae, cuius iussu in inclita Haerteliorum typographorum Lipsiensium officina ad exemplum singulari photographi artificio exceptum noui typi confecti sunt. Quibus cum media quaedam inter utramque quae in codice deprehenditur manum[a]) forma exprimenda esset, fere cogitata species et tamquam tractabilis imago eius scripturae effecta est, qua saeculo p. Chr. n. quinto optimi calligraphi uidentur usi esse. Moneo igitur litteras, quibus hoc apographum expressum sit, paulo elegantiores et constantiore forma insignes esse quam eas quibus in ipso codice Gaiano usi sint librarii: has enim modo paululum decliues esse modo accliues et quae typis fidelissime redditae adspectum deformem habiturae sint. Accedit quod in extremis uersibus litterarum formam sensim minuebant librarii; quod cum typographi accurate imitari non potuerint, ad perfectae imitationis laudem aliquantum deesse concedo. An quisquam sanus ea arte prorsus fideliter multiplicem lineamentorum et notarum (uelut 7, ꝩ, 9 etc.) uarietatem exprimi posse credat? Raro litteris in plumbum incisis corrigentis manus imaginem expressam uel saltem adumbratam oculis legentium subieci (uelut pag. 2, 23), attamen ductuum aequalitas dilapsa quasi corruit, ut claudae potius gibberosaeque quam aequales esse litterae uiderentur (uelut 3, 16); itaque alibi Gaianis typis minutioribus usus sum ad correctoris reliquias reddendas.

Foramina hoc signo |||||||| descripsi. Pro eis litteris, quarum lectio nimis

[a]) A duobus enim librariis codicem Gaianum scriptum uideri dixi pag. 253.

incerta est, punctis distinctas litteras adhibui;[a]) quibus ubi alia *cursiua* littera superscripta est, pro ea littera, quae in ipso contextu exhibetur, illa quoque intellegi potest, quae supra lineam extat: uelut pag. 6, 21 ͨ€ indicat, utrum e an c legendum sit discerni non posse. Punctis distinctae litterae G et q itemque T et l et ſ difficile a legentibus dignoscentur. — Subscripsi contextui tantum quod satis esset; singula pluribus persequi tum spatii angustiae tum taedium futtilis laboris prohibuerunt; in desperatis autem locis omnia ea addidi, in quibus ulla minima dubitatio esse posset; recte id an temere fecerim, aliis iudicandum relinquo. Goescheni et Bluhmii errores, sicubi de errore certo constabat, tacitus correxi. —

Cui saeculo tribuendus sit codex Gaianus, certo dici nequit. Quem tamen ante Iustiniani praeceptum exaratum esse, quo tachygraphorum studia restincta sint, docti et prudentes harum rerum existimatores uolunt. Neque confidentius de libro archetypo, ex quo Veronensis saeculo p. Chr. n. quinto descriptus uidetur esse, iudicium ferri potest; constat tamen archetypum ea aetate exaratum fuisse, qua artis notandi studia laetissime uigerent. Cuius disciplinae quae fuerit ratio, collatis aliis codicibus iurisconsultorum, qui a tachygraphis descripti sunt, et notarum laterculis, quales Theodorus Mommsen edidit, intellegi potest. Compendia scripturae, quibus usi sunt codicis Veronensis librarii, eorumque uarios usus et corruptelas in unum corpus collecta coniunctaque complexus sum indice notarum, quo hanc editionem (pag. 253—312) instruxi. Pauca explicandi causa in archetypo adscripta in codicis Veronensis contextum irrepserunt, quae tamen leuiter adspecta otiosarum et inanium appositionum speciem prae se ferunt (uelut *regula* 14, 12; 157, 14; 162, 9; 196, 24?; ; conf. 76, 16; 95, 1; 117, 17; 141, 4; 166, 16; 179, 11; 13, 8—9??; 222, 21; conf. etiam 198, 18; 226, 13).

Membranis usi sunt librarii optimis et quae raris fenestris a membranario sartis hiarent (conf. tamen 31—32, 21; 205—206, 19—21; 237—238, 16). Paucae paginae, antequam Gaiana scriptura explerentur, ablutae scripturae uestigia seruarunt: conf. 39, 6, ubi s u b Gaiana scriptura alius tachygraphae sed coaeuae manus uestigia apparere adnotaui; conf. etiam quae paginis 214 et 230 subscripsi. Id enim artificium, quo deleta pristina scriptura membranae rescribebantur, antiquitus notum fuit.

Codicis Gaiani membranae olim sedecim fasciculis (quindecim quaternionibus, uno quinione) comprehensae fuerunt. Nunc ex his quattuor folia desiderantur (in fasciculis VI, IX, XIII, XVI), quae a librario Hieronymiano

[a]) Conf. e. g. pag. 1, 6 med.

desecta esse constat. Quae omnia subiecta Goescheni illustrabit fasciculorum tabula: cruce (†) ei notantur fasciculi, quorum numeri in primo cuiusque folio adhuc extant; cohaerentia inter se folia hac lineola ‿, desecta signo 0 indicantur; numeri arabici maiores ad eum foliorum ordinem, qui nunc est, arabici minores ad primitiuam paginarum, quae supersunt, seriem referendi sunt:

| †I. | †II. | †III. | †IIII. |
|---|---|---|---|
| 50 ‿ 57<br>1.2 15.16 | 4 ‿ 7<br>17.18 31.32 | 11 ‿ 16<br>33.34 47.48 | 84 ‿ 87<br>49.50 63.64 |
| 27 ‿ 32<br>3.4 13.14 | 65 ‿ 58<br>19.20 29.30 | 119 ‿ 114<br>35.36 45.46 | 31 ‿ 28<br>51.52 61.62 |
| 75 ‿ 80<br>5.6 11.12 | 29 ‿ 30<br>21.22 27.28 | 72 ‿ 67<br>37.38 43.44 | 117 ‿ 116<br>53.54 59.60 |
| 54 ‿ 53<br>7.8 9.10 | 109 ‿ 108<br>23.24 25.26 | 2 ‿ 9<br>39.40 41.42 | 63 ‿ 62<br>55.56 57.58 |

| †V. | VI. | †VII. | †VIII. |
|---|---|---|---|
| 35 ‿ 40<br>65.66 79.80 | 0 ‿ 59<br>93.94 | 19 ‿ 24<br>95.96 109.110 | 100 ‿ 101<br>111.112 125.126 |
| 102 ‿ 99<br>67.68 77.78 | 69 ‿ 70<br>81.82 91.92 | 6 ‿ 5<br>97.98 107.108 | 3 ‿ 8<br>113.114 123.124 |
| 85 ‿ 86<br>69.70 75.76 | 37 ‿ 38<br>83.84 89.90 | 12 ‿ 15<br>99.100 105.106 | 13 ‿ 14<br>115.116 121.122 |
| 95 ‿ 90<br>71.72 73.74 | 124 ‿ 123<br>85.86 87.88 | 22 ‿ 21<br>101.102 103.104 | 103 ‿ 98<br>117.118 119.120 |

| IX. | †X. | †XI. | †XII. |
|---|---|---|---|
| 0 ‿ 61<br>139.140 | 91 ‿ 94<br>141.142 155.156 | 25 ‿ 18<br>157.158 171.172 | 36 ‿ 39<br>173.174 187.188 |
| 76 ‿ 79<br>127.128 137.138 | 64 ‿ 60<br>143.144 153.154 | 115 ‿ 118<br>159.160 169.170 | 43 ‿ 48<br>175.176 185.186 |
| 106 ‿ 111<br>129.130 135.136 | 97 ‿ 104<br>145.146 151.152 | 10 ‿ 17<br>161.162 167.168 | 34 ‿ 41<br>177.178 183.184 |
| 121 ‿ 126<br>131.132 133.134 | 23 ‿ 20<br>147.148 149.150 | 33 ‿ 26<br>163.164 165.166 | 45 ‿ 46<br>179.180 181.182 |

| †XIII. | †XIIII. | XV. | †XVI. |
|---|---|---|---|
| 52 ‿ 55<br>189.190 201.202 | 51 ‿ 56<br>203.204 217.218 | 125 ‿ 122<br>219.220 233.234 | Fragm. de praescr. et interd. 0<br>235.236 |
| 78 ‿ 77<br>191.192 199.200 | 66 ‿ 73<br>205.206 215.216 | 89 ‿ 82<br>221.222 231.232 | 49 ‿ 42<br>237.238 251.252 |
| 107 ‿ 110<br>193.194 197.198 | 44 ‿ 47<br>207.208 213.214 | 105 ‿ 112<br>223.224 229.230 | 92 ‿ 93<br>239.240 249.250 |
| 0 ‿ 96<br>195.196 | 71 ‿ 68<br>209.210 211.212 | 88 ‿ 83<br>225.226 227.228 | 120 ‿ 113<br>241.242 247.248 |
| | | | 81 ‿ 74<br>243.244 245.246 |

In $\mathrm{XVI}^{i}$ fasciculi folio ultimo uix quidquam scriptum fuit: nam ne $42^{um}$ quidem folium scriptura Gaiana expletur (conf. pag. 251).

Vbi terrarum codex scriptus sit, diuinari nequit, nisi quod Graecos non fuisse librarios constat. Tam rudes enim fuerunt graecarum litterarum, ut et 152, 8 et 165, 8 graeca omitterent, et haec orthographica effunderent: *greca* 17, 15; 152, 16; *eregam* (pro *graecam*) 152, 7; *gregi* (pro *Graeci*) 152, 9; *greco* 165, 7; *graeges* (pro *graece*) 125, 9; *pedagogum* 10, 3, *pelagogum* 4, 12; *scole* 63, 11, *sichole* 117, 1, *sole* 111, 8, *scolae* alibi (pro *scholae*); *dihoniser·mei* (pro *Dionis Hermaei*) 201, 20; *teatrum* 4, 21; *bytinorum* 51, 19; *syponiacis* (pro *symphoniacis*) 183, 14; *collirium* 72, 19; *istichum* 105, 12 et *isticum* 105, 23 (pro *Stichum*); *sporade* (pro *σποράδην*) 17, 15. [a])

Singulae paginae sunt uersuum uicenorum quaternorum, qui recte dimensis spatiis inter se distant. In uersuum initiis librarii certos sibi terminos constituerunt, extra quos non egrederentur, nisi ubi paragraphi inciperent; in uersibus extremis litteratura non raro extra fines quasi immoderatius excurrens uagatur deflectitque aliquantulum de spatio constituto; quod ne nimis molestum esset legentium oculis, et imminutis litteris usi sunt et contignatis.

Contignantur igitur in uersibus extremis:

N´ = *ns* 121, 5; 150, 11.

NT = *nt* 3, 13; 6, 24; 13, 16; 19, 9; 51, 5. 23; 52, 18; 65, 9; 84, 5; 112, 8; 118, 22; 131, 13; 177, 3; 218, 23; (conf. etiam 110, 3); in medio uersu supra lineam 4, 10 (a correctore).

UN = *un* 161, 24 (sub finem uersus).

UNT = *unt* 34, 14; 63, 7.

UR = *ur* 4, 20; 22, 4; 23, 13; 55, 19; 65, 20; 75, 16; 80, 20; 88, 5; 124, 13; 165, 22; 196, 24; 197, 6; 239, 12.

U´ = *us* 3, 23; 13, 8; 14, 16; 15, 19; 18, 4; 28, 17; 31, 8; 51, 15; 52, 17; 66, 20; 74, 21; 75, 6; 88, 2; 90, 4; 96, 6; 98, 12; 99, 17; 100, 15; 101, 1. 17. 18; 102, 7; 106, 3. 10; 124, 1; 129, 9; 134, 1. 11; 139, 24; 143, 9; 145, 16; 147, 20; 152, 19; 155, 22; 158, 24; 164, 10; 167, 21; 171, 23; 181, 22; 183, 7; 189, 10; 191, 4. 19; 195, 17; 200, 13; 207, 6; 209, 6; 213, 2. 13; 216, 24; 222, 13; 225, 18; 232, 9; 236, 22; 244, 15; 251, 1; conf. etiam 173, 2 (? sub uersus finem, teste Bluhmio); U tantum apparuit 19, 2?; 44, 19; 77, 9?; 204, 24; conf. etiam legibu pro *legibus* 217, 8 in medio uersu. [b])

a) Conf. etiam *chirografis* 163, 17—18.

b) N´ pro *nus* extat 218, 13 teste Goescheno; sed NU´ fuisse suspicor. — Aliquo modo huc referri potest 66, 17 correctio imperfecta.

**Littera paginae ultima propter spatii angustias supra paenultimam collocata est 26, 24; similiter 156, 24 et 204, 24 binae ultimae, et 125, 24 tres ultimae sub initio uocabuli extremi.**

**In syllabarum diuisione in uniuersum posteriorem et graecanicam rationem secuntur librarii; conf.:**

*bl:* *o* | *blatum* 176, 10; *o* | *bligatio* 232, 17; *pu* | *blicis* 56, 12.

*br:* *fa* | *bricaueris* 72, 16.

*cl:* *peri* | *clitatur* 191, 8.

*cr:* *lu* | *cratiua* 68, 16; *sa* | *cro* 55, 21.

*ct:* *a* | *ctoris* 208, 8; *a* | *ctum* 175, 11; 225, 7; *adie* | *ctum* 172, 8; *au* | *ctor(e)* 22, 10; *au* | *ctores* 103, 22; 150, 19; *au* | *ctoribus* 172, 20; *au* | *ctoritate* 84, 1; *au* | *ctoritatem* 187, 4; *colle* | *ctio* 193, 10; *condu* | *ctio etc.* 166, 20; 167, 8; *contra* | *ctu* 218, 18; *conui* | *ctis* 3, 11; *defe* | *ctus* 90, 16; *di* | *cta* 19, 14; *effe* | *ctum* 146, 15; *fa* | *ctionem* 147, 6; *fa* | *cto* 128, 20—21; 134, 12; 139, 17; *fa* | *ctum* 25, 2; 201, 20; 224, 24; *fa* | *ctus* 137, 2—3; *fra* | *ctum* 186, 15; *fru* | *ctus* 56, 22; 245, 1. 6. 14; *interdi* | *cto* 246, 3; *na* | *cta* 132, 14; *nefa* | *cto* (pro *nefasto*) 198, 9; *pa* | *cti* 174, 22; 228, 12; *perfe* | *ctae* 40, 17; *re* | *cte* 113, 19; 117, 1; 118, 13; 163, 5; 173, 8; *reli* | *ctum* 104, 17; 123, 9; *spe* | *ctandam* 52, 21; *spe* | *ctatur* 90, 11; *suspe* | *cta* 224, 4; *suspe* | *ctum* 224, 8; *uindi* | *cta* 4, 8; contra **λC** | **Z̄** i. e. *ac* | *tio* 177, 15.

*gn:* *a* | *gnationis* 130, 12; *a* | *gnatorum* 65, 8; *a* | *gnatus* 128, 15; *co* | *gnitorem* 223, 10; *co* | *gnouerit* 220, 17; *prae* | *gnante* 25, 10; *si* | *gnificatur* 238, 5.

*gr:* *pere* | *grinus* 20, 10.

*mn:* *calu* | *mnia* 249, 12; *conde* | *mnatione* 205, 18; *da* | *mnare* 226, 21; *da* | *mnum etc.* 119, 22; 167, 20; *o* | *mnibus* 67, 9.

*pl:* *qu[i]adru* | *pli* 182, 20.

*pt:* *ado* | *ptare* 27, 11; *ado* | *ptione* 16, 4; *ado* | *ptionem* 88, 17; *ado* | *ptiuo* 149, 6; *ca* | *ptionem* 191, 2; *conce* | *ptas* 203, 16; *conce* | *pti* 17, 15; *exce* | *ptis* 208, 15; *exce* | *pto* 197, 1; *ne* | *ptem* 15, 23; 87, 12—13; *ne* | *ptis* 94, 23; *pro* | *pter* 178, 17; 186, 14; *ra* | *ptorum* 217, 10; *rece* | *ptio* 68, 7. 19; *rece* | *pt[is]um* 173, 11; *ru* | *ptum* 90, 19; *scri* | *ptis* 85, 11; *surre* | *pte* 177, 2; contra *nep* | *tesue*?? 33, 17—18.

*sp:* *re* | *spondit* 175, 4; contra **℞** | **PONSIS** i. e. *res* | *ponsis* 1, 15.

*st:* *ae* | *stimauerit* 25, 6; *angu* | *sta* 42, 7; *consi* | *stere* 218, 6; *consi* | *stit* 163, 3; *consi* | *stunt* 56, 20; *di* | *stinctionem* 33, 14—15; *ge* | *storum*

200, 11; *inte* | *status* 90, 18; *manife* | *stum* 61, 13; 233, 16; *po* | *steriore* 91, 22; *pote* | *state* 217, 23; *pote* | *statem* 13, 22; 35, 8; *quae* | *stores* 2, 15; *re* | *stipulationis* 241, 21; *te* | *stamenti* 79, 4; *te* | *stamentis* 80, 12; *te* | *stamentum* 81, 23; 83, 7; 87, 18; 135, 15; *te* | *stantur* 80, 17; *te* | *state* 138, 4; *te* | *statorem* 79, 16; 93, 14; *te* | *statoris* 79, 13; 122, 16; *te* | *stimonium* 79, 19; contra *es* | *to* 41, 23; P' | TUMOS i. e. *pos* | *tumos* 41, 17; P' | TEλ 148, 3; R | TITUENDAE pro *res* | *tituendae* 182, 7; *ses* | *tertia* 157, 15; *es* | *timandam* uel *ex* | *timandam* pro *aestimandam* 52, 23.

*tr:* *pa* | *tre* 83, 10; *pa* | *tris* 15, 9; *pa* | *trimonium* 55, 3.

Contra:

*bt:* *scrib* | *tus* 98, 15.

*ps:* *ip* | *sa* 42, 2; *ip* | *se* 80, 4; *ip* | *sos* 185, 23; *ip* | *sum* 142, 2; *scrip* | *serit* 79, 10.

*sc:* *accres* | *cere* 107, 6; *pis* | *cem* 69, 22; *plebis* | *citum* 1, 17; R | CRIBSIT i. e. *res* | *cribsit* 20, 6; contra *su* | *sceptis* 3, 17 prima manus, | *susceptis* corrector.

*mpt:* *coem* | *ptionem* 32, 20; 52, 6; *em* | *ptio* 166, 10; *em* | *pto* 212, 3.

*nct:* *coniun* | *ctus* 107, 14; *defun* | *ctorum* 140, 21; *disiun* | *ctim* 105, 7; *disiu* | *ctim*? 109, 5; *iun* | *cta* 238, 9.

*str:* *no* | *stra* 70, 3. 11; *no* | *stram* 189, 8; *no* | *stri* 105, 15; 110, 13; *no* | *strorum* 111, 21; contra *dis* | *tr(ib)uebat* 197, 13.

*x:* *di* | *xerit* 167, 19; *di* | *ximus* 8, 5; 50, 16; 235, 4; *e* | *xistimant* 165, 9; *no* | *xalis etc.* 40, 4; 217, 3. 16. 20; *pro* | *ximo* 44, 23; similiter *e* | *xedibus* pro *ex aedibus* 194, 23; *e* | *xemptione* = *ex emptione* 147, 15; *e* | *xemptionis* = *ex emptionis* 162, 21; conf. *a* | *deos* = *ad eos* 51, 16.

Valde memorabile est quod *j* et *v* consonantes nec non *u* post *q* plerumque non secus atque *i* et *u* uocales in dirimendis syllabis adhibentur; conf.:

*adi* | *ecta* 111, 10; *alicui* | *us* 154, 21; *cui* | *us* 37, 20; 134, 4; *dei* | *ecerim* 239, 15; *ei* | *us* 48, 22; *hui* | *us* 48, 3; *ini* | *uriarum* 190, 3; *i* | *uris* 34, 16; *i* | *us* 138, 9; *subi* | *ectae* 218, 21; *subi* | *ecti* 33, 8 (?); *subi* | *ectos* 76, 17; [conf. etiam *in* | *nius* pro *in ius* 209, 15]; *quamu* | *is* 177, 9; *consequ* | *atur* 8, 20; *itaqu* | *e* 41, 6; 186, 1; *qu* | *ae* 27, 19; 29, 16; 79, 9; 165, 12; 179, 6; *qu* | *am* 120, 8; 217, 12; *qu* | *adrupli* 177, 23; *qu* | *anti* 171, 1; *qu* | *are* 148, 8; *qu* | *asi* 140, 1; *qu* | *e* 26, 11; 106, 1—2; *qu* | *ia* 140, 22; *qu* | *id* 78, 4; *qu* | *idam* 47, 11; *qu* | *od* 110, 15; 136, 7; *qu* | *orum* 236, 23;

*qu* | *os* 128, 9; *relinqu* | *ere* 112, 4; *sequ* | *ens* 130, 14; *sequ* | *erentur* 145, 20; conf. etiam *desu* | *etudine* 28, 15. contra *adie* | *ctum* 172, 8; *cu* | *ius* 39,18; 182,23; *ma* | *ior* 4,1; *que* | *madmodum* 33,10—11; 249,21.

Praeterea has diuisiones memorandas esse censui, quarum posterior pars merae librariorum neglegentiae tribuenda est:

*eti* | *am* 84, 12; 127, 2; 136, 2; 143, 2; 180, 8; *in* | *utile* 104, 13; *ueli* | *iniquitate* pro *uel iniquitate* 249, 11; *a* | *deo* 16, 1; *alter* | *utrum* 207, 4; *i* | *deo* 49, 15; *po* | *test* 67, 22; 80, 6; *si* | *cuti* 54, 1; *su* | *biciat(ur)* 178, 14; *uel* | *ut* 65, 4; 122, 18; 146, 5; *uel* | *uti* 166, 11; *e* | *tis* = *et is* 26, 14; *infan* | *set* = *infans et* 156, 23; *peta* | *simaginem* = *petas imaginem* 72, 3; *damna* | *seto* pro *damnas esto* 107, 20; *uerba(m)* | *Edicere* pro *uerba me dicere* 172, 24—173, 1; *anc* | *illa* 46, 18; *ha* | *nc* 49, 9; *fu* | *r* 178, 23; *(con)tum* | *eliam* 186, 8; *instit* | *uunt(ur)* 102, 23; *uel* | *it* 10, 16; 38, 23?; *uel* | *i[n]t* 96, 22; *s* | *elius* pro *Caelius* 145, 3; *diex* | X̄X̄· pro *die* X̄X̄X̄· 195, 5; δ̄· | om̄ = *dolo m* | *alo* 204, 18; *s* | *in* pro *SI NON* 203, 3; conf. *etiam* 94, 24—95, 1 (*potest* | *autem* pro *potestatem*); q́ | p̀ (i. e. *qui* | *prae*?) pro *quippe* 190, 15; libert | ē pro *libertate* 191, 21.

Ea quae de orthographia dicenda erant, quae non raro quinti saeculi rusticitatem uel barbariem pronuntiandi prodit, in indice orthographico pag. 313 seq. composui.

Interpunctio quatenus sollemnis sit post notas, ex indice notarum colligas; additur plerumque etiam post numeros. Praeterea praesertim ad paragraphos distinguendas hae interpunctiones apparebant:

I) : bina puncta in fine paragraphorum reliquo uersus spatio uacuo relicto 18,23; 40,5; 66,18; 70,14; 77,10; 82,7; 100,24; 124,20; 155,12; 158, 10; 167,12; 182,15; 221,11; 229,21; 249,20; similiter : ∾ 62,17: 187,11; 236,20; nec non ∾ 10,18; inde explicandum, quod 235,6, ubi paragraphi finis a librario falso indicatur, : additum est; aliud signum (teste Bluhmio) conf. 226,7.

II) . punctum simplex plerumque post mediam, rarius post imam uel summam litteram additum

1) in fine paragraphorum

a) reliquo uersus spatio uacuo relicto 1, 12; 2, 5; 9, 18; 13, 5?; 14, 14. 20; 15, 16; 17, 16; 25, 3; 28, 16; 37, 13; 38, 1; 39, 4; 41, 11; 46, 20; 47, 19; 55, 9; 64, 1; 65, 2; 67, 19; 68, 2. 17; 73, 6; 74, 14. 20; 77, 4; 78, 7; 84, 8; 89, 2. 14. 18; 90, 21; 91, 21; 93, 2; 94, 4. 21; 95, 24; 96, 15; 97, 9; 99, 3; 102, 18; 103, 1; 104, 20; 105, (5.) 13. (22); 107, 19; 108, 4. 14. 22;

109, 15; 112, 1; 113, 7; 114, 4. 22; 115, 18; 116, 10; 117, 10; 118, 18; (120, 9;) 121, 12; 122, 1; 123, 18. 24; 124, 10; 125, 8. 18; 127, 23; (130, 22;) 135, 1; 137, 17; 139, 22; 140, 4; 141, 17; 143, 13; 146, 4; 159, 19; 161, 3. 12; 164, 13; 165, 19; 171, 10; 179, 3; 180, 6; 181, 9; 182, 22; 184, 1; 185, 15; 186, 13; 189, 21; 190, 13; 193, 11; 197, 10; 198, 11; 200, 12; 208, 17: 218, 17; 221, 4; 222, 2; 224, 9; 225, 10; 226, 18; 230, 9; 231, 5. 19; 235, 18; 236, 16; 237, 17; 240, 2; 248, 23; 249, 7.

b) spatio in medio uersu uacuo relicto 23, 2; 48, 20: 58, 17; 75, 13; 124, 6; 130, 4; 170, 5; 175, 10; 194, 12.

c) spatio nullo uacuo relicto 10, 16; 39, 12; 51, 21: 62, 10; 100, 3; 107, 4; 127, 2?; 156, 22.

2) in fine commatum, quibus librarii paragraphos finiri indicarunt, reliqua uersus parte uacua relicta, ubi tamen recentiores editores aut simplici puncto (10, 6; 16, 24; 34, 19; 78, 22; 147, 22) aut puncto cum uirgula (111, 19; 158, 3; 195, 6; 251, 8; similiter 31, 17) aut binis punctis (110, 23; 116, 17; 213, 10) aut simplici uirgula (80, 23; 193, 24) aut nulla omnino interpunctione (235, 13) contenti fuerunt.

3) in mediis uersibus, ubi recentiores aut puncto (3, 16 in fine tituli; 39, 18) aut puncto cum uirgula (2, 13; 83, 9; 98, 1; 104, 7) aut binis punctis (16, 20; 139, 12) aut simplici uirgula (2, 4; 4, 13; 15, 24; 16, 13; 18, 3; 26, 21; 43, 18; 48, 13?; 50, 15; 51, 20; 63, 21; 64, 11: 70, 8; 84, 11. 12. 17; 96, 2. 16; 97, 16; 98, 19; 101, 12; 116, 3: 117, 9. 18; 150, 3; 162, 9; 171, 4; 236, 2) usi sunt.

4) in fine uersuum 4, 14; 29, 12?; 62, 4: 117, 13; 125, 1?; 142, 23; 170, 11?; 200, 7?; 249, 22?.

5) in mediis uersibus in fine uocabulorum nulla interpunctionis causa accedente 18, 1; 39, 5 (post *in*); 47, 7; 48, 9; 66, 7. 8; 78, 16; 82, 17; 151, 10; 158, 3; 194, 14; 217, 24: 240, 8; semel in medio uocabulo praue intellecto ER·MEI pro *Hermaei* 201, 20; conf. etiam IUDICAT·I· pro *iudicati* 190, 8. Verum quidem haec hactenus.

De litterarum forma uix quidquam peculiari mentione indiget; nonnulla tamen componam, quae palaeographis scitu fortasse non prorsus indigna esse uidebuntur: Cum enim plerumque litterarum formae constanter obseruatae sint neque ulla pars excedat extra, passim singulae litterae aut paulo altiores (uelut 46, 4; 67, 10; 101, 17; 113, 8; 162, 4; 180, 3; 187, 9; 208, 8; 217, 11) sunt proximis aut sub lineam producuntur (uelut 23, 3; 163, 5; 179, 7; 224, 16); plerasque tamen ex his correctione effectas

esse persuasum habeo. Contra nulla causa cogente et S (uelut 50, 22; 51, 18; 67, 6; 119, 24; 121, 4; 135, 24; 143, 7; 146, 21; 157, 5; 166, 19; 212, 9) et T (uelut 35, 12 etc.) passim sub lineam producuntur. Pro l nonnusquam et | adhibitum est et J: utrumque non solum in enuntiati fronte (uelut 52, 10; 65, 7; 98, 1; 74, 17; 125, 10; 214, 17) sed illud etiam in medio uocabulo (240, 13), hoc et in uersus initio (193, 13) et [pro ii?] in medio uocabulo (200, 14) et in extremo (48, 17). Singularis s litterae forma correctione effecta est 162, 24; item F litterae 244, 5;; conf. etiam 124, 23.

Pro ᴐ inuenitur d et in primis paginarum uersibus (conf. 39, 1; 52, 1; 226, 1) et in eis uersibus uel uersuum particulis, quibus uacuus uersus praemissus est (conf. 65, 3; 80, 12; 105, 14; 184, 2; 249, 8): praeterea sub uersuum finem (conf. 88, 2; 97, 3; 105, 11; 127, 16; (146, 2;) 245, 18) nec non in mediis uersibus et in ipso initio (conf. 46, 6 bis: 114, 12?; 249, 18; 250, 3. 14).

Pro s inuenitur ſ saepissime sub uersuum finem uel praecedente uersu uacuo (conf. 46, 1; 55, 10; 75, 1; 82, 23; 85, 1; 88, 1; 95, 1; 155, 1); alibi raro occurrit (conf. tamen 16, 16; 37, 14; 101, 2; 104, 8; 125, 15; 169, 23; 174, 13 etc.). Saepius difficillime ab l discernitur (conf. 3, 18; 15, 24; 35, 9). Singulares ſ litterae formae (correctione effectae) extant 169, 14; 212, 16.

Propter formarum similitudinem saepe inter se commutantur l et λ, l et T, l et l, l et ſ, λ et s, x et λ (conf. inprimis 194, 10); ſ et T, p et F, p et R, c et G, c et e, o et q, o et e etc.

Ornamentis et emblematis contortis ac uermiculatis hic illic conspersae uel tamquam petasatae sunt primorum praesertim paginarum uersuum litterae eminentes (uelut 221, 1), rarius eae quae capite facto eminent in uersuum praeter primum fronte (uelut 67, 20; 104, 21). — Quodsi ab eis paginis recesseris, quarum initia legi nequeunt, ab eminentibus litteris primos omnium paginarum uersus incohare[a]) intelleges praeter pagg. 2. 3. 6. 7. 14. 27. 34. 35. 38. 40. 42. 43. 44. 57. 64. 80. 82. 84. 93. 95. 97. 112. 118. 120. 129. 134. 137. 138. 141. 162. 167. 184. 187. 203. 241; a binis litteris eminentibus propter notam sollemnem incipiunt 205, 1 et 249, 1. Praeter ipsum initium in primo paginae uersu eminent litterae 65, 1; 110, 1; 118, 1; 119, 1; 149, 1; 221, 1; 250, 1 [hae fere omnes ornatae sunt]; 44, 1; 109, 1; 126, 1; 140, 1; 148, 1; 156, 1; 173, 1; 182, 1; 239, 1; itemque praecedente uersu uacuo 65, 3; 68, 3; 74, 21; 80, 24;[b]) 89, 15; 103, 3; 119, 19; 127, 6. 24; 130, 24; 156, 12; 198, 12; 213, 11; conf. etiam

[a]) Prominent tamquam capite facto 132, 1; 140, 1; 246, 1.
[b]) Typographi uitio s littera parum ad dexteram remota est.

157, 5. Aliquot paginarum littera ultima eminet: 10, 24; 13, 24; 110, 24; 134, 24; 142, 24; 195, 24. Raro in medio uersu (uelut 65, 10; 80, 12; 164, 2; 184, 20; 194, 2)[a]) aut in principio (26, 2)[b]) aut in fine uersus (120, 22) littera aliqua eminet causa nulla cogente.

**Paragraphi** institutionum Gaianarum et in uniuersum orationis commata insigniora[c]) distinguuntur saepissime capite facto, quod plerumque ab eminente littera incipit (uelut 1, 13. 17; 17, 1 etc. etc.)[d]), rarius a non eminente (34, 23; 40, 13; 84, 1; 141, 11; 158, 12). Praeterea sescentiens in confiniis paragraphorum interductu librarii insistit oratio; post eiusmodi spatia in uersu medio uacua relicta plerumque eminet proxima littera (uelut 6, 6 etc. etc.), raro non eminet (48, 20; 163, 21; 233, 15).

Nonnusquam librarii ultra progressi colorem et pigmentum **rubricatoris** sollicitarunt, cuius tamquam luminibus atramento scriptus contextus distingueretur. Vacuos enim nonnullos qui nunc appareant uersus (uel uersuum partes) a more rubricandi repetendos esse certis indiciis concluditur.[e]) Velut minio scriptas fuisse conicio has titulorum rubricas (= 1 uers.): 10, 19; 13, 11; 30, 15; 62, 18; 82, 8; 93, 3; 130, 23; 135, 2; 136, 19; 140, 5; 154, 5; 157, 4; 158, 11; 165, 20; 167, 13; 227, 23; duo uersus ad rubricam capessendam destinati fuerunt 123, 1. 2. Praeter titulum (= 1 uers.) primum proximae paragraphi uocabulum minio scriptum fuit 35, 7. 8 et 77, 5. 6, primum et alterum 150, 24—151, 1, primum usque ad quartum 164, 14. 15; item praeter titulum (= 1 uers.) longius initium proximae paragraphi (= 1 uers.) 9, 19. 20; 15, 5. 6; 15, 17. 18; 17, 17. 18; 26, 6 (ubi dubia rubricae uestigia Bluhmio apparuerunt). 7; 28, 1. 2.[f]) Item primos librorum uersus minio olim scriptos fuisse ideoque hodie legi non posse ueri est simillimum; conf. 1, 1—3; 55, 1; 189, 1 et 2 init.[g]) Praeterea nescio an 161, 17 (?) et 91, 16 (??) uersus exitus rubrica

a) 94, 7 et 207, 18 noua commata fortasse distinguere uolebant librarii.

b) 194,13 caput fit eminente prima littera, quia noua paragraphus in medio uersu 12 incepit.

c) Non raro librarii commatum insigniorum initia falso loco statuerunt: uelut 152, 9 (propter graeca omissa); 23, 14; 62, 11; 92, 20??; 169, 13; 181, 19; 194, 13; 207, 10; 226, 6; 235, 7. 14; 251, 2; (conf. etiam 193, 24);; 33, 3; 233, 7; 248, 14. etc.

d) Non prominet prima littera 50, 1; 149, 1; 180, 24.

e) Quoniam tamen contextus Hieronymianus ad scripturam Gaianam collineatus est, tenuia minii uestigia difficillime dignoscuntur.

f) Item in Codicis Iustiniani libro palimpsesto Veronensi praeter titulorum rubricas initia constitutionum earum, quae rubricas proxime excipiant, minio scripta esse docet Krueger in praef. ad apographum Codicis Iustiniani Veronensis.

g) Initio libri III[i], qui ab integro quaternione incepit, in pagina 126* fortasse LIB · II · EXPLIC· scriptum erat; conf. pag. 187. — In fine libri III[i] una pagina (188) uacua relicta est, ut ab integro quaternione inciperet liber quartus. — Pag. 54 libri primi exitum minio olim indicatum fuisse probabiliter conicias.

scripti fuerint; id quod confidentius de initio eius tituli contenderim, quem sub 6, 24 alia manus addidit. Inprimis memoria dignus est locus 150, 5. 6, ubi nonnullas ex litteris minio scriptis resuscitare licuit; ibidem uersus 8 particula minio scripta fuisse uidetur.

Rubricae miniatae partim eodem litterarum genere pictae fuerunt, quod in contextu Gaiano adhibitum est, partim antiquiore maiuscularum siue quadratarum forma;[a]) utrumque sane genus in eis titulis extat, qui a prima manu atramento exarati sunt: quadratarum: 103, 2 et 112, 2 (ubi ℞ i. e. *rubrica* in fine additum est), uulgarium: 46, 6;[b]) 73, 7;[c]) 80, 11; 98, 7;[d]) 113, 8;[e]) 114, 5.[f])

Neque uero mendorum frequentia, quibus liber Veronensis commaculatus est, conceptam conducticiorum amanuensium ordini turpitudinem delere ac tollere potest: nam hi quoque insignes sunt ea infirmitate et ad peccandum procliuitate, qua qui pacta mercede codices describebant et ad finem properabant integram simplicemque elegantiam et puram incorruptamque consuetudinem ueterum scriptorum corrumpere et barbaria quadam infuscare solebant. Nonne multae illae uoces ad taedium usque repetitae[g]) minus olei nonnumquam quam uini a semisomnis librariis consumptum esse indicio sunt? Rarius uerborum collocationem inuerterunt.[h]) Identidem tamen prima manus, quae imprudenti calamo exciderant, ipsa correxit.[i]) Ceterum saepe dici nequit, utrum primae manui an aequali correctori debeatur correctio. C o r r e c t o r e m enim semidoctum nactus est liber Veronensis fere coaeuum, qui in primo praesertim libro et titulos nonnullos atramento scriptos addidit[k]) et passim delendis litteris puncta plerumque recte,[l]) rarius

a) Maiusculis rubris ad morem antiquum exaratus erat titulus 164, 14.

b) falso loco; huius tituli particula miniata fortasse fuit.

c) prima littera miniata fortasse fuit.

d) Hunc titulum paragraphi principium esse opinatus est librarius.

e) praecedit titulum ℞, eademque nota sequitur.

f) duae primae litterae nescio an miniatae fuerint.

g) Conf. inprimis 29, 12—19; praeterea 76, 19—20; 94, 17; 164, 10: 191, 7 seqq.; 212, 6; 214, 21; 223, 11. 12; 224, 4. 5; 237, 13; 239, 1; 245, 7; 57, 6—8; (22, 11; 28, 24; 30, 3; 158, 10; 173, 8; 196, 8 etc.).

h) Conf. 30, 19; 34, 5—6; 48, 5; 67, 15; 70, 2—3; 100, 13; 126, 24; 148, 16; 152, 9; 160, 6; 162, 7; 169, 7; 174, 15; 181, 24; 196, 8; 221, 23; 235, 24; 239, 2; 249, 20. — Huc non pertinet II §§ 62—64 transpositio.

i) Velut 31, 1. 23; 52, 11; 62, 8; 72, 21; 75, 13; 98, 8; 100, 22; 101, 14. 16; 110, 5. 13; 124, 11; 157, 14; 162, 22; 168, 1; 182, 2.

k) Conf. 1, 1 supra uersum; 2, 23; 3, 2 in margine inferiore; 3, 8; 4, 6. 14; 6, 24 (ubi tamen initium miniatum fuisse probabile est); admodum fideliter imitatus est huius tachygraphi ductus typographus 1, 1 et 2, 23.

l) Conf. 2, 8. 21; 3, 12. 18; 4, 24; 7, (10.) 12. 18; 10, 4. 16. 20; 11, 17. 18; 15, 3; 22, 10; 27, 2; 30, 14. 24?; 42, 3; 47, 4; 55, 21; 63, 4?; 67, 21; 68, 14; 69, 2; 78, 9; 92, 17; 96, 3; 97, 14; 101, 16; 110, 13; 116, 23; 122, 18; 124, 2. 9; 127, 22; 130, 3; 134, 21; 138, 7; 140, 2; 142, 1?; 148, 9; 149, 23; 150, 7; 155, 14; 165, 11; 167, 2; 168, 1; 171, 20; 174, 24; 177, 23; 178, 6; 180, 6. 9; 198, 17; 209, 11; 228, 4. 10; 231, 14; 237, 16; 240, 14;

falso[a]) superscripsit — plurima tamen ex his non tam correctori quam ipsi primae manui tribuenda uidentur esse — et intra uersus uel (rarius) in margine correctiones modo rectas[b]) modo falsas[c]) adscripsit. Alibi litterae delendae lineola inductae sunt,[d]) raro radendo deletae.[e]) Plures litterae continuae delendae nonnusquam his notis ‘ ’ saepiuntur.[f]) Alia quae ad correctiones pertinent, adnotationibus contextui Gaiano subscriptis passim inserui.[g]) Quae si minutim persequi uelim, lectores taedio enicem. — Vnum addam: saepissime propter homoeoteleuton uel in fine uersuum Gaianae orationis particulas transiluisse librarios et sequentium uerborum modos proximis formis praua sedulitate identidem accommodasse. —

Denique gratiae mihi quam maximae agendae sunt Salomoni Hirzel uiro egregio et in paucis colendo, qui Boeckingii memoriam pie amplectens et colens ad speciem magnifice, ad usum, ut spero, non incommode hanc editionem ornari iussit.

Ex eo quod profeci, quantulum id cumque est, hoc unum uelim appareat, strenui laboris diuturnitatem me non subterfugisse. Latebunt sane non pauca in hoc apographo, quae doctiorum hominum meditatio protrahet; spero tamen fore ut in editione institutionum Gaianarum, quam una cum Kruegero in usum scholarum paraui et his ipsis diebus prelo subiciam, hoc apographo recte me usum esse censeant iudices beneuoli.

Scribebam Argentorati mense Decembri a. 1873.

conf. etiam 7, 18. — S̄ pro Ṡ scriptum uidetur esse 13, 13. Vbi litterae singulares superuacaneae in medio contextu leguntur, propter punctorum tenuitatem ambigas utrum siue primus amanuensis siue corrector punctis supra uersum additis delendas eas significauerit necne; uelut quod scriptum est *abosurdum* 11, 20 pro *absurdum*; *queureretur* 20, 6 pro *quaereretur*; *animaaduertere* 13, 21—22 pro *animaduertere* etc. etc.

a) Conf. 89, 9; 209, 21; 217, 5. Nonnulla puncta casui uidentur tribuenda esse: uelut 18, 3; 79, 6; conf. etiam 237, 13.

b) Conf. 1, 21; 2, 16; 3, 12; 3, 16 (ductus, ut potuit, imitatus est typographus); 3, 18; 4, 4 bis; 4, 13. 14. 23; 6, 17; 7, 4; 7, 11 bis; 7, 24; 8, 13; 10, 17; 11, 1. 5. 11. 22; 14, 9; 14, 13. 17; 18, 9; 27, 11; 31, 13; 41, 23; 42, 3; 43, 16; 66, 9; 78, 1; 90, 2; 101, 6; 107, 14; 112, 3; 116, 23; 118, 2. 13; 120, 8; 126, 16; 130, 3; 140, 10; 146, 2; 148, 1; 152, 5; 157, 15; 159, 22; 162, 19; 168, 16; 172, 8; 173, 12; 174, 7; 175, 11; 181, 20; 184, 18; 191, 24; 193, 4; 194, 22; 196, 3; 197, 13; 201, 3; 208, 8; 230, 11; 231, 21; 232, 6. 23; 236, 17; 248, 12; 250, 2. Ex his quae correctori debeantur, quae primae manui, accurate dici nequit: uelut 66, 9 et 191, 24 correctiones huic sine dubio tribuendae sunt.

c) Conf. 2, 9; 3, 13; 7, 10. 13 (ubi *Iunianus* glossa a correctore ad *Latinus* adscripta est); 11, 13 (ubi *suam* glossa ab eodem ad *familiam* adscripta est); 13, 7?; 135, 13; conf. etiam 3, 14; 15, 3.

d) Conf. 3, 18; 4, 4. 24; 16, 6; 58, 18; 59, 22; 66, 9; 67, 15; 108, 18; 159, 19; 182, 2; 198, 17?; 209, 11? conf. etiam 134, 19?? etc.

e) Conf. 181, 20, ubi sub rasura F apparuit; 108, 23; 39, 16.

f) Conf. 236, 20; 94, 17 (posterior uncus solus dispici potuit); 145, 6 (ubi cum here | des falso scriptum esset, heres correctione effectum est.

g) Memorabiliores fortasse hae correctiones uidebuntur: 66, 17; 96, 23; 124, 23; 143, 13; 155, 15; 162, 9; 180, 10; 213, 6.

# CORRIGENDA ET ADDENDA.

Numeri quaternionum, quos typographus in inferiore margine paginarum 49. 65. 95. 111. 203. 235 recte reddidit (nisi quod interdum paulo minoribus numeris uti debuit), alibi inuito me perperam omissi sunt. Leguntur igitur in codice simili loco atque in iis paginis fit, de quibus modo dixi, hi quaternionum numeri in inferiore margine:

| | |
|---|---|
| in pagina 1: | I |
| 17: | II |
| 33: | III· |
| 141: | ·X· |
| 157: | ·XI· |
| 173: | ·XII· |
| 189: | ·XIII· |

In pagina 219 autem propter membranae cariem numerus (XV) non apparuit.

pag. 3, 18 littera ultima ſ esse debet.

pag. 7, 17 utrum in CR̄·NλSCI an in CR̄ NλSCI exierit, dici nequit.

pag. 11 in nota ad uers. 2 pro ,,23" legendum est ,,22"

pag. 38, 23 med. pro CM – —— lege CM) ——

pag. 48 not. uers. 2 pro *pro* lege *post*

pag. 60, 8 adde notam: »altera littera X nullo modo λ fuisse uidetur«.

pag. 61, 6 pro (INI) lege (IIN); in schedis prima harum litterarum ex ſ correcta est.

pag. 87 in titulo (in margine superiore) sub »fol. 123r« legendum est: »ter scriptum«.

pag. 94, 12 quinta ab exitu littera non ſ sed S esse debuit.

pag. 94, 19 in fine legendum est exTesTλTo̊mh

pag. 113, 12 littera 13a T' esse debet.

pag. 121, 7 med. non hRes sed heRes esse debet.

pag. 126* in fine notarum dele uerba inde a »Scriptura«.

pag. 135, 1 littera ultima ſ· esse debet.

pag. 142, 1 puncti, quod supra 10am ab exitu litteram descripsi, fortasse fallax species est.

pag. 143, 21 initio scribendum [ABTATEQ]

pag. 145, 22 litterae 11ª et 12ª BE sine ullo puncto esse debent.

pag. 149 in fine notae, quam ad u. 10 adscripsi, addendum est: »de LITESYTESTATAE minus commode cogites«.

pag. 165, 5 initio lege (PPMUTATIONE)

pag. 169, 13 quinta ab exitu littera non S sed ſ esse debet.

pag. 173, 10 ultima littera ſ significat non satis certo lectum, quod saepius nimiam cum l similitudinem typographi culpa nactum est.

pag. 189, 14 ab EUM (u over E) (sic) incohabat; U littera autem, quae in ipsius uersus contextu apparet, num reuera ex A, ut in nota ad hunc uersum dubitanter addidi, correcta sit, postquam codicem iterum iterumque inspexi, ualde dubito.

pag. 206, 24 initio (× S × × ×.B esse debet.

pag. 251, 10 tertia ab exitu littera N potius fuisse uidetur.

pag. 255 in laterculi prioris u. 12 post »142, 6;« adde: »173, 6;«

pag. 256, 1 pro »77, 17« lege »7, 17«

pag. 256, 10 post »Ā· *uel* Ā« adde »*uel* A·« et ibidem post »4, 13;« adde »18, 1;«

pag. 257 in laterculi minoris u. 24 pro *L* lege *Ll* (nam in H. Keilii *grammat. latin.* uol. IV pag. 612 u. 6 pro »K 8« legendum esse »L 8« docuit me Theodorus Mommsen).

pag. 260 in laterculi alterius u. 22 lege: 7 = -cun- *uide* SE7DUM

pag. 265 in laterculi prioris u. 8 *post* »40, 20;« adde: »48, 2;«

pag. 265 in laterculi prioris u. 13 ante »176, 24« adde: »173, 6;« et ibidem in fine post »182, 19;« adde: »186, 8 (APTEM *pro* APTE *i. e.* aperte)«.

pag. 265 in laterculi prioris u. 19 post »118, 12« adde: »EIDE *pro* eidem (*sequitur* MANCIP) 35, 22«

pag. 267 in laterculi prioris u. 14 ante »177, 16« adde: »173, 11;«

pag. 274 in laterculi alterius u. 8 post »iudicio,« adde: »IUDICIUM 180, 3 *pro* iudicio,«

pag. 279 in laterculi prioris u. 37 post »190, 5« adde: »*et fortasse* 251, 6«

pag. 282 post laterculi alterius u. 4 adde: »*conf.* NOUATIONUM 175, 6 *pro* nouationem.«

pag. 285 in laterculi prioris u. 27 pro »*confunduntur.*« scribe »*confunduntur,*«

pag. 289, 31 dele omnia usque ad »8, 19;«

pag. 291, 19 post »11, 3 *bis.* 5.« adde »16.«

pag. 291, 34 post »184, 15;« adde: »Q̊ *pro* quam 8, 19;«

pag. 298 in laterculi alterius u. 24 post »239, 19« adde: »; RTITUERE 241, 5«.

pag. 299 in laterculi prioris u. 6 adde haec: »*conf. etiam* HABUERI *pro* habuerit 47, 8; INUENERI *pro* inuenerit 178, 14; CECIDERI *pro* ceciderit 185, 11; FUERI 141, 22 *et* FUERI 35, 20 *et* QUERI 180, 10 *pro* fuerit«.

pag. 313, 8 post »134, 19« adde: »(*uel potius pro* a suo).«

I de iūciuili et NAT

quepopulusipsesibiiusconstituitidipsius
proprium e uocat'q iusciuilequasiiuspro
priumciuitatisq̊ūnaturalisratio⁊homner
hominesconstituitidap omnespopulosp̱
aequecustoditur uocaturqueiusgentiū
qsiq̊iureomnesgentesutunt'populusita
queromanuspartimsuopropriopartim⁊
muniomniumhominumiureutit·quaesin
gulaq̊liasintsuislocisproponemus·
Constantatiurapprexlegibusplebiscitisse
natusconsultisconstitutionibusprinci
pumedictiseor'quiiusedicendihabentr̶
ponsisprudentium
lexēq̄populusiubetatqueconstituitplebis
cit e q̄plebsiubetatqueconstituitplebsat̄
apopuloeodistatq̄populiappellationeuni
uersiciuessignificanturconnumeratis
etpatrici'splebisātappellationesinepatri
ciisceteriiciuessignificanturundeolimpa
triciidicebantplebiscitissenonteneriq'
sineauctoritatemeorumfactaeents'p'tea

Paginae exterioris litterae etsi pallidae maximam tamen partem etiam nunc certae sunt. paragraphi titulus a correctore supra primum uersum scriptus est, ut tres primos uersus, in quibus nunc nulla litterarum uestigia apparent, olim minio scriptos fuisse conicias. in titulo ipso dubium est num NAT litteras aliae etiam litterae uelut URALI secutae sint. 12 litterae 5a usque ad 8am incertae quidem sunt, hoc tamen constat QUALIA ibi numquam extitisse. 23 in fine post q' nihil scriptum erat.

lexhort·sialataēquact·ēutplebiscitauniuer
sumpopulumtenerentitaq eom̊legibusexae
qͣtas̄ senatusconsult·ē ꝗsenatusiubetatque
constituit·idquelegisuicemoptinetquam
uisfu̅i̅t̅qsitum.
~titutioprincipisē quodimperatordecreto
ueledictou̅ epistulaꝯstituitn'umꝗ dubitat·
ē q̍ nidlegisuicemoptineatūr cumipseimp·
p legeᷤmimperiumaccipiat
Jusa̅t̅ edicendihabentmagistratuspr·s'am
plissimumiuse inedictisduor'p̀ torumur
banietperegriniq̊r'in pūcisiurisdiction·
p̀sidesear'habent·iteminaedictisaedilium
curuliumq̊r'iurisdicyn·inprouincisp̄·r̄·
q̄ storeshabentn inpuinciascaes·omninoq
storeᷤnonmittunt'etobidh edictuminhisp
ūcisnonproponitur
Rponsaprudentiums̄·s̄aeetopinioneseor'
qb p̵missumestiuraydereq̊r'omniumsi
inunums·tiaeconcurrantidꝗitasentiunt
legisuicemoptineturs̊iůdissentiuntiudi
cilic·q uellitstiamsedq̍idq̵rscriptodiuiha
dr·significant' hic de iurisdiuisione
Omne a̅t̅ iusq̊utimuruel adpsonasptinetuel

Pagina interior maximam partem facilis est ad legendum. 9 s littera non prorsus certa sed probabilis supra lineam a correctore addita est. 13 super aedictis nihil umquam (nec o littera) scriptum erat. 16 s littera supra lineam a correctore addita est. 23 paragraphi titulus a correctore additus est.

adr uadactiones s' prius uideamus de psonis
liber dicione et quidem summa diuisio de iure psonar' haec
homi e q, omnes homines a liberi s aut serui rur
nu· sus liberor' hominum alii ingenuis alii liber
tini ingenuis q liberi natis liberti ni qui ex
iusta seruitute mm sis rursus libertinoru
numeros de q b· singulis dispiciamus ac priur
dediticis iiii de deticiis u legeas lege itaque aelia sentia ca
uet q serui a dominis poenae nomine uincti s
q b· uestigmata inscriptas de q b· obnoxam
q, o torm tis habita s ite tine a noxa fuisse conui
ctii sunt q q a ferro a c' uestiis de pugnarent tra
ditis in tinu e lud· custodiam ue con lecti fuerin
et postea u a ue m domino u ab alio mm si eius d·
condicionis liberi fiunt cuius condicionis s·
peregrini dediticici de perigrinis dedeticiis · uocantur at peregrini dediticij
hi q quondam aduersus populum r armis fu
us sceptis pugnauer e uictis se dedider· huiui
ergo turpitudinis seruos q c' q m et cuius c' q
aetatis mm s os et si pleno iure dominor' fu
erint numq a cr· a latinos fieri dicem' s' omni
modo dediticior' numero o stituti intelle
gemus si u in nulla tali turpitudine sit seruu
mm sum m ciuem rom'. m latinum fieri dice

Pagina interior facillime legitur. multae quae in hac pagina occurrunt correcturae ad unam omnes non primae manui sed coaeuo correctori debentur, correctoris autem ductus propter typographum accurate reddere non potui. 11. 12. conuicti ex conuictii correctum est. 12. bestiis ex uestiis correctum est.

musnamincuiusꝑson triahaec7curr̄·utma
iorsitannorumtrigintaetexiureq̇ritiumdo
minietiustaaclegitimam̄m̄ sioneliberetur
dic tt
idestuinctaacensua~~io~~ hsciuisromanusfitsin
ůaliquideorumdeeritlatinuserit 6
vıdemmneūcsaeꝑbagne
Qat deaetateseruireq̇riturlegeaeliasentiain
troduct ē n ealexminorxxx·ann· seruosnō
aliteruoluitmm sosciuesrom fieriꝗsiuindi
ctaāp consiliumiustac̄m̄m̄ sionisadꝓbataliBe
N
ratifueriiustaāt c m m sioniseūutisiquisfi
liumfiliamuea fratr·sororuenaturalemā
alumnumautpelagogumāserbumꝑc̄·torisha
ap
bendigratiaāancillam̄m̄m̄nicausa·consiliū
& ıııdeγsilioadibendo
m̄mittat consiliumāt adhibeturinurberoma·
q̇d q̇nq senator etquinqueq̇tumrom̄r'·pube
r'inprouincis āt uigintirecuperator'ciuiū·
romanorumidq̄ fitultimodieconuentuss'
romaecertisdiebusāp·consilium m mittun
turmaior ů trigintaannor'seruisemperm̄
m̄ tisolentadeoutū intransitum mittantur
u utic'pr̄ a ꝑconsuleinbalneumuelinteatr'
eatp̀ ŧeaminortrigintaannor seruusm̄m̄po
Beo
testciuisromanusfierisiadominoq̇ solūdo
noneratt°teumliberumeih̄ d· relinctu(siisi)ī

Pagina exterior facile legitur. in hac quoque pagina multae quae occurrunt correcturae nec non paragraphorum tituli correctori debentur. 5 signum sub uersus finem nescio quid sibi uelit. u. 14 med. tituli litterulae a correctore scriptae propter medicamentorum umbram difficillimae sunt ad legendum; adıbendo tamen litterae admodum certae apparuerunt; de numero autem, qui deγsilıo litteras praecessit, nihil hodie dignosci potest, ut dubium sit, utrum ıııı ductus, quales Goeschen notauit, pro uııı an pro uıı habendi sint. 14 in fine roma litterae a correctore additae uidentur. 24 med. lıberumeıh̄d· quam lıberumeth̄d· scriptum fuisse multo probabilius est. 24 fin. pro () aut sısı aut, si m litteram e correctura fuisse statueris, msı aut simile quid scriptum fuisse uidetur.

·ONTP . . . . . SIINUSTAlep . . . . MNAe . . . INO . . . .

oculus
IASTe . . IA . . . eNTO
SNUYXII CTTS
exd . . . SUAeNATUSPURIOS
SITO eTORA
CReDITOR sex
PA ed O SI . . . FURNIAN
PIUI TATedeBITORISCTCL
legISlIGNUDATTCIIPN . . . ARI
FUIeR PeCUNIAN N . . .
sulo . . I . F XI
PAReAq . . AedAMNAIUSTATIIIUN
eAq TRADITIONeAlIeN·Neq AMU
MANCIPATIONIB SIONISeIUS
IUS NUI IeM O
le
NATq;lATINUMSPA
OCCUPAdO ISQUIAIUSIN
IAC PRAM
CA
CeMCeFORIS . . . . OFFUM
S

In pagina exteriore nunc nullae fere litterae supersunt: adeo enim usque aquae medicamentorumque ui extenuatae sunt, ut iam Goeschen nihil legerit. Bluhme tamen etsi nouo medicamento non adhibito hanc litterarum farraginem quam supra repetiui conspexisse sibi uisus est. sed post diutinum laborem ipse ne unam quidem harum litterarum cognoscere potui; immo hoc adseuerare possum multis in locis aut omnia fallere aut ne posse quidem Bluhmianas litteras in cod. extitisse: ut fortasse grauiore aliquo errore schedas notarum quae ad aliam quamlibet paginam pertinerent ad hanc translatas esse subnascatur suspitio. etenim, ut prorsus incerta omittam, hae litterae solae nunc apparent: uersu 8 medio (paulo propius ab initio) UOM; in uersus 9 exitu SAT×USICAT QU××××| (ea quae Bluhme hic legisse uidetur in cod. nullo modo extiterunt); u. 13 et 14 haec:

13 ———————— SEPUI ————

14 ———————— QUINBONISCIIIIN ×× EOP × × × × ×

ceterum Bluhme ipse alio (ac priore) tempore u. 10 med. DIUI, u. 10 in fine SICTCL potius legerat.

hominesLatiniiunianiappellanturLatiniidex
q adsimulatis latiniscoloniarisiunianiideo
qaplegemiuniamlib·tatemacceperecolimser
uiuiderant'ee n tm illispromittitlexiunia
uipsistt facereuextt alienocapereututor.
ttdari Q at·diximusextteoscapen
p'seitaintellegem'nequidindirectohtatisle·
gatorumuenomineeospossecaperedicam·a
lioquinpfideicommiss·capereposssunthiu
quidediticiorʼnumeros nullom exttcapere
p'snonmag q qlibetperegrinusqn'ipsitt fa
cerepossuntsecundumidq mgnplacuit
Pessimaitaquelibertaseorequidediticiorʼnu
merosn'ullalegeas·c aconstitutioneprinci
paliaditusillisadciuitat·roman dat'quinet in
urberomau intracentesimumurbisromae
miliariummoraripprohibenturetsireafecer
ipsibonaq eor'publiceuenireiubenturea co
dicioneutneinurberomauelintracentesi
mumurbisromaemiliariumseruiantneueu·
q m m tant'etsim m sifuer seruipopuliro
maniee·iubenturethaecitalegeaeliasentia
[cphensas·]

Latiniadciuitateromanapueniant

Pagina interior etsi ter scripta non difficulter legitur. 2 initio q (i. e. quia) quam q (i. e. quod) extitisse probabilius est. 2 in fine post ideo numquam quidquam scriptum fuit. 5 post 6am litteram tt with m above (i. e. testamentum) quam tt with a above (i. e. testamenta) extitisse probabilius est 11 decima ab exitu littera uel potius sigla non prorsus certa est; hoc tamen constat q quam e lectionem multo esse probabiliorem. 17 in fine post si littera aliqua correcta extitit; γ autem sigla a correctore addita uidetur. 23 pro [] Goeschen: ×pl××××××s u. 24 scriptura uacat; correctori autem debentur ea quae infra u. 24 apparent. ceterum in schedis Goescheni ante latini hae litterae sed ab ipso postea deletae extant ××[illegible]p××××idc×i

latiniūmultismodisadciuitat· romanpue
niuntstatimnexlegeā s cautumeutminor
trigintaannor' m̄ missietlatinifactisiuxor
duxer ū ciuemromanamlatincoloniarias
ūe'd·condicioniscuiuseiipsieentidqueteta
tifuer adhibitisnonminusqseptestib·ciui
Busrom̄·puberibusetfiliumpcreauerintc'
hisfiliusanniculuseecoeperitdat'eispoteftaf
peamleg·adireptor u inprouincisp sidem
prouinciaeetadprobareseexlegeael·sent·ā
xoremduxisseeteafiliumanniculumhabe
reetsihisāp. qm̄. c̄ probatae idita ēēpnuntia
uerittetipselatinusetuxoreiussietipsaeiusd.
condicionissitc·romani ēē iubenturideoat·
(ini)psofi nitadieciḿ'sietipsee'd·condicionis
(sitqui)siuxorlatiniciuisr·ē·qexeanascitur
exnouosc· q ā toredi uohadr· fact·ē c̄r·nasci
t'h'tm iusadipiscendaecr ēt· sisociiminortri
gintaannorummm̄ m̄ sietlatinifactiexlegeā s·
habuer·tm.p'easc·t·qpegasoetpusione7suli
Busfact·ē ēt maioribustrigintaannor'mis
sislatinisfactisconcessumē
Ceter'ēt siantedecesseritlatinusqanniculi
filic̄·pBetpotē mat e'c̄pBareetsicetipsafiet

In pagina interiore, si paucos locos exceperis, plurima etiam nunc pro certis dignosci possunt. 2 littera 14a x (non a) fuit. 4 littera undecima m a correctore in s mutata est, qui et ipse sū et as litteras superscripsit. 4 post coloniarias nihil amplius scriptum erat. 5 littera 21a ı (non t) fuit. 10 et r' supra lineam et punctum supra proxime sequentem litteram correctori debentur; item u in u. 11 fronte et ex supra lineam in u. 11. 11 prima littera x ex a correcta uidetur. 12 his puncto addito in is mutatum est. 13 iunianus additamentum correctoris non prorsus certum est, pro quo tamen romanus lectio ad ductus non bene quadret. 15 pro [] Goeschen: ...sai × × ini; mihi psor'fil· (uel fili) lectio non bene ad incertas umbras quadrare uisa est. 16 pro () fortasse sitqui scriptum erat, nullo modo sitqicl 18 punctorum supra socii litteras extantium tria tantum ultima omni dubitatione carent. 24 prima manus fili, corrector filii scripsit; eidem ari litterulae quae supra lineam apparent debentur.

Ciuisrometlatin——
(nu)pmis——
ap(ic×)uiibip——
ipsefiliusciuis——ipe××××s××××
debetcsampbareut——pradi
ximusdefilioanniculdictaintellegemus——
——
——
idefiuntcp·siromaeiuigilessexannimilita
uerp'eadicit'fact·eesenatusconsult·qdatae
illisciuitasromanasitrienniummilitiaeex
pleuer Jtemedictoclaudilatiniius
quiritiumsecuntursinauemmarinamedifi
cauerque nminusqxmiliamodior——
ticapiteaq nauisuq ine'loc'substituta——
annisfrumt romamportaueritptere a——
ne×s——utsilatinusquipatrimon××
sscc·mil·plurisuehabebitinurberomadom××
aedificaueritinqn minusqpartemdimidia
patrimonisuiimpenderitiusqritium7sequ
aturdeniq traianusconstituitutsi××××××in
urbetr×× ×niopistrinumexercuerit——
diessingulosnonminusqcentenosm——
frumenti(ppa)nseretadiusquiritiumpuen×

Pagina exterior propter euanidarum litterarum tabem difficillime legitur; itaque ne fraudem facerem eis, qui supplendo pristinum nitorem Gaio reddere student, eas tantum litteras descripsi, quae non sine aliqua probabilitate apparuerunt. 2 Goescheni lectio uix uera uidetur. 21 ante paenultimam litteram uelut latinus lectio ad spatium explendum sufficiat. 22 spatium post 6am litteram ien litteris apte expleatur. 22 in fine uelut inqin scriptum fuisse potest. 24 pro () fortasse spi scriptum erat.

———

———

———

——— latinor'mmsisila ×××× facit ××××

——— umconsilium ———

×××× latinorum ———

———

——— aiusrom·

——— mitaueriteȓqosiseȓuusi

——— iuemmeusc —— aunusqa

atesolofieripotest ×× epar ×××× m ———

×××e — llom ——— slibertusfitsc ———

iusquiritiumconsecutusm ———

× atqn ——— qu ———

daturqc'quodiusquiritiumfueritconsecu

——— inbonisetexiureq ritiumsitm

susabeodemscilicetetlatinusfieripoteet

iusquiritium7sequi·

infraudemcreditorū infraudempatroni

mmtitNagitquialexa sinpeditlib·tatemite

ademlegemminori xx annorumdominonon

aliterm mitterepmittit'q siuindictaaputco

Pagina exterior propter euanidarum litterarum tabem difficillime legitur; in uu. 17—24 tamen tantum non omnia certa uisa sunt; ex superiore autem parte, ne fraudem facerem uiris doctis, eas tantum litteras reddidi, quas si non certas probabiles tamen esse persuasum mihi erat. 16 ante INBONIS litteras ET exaratas fuisse ueri dissimile uisum est. uu. 19 et 20 atramento semper uacabant. 22 pro IT sub uersus finem possis etiam de unica N littera cogitare.

Siliumiustacmmissionisadpuatafueritiuitae
autemc̄ sae m̄ missionissunt ū utisiquispatre̅
autmatremautpedagogumautylactaneum
m̅m̅ittats'etillae c̄ saequassuperiusidēinser
uominore xxx annor'exposuim'adhuncq̅q̅
casumdequoloquimuradferripossunt·
Itemexdiuersohaecausaequasinminorex̅x̅·
annorumdominorettulimusporrigip'sunt
etadseruumminor'x̅x̅x̅ annor'c'ergocer
tusmodus m̄ mittendiminoribus x̅x̅x̅ an
norumdominisperlegem ā s̄ constitutusfit
euenitutq́ x̅i̅i̅i̅i̅ annosaetatisexpleueritlicet
testamentumfacerepossitetineoh desibiin
stituerelegataq̄ relinquerep'sittamensiad
hucminorsitannor'x̅x̅· libertatemseruoda
re n potest·etquamuisuellatinumfacereuel
itminor xx annor'dominus [nominus] tm̄ debetaput7
siliumc̄puareetitap'eaᵻamicos m̄ mittere ~

Ptere alegefufidiacaniniacertusmodusco̅
stitutus ē inseruistestamentomanumitte̅
disꞥeiq́ plur ꝗduosnequepluꝛꝗ decemser
uoshabeb̄itusq̄adpartemdimidiameiusnu
meri m̄ mittereperмittit' siueroqplureS

Pagina interior facile legitur. 23 lineola quae 8ae litterae adhaeret casui tribuenda esse uidetur.

plures
qxneq q xxx· seruoshabebitusq·adtertiampartem
e'nimerim mittererp mittituradeiquiplur
qxxx neq pluresqcentumhabebitusqadpar
temquartampotestasm mittendiudat'nouir
[⁝plur] quamd
simeeiquiplur q c̄habebitnpluresesimmitte
i
repmittit'quamutquintampartemneqplur
aturs'p'scribitlexnecuiplurmmittereliceat
q c̄ cqsiquisunumseruumomninohautduor
habetadhanclegemn p tinetetideolibera
habetpotestatemmittendiacneadeosqd·
haec
omninoeaelexpertinetquisinetestam × × × ×
m mittunt' itaqueliceti squiuindictaautcen
sua
suaut p amicosm mittunttotamfamiliamli
berarescil sialiacausan·inpediatlibertat·
sqdenumeroseruorumtestamentom mdo
c
r'diximu'itaintellegem'neumq exeonumero
exqdimidiamautertiaautquartaautquin
r
tampars liberaripq aiicmpm ———————)liceat
q exantecedentinumeroolicuitethocipsa
–▯▯▯uisume erat nsaneabosurdumutx
seruorumdominoquinq· liberareliceret
i e'
qausqaddimidiampartemnumerimmitte
[teriiiae]
reeiconceditxiiseruoshabentinplur lice
retm m▯▯▯terequ(aminiateis)quiplurq x̄ neq

Pagina interior difficillime legitur et plerumque magis quid in codice scriptum fuisse possit quam quid fuerit, dici potest. ea quae ad marginem uersus 1 et supra u. 1, 5, 11, 13, 23 scripta sunt, correctori debentur. 4 littera ab exitu 9a incertissima est, pro qua quamlibet aliam substituere possis, quae u litterae spatium non excedat. 5 litterularum, quas corrector superscripsit, priores quinque nunc legi nequeunt. quae cum Goescheno qiup esse uiderentur, Bluhme ⁝plur potius extare rettulit. 8 litteras 3am et 4am cq fuisse probabilius uisum est quam aut cq aut eq aut pq; de et minus commode cogites. 11 in fine ento litterae ad spatium apte quadrent.

quin —— liferem —— scon ——

—— s ——

—— reposseciōa[r] ——

—— [nene;iii /atadinisiet[p]iat]

—— [nitatoatiis] ——

rius ——

[liberarip[f]r[a]ancmoq] ——

[con . cdatxii] ——

—— r ——

De paginae exterioris lectione desperandum est. nimis incertos ductus qui passim apparent reddere nolui.

NETSITSCRIPTISINORBEMSERUISLIBERTASDATA
SITQ ANULLUSORDOM MISSIONISINUENIT'NULLI
LIBERIERUNTQUIALEXFUFIACANINIAQ̄·INFRAUD·
E'FACTASINTR CINDITS ETIAMSPECIALIASC·QBRCIS
SAS̄· EA Q̄ INFRAUDEMEIUSLEGISEXCOGITATAS·
INSUMMASCIEND·ĒLEGEA S CAUTUMSI::AUTCRE
DITORFRAUDANDOR'C̄MANUMISSI L::UERINON (SINT)
FIANTETIAMH ADPEREGRINOSP TINERESENATU'
ITACENSUITEXAUCTORITATEHAD CETERAUIURAE
LEGISADPEREGRINOSNONP TINERE

SEQUITURDEIUREP SONAR' ALIADIUISION Q DAM
PSONAESUIIURISSQ DAMALIENOIURIS̄SUBIECTAE
S RURSUSEAR'PSONARQUEALIENOIURISUBIECTAE
S ALIAEINPOTESTATEALIEINMANUALIEINM̄CIPIO
S UIDEAM'N·DEHIISQUEALIENOIURISUBIECTASIN
SICOGNOUERIMUSQ̄IUSTAEPSONAES SIMULINTEL
LEGEMUSQ̄ SUIIURISSINTACPRIUSDISPICIAMUSDE
IISQUIINALIENAPOTESTATES̄ INPOTESTATEITA
Q S SERUIDOMINOR'Q QD·POTESTASIURISGENTIU̅
ĒNAMAPUTOMNESPAEQ GENTESANIMAADUERTE
REP'SUMUSDOMINISINSERUOSUITAEN'ISQ·POTE
STATEMĒĒ ETQC'Q̄ P SERUUMADQUIRIT'IDDOMI
NOADQUIRIT SEDHOCTEMPORENEQUECIUIBUS

Pagina exterior maximam partem facile legitur. 6 litterula supra 4am ab exitu litteram nihil aliud nisi h (non m) significare posse uidetur; ceterum moneo in paginae marginibus nihil additum fuisse. 7 SINT supra lineam addidit corrector. 16 SUBIECTA, uix SUBIECTA, nullo modo SUBIECTE scriptum fuisse uidetur.

rn'ullisaliishominibusqsubimperiop·r·slc·
supramodumetsinecausainseruossuosse
uirenexystitutionesimperatorisantonini
q sine c saseruumsuumocciderit nminuste
neriiubet'q quialienumseruumocciderits'
etmaiorqq· asperitasdominor' pereiusd·
principisconstitutionemcoercet'n consul
tusaquibusdamp·sidibus puinciarumdehis
seruisqadfanaeor'ueladstatuasprincipum
confugiuntp cepitutsiintolerabilisuideat'
dominorumsaeuitiacoganturseruossuos
uendereetutrumq·rectefitregulamaleeni·
nostroiureutin debem'quarationeetpdiqisinter
diciturbonor'suor'administratio·
Ceter'c aput cr·duplexsitdominiumnamuin
bonis u exiureq ritiumuexutroq'iurecuius
q·seruusee intellegat'itademumseruusin
pot dominiee·dicem siinbonise'sitetiamsi
simulexiq e'd·nsitn quinudumiq·inseruoha
betispotestatemhaberenintellegitur·
Jteminpotestatens liberinostriquosiustis
nuptisprocreauim'qiusproprciumcrefere
nnulliali shominesq·taleminfiliossuosha
bentpotestatemqlemnoshauem'idq·diuiha

Pagina interior facillime legitur. 13 INTER in margine addidit corrector. 14 tertia littera c (non e) fuit.

Drianiedictoq·p posuitdehisquisibiliberis
q suisabeociuitatemroman petebantsignifi
cauit$^{c}$n'mep̄teritàgalatar'gentemcredere
inpotestatemparentumliberosēē·

siciuesromanasuxoresduxerint ūetiamla
tinasperegrinasuec' quibusconubiumha
beant'c'enimconubiumideficiatutliberipa
triscondicionemsequant'euenitutn̄ c̄r̄ fi
ants' etinpotest·patrissintundcc'ueterani
qb· damconcedisoletprincipalib·constituti
onibusconubiumc'hislatinisperegrinisue
quasprimasp̄ missionemuxoresduxerint
etquiexeom̄ manionascunt'et c̄r̄ etinpo
testatemparentumfiunt·

naquarumdamnuptiisabstineredeuemu
ɨeasn p sonasq̄ parentumliberor'uelhoc
interseoptinentnuptiaecontrahinon
possuntn' i easconuuiumē ūū ɨterpatrem
etfiliamū·ɨmatremetfiliumuɨauumetne
ptemetsitalesp sonaeisecoierint·nefariai

In pagina interiore plurimae litterae pallidae sed paucis locis exceptis, ubi medicamentorum situs oculorum conatus irridet, certae sunt. 3 c littera supra lineam fortasse correctori debetur. uu. 5. 6 et 17. 18 atramento numquam scriptae fuisse uidentur. 11 ea quae nunc undcc' sunt olim undee$^{T}$ fuisse credas.

Etincestasnuptiaszxissedicunturethaeca
deoitā s̄ utquispadoptionemparentumlibe
ror'ū locosibi ee coeperintnonpossuntīre
mmonio7iungiintantumutēt· dissolutaado
ptioneidemiurismaneatitaqueeamq.mihip
adoptionemfiliasneptislocoeē coeperitn̄
poteroeamuxoreducerequiseamemanci
pauerimus
ǂeasqq̄ psonasqextransuersogradu cogna
tioneiungunt'ē q damsimilisobseruatios'
nontantasaneifratremetsoror̄ prohibi
taes̄ nuptiaesiueeodempatreeademqmatre
natifuerint·siuealterutroeor's' siquaper
adoptionemsorormihi ee coeperitq diu
q̄d·7stantadoptiosanej meeteamnuptiaen̄
poss̄·consiſterecumueropemancipation
adoptiodissolutasit poteroeamuxorem
duceres' etsiegoemancipatusfueronin xx
dimentoeritnuptiisfratrisfiliamuxorē
ducerelicet· idq̄ primuminusumuenitcū
diuusclaudiusagrippin fratrissuifiliam
uxoremduxissetsororisuerofiliamuxor
ducerenonlicetethaecitaprincipalibuscon
stitutionib·significant'·

Paginae exterioris litterae plurimae temporum medicamentique iniuria et pallidiores nec tamen incertae sunt. 6 littera decima sexta s expuncta uidetur; cui num e superscriptum fuerit, dici nequit. 18 in fine sub Hieronymianae scripturae colore pe litterae sepultae esse possunt.

Itemamitametmaterteramuxoremducere
nonlicetitemeamq̄mihiquondamsocrur
autnurusāprivignaanouercafuit·ideoāt̄
diximusquondamqasiadhucconstanteae
nuptiaepquastalisadfinitasq̄sitaē·aliara
tionemihinuptaessen̄pq̄aneqeademduob·
nuptaeēē p̄neq̄·idemduasuxoreshabereer
gosiquisnefariasatqincestasnuptiasz̄xe
ritnequxoremhaberevidet'nequeliberor
itaqhiquiexeocoitunascunt'matremq̄de
haberevident'patremūn̄utiq·necobidinpo
testateeiuss qualess hiiq̊smateruulgocon
cepitnethiipatremhaberenonintellegun
turc'hisetincertussitundesolentspuriifi
liiappellariuāgrecauoceq̄sisporadecon ce
ptiuq̄sisinepatrefilii·

tis̄ parentuminpot n̄ fiantiipteatamenredi
ganturinpotestatem———nusexlegeās
uxoreductafiliumprocreaueritā latinum
exlatinaāciuemromanumexcromananon
habebiteuminpotestat(———ac × × × oia × × ii)
(con[sen × × setio a ×]simulergoeuminpotestate

Pagina exterior magnam partem difficulter legitur. 13 litterae ab exitu 13a 12a 11a incertissimae sunt, nec tamen utiq nec ull nec ono nec simile quidquam scriptum erat. 15 littera ab exitu 6a e, non ē uidetur fuisse. uu. 17 et 18 atramento uacui uidentur fuisse. 20 post 18am litteram Bluhme uix recte itaq̄ legit; spatium post 18am litteram non sufficit ad itaqsilati litteras capessendas, sed uelut ad uusilati lectionem quadrat. 22. 23 Bluhme adnotauit in dextero margine ad uersum 22 ?simil, ad u. 23 ? . . . . . . . . , ad uers. 24 nihil adscriptum uideri, mihi tamen ne fortissimo quidem medicamento adhibito ulla harum litterarum uestigia apparuerunt. 23 pro () Bluhme: ———ac . . datad—|. 24 sexta littera nullo modo N (ut Bluhme uoluit) fuit, quia N (i. e. nt) in mediis uersibus rarissime scribitur. 24 pro [] Goeschen: ac × iisinepii, sed ipse postea expunxit.

SUAHABEREINCIPITITEM·SIC·R·LATINAMA·PEREGRI
NAMUXOREMDUXERITꝑINGNORANTIAMC'EAMC̄R̄·
ĒĒ·CREDERETETFILIUMPROCREAUERIT·HICN̄EIN
POT·Ē'·QUIANEQ·DEMCIUISROMANUSĒS'ĀLATINU
ĀPEREGRINUSIDĒĒ'CONDICIONISCUIUSETMATER
FUERITQAN̄ALITERQUISQ̄·ADPATRIS7DICION ACCE
DITQSIꝑPATREMETMATREME'CONUBIUMSITS'EXIC̄
ꝑMITTITURC̄·ERRORISPUAREETITAUXORQQ̄·ETFILI
USET C̄R̄·ꝑ UENIUNTETEXEOTEMP·INCIPITFILIUS
INPOTESTATEPATRISĒĒ·IDEMIURISĒSIEAMPIGNO
RANTIAMUXOREMDUXERITQ̄DEDICIOR'NUMERO
ĒNISIQUODUXORN̄·FITC̄·R̄· ITEMSIC̄ROMANA
ꝑERROREMNUPTASITPEREGRINOTAMQC·R·ꝑMIT
TITUREIC̄·ERRORISPBAREETITAFILIUSQQE'ETMA
RITUSATC̄R̄·ꝑUENIUNTETAEQ̄·SIMULINCIPITFILI
USINPOTESTATEPATRISĒĒ·IDEMIURISĒSIPERE
GRINOTAMQUAMLATINOEXLEGEĀS·NUPTASITN
ETDEHOCSPECIALITERSENATUSC·CAUETUꝑRID·
IURISĒ·ALIQUATENUSSIEIQ DEDICIOR̄ NUMERO
ĒTAMQCIUIROMANOĀLATINOA·SELEGEĀ·S·NUPTA
SITNISIQ SCILICETQ DEDITICIOR'NUMEROĒ·INFU
ACONDICIONEꝑMANETETIDEOFILIUSQŪ·FIATC̄R̄
INPOTESTATEMPATRISN̄REDIGIT':
ITEMSILATINAPEREGRINOC'EUMLATINUMĒĒCRE

Pagina interior facillime legitur. 3 punctum supra 7am litteram casui deberi uidetur. 12 littera ab exitu 7a c̄, non c· fuit.

deretnupseritpotestexs cfilionatoerro
risp bare× × ×omnesfiuntc·romaniei filiu
inpot·patrisēē incipitidem⁊ stitutum ut
silatinusperroremperegrinamqsilatina·
autc.relegeasuxoremduxerit
ptereasicr.quisecredidissetlatinumēē etob
idlatinampmittitureisfilionatoerroriscp
uaretamq melegea·s·uxoremduxissentitem
hiquic'cr.ēēntperegrinossēēēcrededissent
etperegrinasuxoresduxissentpmittiturex
sc·filionatocerrorispuarequofactofiet
uxorcr· etfilius[qa..tia]nonsolum××ou××ilai)
temp p uenits'etiaminpotestatepatrisredigi
turqc'qdefilioeedeximuseademetdefiliadi
ctaintellegemusetquantumaderrorisc ra·
puandamattinetn[i]ecuiusaetatisfiliussit
[filias[....]en] ——— [××sic]) ———
[latinuse] ——— [q] ——— [c×n×ci]
nisiminorannicul osi tfiliusfiliauec(puari)
npoten'mepteritinaliqrcriptodiuihadria
niitaēē⁊stitutumtamquamqaderrorisqc
(×puandam ——— ]gn·emt··ara···n····ins··]
[——— dip ——— ali·i/·s··d·]
c[ium]suimp[eratoreris nisicrtuendamdedit

Pagina interior propter Bluhmiana remedia ex parte difficillime legitur. 2 spatium post 8am litteram tribus (non pluribus) litteris apte expleatur. 3 paenultima littera neque s neque r fuisse uidetur. 11 in fine fiet quam fitet extitisse probabilius est; de peqr lectione non uidetur cogitari posse. 12 pro [] Goeschen: q iin××iia 16 in fine nihil amplius scriptum erat. 17 ××sic litteras ipse Goeschen postea expunxit. 18 c×n×ci litteras ipse Goeschen postea expunxit. 24 ultima littera c magis quam q fuisse uidetur. 24 pro priore [] Goeschen iiim; pro posteriore [] Goeschen eratoreriiii iac×iuendam dede×|, Bluhme ipse alio loco hunc exitum notauerat: risnilaccitiendamdedit

Siperegrinus cr uxoremdixeritancns·cbpeo
xape——————qu——————————————————
cu p quisipscoedeR——————————————
h'eispecialiterconcessumes'c'peregrinuscr
uxoremduxissetetfilionatoaliascrconfecu
tuseeetddcumqueuReReT'anc·puaReposseTR
cRiBsitimpantoninuspindep'seeumcsamp
uareatq̄ siperegrinusmansissetexquocolli
gimusetiamperegrinumc̄·sampuarep'seexit
q̄ diximusapparetsiue cr peregrinamsiuepe
grinus c̄r̄ uxoremduxeriteumqnasciturpe
regrinumxxxxxsiquidemproerroremtaleM
matrimoniumzctumfueritemendariiiitiu
e' ex·cleaquesuperiusd·siueronulluserror
ueneritscientessuamcondicion.itacoier
nullocas·emedaturuitiumesmmonii
loquimurat̄dehisscilicetquosconubiumno
sitnaliquinsicr̄peregrinc'qeiconubiume
uxoremduxeritsicutsuprāq̄q̄·diximusiumt̄
m̄moniumcontrahiettuncexhiisqnarcitur
c̄r̄ ē etinpotestatepatriseritita q. siciuisro
manaperegrinocquaeiconubiumenupserit
critperegrinumsanepcreat'etisiusrusPa
trisfiliusetiamqsiexperegrinaeumpcreaffet

Pagina exterior maximam partem difficillime legitur. 7 littera 20a p magis quam p fuisse uidetur. 15 in fine utrum R an RINT scriptum fuerit, dici nequit. 18 in fine utrum e an e. g. eſT scriptum fuerit, dici nequit. 20 in fine nihil amplius scriptum erat. 23 lectio admodum incerta est.

HOCTEMTEMPORE SC Q AUCTOREDIUOHADRIANO
SFACTUME ET SINONFUERITCONUBIUMINTERCR
ETPEREGRINUMQNASCITIUSTUSPATRISFILIUE
QAT DIXIMI CRPEREGRINUQUENCCNO————
NASCITURPEREGRINUMEE——————
EUTSIISQDEM————PARENTISCONDICIONSxxxx
EAD·LEQ(CxxxxIUCRSUCAIII)————SIPEREGRINx
QEICONUBIUMNSITUXOREM————PEREGRI
NUSEXEOCOITUNASCAT'S'HOCMAXIMECASUNECES
SARIALEXMINICIANAMREMOTAEALEGEQ———
CONDICIONEMSEQ——————
ECONUBIUMQNASCIT'IUREGENTIUMMATRISCON
DICIONEACCEDITQUAPARTEAT·IUBETLEXEXCR·ETPE
REGRINAPEREGRINUMNASCISUPERUACUAUIDET'
NAMETREMOTAEALEGEHOCUTIQUEIUREGENTIUM
FUTUR' ERATADEOAT HOCITAESTUT————
——————————
——————————
SOLUMEXTERENATIONESETGENTESS'ETIAMQUILA
TININOMINANTURSEDADALIOSLATINOSPTINETQ
P PRIOSPOPULOSPPRIASQUECIUITATEHABEBANT
ETERANTPEREGRINORUMNUMEROEAD·RATIONE
EX7TRARIOEXLATINOETCRNASIUEEXLEQ·ASSIUELAT
Q7RIUMFUMM NIUMCR· NUSNASCITURFUERUNT

Pagina exterior propter membranae cariem litterarumque pallorem difficillime legitur. 2 initio pro s̄ possis etiam, etsi minus bene, de ē cogitare. 8 spatium post 21am litteram sufficit e. g. ad DUXERITCR litteras capessendas. 11 in fine fortasse RISIQUOSN uel simile quid scriptum fuit. 16 post ultimum UT fortasse SICR scriptum erat.

Tmquiputaueruntexlegeas c contractomatri
moniolatinumnasciquiauidetureosasuper
legemaeliamsentiametiuniamconubionfeor
darietsemperconubiumeffecitutqnascitur
patrisconditioniaccedatalterustractommatri
monioeumquinasciturjuregentiummatris
condicion·sequietobideecrshociureutimur
exscq auctorediuohadrianosignificaturut
qmexlatinoetcrnatuscrnascatur
Hisqueniunturet illudscdiuohadrianosau
ctorsignificauitutexlatinoeperegrinoetpereqri
naitemcontraexperegrinoetlatinanascit
matriscondicion·sequaturilludqqhisconse
quenseqexancillaetliberoiuregentiumser
uusnascit'etzexliberaetseruoliberNascit'
animaduerteretmdebemneciurisgentium
regulamuelexaliquauelquodlegeuicemopti
netaliquocasucommutaueritecceenimexsc
claudianopoteratciuisromanaqalienoser
uouolentedominoeiuscoitipsaexpactioneli
berapmaneres'seruumpcreareNqfeamet
dominuistiusseruiconueneritexsc ratu
ee·iubet's'p'eadiuushadrianusiniquitaterei
etinelegantiaiurismotusrestituitiurisgen

Pagina interior ex parte difficilius legitur. 15 in fine nihil amplius scriptum erat.

Tiumregulamutc'ipsamulierliberapmane
atliberumpariat· Exaccillaetliberopote
ranthiberenascinamealegecaueturutsiquis
cumalienaacillaquamcredebatliberamēē·
coieritsiq̄d̄· mascullinascanturliberisintsi
uerofeminaeadempertineatquiusmateracilla
fueritsedetinhacspeciae d̄uespasianusinle
gantiaiurismotusrestituitiurisgentiumre
gulamutomnimodoetiamsimasculinascant'
seruisinteiuscuiusetmaterfueritsedilla
parseiusdemlegissalbaeutexliberaetseruo
alienoquemsciebatseruumēē seruinascan
turitaqueapudquostalislexn̄equinascantur
Iuregentiummatrisydicionesequitu…etob
idliberēq̄bautemcasibusmatrisetnonpatris
condicionesequit'quinasciturhisdemcasi
businpotestateeumpatriset̄ siiscr̄·sitn̄ēē
plusq̄manifestumēētideosuperiusrettuli
musquib·damcasibusperroremn̄iustocon
tractommniosenatumiuenireetemendare
uitiumm̄monii eoquemodoplerumq· effice
reutinpotestatempatrisfiliusredigantur
s'siancillaexc̄r̄·concepitōd̄ m̄m̄sacromana
factasitettuncpariatlicetciuesr̄sitq̄nascit'

Pagina interior facillime legitur. 3 littera 5a fortasse correcturam passa est. 14 spatium fenestrae ante 4am ab exitu litteram hiantis ad ʀ litteram capessendam apte quadrat.

SICUTPATEREIUSNONTAMENINPOTESTATEMPATRIS
E QUIANEQ EXIUSTOCOITUCONCEPTUSENEQUEEX
ULLOSCTALISCOITUSQUASIIUSTUSCONSTITUIT
QAUTEMPLACUITSIANCILLAEXCRCONCEPERITDD·
MANUMISSAPEPERITQNASCITURLIBERUMNASCI
TURALIRATIONEFITNHIQILLEGITIMECONCIPIUNT'
STATUMSUMUNTEXEOTEMPOREQUONASCUNTUR
ITAQSIEXLIBERANASCUNTURLIBERIFIUNTNINTER
EEXQUOMATEREOSCONCEPITC'ANCILLAFUERITATHI
QUILEGITIME7CIPIUNT'EXCONCEPTIONISTEMPORE
STATUMSUMUNTURITAQ· SICUAMULIERICRPQNA
TIAQUAETIGNIDICTUMFUERITEOQ MODOPEREGRI
NAF[illegible]TTUNCPARIATCONPLURESDISTINGUNTET
PUTA[illegible]TSIQUIDEMEXIUSTISNUPTIISCONCEPITCR
EXEANASCISIUEROUOLGOCONCEPITPEREGRINU
EXEANASCIT'
ITEMSIQUAMULIERCR PRAEGNASEXSCCLAUDIANO
ANCILLAFACTASITOBIDQALIENOSERUOINUITOET
DENUNTIANTEDOMINOEIUSCONPLUR ——— (UNT)
ETEXISTIMANTSIQ·DEXIUSTIISNUPTIISCONCEPI××
SITCR·EXEANASCISIU UOLGOCONCEPTUSSIT×××××
NASCIEIUSCUIUSMATERFACTAESSETANCILLAPERE
GRINAQQ· SIBULGOCONCEPITDD·CR·×××TUNCPARI
ATCIUEMROMANUMPARITSIUEROEXPEREGRINO

Pagina exterior non facile legitur. 4 in fine nihil amplius scriptum fuisse uidetur. 5 littera 12a P magis quam P fuisse uidetur. 5 in fine nihil amplius scriptum erat. 13 in formam fenestrae, quae post 3am litteram hiat, non male uelut ACIT uel ACTI uel simile quid quadret, uix IATE. 13 pro 32a et 34a ab exitu litteris de unico N quoque cogitare possis. 14 fenestram post 4am litteram N littera probe expleat. 22 post 25am litteram Goescheno ACILL litterae apparere uisae sunt. 23 post 26am litteram de SIT uel ET uel similibus quibuslibet litteris, quae non maius spatium requirant, cogitare possis.

Secundumleg·morq̄·peregrinor'conceptita
uideturexsc quodauctorediuohadrianofa
ctumec̄·r̄·pareresietpatrieiuscr·donet·
Siperegrinussibiliberisq. suiscr petieritn
aliterfiliinpotestatee' fientq siimp eosinpo
t·redegeritq̃itademumisfacitsic̄cognitaae
stimaueritbocfiliisexpedirediligentiusat
exactiusq csamcognoscitdeimpuberibusab
sentibusq ethaecitaedictodiuihadrianisigni
ficatur Itemsiquiscumuxorep
gnantec̄r̄·donatussitq uisisquinascituttu
pradixiciuesromanussittameninpotestate
patrisnonfitidquesubscriptionediuishadr
·significaturquadecausaquiintellegituxor·
suamēēpregnatemdumciuitatemsibietuxo
riabimperatorepetitsimulabeodempetere
debetuteumq̃natuseritinpotestatesuamha
beataliacausaēēeorumq̃latiiurecumliberistu
isadciuitatemromanampueniuntnhoruminn
potestatefiuntliberiq·iusquibusdamperegri
nisciuitatibusdatumeu apr·uasenatuuacae
sare——————————autmaiusestlati
umautminusmaiusclatiumc'ethiiquidecuri
onesleguntureteiquihonoremaliquemaut

Pagina exterior magnam partem difficulter legitur; immo ultimi uersus lectu difficillimi sunt. 1 tres ultimae litterae incertissimae sunt. 7 in fine nihil amplius scriptum uidetur fuisse.

MAGISTRATUMGERUNTCIUITATEMROMANAM⁊
SECUNTURMINUSLATIUME C'HITANTUMUEL QUI
MAGISTRATUMŪHONOREMGERUNTADCIUITAT·
ROMANAMPUENIUNTIDQ.⁊PLURIBUSEPISTULIS PRI
CIPUMSIGNIFICAT'·
[ACE ———— CX ———— C]

DIXIM'INPOT·NOSTRAS·UERUMETHIQUOSAD OPTA
M'ADOPTIOATDUOBUSMODISFITAUTPOPULIAU CTO
RITATEAUTINPERIOMAGISTRATUSSUPTORISPOPU
LIAUCTORITATEADOPTAM'EOSQSUIIURISSUNTQU
ESPECIESADOPTIONISDICIT'ADROGATIOQAETI QUI
ADOPTATROGAT'IDESTINTERROGATURANUELIT EU·
QUEMADOPTATURUSSITIUSTUMSIUIFILIUMEEE •
TISQUIADOPTATROGATURANIDFIERIPATIATURET
POPULUSROGATURANIDFIERIIUBEATIMPERIO MA
GISTRATUSADOPTAMUSEOSQUIINPOTESTATE PARE
TIUMSUNTSIUEPRIMUMGRADUMLIBEROR' OPTI
NEANTQUALISESTFILIUSETFILIASIUEINFER IOREM
QUALISĒNEPOSNEPTISPRONEPOSPRONEPTISETQ
DEMILLAADOPTIOQUAEPERPOPULUMFIT·NU QUĀ
NISIROMAEFITADHAECETIAMINPROUINCII APUT
P SIDESEARUMFIERISOLET ITEMPPOPULUMFE T
MINAENONADOPTANTURNIDMAGISPLACUITAPU

Pagina interior maximam partem non difficulter legitur. 2 littera 17a I, non T fuit. supra u. 6um quattuor lineolas solas dignoscere potui; perpallidae litterae, quae de rubrica superstites Bluhmio apparere uisae sunt, admodum dubiae sunt. 8 litterae 23a et 24a neque ET̄ neque ET· fuerunt. 11 in fine nihil amplius scriptum erat. 15 littera 13a T, non T' fuit.

p̄·r̄·uerouelinprouinciisaputp̄consuleslega
turmueetiamfeminaesolentadoptariitemi
puberemaputpopulumadoptarialiquandop
hibitumēaliquandopermissumestnuncexe
pistulaoptimiimp̄antoniniquamscripsitpon
tificibussiiustacausaadoptionisesseuideui
turcumquibusdamcondicionibusp̄miſſume
Aputp̄ r̄·ueroetinprouinciisaputproconſule
legatumuecuiusc'q̄·aetatisadoptarep'sum'
illiueroutriusq̄ adoptioniscommuneēqaet
hiqgenerarep'suntqlessuntspadonesado
ptarep'suntfemineueronullomodoadopta
rep'suntqanequidemnaturaleslibeross in
. potestatehabent Itemsiquisperpopulumsi
ueaputp̄r̄· uelaputp̄sidemprouinciaeadopta
ueritpotesteundemaliiinadoptionemda
resetillaquaestioēanminornatumaiorē
natuadoptarepossitutriusqueadoptioniſco
muneestillutpropriumesteiusadoptionisqu
aep̄populumfitquodisquiliberosinpotesta
tehabetsiseadrogandumdederitnonſolum
ipsepotestatiadrogatorissubiciturſetetia
liberieiusineiusdemfiuntpotestateanqua
nepotes

Pagina interior facile legitur. 17 littera 3a s, non s' fuit.

etipsumiuspropriumciuiumromanorume
sedinpotestatequidemetmasculietfeminae
ēēsolentinmanumautemfeminaetantumco
ueniuntolimitaqueteribusmodisinmanum
conueniebantusufarreocoemptioneusuin
manumconueniebatqannocontinuonupta
pseuerabantnūūannuapossessioneusuca
piebaturinfamiliamuiritransiebatfiliaeqlo
cumoptinebatitaquelegeduodecimtab.cautu
cursiquanolleteomodoinmanummariticonue
nireeaqannistrinoctioabessetadqueeomo
docuiusq·anniinterrumperetsethoctotum
iuspartimlegibussublatumestpartimipsaderu
etudineoblitteratumest·
Farreoinmanusconueniuntpquoddamgenu
sacrificiiq iouifarreofitinquofarreuspa
nisadhibeturundeēt·confarratiodicturco
pluraptereahuiusiurisordinandigratiacū·
certisetsollemnibusuerbispsentibusdece·
testibusaguntetfiuntquosiusetiamnostris
temporibusinusuestnamflaminesmaiores
idestdialesmartialesqrinalesqrinalesitem

Pagina exterior non facile legitur. 9 litterae 10a et 11a per correcturam in τq fortasse mutatae sunt. 11 ultima littera fortasse ū potius fuit. 14 littera ab exitu 12a τ, non τ' fuisse uidetur.

Regessacrorumnisiexfarreatisnationle
qunt'acneipsiquidemsinecomfarreatione
sacerdorumhaberepossuntcoemptioneů
inmanumconueniuntpmancipatione(iii×××)
pquandamimaginariamuenditionemnadhi
bitisnonmanuq ū testibusc̄r̄·puberibitem
libripendaemiteummulieremcuiusinmanu
conueniitposteautemcoemptionemfacere
mulieRnonsolumcummaritosuoseteTiam
cumextraneoscl autm̄m̄c factacoemptiodi
citurautfiduciaequaeenimcummaritosuo
facitcoeptionemaputeumfiliaelocositdicit'
m̄m̄c fecissecoemptionemquaeueroalteri
usreicausafacitcoemptionemquaeueroalte
riusreicausafacitcoemption·aputeumfiliae
locositdiciturm̄m̄c·fecissecoemptionemqu
aeueroalteriusreicausafacitcoemptionē
quaeueroalteriusreicausafacitcoemptione(m)
autcumuirosuoautcumextraneoūū tutelae
euitandaecdiciturfiduciaecausafecisseco
emptionemquodesttalesiquaeuelitquoshabet
tutoresreponereeetaliumnanciscillistutori
buscoemptionemfacitdeindeacoemptionato
reremancipataeicuiipsauelitetabeouindicta

Paginae exterioris pars superior difficillime, inferior facile legitur. 2 in fine fortasse **comfarreatone** potius scriptum erat. 4 pro ( ) fortasse **ſiue** potius scriptum erat. 12 littera 8ª fortasse ē fuit.

MANUMISSAINCIPITEUMHABERETU(O)REMQU][OMMEST]
QTUTORFIDUCIARIUSDICIT[SICUT][INFERIORIBUSA][PPE]
AUEPITOLIMOLIMETIA[MTESTAMENTIFACIENDIGRA]
[TIAF][IDUCIAR×AFIEBATCOEMPTIO][TUNC][EN][IMNALR]
[FEMINAETESTI][FACIE]NDIIUSHABEBANTEXCEPTIS(QUI×)
DAMPSONISQSICOEMPTIONEMFECISSENTREMAN
CIPATAEQ ETMM FUISSENTSETHANCNECESSITAT·
COEMPTIONISFACIENDAEEXAUCTORITATEDIUIHA
DRIANISENATUSREM[ISITCENSITAR.ENIIMRE]
FEMINA[EACIPANTEIS . . . . . SII . . . . . FI]
[DUCIAECAUSAEUMETRESIISECEPTISPEMPUEN]
NIHILOMINUSFILIAELOCOINCIPITESSENAMSIOMNI
NOQUALIBETEXCAUSAUXORINMANUUIRISITPLACU
TIEAMFILIAEIURAENANCISCI

SUPERESTUTEXPONAMUSQUAEPSONAEINMANCI
PIOSINTOMNESIGITURLIBERORUMPSONAESIU·
MASCULINISIUEFEMINISAEXUSQUAEINPOTESTA
TEPARENTISSUNTMANCIPARIABEODEMHOCMP'S·
QUOETIAMSERUIMANCIPARIP'SUNT
IDEMIURISESTINEARUMPSONISQUAEINMANUSUNT
[NFMAE]COEMPTIONATORIBUSEODEMMODOP'[SUNT]
[QUADEM . . EUCASIA] A]APUTCOEMPTIONATOREMFI
[LIAE]LOCOSIT[NATO] NUPTASITIM]NIHILOMINUSETIA·

Pagina interior propter remediorum umbram difficillime legitur. 1 pro [ ] Hollweg modo em××××ı, modo ammeı× legit. 3 Hollweg uersus initium priore tempore ıeRııcıımuıu××ı×u××d×au×nis, posteriore ×mpııcıı uııı×()××o××s×aR××ı×ı legit. 4 init. pro [ ] Hollweg: ıı×ı ı× 4 med. pro [ ] idem: ııo×ıı 4 in fine pro [ ] idem priore tempore: ınc×nı×qıııı×, posteriore: ıı×nıalı× 5 pro [ ] Hollweg: ııım×××coııSı× 7 in fine aut T· aut TE fuit. 9 pro [ ] Hollweg: ı×××c×n×ıı——————| 11 Hollweg: c——————s——————ıııcocm|oo×n×| alio loco Bluhme ad u. 11 haec ex coniectura adnotauit: »Fortasse DUCIAECAUSACUMEXTREOFECERITCOEMPTION|«, sed ad ipsam lectionem haec nihil proficiunt. 18 littera 21a siue A siue S fuit fortasse antiquitus erasa erat. 22 init. pro [ ] Hollweg: SINE×, in fine pro [ ] idem: ×ccıı 24 totum uersum Hollweg talem descripsit: ————ccıa×ı××sıııııı ıılo etc.

q̄einuptanonestecobidfiliaelocositabeoman
cipariipossitplerumquesolumetaparentibus
etacoemptionatoribusmancipanturc'uelint
parentescoemptionatoresquesuoiureearpro
nasdimitteresicutinferiuseuidentiusappa
rebitēātmancipatioutsupraq̄q̄.diximusinma
ginariaquaedamuenditioq̄etipsumiusp̱pri
umc̄r̄ē·eaqueresitaagituradhibitisnonminū
quodquinquetestib·ciuib·r̄ puberibusetprae
terealioeiusdemcondicionisquilibramae
neamteneatq̄appellaturlibripensisquiman
cipioaccipitremtenensitadicithuncegohomi
nemexiūs̄t·q̄·meumēēaioiisquem'hiemptusesto
hocaeraeneaq·libradeindeaerepercutitlibram
idq̄ aesdateiaquomancipioaccipitquasipretio
coeomodoetseruiletliberep̱sonaemancipā
tur·   animaliaq̄q̄.q̄m̄cipisuntquoin
numerohabenturuouesequimuliasiniitem
p̀diatamurbanaq.rusticaquaeetipsamancipi
suntqualisuntitalicaeodemmodosolentman
cipariineosolop̀ditoru⁝⁝mmancipatioacete
rorummancipationedifferquodp̱sonaeser
uiresetliberaeitemanimaliāq̄ mancipisuntni
siinp̀sentiasintmancipariīnpossuntadeoq̄de.

Pagina interior facile legitur. 1 littera 16ª c ex T correcta est. 21 fenestra inter 21am et 22am litteram ipsi membranario debetur. 23 l litterula supra 3am litteram primae manui debetur.

Uteummancipioacceperitadphenderereidipsum
qei inmancipiodatnecessesitundeetiamman
cipatiodicitquiamanurescapiturpraediauero
absentiasolentmancipariideoataesetlibraad
hibet'quiaolimaereistantumtumnummis[ute]
bant'eterantassesdipundisemissesquadran
tesneculluausreusuelargenteusnummusin
usueratsicutexlegexii·tab·intellegereporru
museorumquenummorumuisetpotestasn
innumeroeratsedinpondereren[———ecutiar]
seslibraleseranteтdipondi[fuerant———]
undeetiamdupondiusdictu[r......r]siduopon
doq nomenadhuncinusuretinetsemiss[cili]
q·etquadrant x proratascilicetportioneadpon
dusexaminatierant[x uiicii x l x]['q]uidab[amoiu.]
pecuniamnnumerabateamsedappendebat
undeseruiquibuspmittit'administratiope
cuniaedispensator·appellatiseтadunc[rosa]
[iturattamquaeratalic....arecitra]coemptio
[————————neigatim..]siitaquidemquaecoem
ptionemfac[eretde.—........seruilemcondici]
onema[d][i x ii x csnonc x m————————c[ri)
x mancipa(ri)mancipataeueseruorumlocor
stituunt'adeoquidemutabeocuiusinmcipio

Pagina exterior propter Bluhmiana medicamenta maximam partem difficillime legitur. 2 littera 16ª т, non т' fuit. 3 in fine IN additum fuisse ueri est dissimile. 10 [ ] i. e. Bluhmiana lectio ueri est dissimilis. 11 littera 22ª o magis quam u uidetur. pro [ ] Goeschen olim: i x iis x l x x x x x m x x, quod ipse postea non probauit. 12 pro [ ] spatio, uix ductibus, sestqua lectio sufficiat. mediam huius uersus partem et exitum Goeschen ita legit: so x x ic x ccuccu ———— icu. 13 pro [ ] mihi erq lectioni nihil obstare uisum est. 14 post 11am litteram fortasse er litterulae ex p uel r uel simili aliqua littera correctae extiterunt. 15 pro priore [ ] Goeschen d 15 post erant non uidetur scriptum fuisse itemquidabantolim. 19—22 etsi, quid scriptum fuerit, dignosci nequeat, hoc tamen constat nullum eorum supplementorum, quae hucusque excogitata sunt, cum ductibus conuenire. 19 pro [ ] Goeschen: ci x x x x ccii——— 19 pro 6ª littera Bluhme ipse de p quoque cogitauerat. 20 ante siita Goeschen: |x x ci x x x x x x ici x, quod spatio non sufficit. 21 pro [ ] Goeschen: i x nes ———————— pon ————! 22 Goeschen ante ( ) haec habet: x onec x x la. 23 una littera, non duae litterae (Bluhme: so, sed minus recte), ante man extitit.

SUNTNEQUEHEREDITATESNEQ·LEGATAALITCAPERE
POSSUNTQ SIMULEODEMTESTAMENTOLIBERIESSE
IUBEANT SICUTIIURISESTINPSONASERUORŪ
SEDDIFFERENTIAERATIOMANIFESTEC'APARENTIB
ETACOEMPTIONATORIBUSISDEMUERBISMANCIPI
OACCIPIUNTQUIBUSSERUIQUODNONSIMILITER×××
INCOEMPTIONE
UIDEAMUSNUNCQUOMODO× ×QUIALIENOIURI××××
ECTISUNTEOIURELIUERENT'ACPRIUSDEHISDISPICI
AMUSQUIINPOTESTATESUNTETQUIDEMSERU ×××
MADMODUMPOTESTATELIBERENTEXHISINTELL×××
REPOSSUMUSQUAEDESERUISMANUMITTEND××××
PERIUSEXPOSSUIMUSHIUEROQUI————————
RENTISSUN————————————————
STINCTIONEMRECIPITNAM———————RESAN×
OMNIMODOFILIFILIAEUESUIIURISEFFICIUNT———
MORTUOUEROAUO×××××××MODO———————
××SUE×××× URIS—————————————————
INPATRISSUIPOTESTATEMRECASURINONS————
QSIMORIENTEAUO——————————————
TEPATRISFUERINTTUNCPOSTOB ————————
SUIPOTESTATEFIUNTSIUEROISQUOTEMPOREAU××
MORITURAUTIAMMOR×× ×× ×× × × ×EXIITDEPOTESTA
TEEIUSCADERENONP'SUNTSUI!IURISFIUNTCUM

Pagina exterior propter membranae cariem litterarumque delitescentium tabem difficillime legitur. 8 ad spatium post 19am litteram HI paulo commodius quam II litterae conueniunt. 17 spatium post 13am litteram ad NONOMNI litteras capessendas sufficit. 17 in fine post MODO e. g. NEPOTESNEP litteris spatium probe expleatur. 21 uersus post OB in ITUMAUIINPATRIS exire poterat. 23 spatio post 16am litteram e. g. TUSESTAUT lectio sufficit.

autemiscuiobaliq̱maleficiumexlegecorneli
aaquaetigniinterdicit' c̄ramittatsequiturut
quieomodoexnumerociuiumr̄·tollitproinde
acmortuoeodesinantliberiinpotesteeiuser
senecenimratiopatit'utpereg̃·homocondicio
nisc̄r·inpotestatehabeatparirationeetsieiqui
inpotestateparentissitaquaetigniinterdictu̅
fueritdesinitinpotestateparentisessequiaae
querationonpatiturutperegrinecondicionis
homoinpotestatesitc·r·parentisq̱siabhosti
buscaptusfueritparensquamuisseruohosti
umfiattamenpendetiusliberorumpropter
iuspostliminiq̱hiquiabhostibuscaptisuntsi
reuersifuerintomn** pristinaiurarecipiunt
itaquereuersishabebitliberosinpotestatesi
ueroillicmortussiteruntquidemliberisui
urisseduntrumexhoctemporeq̊mortusēaput
hostesparensanexilloquodabhotibuscaptus
ēdubitaripotest·
Ipseqq.filiusneposuesiabhostibuscaptusfu
eritsimilit̄dicemusproptteriuspostliminipo
testatemq̄q̄parentisinsuspensoesse
praetereaexeuntliberiuirilissexusdeparen
tispotest·siflaminesdialesinauguruntur et

Pagina interior maximam partem facile legitur. 3 littera ab exitu 8a τ, non τ' fuit.

femininisexussiuirginesuestalescapiantur
olimqq.quotemporep r inlatinasregionesco
loniasdeducebatquiiusuparentisin(××c×××)a(ic)
namnomendedissent——————————
rentisessequiaefficerenturalteriusciuita
tisciues

emancipationedesinuntliberiinpote
statemparentemeesetfiliusquidemtribui
mancipationib· ceterïueroliuerisiuemascu
linisexussiuefemininiunamancipationeexe
undeparentiumpotestlexenimxii·t·tantum
inpsonafilidetribmancipationibloquit'h××
uerbissipat filiumuenumd×××patrefiliu'
liberesto×××××res[itaagi]turmancipatpater
filiumalicuiiscumuindictam mittiteofacto
reuertiturinpotest·patrisiseumiterumman
cipatueleidemuelaliisetinusuesteideman
cipariisqeump'tea(simi×i××iinci×i×ai××××iiii)
(p×c×)o(e)××susinpotestatem(patris)fueri[re]uer
[ti](up)tertiopatereummancipat ueleidemuel
alisethocinusue uteidemancip————[man]
cipat(ici×o××csinion×cic××ateralii×css×iccias
sin dummmissussitsetadhucincausamancipi

Pagina interior ex parte difficulter legitur. 3 pro priore ( ) mihi potius col·l uel simile quid, pro posteriore ( ) ti uel lie scriptum fuisse uisum est. 4 in fine post dedissent uelut desinebantinpot·pa lectioni nullae umbrae obstare uidentur. uersus 7 et sequentis uersus initium atramento uacant. 9 ultima littera nunc i magis quam f fuisse uidetur. 14 post 23am litteram uelut uit extitisse potest. 15 spatium post 9am litteram e. g. eaque (nullo modo inci) lectione expleatur. 23 pro ( ) Bluhme: a . . . . . eratius . . . . . nam|

———
——— MISSI ———
——— S(at)NO ———
———
———
——— RATIOINBONISLI ———
———
———
———
———
× × ×× ×× ××TIO ——— E(g)CATRIS ———
——— MMISSAEFUERINTS ———
———
———
———
———
———
———
———
———
———
———
———
———

Pagina exterior difficillime legitur; nimis incertas litteras describere nolui.

Etduaeint cedentesm missionesproindefi
untacfierisolentcumitaeumpaterdepot dimit
titautsuiiurisefficiant'deindeautpatrirem̄
cipaturetabeoisquiadoptatuindicataaputpr̄ᵐ
filiumsuumesseetillocontranuincantepr̄ ui
dicantifiliusaddicit'autnremancipat(p)a(trii̋ₓ)
abeouindicatisquiadop ×× ×× × × × que × × × × × r × ××
mancipationeē setsanecommodiuse(patri)re
manciparnnceterisůliberorumpsonisſeu
masculiniseufemininisexuſunascilicetman
cipatiosufficit etautremancipat'parentiaut
n̄remancipatureademetinpuinciisaputp̀si
prou solentfieri·
Quiexfil·ſemeliterumuemancipatoconceptur
estlicetposttertiammancipationempatriſſui
nascaturtameninauipotestateestetideoabeo
etmancipariétinadoptionemdaripotestadiiſ
quiexeofilioconceptusequiintertiamancipa
tionee· n nasciturinauipotestateseteumlabe
oquidemexistimationeiusdemmcipioeſſecui
usetpatersitutimurautemhociureutqdiupa
tereiusinmanciposítpendeatiuseiusetsiq́de
patereiusexmancipationem̄miſſuseritcadit
ineuspotestatemsiueroisduminmcip.sitde

Pagina exterior ex parte non facile legitur. 3 littera 22a Goescheno ṅ potius esse uisa est. 6 litteram 24am n quam iu fuisse ueri est similius. 7 spatio post 21am litteram tataput lectio satisfaeiat. 7 spatio inter que et r uelut minte lectio satisfaciat. 12 litteram 1am n̄ quam iu fuisse ueri est similius. 20 littera 18a ȯ fuisse potest. 22 in de, non in dem exiisse uidetur.

cesseritsuiiurisfiat·
Eademscilicet(i × × × c)———————————iNm×
(×aiiiip—————m × l—————iicl×pial×Naii————ii×)
utsupradiximusq infiliofaciunttresmanci
pationeshocfacitunamancipatioinnepoteuu
(————im×ii a NI——cio)[pep](cpciiicfecer×i————)
× × fc————————————ae——————
(ccaiii ××manei××i× ieiNp×i××cc)———[maximi](et)
tuberoniscaut e uthaecqadsacratantumui
deaturinmanuessequeroadceterasc pinde
habeaturadquesiinmanum N conueNiret
————————————————————
(× ×× × ×iii)potestateparentisliberanturnecin
terestaninuiririsuimanusitanextraneiqu
haesolelocofiliarumhabeaturquaeinuirima
NU××NT×ON————————————
————————————————————
(××siioii—————ITAC××××ii×NS×ii×D×C××C×iiii×)
rit—————Ncdesinuntinmanuesseetiiex
eamancipationemmissafuerintsuiiur×[S]ef
fici——————————quae——————
————————————r×cogerecoem[ii]
ONATorem(×c×i××ui×c| cm ———etcuiipiauel
[itaex——————]eNmagispotestcogere

Pagina interior propter Bluhmiana medicamenta difficillime legitur. 3 in fine Bluhme: eNceriusNausiN 5 paenultima littera multo magis u quam q fuisse uidetur. 6 pro [] Goeschen ×cp 13 pro (), quae Hollwegii lectio uidetur, Goeschen: ××××××ii×ii 18 pro () Bluhme ——————————iNserferitmeus| 19 pro 4ª et 3ª ab exitu litteris de unico u cogitari possit. 20 super 20ᵃᵐ litteram fortasse e litterula addita erat. 23 pro () Bluhme eo....... 24 Goeschen: i×ac××××i×a×iN××××Ne×i×c×c×Ni××cs————

Qetfiliapatremsetfiliaquidemnullomodo
patrempotestcogereetiamsiadoptiuaſithaec
autemrepudiomissoproindecompellerep̄
atquesieinumqnuptafuiſſet·
hiquiin·c̄·mancipiisuntquiaseruor·loco
hauenturuindictacensutestam· m̄m̄isisui
iurisfiuntnectameninhoccasulexa·s·loc'
habetitaquenihilrequirimuscuiusaetatis
sitisquim̄mittitetquim̄mitturacneillut
quidemanpatronumcreditor·uem̄miſſor
habeatacnenumerusquidemlegisfuf·can·
finitusinhisp̱sonisloc'habetquinetiamī
uitoq̄q̄eocuiusinmancipiosuntcenſulib·
tatemconsequipossuntexceptoeoquempa
terelegemancipiodeditutsibiremancipe
turnamq̣ammtux ncpaterpotestatemp̱ppri
amreseruaresiuiuideturreoipsoquomanci
piorecipit· acneisquidemdiciturinuitoeocu
iusinmancipioē·censulibertatemconſequi
quempaterexnoxalic·mancipiodedituelūti
q̣furtieiusnominedamnatusēeteumman
cipioactorideditnamhuncactorpropecuni
ahabetinsummaadmonendiſumusaduer
suseosquosinmancipiohabemusnihilnobiſ

Pagina interior facillime legitur. 2 littera 13a q, non c fuit. 6 ualde memorabile est, quod sub Gaiana scriptura alius tachygraphae sed coaeuae manus uestigia apparent: eius scilicet ipsius, nisi egregie fallor, cuius iussu noster codex mox ab amanuensi describebatur. maximam autem partem hae litterae Gaiana scriptura teguntur; ualde obscuros ductus, quorum extrema praesertim pars prorsus euanuit, ut potui, imitatus sum: eae litterae, quae certae sunt, d e v. t e s t fuerunt. 16 post 12am litteram una littera uelut a antiquitus erasa esse uidetur.

contumeliosefacerelicerealiquoquininiuria
rumcteneuimuracnediuquidemineoiure
detinenturhominessetplerumq.hocfitdi
cisgratiamuncnomentonisisclliceτexno
xalic̄·mancipārentur:
Transeamusnuncadaliamdiuisionemnexhiſ
psonisquaeneq̄.inpotestatenequeinmanu
neq̄ inmancipiosuntquaedamuelintutela
suntuelincurationequaedamneutroiure
tenent'uideamusigiturquaeintutelaquae
incurationesintitaenimintellegimusdece
terisꝑsonasquaeneutroiuretenent'
acpriusdispiciamusdehisquaeintutelaſunt
ꝑmissumēitaqueparentib.liberisquoſinpo
testatesuahabenttestamentotdaremaſcu
liniquidemsexusinpuberib·quec'nubtaeſint
ueteresenimuolueruntfeminasetiamsipfe
ctaeaetatissintpropteranimileuitatemintu
telaesseitaquesiquisfiliofiliaequaeteſtam̄
totutoremdederitetamboadpubertatepue
nerintfiliusq̄d̄desinithaberettutoremfili
aueronihilominusintutelapmanettantum
enimexleg·iul·etpāp·popeiaiureliberorum
tutelaliberanturfeminaeloquimurautem

Pagina exterior paucis locis exceptis facile legitur. 24 initio nihil amplius scriptum fuit.

EXCEPTISUIRGINIBUSUESTALIBQUASETIAMUE
TERESINHONORESSACERDOTILIBERASESSEUO
LUERUNTITAQUEETIAMLEGIX̄ĪĪTAB C̄Ē NEPOTIB·
AUTEMNEPTIBUSQUAEITADEMUMPOSSUMUS
TESTESTUT·DARESIPOSTMORTEMNOSTRAMINPA
TRISSUIPOTESTATEMIURERECASURIN̄SINTITAQU
ESIFILIUSMEUSMORTISMEAETEMPOREINPOTESTA
TEMEASITNEPOTESQUOSEXEONONPOTESINTEX
TEST.MEOHABERETUTOREMQ̄Ū.INPOTESTMEA
FUERINTSCILICETQUIAMORTUOMEINPATRISSUI
POTESTFUTURISINT·
CUMTAMENINCOMPLURIBUSALIISCAUSISPOSTU
MIPROIAMNATISHABEANTURETINHACCPLACUITN
MINUSPOSTUMISQ IAMNATISTESTAMENTOTUTO
RESDARIPOSSESIMODOINEAC̄·SINTUTSIBIUISNO
BISNASCUNTURINPOTESTNOSTRAFIANTHOSETIAM
H̄ DESINSTITUEREPOSSUMUSCUMEXTRANEOSP'
TUMOSH̄ DESINSTITUEREP̄ MISSUMN̄ SINTQUAE
INMANUĒPROINDEACSIFILIAEITEMNURUIQUAE
INFILIAMANUĒPROINDEACNEEPTITUTORDARIP̄
RECTISSIMEAT·TUTORSICDARIPOTESTL TITIUMLI
BERISMEISTUT DOLIC·TUT DOSEDETSIITASCRIPTU
SITLIBERISMEOISUELUXORIMEAETITIUSTUTORES
TORECTEDATUSINTELLEGITURINPERSONATAMEN

Pagina exterior facile legitur. 23 e supra lineam a primo correctore addita est.

uxorisquaeinmanuestrecectaestēt·tuto
risoptioid̄eutliceateipmittterequemuelitip
seatut·sibioptarehocmodotutiaeuxorime
aetut·optionemdoquocasuliceтuxoriuelī
omnesresuelinunamforteautduasceter'
autplenaoptiodaturautangustaplenaitada
risoletutproximumaesupradiximusanqu
staitadarisolettitiaeuxorimeaed̄t·tutoriſ
optionemsemeldoautd̄t·bisdoquaeoptio
nespluriminuminterse differantnamqueple
namoptionemhabetpotestsemeletbiſet
teretsaepiustutoremoptarequaeueroan
gushabetoptionemsid̄tsemeldataeoptioā·
pliusquamsemeloptarenonpoteñ sitatum
bisampliusquamuisoptandifacultatemnō·
habetisuocanturautemhiquinominatim
testament tutoresdanturdatiuiquiexopti
onesumunturoptiui
Quibustestamentºquid'tut·datusnonsitiisex
legexīī·agnatisunttutorquiuocanturle
gitimisuntautemagnatipuirilissexuſpso
nascognationeiunctiquasiapatrecogna
tiuelutifratereodempatrenatusfratriſ
filius neposueexeoitempatruſetpatrui

Pagina interior facile legitur. 11 littera ab exitu 5ª B ex u a prima manu correcta est. 19 littera 16ª q correcturam ab ipsa prima manu passa est.

filiusetneposexeoathiquipfemininisexus
psonascognationeconiunguntur nonsunt
agnatisedaliasnaturaliiurecognatiitaque
interauunculumetsororisfiliumnonagna
tioēsedcognatioitemamitaematerteraefi
liusnonēmihiagnatussetcognatusetinuicē
scilicetsiceoillieodemiureconiungorquia
quinascunturpatrisn̄matrisfām̄secunt'
Sedolimquidemquantumadleg·xii·tabattinet
etiamfeminaeagnatoshabebanttutoreset
postealexclaudialataequaeq·adfeminasatti
nettutelassustulititaquemasculusquidem
inpubesfratrempuueremautpatrumhabet
tutoremfeminauerotalemhaberetutnon
pote Setadgnationisquidemiuskap·
NU
dimitionepimiturcognationisueroiuseom
noncommutaturquiaciuilisrationeciuilia
quedamiuracorrumperepotest·naturalia
ueronompotestestautemkapdim.priorisca
pitisp̄mutatioeaquetribusmodisacciditnam
autmaximaekapdimidiaautminorquamqui
dammediamuocantautminimamaximaēkap
dim· cumaliquissimuletciuitatemetlib·amit
titquaeacciditincensisquiexformacensua

Pagina interior maximam partem facile legitur. 16 NU supra lineam primo correctori debetur. 17 litterae ab exitu 9a et 8a utrum NE an ṄĖ fuerint, dici nequit.

liueniriiuuenturq· ius p——————
(lii)—————————— exleg———
———— quicontraeamlegeminurberoma do
miciliumhabuerintitemfeminaequaeex se
claudianoancillaefiunteorumdominor' qui
businuitisetdenuntiantibusdominiscumser
uiseorumcoierint
Minorsiuemediaēkap dimidiacumciuitasamit
titurlibertasretineretur q· acciditeicui
quaetigniidictumfueritmini mae capitis
diminutiocumetciuitasetlibertasretinere
tursedstatushominisconmutat' quodaccidit
inhisquiadoptanturitinhisquaecoemption
faciuntetinhisquamancipiodanturquique
exmancipationemanumittunt' adeoquidem
utquotiens quisquemancipeturautmmitta
turtotienscapitaediminuanturnecsolum
maioredimnutionibusiusadgnitionis cor
rumpitursetetiamminimaetideosiexduobu
liberisalterumpateremancipaueritpostobitu
eiusneuteralteriagnationisiuretutoresse
poteritcumautemadagnatostutelaptineatn
simuladomnesp tinetsetadeostantumquip
ximogradusunt

Pagina exterior ex parte difficulter legitur. ad primos uersus prorsus legendos medicamenta a me supra Goescheniana et Bluhmiana adhibita nihil ualebant. 10 littera ab exitu 11ª i ex u uel simili littera correcta uidetur. 18 littera ab exitu 10ª nullo modo a fuit.

——————————————————esu × × ×
——————————————————————
—————a[g]ca——————————————
————in—————r[p] × × on ——————
————————————————a[e]ni[l]t—————urbe
——————sep[p]e[c]nd——————————
——————————————————————
× × × inurberoma————————————
———itaqueutseru × × × × est——————
——————————sc × ni—d × [t]iu——————
——————————————sun[i]t——————
———uesa————————————s——————
——————————————————————
——————————————————esse—————
× × simile——————————dic——p[r]a———
———m × d——s————iud——————————
———n——————
Exead·legexii·tab liberarumetinpuberumli
berorumtutelaadpatronoslberosqueeor'
ptinetquaeetipsatutelalegitimauocat'no ×
—————————————exlegedehactutelaca × × ×
× × × quiaproindeacceptaēpinterptationem
a × quesiuerbislegisacceptaesseteoenimipro
× × × × h × × × × × × × teslibertor libertarumquesi

Pagina exterior difficillime legitur multaeque ex eis litteris quas supra descripsi incertae sunt. nimis incertas litterarum umbras reddere nolui. 17 dimidia pars huius uersus uacua fuisse uidetur.

INITESTATIDECESSISSENTIUSSERATLEXADPATRONOS
LIBEROSUEEORUMPTINERECREDIDERUNTUETE
RESUOLUISSELEGEMETIAMTUTELASADEOSPTINE
REQUIAETAGNATOSQUOSADHEREDITATEMUOCA
UITEOSDEMETTUTORESESSEIUSSERATEXEMPLO
PATRONORUM DEFIDUCIARIA
RECTAESUNTETALIAETUTELAEQUAEFIDUCIARIAE
UOCANTURIDĒQUAEIDEONOBISCOMPETUNTQUI
ALIBERUMCAPUTMANCIPATUMNOBISUELAPAREN
TEUELACOEMPTIONATOREMMISERIMUS
SETLATINARUMETLATINORUMIMPUBERUM x x xx
IANONOMNIMODOADMANUMISSORESLIBERTI
INEORUMPTINETSEDADEOSQUOR'ANTEMANU
MISSIONEMEXIQ̄U.TUASITINBONISMEAAMEQ
DEMSOLONONETIAMATEMANUMISSALATINAFIE
RIPOTESTETBONAEIUSADMEPTINENTSETEIUS x x
TELATIUICOMPETITNAMITALEGEIUNIACAUETUR
ITAQUESIABEOCUIUSETINBONISETEXIQUEANC
ILLAFUERITFACTASITLATINAADEUNDEMETBONA
ETTUTELAPTINET·
AGNATISETPATRONISETLIBERORUMCAPITUMM
MISSORIBUSPMISSUM Ē FEMINAR'TUTELAMA
LIIINIURECEDEREPUPILLORUMAUTEMTUTELA·
NONESTPMISSUMCEDEREQUIANONUIDETURONE

Pagina interior ex parte difficulter legitur. 6 in fine utrum post FIDUCIARIA etiam TUT scriptum fuerit necne dici nequit. 13 trium primarum litterarum lectio incertissima est. 24 trium ultimarum litterarum lectio fere certa est; certe neque LUC neque AN scriptum fuit.

ROSACUMTEMPOREPUBERTATISFINIATURITAU
TEMCUICEDITURTUTELACESSICIUSUOCATORUO
CATURQUOMORTUOAUTKD REUERTITURADEŪ·
TUTOREMTUTELAQUICESSÀUITIPSEQUOQUEQUI
CESSITSIMORTUSAUTKAP.DĪ SITACCESSIOTUTE
LADISCEDITETREUERTITURADEUMQUIPOSTEŪ·
QUICESSERATSECUNDUMGRADUM·INEATUTE
LAHABUERISETQUANTUMADAGNATOSPTINET
NIHILHOCTEMPOREDECESSICIATUTELAQUERIT'
CUMAGNATORUMTUTELAEINFEMINISLEGECLAU
DIASUBLATAESINTSEDFIDUCIARIOSQUOQUEQU
IDAMPUTABERUNTCEDENDAETUTELAEIUSNON
HABERECUMIPSISEONERISUBIECERINTQ·ETI
PLACEATINPARENTETM QUIFILIAMNEPTEMUE
AUTPRONEPTEMALTERIEALEGEMANCIPIODEDIT
UTSIBIREMANCIPARETURREMANCIPATAMQ.
MMISITIDEMDICINONDEBETCUMISETLEGITI
MUSTUTORHABEATURETNONMINUSHUICQUĀ
PATRONISHONORPSTANDUSEST·
PTEREASC.MULIERIBUSPMISSUMESTINABSE
TISTUTORISLOCUMALIUMPETEREQUOPETITOPRI
ORDESINITNECESTQUAMLONGEABERITISTU
TORSETEXCIPITURNEINABSENTISPATRONILO
CUMLICEATLIBERTETUTOREMPETEREPATRONI

Pagina interior facillime legitur. 1 littera prima R, non N fuit. 4 littera ab exitu 15a I in A correcta esse uidetur; sed fallax fortasse est umbrarum species.

autemlocohabemusetiamparentemquiexeoq
ipsesibiremmancipatamfiliamneptemueautp
neptemmmlegitimamtutelamnancturestbui
usquidemlibeRifiduciaRitutorislocoNume
rantur autempatronilibereeademtutelamadi
piscunturquametpatereorumhabuit
(S)x x aliquandoetiaminpatroniabsentislocum
(siicii x)urtutorempetereuutiadhtatemadeunda
idemsenatuscensuit·etinpsonapupillipatro
nifilinamelegeiuliademaritandisordinibusei
quaeinlegitimatutelapupillisitpmittiturdotis
constituendaegratiaapr·urbanotutorempe
teresanepatronifiliusset·siinpubessit x lib·tae
efficiettutorqqinnullareauctorfieripotest
cumipsinihilp missumsitsinetutorisaucto
ritateagereitemsiquaintutelalegitimafurio
siamutisitpmittitureiscdotisconstituendae
gratiat·utpeterequibuscasibussalbammane
retutelampatronopatroniquefiliomanifestu
est· ptereasenatuscensuitutstitu
torpupillipulleuesuspectusatutelaremotus
sitsiueexiustac fueritexcusatusinlocumei
usaliustut·deturquofactopriortutoramittet
tutelamhaecomniasimiliteretromaeetinpro

Pagina exterior magnam partem difficulter legitur. 2 octo primae litterae incertissimae sunt. 7 initio pro ( ) eb litterae spatio (et umbris?) satisfaciant. 7 in fine nihil amplius scriptum fuisse uidetur. 8 pro ( ) spatio magis quam incertissimis litterarum umbris mittit lectio conuenire uidetur. 13 in fine aut sit·lib·tae aut sitilib·tae aut sittlib·tae scriptum erat. 14 litterae 14ᵃ et 15ᵃ merae coniecturae debentur.

Uinciisobseruanturscilicetetinpuinciiſap
sideprouinciaeiurpc————————
Olimcumlegisactionesinusueranteti amexilla
ctut·dabatursiintertutoreetmulierempupil
lumqelegemagendumeratnquiaipsetut———
inresuaauctoreenonpoteratalius dabat'quo
auctorelegislegisactiopageretur quidicebat'
praetoriustutelaequiaautpr·urbanodat'ſei
postsublataslegisactionesquidamputantha
ncspeciemdanditutinusuēē desissealı———
placetatihuncinux uēēsilegitimoiudicioagat'
Sicuinullusomninotut siteidaturinurbero
maexlegatiliaaptoreubanoetmaioreparteetri
bunorpl·quiatilianustutoruocaturinprouinci
isuapsidibusprouincilarumlegeiuliaettitiaeti
deosicuitttutorsubcondicioneautexdiecertoda
tussitquamdiucondicioautdiespendettutdari
potestitemsipuredatusfueritquamdiunemoh
existattamdiuexislegibustut·petenduse qui
desinitut·ēēp'teaqaliquisextestamentotut·ee
coeperitabhostibqqtut·captoexhiiſlegibustu
t·petidebetquidesinittut·ēēsiisquicaptuse in
ciuitatemreuersusfueritnamreuersusreci
pittutelamiurepostlimini

IIII.

Pagina exterior difficillime legitur. 2 ultima uersus pars scriptura uacat. 3 litteram 4am u fuisse ueri non est simile. 5 in fine post TUT fortasse elae scriptum fuit. 10 in fine Goeschen us × caiiia × ×| legit, ex quo hanc fortasse speciem describere poteram: desisse ali(ia × ×) 14 litterae 5a et 6a rp ex pl correctae esse uidentur. 18 in fine post h fortasse er litterae etiam extiterunt.

EXISAPPARETꝗSINTSPECIESINITUTELAR'SIUQ̊UERA
MUSINQUODGENERAHAECSPECIESDEDUCANTURLO̅
GAERITDISPUTATIONDEEAREUALDEUETERDUBITA
BERUNTNOSQUIDILIGENTIUSHUNCTRACTATUMEX
SECUTISUMUSETINEDICTIINTERP̀TATIONEETINHIS
LIBRISQUOSEXQUINTOMUCIOFECIMUSHOCTOTUM
TANTISPERSUFFICITADMONUISSE QUODQUIDAM
QNQ.GENERAE̅E̅DIXERUNTUTQUINTUSMUCIUSALI
TRIAUTSERUIUSSULPICIUSALIDUOUTLABEOALITOTQE
NERAESSECREDIDERUNTQUODETIAMSPECIESES
SENTSEDINPUUERESQUIDEMINTUTELAESSEOMNI
UMCIUITATIUMIURECONTINGITQUIAIDNATURALI
RATIONECONUENIENSE̅ UTISQUIP FECTEAETATIS
N̅ SITALTERIUSTUTELAREGATURNECFEREULLACI
UITASEST· INQUAN̅LICETPARENTIBUSLIBERISSU
ISINPUBERIBUSCO·ST·TUT·DAREQ UISUTSUPRADI
XIMUSSOLICR̅·UIDEANTURTANTLIBEROSSUOSIN
POTESTATEHABEREFEMINASUEROPFECTAEAETA
TISINTUTELAE̅E̅·FERENULLAP̀ TIOSARATIOSUASIS
SEUIDETURNAMQUEUULGOCREDITURQUIALEUITA
TEANIMIPLERUMQUEDECIPIUNTETAECUMERAT
EASTUT·AUCTORITATEREGIMAGISHISPECIOSAUIDE
TURQ UERAMULIERESENIQUEPERFECTEAETATIS
SUNTIPSISIBINEGOTIATRACTANTETINQUIBUSDAM

Pagina interior facillime legitur. 7 littera 27[a] e fortasse correcturam passa est. 21 littera ab exitu 12[a] T, non T' fuit. 22 littera ab exitu 6[a] correcturam passa est.

CAUSISDICIGRATIATUTELEINTERPONITAUTSUAMre
peetiaminuitusauctorfieriapp̄ cogiturunde
cumtut· nullumextulēiudiciummulieridatū
adubipupillorumpūp uenegotiatut· tractanrei
postpubertatemtuteleiudicirationemreddun̄
sanepatronor'etparentumlegitimaetutelae
uimaliquamhabereintellegunt'eoquodhineq·
attest·faciendumnequeadrmancipialienandar
neq· adobligationessuscipiendasauctoresfie
ricogunturp̀terq simagnacausaalienandar'
rer'mancipioobligationisquaesuscipiendae
interuenianteaq̄omniaipsorumcausaconsti
tutasuntutq̇aadeosintestarummortuarum
hereditatespertinetnequepertestamentumexclu
danturabh̄ditateneque alienatisptiosioribus
rebussusceptoquaerealienominuslocoplera
deoshtas||||||ueniataputperegrinosnonsimili
utaputnosintutelasfeminesettamenplerum
quequasiintutelasuntuihaeccelexbytinorū
siquitmul. hat·marit·autēē·iuuetautfiliuseius
puberem· tutelautemliberanturingenuaeq
demtriumliberor'ueeiuslegitimatutumsint
nametceterēquaealteriusgeneristut·habeant
uelutatilianosautfiduciariostriumliberor'

Pagina interior facillime legitur. 17 in fenestra post 8am litteram hiante p fuisse potest. 18 littera 18a ex c uel e correcta est.

Iuretut·liberanturpestautempluribusmodir
libertinaalteriusgenerishaberevelutisiafemi
namanumissasittuncenimelegatiliapeterede
bettut uelinprouinciaettitianinpatronaetut
ee nonpotest
itemsimasculomanumissaetauctoreeocoem
ptionemfeceritdeinderemancipataetmanu
missasitpatronumquidemhaberetutorem
desinitincipitautemhabereeumtutoremaquo
manumissaestquifiduciariusdicit'itemſpatro
(N×××s!×××!c××××ia)sinadoptionesededitdebet!ib
ta————titiatuts petereasimiliterexisde
legibuspeterededebettut·bustasipatronusdecer
seritnecullumuirilissexusliberoruminfami
liare(cipiti)
Masculi————puberesessecoeperittut libe
ranturp————sabinusquidemetcaſiu
ceteriquenostripceptoreseumesseputant××n
qhabitucorporispubertatemostenditideeum
quigenerarepotestsedinhisquipubesceren
possuntqualessspadoneseamaetatemee·ſpe
ctandamcuiusaetatispuberesfiuntseddiuer
saescolaeauctoresannisputantpubertatemes
timandamidesteumpuberemeeeexiſtimant×

Pagina exterior difficile legitur. 4 litteram 22am l fuisse ueri minus est simile. 5 reliqua uersus pars uacua uidetur. 11 pro () uelut nuseiusquefiliu lectio non male quadrare ad umbras uisa est. 11 m litterula supra 16am ab exitu litteram ab ipsa prima manu addita uidetur. 11 in fine aut nihil aut i etiam extitit. 12 incertae post 2am litteram umbrae uelut ad eleqtitiaet, non ad eleqatiliau lectionem quadrare uidentur. 16 post 7am litteram uelut autemc scriptum fuisse potest. 17 umbrae, quae post 7am litteram apparent, ad uberemautem lectionem apte quadrant.

In pagina exteriore nihil nisi incertissimae litterarum umbrae supersunt; itaque ne fortissimis quidem medicamentis adhibitis umquam quidquam legi poterit.

aetatemꝑuenerẽtinquaressuastueripossitn
cutiaputperegrinasgentescustodirisuperius
indicauimusexisdemcausisetinpuinciisap̀ndi
busearumcuratordariuolunt
Netamenetpupillorumeteorꝰqincurationes·
negotiaatutoribuscuratoribusqueconsumā
turautdeminuanturcuratp̄r̄·utettut·cureo
naominessatisdentsethocnonestꝑpetuumnā·
ettutorestdatissatisdarenoncogunturquia
fideseorumetdiligentiaabipsotēprobataēet
curatoresatquosnonnelegecuratoptinetset
uelaconsuleuap̀toreūap̀sideprouinciae………
turplerumquenoncoguntursatisdaresc……x
cetqasatishon…………t……unt

Pagina interior non difficulter legitur. 9 littera 10a t̊ fortasse fuit. 11 in fine nihil amplius scriptum fuit. 14 spatium fenestrae post 13am litteram hiantis ad **estielec** litteras capessendas sufficit; spatium fenestrae ante 3am ab exitu litteram hiantis ad **is** litteras capessendas sufficit. reliqua paginae pars scriptura uacat.

exposuimusmodouideamusderebusqueuel
innostropatrimoniosuntuextranostrumpa
trimoniumhauent summaitaq·rerumdiuiſio
induosarticulosdiducitur naliaes diuiniiu.
risaliaehumanidiuiniiurissuntū utireſac××
etreligiosaesacres̄·quediissuperisconsecra
taesuntreligiosaequaediismanibusrelictae
sunt·
Sedsacrumquidemhocſolumexistimatur(o)ra!!
auctoritatep r consec×××umēuelutilege..
earelataasc̄ factoreligiosumueronoſtrauo
luntatefacimusmortuuminferentesinloc'
nostrumsi(o)meiusmortuifunusatnosptine
atsetinpuincialisoloplacetplerisqsolumre
ligiosumnonfieriq ineosolodominiump r·
ēū·caes·nosautemp'sessionemtantumuelu
sumfructumhaberevidemurutiquetamē
etiamsinonsitreligiosusprel||||||||iosohauetur
itemquodinpuincisnonexauctoritatepr̄·cō
secratumē·propriesacarumn[esttm pra]
crohabetursanctaeqq que r ūutmurietpor
taequodammododiuiniiuris ×× tq(autem ××)
uiniiurieē·idnulliusinboniseīdů q humani

Pagina interior magnam partem non difficulter legitur. 4 littera 15a aut т aut т' fuit. 19 spatium fenestrae, quae post 27am litteram hiat, ad ιq litteras capessendas sufficit. 21 pro [ ] Goeschen: (o)s × × × × × ι(pc)r ii| 23 spatium post 24am litteram un litteris apte expleatur. 24 litteram 9am s fuisse probabile non est.

——————————————————— de (oc) × × × ×
——————————— m ———————
uedominohaeautemqhumaniiurissunt × × ×
blicisautpriuataequaepublicaesnull × × × × ×
denturinbonisee ipsiusenimuniuersita × × ×
× ss × × r × dunrpriuataesquaesingulorυ × × ×
——————— quaedamptereap corporalesʃ
quaedamincorporaleshaeqtangip'suntuut
fundushomouestisaurumargentumetdeni
quealiaerin░░merauilesincorporal × × × q × ×
tanginonp'suntqualiasunteaquaeiurecon
stuntsicuthditasususfructusobligationeʃ
quoq mcontractaenecadremp tinentetfru
ctusquiexfundopcipiunt × × × corporales × × × ×
etquodexaliquaobligatione × × b·deb ———

Pagina exterior difficillime legitur. 19 spatium fenestrae, quae post 11am litteram hiat, ad u (non ad NU) capessendum sufficit. 22 littera ab exitu 6a aut T aut T' fuit. 23 spatium post 22am litteram sufficit ad RES litteras capessendas.

plerumq corpo——————fundushomopecu
nianamipsumiussuccessionisetipsumiu×u××
diffruendietipsumiusobligationisincorpora
leesteodemnumerosuntiurapdiorumurba
norumetrusticor——————
——————altiustollend——————
nidulumnibusuiciniiedes ××× nonextollen
dineluminibusuiciniofficiatur
Itemfluminumetstilicidiorumidemiusut××
(I×III)N——————a××am——————
——————
——————s——————ms——————
——————nuiusaqducendae——————
——————ser××umesupe—
piores——————necmcipi
mancipis——————s——————
itemaedesinitalicosolo——————
(cca)——n×s——————
——————
——spdiorumurbanorumnecmancipi——————
Itemstipendiariapdiaettributariamancipi
suntsedqdiximus——————os——————
manciplee n——————
——————

Pagina exterior difficillime legitur. 7 nullo modo a DINE incohabat. 7 uersus exitus ualde incertus est. 8 uersus exitus scriptura uacat. 16 spatium post 8am litteram UNT litteris uix recte expleatur.

STATIMUTNATAS̄·MANCIPIĒĒ·PUTANT'NERUAUEROET
PCULUSETCETERIDIUERSAESCOLAEAUCTORNONALI
TEREAMANCIPIEE·PUTANTQ SIDOMITASETSI PPTER
MINIMIAMFERITATEMDOMARIN P SUNTTUNCUI
DERIMANCIPIĒĒ INCIPERECADEAMAETATEMPUE
NERINTQUIADOMARISOLENT× ×FERAEBESTIAENEC
MANCIPISUNTŪUTURSILEONESITEMEAANIMALI
AQUAEFEREUESTIAR'NUMEROSUNTŪUELEFANTI
ETCAMELIETIDEOADREMNPTINETQ HAECANIMALI
AETIAMCOLLODORSOUEDOMARISO× × N×NAMN×××
QDEORUMANIMALIUMILLOTEMPOREFUITQUECO
STITUEBATURQUASDAMRESMANCIPIĒĒQUARDAM
NONMANCIPISITEMFEREOMNIAQUAEINCORPO
RALIAS̄NECMANCIPISUNTEXCEPTISSERUITUTIBUR
PDIORUMRUSTICORUMNAMEASMANCIPIĒĒCON
STATQUAMUISSINTEXNUMERORERUMINCORPO
RALIUM· MAGNAAUTEMDIFFERĒ
TIAĒ MANCIPIRE*SETNECMANCIPINAMR NEC
MANCIPIIPSATRADITIONEPLENOIUREALTERIUSFI
UNTSIMCORPORALESSUNTETOBIDRECIPIUNTTRA
DITIONEMITAQUESITIBIUESTEMUELAURIUMŪAR
GENTUMTRADIDEROIIUEEXUENDITIONISC̄SIUE
EXDONATIONISSIUEQUAUISALIAEXC̄ STATIMTUA
FITEAR SIMODOEGOEIUSDOMINUSSIMOINCAD

Pagina interior difficulter legitur. 5 lectio admodum incerta est. 6 spatium post 22am litteram eт uel similibus litteris perbene expleatur. 22 littera 16a non ſ fuisse uidetur.

Causas̄ p uincialipraediaquorumaliastipen
diariaaliatributariauocamus
Stipendiariaseaquaeinhispuincissuntq̄ p pri
aepireeintelleguntur tributarias eaquaein
hispuinciissuntquaepropriaecaesiseecre
duntur Mancipiuerorsquaepman
cipationemadaliumtransferunt'undeetiā
mancipirsuntdictaequodautemualetmanci
patioquidemquemadmodumfiatsuperiore
commentariotradidimus
Iniurecessioautemhocmodofitaputmag(g)m̄po
puliromaniūp̄r·ūap̄r·p̀sidempuinciaeiscui
resiniurecedit'remtenensitadicit
Huncegohominemexiq̄meumeeaiodeindep'
quamhicuindica(ue)———————rogateumquice
ditancontrauindicetquonegantteauttacen
tetunceiquiuindicaueriteamremaddicititq
legisactiouocaturhocfieripotestetiaminp̀ro
uinciisaputp̀sideseårumplerumq̄tamenet
feresempmancipationibusutimurquodenim
ipsipnosp̀sentibusamicisagerep'sumushoc
N ꝑe necessecummaioredifficultateaput
prautaputpraesidemprouinciaeagereqsine
quemancipataneque iniurecessasitrmancipi

Pagina interior non difficulter legitur. 7 in fine nihil amplius scriptum fuit.

mplenap'sessioconcessa
exformulaquamquam

× ×peucileian
fructusna
|temadhucin
× nend
× a

isalee
NONFUISSENT
·

In pagina exteriore, quae ne nouis remediis adhibitis prorsus pessumdetur ualde uerendum est, praeter nimis incertas umbras nihil nisi has litteras dignoscere potui. 10 littera ab exitu 7a non uidetur l fuisse; sed totius uersus lectio incertissima est.

SEASS(DICLACCQDIII) ——
MUNIEXMENDOS ——
EQUONOMINE ——
CAICSDICIPRUOEPIIS ——
EREUIICN(C × × I) —— A
PDIUM(INI) ——
DEMULLALIBERACIUITAS ——
NENDISUMUS × × × DUO ——
EE P UINCIALISSOLINEXUMNONE ——
SIGNIFICATIONEMSOLUMNALI(TIAIIIMANCIPIC × ×)PRO
UINCIALENECMANCIPIEALITENIMUETERILINGUAA
SIUS(Q × I × PC × S × × × U × × M × CC)DC(IBEMANCIPA ——
INCORPORALESTRADITIONEMNONRECIPEMANIFE
STUMESEDIURAPDIORUMURBANORUMINIURECE
DIPOSSUNTRUSTICORUMUEROETIAMMANCIPARI
P'SUNTUF·INIURECESSIONEMTANTUMRECIPITNA
DOMINUSPROPRIAETATISALIUFINIURECEDEREPE
UTILLEUSUMFRUCTUMHABEATETIPSENUDAMPRO
PRIAETAT(EM × × I × UIIIIP)SEUSUFRUCTUARIUSINIU
RECEDENDODOMINOPPAETATISUFRUCTUMEFFI
CITUTASEDISCEDATETCONUERTAT'INPROPAETATE
ALIUEROINIURECEDENDONOMINUSIUSSUMRE
TINETURCREDIT'ENIMEACESSIONENIHILAGISEDHAEC
SCILICETINITALICISPDIISITASQAETIPSAPDIAMCIPATION

Paginae exterioris pars superior propter nimium scripturae pallorem difficillime legitur. 5 ultima uersus littera incerta est; siglam tamen super eam extitisse ueri est simillimum. 7 litterae 14a 15a 16a 17a 18a 19a 20a incertissimae sunt. 9 in fine ERECIPITENIMNEXUS nullo modo scriptum erat. uersus exitum Goeschen sic legit: PIAIGIC × × × GAII × C × × × ×. sed ipse postea expunxit. 12 ipse Goeschen uersus initium alio tempore sic legit: SIUS IPIARASC × ICI × × × OCMCIO × AI 12 ultima uersus pars scriptura uacat.

Etiniurecessionemrecipiuntalioquininpuin
cialib·p̄ dissiuequsūf·siueiuseundiagendiaq̧
ueducendiūaltiustollendiaedesautnontollē
dineluminib·uiciniofficiaturceteraquesimi·
liaiuraconstituereuelitpactionib·etsipulatio·
nib· idefficerepotestquianeipsaquidemp̄diam̄
cipationemautiurecessionemrecipiunt’etcum
ūf·ethominēmetceterorumanimaliumconsti
tuip’sitintellegeredebemushonorumūf·etiā
inpuinciisꝑiniurecessionemconstituip’se·q̄āt·
Diximusūf·iniurecessionemtantumrecipere
n̄e·temeredictumq̧iisetiamꝑmancipationem
constituip’siteoq̧inmancipandapproprıaeta
tedetrahipotestnonenimipseūfmancipatur
sedc’inmancipandapropriaetatededucat’eo
fitutapututaliumususfructusaputaliumpro
priaetassit:—

Hasquoqueiniurecessionemtantumrecipit
ꝑsiisatquemabintestatolegitimoiureꝑtinet
ħiniureeamalianteaditionemcedatideānte
q̧eresextiteritꝑindefitheresiscuiiniurecess
seritacsiipseꝑleg·adhereteuocatusessetp’t
obligationemuerosicēēeritnihilominusipse

Pagina interior facillime legitur. 8 u litterula super 10am litteram a prima manu addita est.

heresꝑmanetetobidacreditorib·tenebiturde
bitaueropereunteoq̄m̊deuitoresh̄tarilucrū·
faciuntcorporaůeiush̄pindetranseuntade
umcuicessaēh̄tasacsieisingulainiureceſſai
fuissenttestamentoautemscriptusherante
aditamquidemh̄ teminiurecedendoeamali
nihilagiposteaueroq̱adieritsicedateaaccidunt
quaeproximaediximusdeeoadquemabintesta
tolegitimoiureꝑtinethsipostobligationem
iurecedatidemetdenecessarish̄dibusdiuer
sescoleauctorexistimantq̱nihiluideturin
terēē·utrumadeundoh̄ temstatemfiatheref
aninuitusexistantqqualesitsuolocoappare
uit'sednostrip̀ceptorꝑputantnihilagerene
cessariumh̄demcuminiurecedath̄temobli
gationesquoquomodocontractaenihileor'
recipiuntnamquodmihiabaliquodebeturid
siuelimtibidebeṙinulloeorummodoquibuſ
rescorporalesadaliumtransferunturidef
ficerep'sum'sedopusēutiuuentemetuabeo
stipulerisquaeresefficit·utameliberetur et
incipiattibiteneriquedicit' nouatioobligatio
nissinehacueronouationenonpoterittuono
mineageresedde besexpsonameaquasicognitor

Pagina interior facillime legitur. 4 ultima littera aut ī aut ᴛ aut (etsi hoc minus ueri simile sit) e uel c fuisse uidetur. 6 et 9 in fine nihil amplius scriptum erat.

autpcuratioremeusexperiri·
Sequiturutadmoneamusaputperegrinoſqui
demunumēēdominiumNautdomin(usquiſque)
eautdominusnonintellegiturqͦiureetiampr
olimutebat'autenimexiq̄unusquisq̄dominus
eratautnonintellegebaturdominussetp'tea
diuisionemaccepitdominiumutaliusp'sitee
exiqdominusaliusinbonishaberensitibire̅
mancipineq̄·mancipaueroneqiniureceſſero
settantumtradideroinbonisquidemtuisear
efficit'·exiq·ueromeapmanebitdonectueam
p'sidendousucapiasemelenimimpletausucapi
oneproindeplenoiureincipiridē etinbonis
etexiq tuaresēē·acsieamancipatauelinjurecer
samobiliumquidemrerumannocompletur
fundiueroetaediumbiennioetitaleg xiitab
cautumest
Ceterarumetiamear' rerumusucapionobisco̅
petitq̄N̄adominononobistraditaefuerintſiuem
cipisintaeressiuen'mancipisimodoeabonafi
deaccepe rimuscumcrederemuseumquitra
deretdominumēē·q̦ideoreceptumuideturne
rerumdominiadiutiusinincertoēēntc'suffi
ceretdominoadinq̄rendamremſuamannia

Pagina exterior praeter pallidos uersuum 1—10 exitus facile legitur. 21 in fine nihil amplius scriptum erat.

BIENNISPATIUMQ·TEMPUSADŪCP'SSESSORITRIBU
TUMEST·
SETALIQUANDOETIAMSIMAXIMEQUISBONAFIDEALI
ENAMREMPOSSIDEATNONTAMENILL·ŪC·PCEDITŪ
UTSIQUIREMFURTIUAMAUTUIP'SESSAMP'SIDEAT'
NFURTIUAMLEXXĪĪTABULAR'USUCAPIPHIBETUIP'
SESSAMLEXIULIAETPLAUTIAITEMPROUINCIALIAP̄
DIAUSUCAPIŌNRECIPIUNTRESMULIERISQUEINA
GNATORUMTUTELAERANT·RMANCIPIŪCNPOTERAN
PRAETERQ·SIABIPSATUTORETRADITAESSENTIDITALE
GEMXĪĪTAB ···P ITEMLIBEROSHOMINESETRESACRAS
ETRELIGIOSASŪCNONPOSSEMANIFESTUMĒQ·ERQO
UULGODICITURFURTIUARUMRERUMETUIPOSSES
SARUMŪCPLEGEXĪĪTAB·PHIBITAMĒĒ·NONEOPER
TINETUTN ··· F ··· PUIM ··· DETŪC ··· SSIT
NAMHUICALIRATIONEŪC·NONCOMPETITQUIASCILI
CETMALAFIDEP'SIDETSEDNECULLUSALIUSQQABEO
B̄F·EMERITŪCIUSHABEATUNDEINREBUSMOBILI
BUSNFACILEP ··· M
PETATQ·QUIALIENAMREMUENDIDITETTRADIDITFUR
TUMCOMMITTITIDEMQ·ACCIDITETIAMSIEXALI ··· C
TRADATURSETTMHOCALIQUANDOALITERSEHABETN
SIHREMDEFUNCTOCOMMODATAMAUTLOCATAMŪ·
APUTEUNDEMPOSITAMEXISTIMANSEAMĒĒHERE

Ū

Pagina exterior non facile legitur. litterae maiusculae in uu. 1 et 3, quae in codice Veronensi et altiores et graciliores sunt, accuratius reddi propter typographum non poterant. 5 prima littera U, non Ū fuisse uidetur. 10 littera 16a A, non Ā aut A· fuit. 15 in prima fenestra fortasse EIPSE fuit, in altera URQUIUE uel fortasse potius URQUIQ, in tertia P'SI, in ultima PO 19 in fenestra ROCEDITUTBFPOSSESSORIUCCO extitisse ueri non est dissimile, eae tamen, quae in fenestrae margine supersunt, ductuum umbrae nimis incertae sunt, quam quae supra reddi possint. 21 in fenestra, quae paenultimo loco hiat, A fuisse potest.

DITARIAMUENDIDERITAUTDONAUERITFURTUM
NONCOMMITTIT ITEMSIISATQUEMANCILLAEUF̄· P
TINETPARTUMETSUUMĒĒCREDENSUENDIDERITAUT
DONAUERIT FURTUMNONCOMMITTITURTUMENI
SINEAFFECTUFURANDINONCOMMITTITURALIISQ̊Q
MODISACCIDEREPOT·UTQUISSINEUITIOFURTIREM
ALIENADALIQUEMTRANSFERAT·ETEFFICIATUTAP'SES
SOREUSUCAPIATURFUNDIQ̊Q· ALIENI· POTESTALIQUIS
INEUMPOSSESSIONEMNAMCISCIQUAEUEXNEGLE
GENTIADOMINIUACETŪQDOMINUSSINESUCCESSO
REDECESSERITŪLONGOTEMPOREAFUERITNSIADA
LIUMBONAFIDEACCIPIENTEMTRANSTULERITPOTE
RITUSUCAPEREP'SESSORETQUAMUISIPSEQUIUA
CANTEMPOSSESSIONEMNACTUSEINTELLEGATALI
ENUMĒĒFUN(××I×××××××INIHILOMM×I××××CIS×××OPI)
ADUSUCAPIONEMNOCETURINPROPATASITEORUM
SE××ENTIAQUIPUTAUERINTFURTIFUNDUMFIERI
PO××E:
R[…]SUSEXCONTRARIOACCIDITUTQUISCIATALIENAM
RE[…]SEP'SIDEREUCŪŪSIREMHEREDITARIAMCUIUS
P[…]SSESSIONEMH̄ ESNONDUMNACTUSĒ ALIQUIS
POSIDERITNAMEICONCESSUMCAPESIMODOEAR
ESTQ̄ RECIPITŪC Q̄ SPECIESPOSSESSIONISETŪC·P
H̄DEUACATURETINTANTUMHAECŪCCONCESSAEST

Pagina interior praeter u. 15 facile legitur. 3 litterae 12a et 13a ET, non ĒT aut ET· fuerunt. 9 littera 5a M lineola expuncta uidetur. 15 pro ( ) Bluhme: ×UMII×INIHIL IIOID××OSSES×ORI| ceterum numerum litterarum deperditarum, quas Goeschen asteriscis notauit, incertum esse ipse Goeschen adseuerauit, qui et ipse pro ×I×××××CIS de ×IRMPCIS cogitauerat, postea tamen tres illas litteras expunxit. 17 litterae 3a 4a NT, 18 litterae 3a 4a SS, 19 littera 3a R fuisse possunt. 21 in fenestra post 1am litteram O fuisse potest.

Utetresq̄solocontinenturannousucapiant'
quareautemetiamhoccasusolirerumannua
constitutasituc̄·illaratioē·quodolimrerum
h̄ditariar possessionesutipsaeh̄tesusucapi
credebant'scilicetannolexenimx̄i̇i̇ tab·soliq̄
demresbienniousucapiiussitceterasueroā̄
noergoh̄tasinceterisrebusuidebaturēēq̄ro
linonē q̄ neq·corporalisēq̄uisp'teacreditum
sitipsashereditatesusucapinonp'setamenino
mnibusrebushereditariisetiamquaesolotene
anturannuaūc̄ remansitquareautemomni
notaminp̄b apossessioetusucapioconcessa
sitillaratioē q̄uoluerunt ueteresmaturiur
h̄tesadiṗiutessentquisacrafacerentquorū
illistemporibussummaobseruatiofuitutet
creditorhaberentaquosuumconsequeren
turhaecautemspeciesp'sessioniseturucapio
nisetiamlucratiuauocat'nsciensquisquerē
alienamlucrifacit·
Sedhoctemporeetiamnē·lucratiuanexhaucto
ritatemhadrianisenatusconsultumfactumest
uttalesusucapionemreuocarenturetideopo
testh̄sabeoquiremusucepith̄tempetendop̄·
indeeamremconseq̄atq̄· siusucaptaneēt·et

Pagina interior facillime legitur. 6 littera 6a s ex c a prima manu correcta est. 20 prima littera in codice ipso paulo altior est.

NECESSARIOTAMENHEREDEEXTANTEN̄IPSOIURE
PH̄DEUSUCAPIPOTEST·
ATHUCETIAMEXALIISCAUSISSCIÉNSQUISQUEREMA
LIEN̄USUCAPITNAMQUIREMALICUIFIDUCIAECAU
SAMANCIPIODEDERITŪ INIURECESSERITSIEAND·
IPSEPOSSEDERITPOTESTUSUCAPEREANNOSCILICET
SOLISISITQUESPECIESUSUCAPIONISDICIT'USURECE
PTIOQUIAIDQ̄ALIQUANDOHABUIMUSRECIPIM'P̄URU
CAPIONEMS'C'FIDUCIACONTRAHIT'ĀC'CREDITORE
PIGNORISIUREĀC'AMICOQ̄TUTIUSNOSTRER̄APEU
ESSENTSIQUIDEMC'AMICOCONTRACTASITFIDUCIA
SANEOMNIMͦCONPETITUSUSRECEPTIOSIUͦC'CRE
DITORESOLUTAQUIDEMPECUNIAOMNIMͦ7PETITNŌ
DUMͦSOLUITAITADEMUMCOMPETITSINEQ 7DUXE
RITEAMREMACREDITOREDEUITORNEQ̄P̀CARIORO
GAUERITUTEAMREMPOSSIDERELICERETQͦCASULU
CRATIUAUSUSCAPIOCONPETIT·
ITEMSIREMOBLIGATAMSIBIPOPULUSUENDIDERITE
AMQ̄ DOMINUSPOSSIDERITCONCESSAĒUSUSRECE
PTIOSEDHOCCASUPREDIUMUIENNIOUSURECIPIT'ET
H'ESTQ̄UOLGODICIT'EXP̀DIAT'APOSSESSIONEMUSURE
CIPINAMQUIMERCAT'APOPULOPRAEDIATORAPPELLAT
ACCIDITALIQUANDOUTQUIDOMINUSSITALIENANDE
REIPOTESTATEMN̄HABEATETQUIDOMINUSNONSIT

Pagina exterior facillime legitur. 14 punctum supra 9ᵃᵐ litteram primae manui deberi uidetur. 18 littera 24ᵃ o ex u a prima manu correcta est.

××enarep'sitndotalep̄diummaritusinuitamu)
lie××p leg iul·prohibeturalienaresquisipriur
××tuelmancipatumeidotiscausauelniurecesu̅
uelusucaptumqđ demiusutrumaditalicatantu
p̄× iaanetiamadprouincialiaptineatdubitatur
exdiuersoagnatusfuriosicuratorremfurio
sialienarepotestexlegexiitab·itempcuratoric
c×ps×r×otcisceris××d×eitemcreditor pignusex
pactionequiseiusearesnonsitsedhocforitan
ideouideaturfieriquoluntatedebitorisintel
legit'pignusalienariquiolimpactusestutlice
retcreditoripignusuenderesipecunianon
solut' Ergoexhisquediximusad
paretquaedamnaturaliiiurealienariqualias
eaq traditionealienanturquedamciuilina
mancipationisetiniurecessionisetusucapionir
iusproprium(eciuiumrom)
Nectameneatantumquetraditionenostraf(iunt)
naturalinobisrationeadquiruntursedetiam(u)
occupandoideop×scpisicrimusquianteanulli
usessentqualias̄omniaqueterramariquecaelo
capiuntitaq̄sicerauestiamautuolucrema(utpir)
(cemccpqsia——————captum×oc)——————
s(us——————quenostrumeei)ntelleg(itur)

Pagina exterior difficillime legitur. 7 ultima littera d non uidetur fuisse. 8 init. codicis ductus cum nulla earum coniecturarum, quae adhuc a uiris doctis in medium prolatae sunt, consociari possunt. pro quinta littera r possis etiam de p cogitare. Goeschen uersus initium uix recte sic fere legerat: ××p×cRci××××ucRisca××e 8 pro 21a ab exitu littera etiam de c uel m cogitari potest. 23 pro ccpqsia in schedis Goescheni primum fuerat s×posiai, deinde ceperimu

DONECNOSTRACUSTODIACOERCEAT'CUMUEROCUSTO
DIAMNOSTRAMEUASERITETINNATURALEMSELIBER
TATEMPERCEPERITRURSUSOCCUPANTISFITꝗNO
STRAE̅E̅DESINITNATURALEMAUTEMLIBERTATEMRE
CIPEREUIDETURCUMAUTOCULOSNOSTROSEUASERIT
AUTLICETANCONSPECTUSITNOSTRODIFFICILISTM̄·IN
REIꝑSECUTIOSITINISAUTEMANIMALIBUSQUEEXCO̅
SUETUDINEABIREETREDIRESOLENT·UUTICOLUMBIS
ETAPIB·ITEMCERUISQUIINSILUASIREETREDIRESO
LENTTALEMHABEMUSREGULAMTRADITAMUTSIRE
UERTENDIANIMUMHABEREDESIERINTETIAMNO
STRAE̅E̅·DESINANTETFIANTOCCUPANTIUMREUERTE̅
DIAUTEMANIMUMUIDENT'DESINEREHABERECU̅·
REUERTENDICONSUETUDINEMDESIERUERINT:
EAQ̊Q·QUAEEXHOSTIBUSCAPIUNTURNATURALIRA
TIONENOSTRAFIUNTSEDETIDQ̱ PALLUUIONEMNO
BISADICITUREODEMIURENOSTRUMFITꝑALLUUIO
NEMAUTEMITAUIDETURADICIQ̱ITAPAULATIMFLU
MENAGRONOSTRODICITUTAESTIMARENONPOSSIM'
QUANTUMQUOQUOMOMENTOTEMPORISADICIAT'
HOCE̅· Q̱UUOLGODICIT'ꝑADLUUIONEMIDADICIUIDE
RIQUODITAPAULATIMADICIT'UTOCULOSNOSTROSFAL
LATITAQ̄·SIFLUMENPARTEMALIQEXTUOP̀DIOR̄CIDE
RITETADMEUMP̀DIUMꝑTULERITHAECPARSTUAMA

Pagina interior, etsi pallidior sit scriptura, facile legitur.

Netadsiinmediofluminieinsulanatafithaec
eorumomniumcommuneēquiabutraq̄·par
tefluminisꝑperipamp̀diap'sident'siuerōn·
sitinmediofluminieadeosꝑtinetquiabeapar
tequaeproxumaēiuxtaripamp̀diahabentp̀
tereaidq̄insolonostroabaliquoaedificatū·
ē quiillesuonomineedificaberitiurenatu
ralinostrumfitq̄superficiessoloceditur
multoquemagisidaccidititetinplantaquamq̇r
insolonostroposueritsimodoradicibuster
ramcomplexafueritidemcontingitetinꝑm̀
toquodinsolonostroabaliquosatumfuerit
sedsiabeopetamusfructumūaedificiumetin
pensasinaedificiumūinseminariaūinsem̄tē
factaseisoluerenolimuspoteritnorꝑexcepti
onemdolimalirepellereutiquesibonaefidei
possessorfueriteademrationeꝑbatumē·q̄in
cartulissiuemembranismeisaliquisscripre
ritlicetaureislitterismeumēē·quialitterae
cartulissiuemembraniscedunt'itaquerlego
eoslibruseasquemembranaspetamnecinpē
samscripturaesoluamꝑexceptionemdolim̄
summoueripoterosedisiintabulameaaliquir
pinxeritueluti inmaginemcontraprouatur

Pagina interior facillime legitur.

Magisenimdiciturtabulampicturaecedere .
cuiusdiuersitatisuixidonearatioredditur[ce ?]
tesecundumhancregulamsimepossidentepeta
simaginemtuamessenecsoluaspraetiumtabu
lepoterisperexcpd̄m̄summoueriatsitup'side
asconsequensēututilismihiactioaduersumte
darideberquocasunisisoluaminpensampictu
raepoterismep̄ex̄od̄m̄repellereutiquesibf p'
sessorfuerisillutpalameq;siuetusubripuiŕfeta
bulamsiuealiusconpetitmihifurtiactio
Inaliisquoquespeciebnaturalisratioreq̇rit'p[i]
siexubismeisuinumautoleumautfrumentum
fecerisqueriturutrummeumsitiduinumaut
oleumautfrumentumantumitemsiexauro
autargumentomeouasaliquodfecerisuexta
bulismeisnauemā·armariumautsubselliumfa
bricauerisitemsiexlanameauestimentumfe
cerisūsiexuinoetmellemeomulsumfeceriŕ
ueexmedicamentismeisemplastrumūcolliri
umfecerisanmeumquidammateriametsubŕta
tiamspectandūmesseputantidēutcuiusmate
riasitilliusetresquaefactasituideatur[e:]idqu(x)
maximeplacuitsabinoetcassioaliiuero(xxixrxx)
ēē·putantq̇feceritidquemaximed·s a uiŕumē

Pagina exterior ex parte non facile legitur. 2 pro [] Goeschen dubitanter: est 11 paenultima littera utrum p (ita Bluhme) an p (ita Goeschen) fuerit, nunc decerni nequit. 11 pro [] Goeschen: i 21 a supra 13am litteram primae manui deberi uidetur. 23 pro () eiuspre fortasse scriptum fuit.

SEDEUMQUOQUECUIUSMATERIAETSUBSTANTIA
FUITFURTIADUERSUSEUMQUISUBRIPUERITHABE
REACTIONEMNECMINUSADUERSUSEUNDEMCO:
DICTIONEMEICOMPETEREQUIEXTINCTARESLICET
UINDICARINONPOSSITCONDICITM FURIB·ETQUIB·
DAMALIISP'SESSORIBUSPOSSUNT·
R̄ ŪDEPUPILLISANALIQUIDASEALIENAREPOSSUNT
NUNCADMONENDISUMUSNEQUEFEMINAMNEQUE
PUPILLUMS TAREMMANCIPIALIENAREPOSSENECM
CIPIUEROFEMINAMQUIDEMPOSSEPUPILLUMNON
POSSEIDEOQUESIQUANDOMULIERMUTUAMPECU
NIAMALICUISTADEDERITQUIAFACITEAMACCIPIEN
TISCUMSCILICET ×× PECUNIARESNECMANCIPISITCŌ
TRAHITOBLIGATIONEMATSIPUPILLUSIDEMFECERIT
QUIANON ×××××××××× P ××× TISS ××××××××××××× NULL×
CONT ×× HITOBLIGATIONEMUNDEPUPILLUSUINDICA
REQU×× EMNUMMOSSUOSPOTESTSICUBIEXTENTIO
ESTE ××× ETERE(IUIOSOIIQCSSCM×L×OQDR×N×U××)
(×OI××× COABEO× ×O)REPETEREPOTESTS———[EPIA]
TERE×× ×DEDEPUPILLOQUIDEMQUAERITUR(ANNUM×××)
(××QU××)MUTUOSDEDITABEOQUIACCIPIT———
———AACTIONEEOSPSEQUIPOSSITQUONIAM(II×)
———NPOTESTETEXCONTRARIO
(———OSIOC×ISI ×UNIII×CNECMANCIPIMULIER××)

Paginae exterioris pars superior non difficulter, inferior difficulter legitur. 7 init. non IIII sed aut R̄ Ū aut fortasse DŪ scriptum fuit. 7 totus uersus ipsi primae manui debetur. 13 pro ×× Bluhme ::: (c / ca / ac) legit. 15 post 7am litteram p o t e s t uelut FACITACCI scriptum fuisse, post 8am uelut IEN; post 12am nec SINETUTORISAUCTORITATE nec STAPECUNIAM exaratum fuit, haec tamen lectio interuallo, non ductibus satisfaciat. 18 post 3am litt. nullo modo INTENDERE scriptum fuit; in sequentibus de MALAFIDE non uidetur actum fuisse; 18—22 Goescheni lectiones incertissimae sunt; fallaces umbras, quae mihi ipsi apparuerunt, in schedis retineo, ne fraudem aliis faciam. 18 spatio post 3am litteram uelut OSP lectio satisfaciat. 19 in fine pro ————[] Goeschen ×I×ID×SII××× descripsit, sed ipse postea expunxit. 20 spatio post 4am litteram UN magis quam TUN lectio conueniat. 23 totum uersum Bluhme (sub finem saltem non recte) sic legit: ....AENI........R——FATEQUIEN...ARET|

Etpupillisp̄t̄āsolbip'suntquoniammeliorem
condicionemsuamfacereeisetiamsinet·a·con
cessumēitaquesidebitorpec·pupillosoluatfa
citquidempecuniampupillisedipsenonlibera
turquianullamobligationempupillussinet̄·ā·
dissoluerepotestquianulliusreialienatioeis·t̄·ā·
concessaēsett̄m̄.siexeapecunialocupletior
factussitetadhucpetatp̄excp̄d̄m̄summoueri
potēmulieriueroēt̄s̄·t̄·ā·rectesoluipotenā.
quisoluitliberat'obligat7neq̄arn'manciputp
xumedixim'asedimittereemulieret̄·s·t·a·p's̄·qq
h'itaēsiaccipiatpecuniamadsinonaccipiatet
habereseedicatetpacceptilat7nemuelitdeuito
rems·t·a·liberarenonpotest·
Adquiriturautemnobisn̄solumpernosmetipsos
sedēt̄·peosquosinpotestatemanumancipio·
uehabem'jtemp̄eosseruosinquibusu[illegible]habe
musitemp̄hominesliberosetseruosalienos
q̊sbf̄.possidem'dequib·singulisdiligenter
dispiciamus·
IgiturliberinostriquoSinpotestatehabemus
itemq̄seruiimancipioaccipiuntū·extradit7ne
nanciscunt'siuequidstipulent'uelexaliquali
betcausaadquir̄·idnobisadquirit'ips[illegible]enim

Pagina interior facile legitur. 17 littera 12a p magis quam p fuisse uidetur. 17 ante 4am ab exitu litteram f̄ fuisse potest. 24 in fenestra ante 4am ab exitu litteram neque is neque is extitisse mihi uidetur sed uelut N. Bluhme de I id est de R uel P cogitauerat.

QUIINPOTESTATENOSRTRAĒ·NſUUMHABEREPOTĒ·
ETIDEOSIH'INSTITUTUSSITNISINOSTROIUSSUH̄TEM
ADIREN̄POTĒETSIIBONITIBUSNOBISADIERITH̄TE
NOBISADQUIRITURPROINDEADQUESINOSIPSIHRE
DESINSTITUTIĒĒM'ETCONUENIENTSCILICETLEGATŪ
PEOSNOBISADQUIRITURDUMTAMENSCIAMSIALTIU
INBONISSITSERUUSALTERIUSEXIQEXOMNIB·C̄ſIſ
EISOLIPROEUMADQRIT'CUIUSINBONIEN̄ SOLUM
AUTEMPROPRIETASPEOSQUOSINPOTESTATEHABE
MUSADQUIRITURNOBISSEDĒTP'SESSIOCUIUSENĪ
REIPOSSESSIONEMADEPTIFUERINTIDNOSP'SIDE
REUIDEMURUNDEETIAMP EOSUſUCAPIOPROCE
DIT· DEASUP̊SONASQ̈ASINMANU
MANCIPIOUEHABEMUSPPETASQUIDEMADQUIRI
TURNOBISEXOMNIBUSCAUSISSICUTPEOSQUIINPO
TESTATENOSTRAS̄ANAUTEMP'SESSIOADQUIRATUR
QUERISOLETQUIAIPSANONP'SIDEMUS
DEHISAUTEMSERUISINQB·TANT·ŪF·HABEMUSITA
PLACUITUTQUITQUIDEXRENOSTRAŪEXOPERISSU
ISADQUIRUNTIDNOBISADQUIRATURQ̊UEXTRAEAR
CAUSASIDADDOMINUMPROPAETATISPTINEATITA
Q·SIISTESERUUSH̄INSTITUTUSSITLEGATUMUEQEI
DATUMFUERITNONMS'DOMINOPPAETATISADQUI
RITURIDEMPLACETDEEOQUIANOBISB̄F̄·POſſIDET'

Pagina interior facillime legitur. 6 littera 82a m, non m' fuit. 8 littera ab exitu 8a i, non ſ fuit.

Siueliberʀsitsiuealienusserʀb·qenimplacuitde
usufructuarioi[d]pbaturetiamdebfporressore
itaqq.extraduasistascausasadquirituridúel
adipsumptinetsiliberēuaddominsi̶seruusfit
sedsibf possessor cumusucepitserr̄·quiaeom
dominusfitexomnicpeumsibiadquirereporest
ūfriusu ucrenonpotestprimumquianonp'si
detsethabetiusutendietfruendideindequiarcita
lienumseruumeedeilloquerit'anpeumseruu
inquousumfruct·hauem'possiderealiquirem
etusucapererep'sumusquiaipsumnp'sidemusp
eumueroquembfp'sidemussinedubioetp'side
reetusucapererep'sumusloquimurautęminutri
usq p son× × secundumdefinition q̷pxumeex
posuimusidestsiquitexrenostraūexoperis
suisadquirantidnobisadquirit'exiisapparet
pliberoshominesquosneq iurinostrossubi
ectoshabemusneq bf·p'sidemitempalienorrer
uosinquib·nequeuf habem'itempalienorreruor
inquibusnequeuf neqiustampossessionem
nullaexc̄nobisadquirip'seethoce q uulgodici
turpextraneampsonamnobisadquirinon
tantumdepossessionequeriturанpp————
nobisadquiraturinsummasciendumehis(qin)

Pagina exterior propter litterarum pallorem non facile legitur. 2 pro [ ] Goeschen: d 10 littera ab exitu 4a correcturam experta esse uidetur; supra 5am ab exitu litteram r uel similis litterula apparet. 14 spatium post 7am litteram ad is uel as litteras capessendas sufficit. 23 post ultimum p aut orreroʀe aut simile quid scriptum fuisse potest.

Potestatemanumancipiouesunt ħ iniurecedi
p'sec'enimstar'ꝑsonar' ħ suumessep'sitconue
niesē scilicetutnihilsuum ēē p'seiniureuindi
carepossint.

tantisꝑadmonuissesufficitquemad
modumsingulaeꝑnobisadquirant'nlegatorū
iusquoetipsosingulasꝑadquirimusopportuni
usalioloco referem'uideamusitaquenquibus
modisꝑuniuersitatemꝑnobisadquiratur:
Sicuih̄desfactisumussiuecuiusb p x x petierim'n
uecuiusbonaemerimussiuequemadoptaueri
mussiuequeminmanumutuxoremreceꝑimur
eiusresadnostranseuntacprimusdeh̄tabib·
dispiciamusquar'duplexcondicioestn̄uextuel
abintestatoadnosꝑtinetetpriusēutdehisdispi
ciam'quaenobisextobueniunt
Testamentorautemgenerainitioduofuerunt
namautcalatiscomitistfaciebantquaecomiti
abisinannotestamentisfaciendisdestinatae
rantautinꝑcinctuidecumbellicausaarmaſume
bantprocinctusenimexpeditusetarmatuſexer
citusalterumitaqueinpaceetinotiofaciebantal
teruminproeliumexituriaccessitdeindetertiū

Paginae exterioris lectio etsi propter membranae cariem litterarumque pallorem passim difficilior maximam tamen partem certa est. 11 fortasse cuiusbonapetierim' scriptum erat.

Genus[i] quod per[e]s et libram agitur qui neq̄ calatis co
mitis neq in pcinctu t̄ t̄ fecerat is si subita morte
urguebat' amico familiam suam id est patrimo
nium suum mancipio dabat eumque rogabat qu
id cuiq̄ · post mortem suam dare uellet ur q̄ testa
mentum dicit' per es et libram scilicet quia p mancı
pationem peragit'·
Sed ill[x] quidem duo genera test in desuetudinē
abierunt hoc uero q̄ solum q̄ per es et libram fit
in usu retentum ē · sane nunc alter ordinatur
q̄ olim solebat n q̄ olim familiae emptoridē quia
testatore familiam accipiebat mancipio h̄ dislo
cum optinebat et ob id ei mandabat testator quid
cuique post mortem suam dari uellet nunc uero
alius heres t[o] instituitur a quo etiam legatorelı
quantur alius dicis gratia · propter ueteris iu
ris imitationem familiae emptor adhibetur e
a que ritaagitur qui facit at hibitis sicut in cete
ris mancipationibus u · testib · ciuibus romanis
pub · et libripende postquam tab · tēst · scripse
rit mancipat alicui dicis gratia familiam suam ·
in qua re his uerbis familiae emptor utit'·
Familiam pecuniamque tuam endo mandatela tu
am custodelaque mea q̄[o] tu iure testamentum

Pagina interior facile legitur. 10 in fine nihil amplius scriptum erat. 24 initio nihil amplius scriptum erat.

Facerepossissecundumlegempublicamhoc
ereetutquidamadiciuntaeneaq.libraestomi
hiemptadeindeaerepcutitlibramidqueesdat
testatoriuelutptiilocodd̄.testatortabulaste
st·mantitenensitadicit
haecitautinhistabuliscerisquescriptasuntita
doitalegoitatestatoritaqueuosquiritestestimo
niummihip hibitoteethocdiciturnuncupatio
nuncupareestenimpalamnominareetsanequ
aetestatorspecialiterintabulistestamentiscrip
seriteauideturgeneralisermonenominare
atq̄ confirmareintestib·ātndebetisēēquiī
potestat·ēēautfamiliaeemptorisautipsiuste
statorisquiappropteruaterisiurisimitationē
totumhocnegotiumq̄agiturtestt̄ornandigra
tiacrediturinterfamiliaeemptoremagiette
statoremquippeolimutpximediximusisquifa
miliamtestatorismancipioaccipiebath̄disloco
eratitaquereputatumeineaaredomesticumte
stimoniumundeetsiisquiinpotestatepatrise·
familiaeemptoradhibitussitpatereiustestisēē
nonpotestacneisquidemquineadempotestate
ē·uutfratereiussedsifif̄·excastrensipeculiop'
missionemfaciattest·necpatereiusrectetestis

Pagina interior facillime legitur.

adhibeturnecisquiinpotestatepatrissitdelibri
pendeeademquaeetdetestibusdictaeē intelle
gemusnametistestiumnumeroēisueroquiin
potestateheredisautinlegatariestcuiusueh̄ip
seautlegatariusinpotestat· ēquiqueineiusdē
potestateēabeotestisetlibripensathibeLipo
testutipsequoq̄ heresutlegatariusiureathibe
ant'sedtamenꝗadh̄demptinetquiqueineiuſ
potestateēcuiusueiisinpotestateeritminime
hociureutidebemus

detestamentismilium

Sethaecdiligensobseruatioinordinandiste
stamentismilitib· propternimiaminperitiā
men(t)istutionib·principumremissaēnamquiſ
nequelegitimumnumerumtestiumathibue
rintnequeuendideritfamiliamnequenuncu
pauerinttestamentumrectenihilominuste
stanturp̀tereaperemissumēiisetperegrinoſet
latinosinstituereh̄desuelislegarecumalioq̄n
peregriniquidemrationeciuilipprohibeantur
capereh̄ditatemlegataq̄· latiniueroplegem
iuniamcaelibesquoq̄·quilegeiuliahereditate
legataquecapereuetant'.
Itemorbiidestquiliberosnonhabentquoſlex

Pagina exterior facillime legitur. 22 ultima littera e, non ē fuisse uidetur.

Hoc folium, quod olim cum pag. 93/4 cohaerebat, ipsius Hieronymiani amanuensis manu rescissum periit.

——————[si]prohibenturhi(qc × ii × c)
——————(saiopos × es × × × × cfacni × ×)
——————pm——————
——————ad——————
na——————eiusmorefaciant × ×
sin mqpuer——————
xxx ann——————
——————res——————cini——————
——————legim——————
——————tordiuihadr·sc f equopmissume
× × × × × × × × sfeminisetiamsinecoemptionete
stamentumfaceresimodo n minor eisent

Pagina exterior difficillime legitur; paulo plura fortasse expiscabitur, cui efficaciore medicamento uti licebit. 1 pro () mihi m—— potius extare uisum est. 2 lectio Goescheni cum codicis ductibus non bene conuenire uisa est. 8 in fine te extitisse potest. 9 littera 5a q uel c magis quam o fuisse uidetur. 23 initio spatium sufficit uelut ad puberibu litteras capessendas.

annixii·tab·scilicetutq̄tutelaliberataen̄eent
itatestaridebentuident'ergomeliorisconđi
cionisēē·femineq masculinamasculusmi
nor·annixiiii·test·facereñpotestetiamsitā
testamentumfacereuelit
Feminaueropotestxīī·annor·testamentifa
ciuntđiisiusnancicit':

Igitursiqueramusanualeattestamentumin
primisaduerteredebemusanisq̄idfeceritha
buerittestamentifac7nemđđ·sihabuerit
requirem'ansecundumiurisciuilisregulam
×× statussitexceptismilitib·quippropternimiā
× × × × ritiamutdiximusquomodouelintūq̄mo
——— intpmittiturtesmt·facerenontm̄.utic
——— attestsufficiteaobseruat7qsupraexpo
× uimusdefamiliaeuendit7ne·etdetestib·etde
nuncupat7nib·anteomniarequirendumeā
institutiohđissollemnimorefactasitnaliter
factainstitutioneñpficitfamiliamtestatoris
itauenireetestesq̄·itaathibereānuparetest
utsupradiximus
Sollemnisauteminstitutiohecētitusher esto
sedetillamiam7probatauidet'titiumhđ·ēē·

Pagina interior facile legitur. 13 initio te, 14 init. impe, 17 init. s scriptum fuisse potest. 18 paenultima littera e, non ē uidetur fuisse.

IUBEOATILLANONESTCONPROBATATITIUMHDEMES
SEUOLOSETETILLAEAPLERISQ INPROBATAESTTITIU
H DEMINSTITUTIOITEMH FACIOOBSERUANDUMP
TEREAEUTSIMULIERQINTUTELAESTFACIATTESTAMTU
TUTORESHABETFACEREDEBEATALIOQUININUTILIT
IC̄TESTABIT'
PR TM̄ SISEPTEMSIGNISTESTIUMSIGNATUMSITTE
ST·SCRIPTISHDIB·SECUNDUMTAB·TESTAMENTIBUI
POLLICETUR·SINEMOSITATQUEMABINTESTATOIU
RELEGITIMOPTINEATHTASŪ· UTFRATEREODEMPA
TRENATUSAUTPATRUSĀFRATRISFILIUSITAPOTERUNT
SCRIPTIH DESRETINEREH TEMNAMIDEMIURISE̅ET
SIALIAEXSC̄·TOTEST̄NONUALEATŪUTQUODFAMILIA
NONUENIERITAUTNUNCUPA7NISUERBATESTATOR
LOCUTUSNONSITS' UIDEAM'ANET̄·SIFRATERĀPATRU
USEXTENTPOTIOR SCRIPTISHDIB HABEANTR(SCRIBTO)
ENIMIM̄PANTONINISIGNIFICATEOSQUISECUNDU
TAB·TEST·NONIUREFACTASBP̄.PETIERINTP'SEADŪ
SUSEOSQ ABINTESTATOUINDICANTH DEFENDERE
SEPEXCD·MQ SANEQUIDEMADMASCULOR'TEST·P
TINERECERTUMEITEMADFEMINARUMQ̄IDEONON
UTILITERTESTATESQ UERBIGRATIAFAMILIAMN̄UE
DIDERINTAUTNUNCUPATIONISUERBALOCUTAENŌ
SINT

Pagina exterior propter litterarum pallorem non facile legitur. 2 littera ab exitu septima s, non s̄ fuit. 4 litteras 26am et 27am es quam si fuisse probabilius est. 4 pro () fere duabus litteris breuiorem uersum fuisse putauerim. 19 littera 26a ex T correcta est.

ANAT·ETADEATEST·FEMINARUMQUESINETUTORISAU
CTORITATEFECERINTHAECCONSTITUTIOPTINEATUI
DEUIM'LOQUIMURAUTEMDEHISSCILICETFEMINIS
QUAENINLEGITIMAPARENTIUMĀPATRONOR'TUTELA
ṠSEDDEHISQUAEALTERIUSGENERISTUTOREMHABEN
QUIETIAMINUITICOGUNTURAUCT·FIERIALIOQUIN
PARENTEMETPATRONORUMSINEAUCTORITATEE'
FACTOTE̅S̅T̅·NONSUMMOUERIPALAMEST·
ITEMQUIFILIUMINPOT·HABETCURAREDEBET'UTEŪ
ŪH̄DEMINSTITUATŪNOMINATIMEXH̄DETALIOQNS
ĖUMSILENTIOPRAETERIERIT·INUTILITTESTABITUR
ADEOQUIDEMUTNOSTRIP̂CEPTOREXISTIMENT·ETI
AMSIUIUOPATREFILIOUSDEFUNCTUSSITNEMINEM
H̄DEMEXEOTESTAMENTOEXISTEREP'SEQ̶SCILICET
QUIASTATIMABINITIONONCONSTITERITINSTITUTI
OSEDD̄SĀSIQUIDEMFILIMORTISPATRISTEMPORE
UIUAT·SANEIMPEDIMENTOEUM E̅E̅·SCRIPTISH̄DI
BUSETILLUMABINTESTATOH̄DEMFIERICONFITENT'
SIUEROANTEMORTEMPATRISINTERCEPTUSSITP'TE
EXTEST·H̄DEMADIRIPUTANTNULLOIAMFILIOIMPEDI
MENTOQUIASCILICETEXISTIMANTSTATIMABINITIO
INUTILITERFIERITEST FILIOP̂TERITOCETERASUERO
LIBERORUMP̱SONASSIP̂ TERIERIT TESTATORUALET
TEST·PRAETERITAEISTEPSONAESCRIPTISH̄DIBUSIN

Pagina interior facillime legitur. 4 littera quinta N, non N̄ fuisse uidetur. 13 littera 18a O, non Ȯ fuit. 20 litterae 8a et 9a DE non D̄E̅ fuisse uidentur. 21 et 23 in fine nihil amplius scriptum fuit.

partemadcrescuntsisuih dersintinuipil...
siextraneiindimidiamidestsiquistresubisqra
tiafiliushdesinstitueritetfiliampterieritfili
aadcrescendopquartapartefitheresetearati
oneidconsequiturq abintestatopatrem x r x x
habiturAessetadsiextraneosillehdesinstitu
eritetfiliampterieritfiliaadcrescendoexdi
midiapartefitheretquaedefiliadiximuseade
etdenepotedequaeomnib·liberor p sonisen
masculiniseuminininisexusdictaintellegem'
Quidergoest x licetaesecundumeaq diximusscri
ptisdimidiampartemmhdib·detrahanttamen
preisztabulasbp.pmittiturquara7neeextranei
hdesatotahditaterepelluntureteffici[ere]untur
sinerehdesethociureuteb x x x x x x inuinterfe
minasetmasculosz ee tsetnup imp ant·signi
ficauitrescribtosuononplusnanci x cifeminar
p b p·qqiureadcrescendiconseq.rentqinem
cipatarumqqpsonaobseruandumessetn x x x x
———adcrescendiiurehabituresseiiinpoti
fuissentidipsumetiamp b p.habeant
Sedsiquidemfiliusapatreexheredet'nominati
[ex x dari] x x x etalioquinnonpsieiexheredari
nominatimat·heredariuidetursiueitaexhere

Pagina interior maximam partem difficillime legitur. 8 littera 48a ſ non uidetur fuisse. 9 pro quattuor ultimis litteris de ſeu cogitari potest. 11 post 11am litteram aut punctum aut ı uel simile quid extitit. 15 post 23am litteram spatium sufficit uelut ad amurqs litteras capessendas. 20 in fine e additum fuisse ualde probabile est.

Det' × × × × usfiliusmeusexh ————————
exhestononadiectopprionominecetereuerolise
rorumpsoneufemininisexusuelmasculinisa
tisinterceterosexhdant'idehis × × × B ————
× × omneeexheredessunto × × × × × rB ————
stitu7nemhdumadicisolentsedhocit ————
Namptoromnesuirilissexuslib ————————
idestnepotesquoqetpronepotes ————————
———————— m ————————————
——————— [ce]d[ati] ————————————
Postumiquoqueliberinominatim ————————
tuidebentuexhdarietideoparomniumcondi × ×
——————— filiop ————————————
uerissiue ——————————— sculinipte
ritoualet ——————————————————
uepostumaerumpiteteara ————————————
matu × × × × uesimuliereexqua ————————
masperabat abor ————————————
——————— d ————————————————
quidemsexuspsonae × × om ————————————
tercetep ——————————————————
——————————————————————
nempteritae ———————————————————
nasplacuitnonaliterrecteex ————————

Pagina exterior difficillime legitur. nimis incertas litterarum umbras describere nolui. 6 uersus exitus fortasse scriptura uacat. 10 Bluhmianae lectiones uix uerae uidentur. 13 spatium in uersus initio uelut ad oeqin litteras capessendas sufficit. 14 spatium post 9am litteram ad femininisexussiuema litteras capiendas sufficit. 17 spatium post 4am litteram ad rideoq litteras capessendas nullo modo sufficit; duabus uero litteris minus ibi extitisse ueri est simillimum.

er esto
poteu
× × fa
× × e
aqat
NO
Bussuihdesuteccesifiliumet
ptem × × × × po
q̄ etneptise
× × × × × eodmiurasuorumh
NENANCISCUNTURNEERGOEORUMPAT'MIHITE
STA ... STITUEReuei
exheredaredeBeoNEN
potemuNeptemueexeoNecessee mihi

Paginae exterioris scriptura ab Hieronymianorum operum amanuensibus maximam partem deleta est. plura leget, cui fortioribus medicamentis uti licebit. nimis incertas litteras describere nolui.

QUASIADGNATIONERUMPATTERT·IDQLEGEMIUN·
ū lē apuisumēinquasimulexhdationismodu'
notaturuiuirilissexusnominatimfeminini
uelnominatimū inꝫceterosexheredent'du·
tm.iisq ceterosexheredanturaliquitlegetur
mancipatosliberos ic neq h desinstituere
neqexheredarenecesseēquianonssuihder
s'p promnestamfemininiqmasculinisexusn
hdesnoninstituanturexhdariiubetuirilir
sexusnonominatimfemininiu nominatim
uꝫceterosq.sinequehdesinstitutifuerintne
qitautsupradiximusexheredatiptorpmit
titeiscontratab·bp·inpot·patr·n s q c'eocr
donatisintn'inaccipiendacr.pai o r[ ]etffatr
aputeosinpot·habereasipetitn impetrauitn
quip[e i]umpatrisabimp redigunturndiffe
runtathisunitadoptiuifiliqdiumanentinado
ptionemnaturaliumlocosuntemancipatiue
ropatreadoptiuoneq ic·nequequodadedictu
pr ptinetinterliberosnumerant'quaratne
acciditutexdiuersoq.adnaturalemparentem
ptinetqdiuquidemsintinadoptiuafamiliaex
traneor'numerohabeantursiueroemanci
patifuerintabadoptiuopatretuncincipiant

Pagina interior propter Bluhmiana medicamenta difficillime legitur. 8 in fine nihil amplius scriptum erat. 14ᵃ pro [ ] Goeschen ××ciii×ia, Bluhme ipse alio tempore petirata; mihi in nistati uel simile quid hic uersus exire uisus est. ceterum Bluhme adnotauit pro ꝫ posse etiam de ẕ cogitari. 16 pro [ ] Goeschen oi. 17 pro litteris 6ᵃ usque ad 13ᵃⁿ, quae incertissimae sunt, Bluhme modo tunafia modo tunatfia legit.

Jneac̄ēē·q̇futuriessentsiabipſonaturalipa
trefuissent·
Siquispotestfactumtestamentumadoptauerit
sibifiliumautꝑpopulumeumquisuiiurisest
autppr·eumquiinpot·parentisfueritomni
modotest·eiusrumpiturquasiagnationeſuiƀ
disidemiurisēsicuipostfactumt̄euxorinma
nuconueniatūq̄inmanufuitnubatnameomo
dofiliaelocoesseincipitetquasisuaineceꝑdeſt
uehaecsiueillequiadoptatusē·ineotestam̄toſit
institutusinstitutauendeexħdationeeiuſſu
perbacumuideturqueperecumtestamentifa
ciunditemporesuorumħredumnumeronō
fuerint·
Filiusquoqueq expprima Secundauemancipati
onemanumittiturquiareuertit'inpoteſtatē·
patriamrumpituranteƒactumte·n'ꝑdeeſtin
eotōħinstitutusuelexħdatusfuerit·
Simileiusolimfuitineiusꝑsonacuiuſnomine
exsc̄erroriscpuat̄·q̇aforteexperegrinauel
latinaquaepepererroremq̂sic̄r·uxorductaēēt
natusessetnamsiueherinstitutuseet·apare
tesiueexheredatussiueuiuopatrecausapbat
siuepostmortemeiusomnimodoquasiadgna

Pagina interior facillime legitur. 9 et 23 in fine nihil amplius scriptum erat.

tıonerumpebat test·
Nuncueroexnouāsc̄q āoredıuohadrıanof̄e·ſı
quıdemuıuopatrec̄·puat'aequeutolımomnımo
dor'pıttest̄·sıueropostmortempatrısp̀terıtu
quıdemrumpıttest·sıuerohıneosſcrıptuſeſt
ūexhdatusnonrumpıt t̄enescılıcetdılıgent
factatestamentarcınderent'eostemporequo
renouarın̄possent
Posterıorequoquetest̄·q ıurefacturumē·su
perıusrumpıturnecınterē anextıterıtalıq̄
exeohresannonextıterıthocenımsolumpe
cturanexıstere potuerıtıdeoq sıquısexporte
rıoretest̄ q ıurefactumeautnoluerıthereſeā
uıuotestatoreautpostmortemeıusantequam
h temadıretdecesserıtapceptıonemexclusus
fuerıtautcondıcıonesubquahıstıtutusedefe
ctussıtā·propterceılıbatumexlegeııul·summo
tusfuerıtabhtatequıb·casıb·paterfamıl ınte
statusmorıturnametprıustest̄·nonualetru
ptumaposterıore etposterıusaeq̄·nullasuır
habetc'exeonemoherextıterıt·
Alıoquoquemtestamentaıurefactaınfırmat'
uelutısquıfecerıttest̄ k̄dāsıtq qb·modıſaccı
datprımocommentarıorelatumeh'atcaſuın

Pagina exterior facile legitur.

. RITAFIERITESTAMENTADICEMUSC'ALIOQUINETQ·
RUMPUNT INRITAFIANTP'S'NOMINUSRUPTADICI
SEDQUIASANECOMMODIUSERATSINGULASCAUSAS
SINGULISAPPELLAZNIBUSDISTINGUIIDEOQUAEDĀ
NONIUREFIERIDICUNT'QUEDAMIUREFACTARUMPI
UELINRITAFIERI NONT̄M̄POMNIA
INUTILIASEATĒ·QUELABINITIONONIUREFACTASUNT
ŪIUREFACTAPOSTEAINRITAFACTAUIRUPTASNAM
SISEPTEMTESTIUMSIGNISSIGNATASINTTESTAMEN
TAPOTĒSCRIPTUSH̄SECUNDUMTAB·B̄PPETERESIM
DEFUNCTUSTESTATORETC̄R̄·ETSUEPOTESTATISMOR
TISTEMPOREFUERITNAMSIIDEOINRITUMFICTEM·
QPUTACIUITATEMUELETIAMLIB·TATEMTESTATORA
MISITUUTHISINADOPTIONEMSEDEDIT[MORTIS](TE)
POREINADOPTIUIPATRISPOTESTATEFUITNONPOTERIT
SCRIPTUSHERESSECUNDUMTAB B̄P·PETE
SECUNDUMT̄B̄·TESTAMENTIQUAEAUTSTATIMABINI
TIONONIUREFACTAESINTĀIUREFACTAEP'TEANUPTAE
Ū INRITEERUNTB̄P̄.ACCIPIUNTSIMODOP'S̄ H TEM
OPTINEREHABEBUNTBP.CUMRESIUEROABHISAUO
CARIH̄TASPOTĒ HABEBUNTB̄P̄·SINERE·
NAMSIQUISH̄ ĪC̄ INSTITUTUSSITŪ· EXPRIMOŪ·EXPO
STERIORETĒSTŪABINTESTATOIURELEGITIMOH̄RIT
ISPOTESTABISHEREDITATEMABOCARESIUERONEMO

Pagina interior facile legitur. 2 littera 7a utrum T an T' fuerit, dici nequit. 16 in fine nihil amplius scriptum erat.

SITALIUSICHER IPSIRETINEREHTEMPSUNT(IICUULI)
LUMIUSADUERSUSEOSHABENTC(II×)NA(P × × × × II × × ×)
TIMOIUREDEFICIUNTQUALIQ(O×ACI C×IA×II×CIAI)
(QQ)NOTAUIM'ETIAMLEGITIMUSQUO(Q××CPCOI×××)
POTIOR SCRIBIIIHABENTUR(U××××CIIACON×IIIII×××)
FACTUMSITTM.QFAMILIANONUENIERITAUTNUN
CUPATIONISUERBATESTATORLOCUTUSNONSIT(CIIN)
CADONATIPETANTHEREDIT(×II)————————
EXCON————————————————
UERIPOTN×CRIELE× IULIASA————————
POSSESSORESCMPCXOLU×(CCII)————————
ALEGEBONACADUCAFIUNTETADPOPULUMDEFERRI
IUBENTURSIDEFUNCTON(EMO————————)
POTEUTIUREFACTATESTAMENTA(CCII×NCRA×××××
INFIRMETURAPPARETNPOSS(×E×UMIILOI————
RITES(I×PPI××I)TESTATORIAN× MEPIIUALERE IQUE
ADEOUTSILINUMEIUSADINCIDERITNIHILOMINUR
IC·UALEATQUINE×××× × ×DELEBERITQQA×B————
TABULASTEST·NIDEOMINUSDESINENTUALERE
(×IDIFOCIC×P————)PIALICETEORUMPBATIODI(R×I××)
SITQUIDEPOPESIQUISABINTESTATOBPPETIER(I××III)
QUIEXEOTEST·HER C'PETATH————D————————
ODC————————QUERESIM————————————
————————————PC————————————

Pagina exterior difficillime legitur. plura leget, cui fortioribus medicamentis uti licebit; ego incertiores umbras describere nolui. 1 pro ( ) nullo modo ΓIP'SIDENTA sed NECUI uel simile quid scriptum fuit. 2 pro C ante prius ( ) de Q non uidetur cogitari posse; pro altero ( ) de ××××LEQI cogitari posse uidetur et ipse Goeschen priore tempore de PICIILC×I cogitauerat. 4 sub uersus finem PSS litteras Goeschen alio tempore legisse uisus est. 9 littera 4a nullo modo E fuit. 11 littera 12a uix T fuit. 11 pro ( ) ipse Goeschen priore tempore de IIIIMO cogitauerat. 15 initio nihil amplius scriptum fuisse uidetur. 15 pro ( ) ipse Goeschen priore tempore: CE×AMAIILOI———— 18 spatium post 13am litteram sufficit e. g. ad TIAMSI litteras capessendas. 19 pro litteris 14a et 15a de HIL cogitare non licet. 20 pro priore ( ) ipse Goeschen olim: PIAIROC————

pueniathereditaseth'itascriptoimp.antonini
significatur·

Heredesautemautnecessaridicunt'autsuietne
cessariā·extraneinecessariusheresēŕerbū.
cumlib·tateherinstitutusideosicappellatur
quiasiuevelitsiuenolitomnimodop'tmortē
testatorisp tinuslib·ethereundequifacultа
tessuassuspectashabetsoletseruumsuumpri
moāsecundoūetiamulterioregradulib erum
etheredeminstituereutsicreditoribussatis
nonfiatpotiushuiush̄disq̄ipsiustestatorisbo
nauenean t'idestutignominiaq.acceditexuen
ditionebonorumhuncpotiusheredq ipsumte
statoremcontingatq q aputfufidiumsabinopla
ceateximendumeumesseignominiaquianon
suouitiosednecessitateiurisbonor'uenditio
nempateretursedalioiureutimurphoctm̄.in
commodoilluteicommodumpstaturuteaquae
postmortempatronisibiadquisieritsibeante
bn̄uenditionemsiueposteaipsireseruentur
etq̄uisproptercontractionebonauenierint
iterumexhereditariac b eiusnonuenientnisi
siquiteiexhereditariacausafueritadquisitum

Pagina interior facillime legitur.

Uelutsilatinusadquisieritlocupletiorfactusfit
cumceterorumhominumquorumbuenierint
ppor7nesiquidposteaadquirantetiamsaepiur
eorumbonauenierisolent·
Suiautemutnecessariheredessuntūutfiliur
filiaueneposneptisueexfiliodeincepsceriqui
modoinpotestatemorientisfueruntS'utine
posneptisuesuoshereSitnonsufficiteuminpo
testateauimortistemporefuissesedopurē·ut
paterquoqueeiusuiuopatresuodesieritsuur
heresseautmortexceptusautqualibetra7ne
liberatuspotestatetumenimneposneptisuein
locumsuipatrissuccedunt sedsuiquidemhae
redesideoappellanturquiadomesticiheredes
suntetuiuoquoqueparentequadmododomini
existimanturundeetiamsiquisintestatusmor
siquisintestatus'tussitprimac̄ ē insuccessio
neliberorumnecessariiueroideodiciunturq̄
omnimodouelintueabintestatoq̄ extesatm̊h
desfiuntsedhisp̄r̄.p̄mittitabstinereseabh̄di
utpotiuspparentisb ueneant·
Idemiuris ēetuxorisp̄sonaq̄ inmanuēquiafili
aelocoestetinnurūq̄ inmanufiliiestquiane
ptislocoestquinetiamsimiliterabstinendip't

Pagina exterior facile legitur. 20 in fine nihil amplius scriptum erat.

āt·facitp̄r̄·etiameiquiincauſaidēmancipatomā
cipiēc'lib·etheresinstitutussitcumnecessari
usnonetiamsuusheressittamq̣ seruus
Ceteriquitestatorisiurisubiectin̄sextranei
h̄desappellanturitaqueliberiquoquenostri
quiinpotestatenostran̄sunth̄anobisinstituti
sicutextraneiuidenturq̊decausaetquiamatre
h̄desinstitunt'eodemnumerosquiafeminae
liberosinpotestaten̄habentseruiq̊q·quicum
liberieth̄desinstitutis̄.etp'teadominomanu
missieodemnumerohabent' extraneisautē
heredibusdeliberandipotestasdataēdeadeun
dah̄ditateūn̄adeundasedsiueiscuiapstinen
dipotestasē inmisueritsebonishereditarir
siueisuideadeundadeliberarelicetadierit
posterarelinquendaeh̄tisfacultatemnonha
betnisisiminorsitann·x̄x̄ū namhuiusaetatir
hominib·p̄missumē sicutincaeterisomnibur
causisdeceptisitaetiamsitemeredamnosa
h̄temsusceperintp̄r̄· succurritscioquidem
diuumhadrianumetiammaiorix̄x̄ū·ann·ue
niamdedissec'posthaditamh̄tatemgrandeer
alienumq̣aditaehereditatistemporelatebat
apparuisset·

Pagina exterior facillime legitur.

UII

EXTRANEIS H̄DIBUS SOLET CRETIO DARI ID Ē FINIS DE
LIBERANDI·UTINTRACERTUMTEMPUSŪ·ADEANT
HD ·TEMUELSINONADEANTTEMPORISFINESṠUMMO
UEANTURIDEOAUTEMCRETIOAPPELLATAĒQUIACER
NEREESTQUASIDECERNEREETCONSTITUEREC'ERGO
ITASCRIBTUMSITH̄TITIUSESTOADICEREDEUEMU
CERNITOQUEINCENTUMDIEB·PXUMISQUIBUSSCI
ESPOTERISQUEQUODNIITACREUERISEXH̄ESTOET
QUIITAH̄INSTITUTUSĒSIUELITHERĒĒ·DEBEBITIN
TRADIEMCRETIONISCERNEREIDĒHAECUERBADI
CEREQ̧MEP.TITIUSTEST·SUOH̄DEMINSTITUITEAM
H̄TEMADEOCERNOQUEQ̧SIITAN̄CREUERITFINITO
TEMPORECRETIONISEXCLUDITURNECQUICQ̧PFICIT
SIPH̄DEGERATIDESTSIREBUSH̄DITARIISTAMQUAM
HERUTATUR·
ATISQUISINECRETIONEHERINSTITUSSIT·AUTQ́ABI
TESTATOLEGITIMOIUREADH̄TEMUOCAT'POTEAUT
CERNENDOAUTPROHEREDEGERENDOŪ ETIAMNU ·
DAUOLUNTATESUSCIPIENDEH̄TISHER FIERIEIQ̄·LI
BERUMĒQUOCUMQ̄TEMPOREUOLUERITADIREH̄
TEMSOLETP̄R̄· POSTULANTIBUSHEREDITARISCRE
DITORIBUSTEMPUSCONSTITUEREINTRAQ̧SIUEL
INTH̄DEANTH̄TEMSIMINUSUTLICEATCREDITORIB·
ŪDEFUNCTIUENDERESIQUIAUTEMCUMCRETIONE

Pagina interior facillime legitur. 3 punctum supra 6am ab exitu litteram primae aut saltem coaeuae manui debetur. 17 littera ab exitu 4a e, non ē fuit. 23 littera 4a a ex h correcta est.

heresinstitutusēnisicreueritħtemn̄fitħita
nonaliterexcluditurq sinoncreueritintra
idtempusquocretiofinitasiitaq·licetantedie̅
cretionisconstitueritħtemnonadiretm̄.pe
nitentiaactussuperantediecretionisceRne̅
dohēē· poteadhisquisinecretioneheresinsti
tutusēquiqueabintestatoplegemuocaturſicut
uoluntatenudaherfititaetcontrariaderſtina
ꝯnestatimabhereditaterepellit'·
Omnisautemcretiocertotemporeconſtringit'
inquamremtolerauiletempusuisumestcen
tumdierumpotētamennihilominusiureciui
liautlongiusābreuiustempusdarilongiusta
men+terdumpp̄·coartatetquisomniscéretio
certisdieb·constringaturtamenaliacretio
uulgarisuocatur·aliacertorumdierumuulga
risillaqsupraexposuimusidēinq̊dicunt'haec
uerbaquibussietpoteritq·certor'dierumin
quadetractishisuerbisceterascribunt'q̊r'cre
tionummagnadifferentiaēuulgaricreꝯne
datanullidiesꝯputanturnisiquibusscieritquiſ
quesehedemeē·institutumetp'sitcernerecer
torumuerodierumcretiodataetiamnescien
teseħdeminstitutumeē·numeranturdieſco̅

Pagina interior facillime legitur.

TINUI·ITEMEIQUOQ.QUIALIQUAEXC̄·CERNEREꝑHIBE
TURETEOAMPLIUSEIQUISUBCONDICIONEHERINTſTITU
TUSĒ·TEMPUSNUMERAT'UNDEMELIUSETAPTIUSĒUUL
GARICRETIONEUTICONTINUAHAECCRETIOUOCAT'QUI
ACONTINUIDIESNUMERANT'S'QUIAT̄M̄DURAĒ HECCRE
TIOALTERAMINUSHABET'UNDEETIAMUULGARISDICTA
EST DESUBSTITIONIBUSININTERD·
DUOSPLUREUEGRADUSHEREDUMFACIMUSHOͨMODO
LTITIUSHĒTOCERNITOQ̄.INDIEB;ꝑXIMISQUIBUSſCI
ESPOTERISQQ̄NIITACREUERISEXHESTOTUMMAEUſ
USHERESTOCERNITOQUEINDIEB·C̄ETRELIQUAETDE
INCEPSINQ TUMUELIMUSSUBSTITUEREPOſſUMUſ
ETLICETNOBISŪUNUMINIUNIUSLOCUMSUBSTITUE
REPLURESUEETCONTRAINPLURIUMLOCUMŪUNŪ·
UELPLURSUBSTITUEREPRIMOITAQUEGRADUSCRIB
TUSHERHEREDITATEMCERNENDOFITHERETSUBſTI
TUTUSEXCLUDIT'NONCERNENDOSUMMOUET'ETIAM
SIPROHEREDEGERATETINLOCUMEIUSSUBSTITUTUſſUC
CEDITETDEINCEPSSIPLURGRADUSSINT·INSINGULIſſI
MILIRATIONEIDEMCONTINGITSETSICRETIOSINEEX
ĦDATIONESITDATAIDESTSIHECUERBASINONCRERIT
TUMP.MEUIUSĦ ESTOILLUTDIUERSUMINUENITQUI
ASIPRIOROMISSACRETIONEꝑĦDEGERATSUBſTITUTŪ.
INPARTEMADMITTITETFIUNTAMBOEQUISPARTIBUſ

Pagina exterior facile legitur. 8 c litterula supra lineam primae manui debetur. 21 littera tertia A ex I a prima manu correcta est. 22 littera ab exitu 4a T, non T' fuit. 24 littera 16a T, non T' fuit.

HEREDESQ·SINEQ CERNATNEQ PHEREDEGERATTUM
SANEINUNIUERSOSUMMOUETURETSUBSTITUTUS
INTOTAMHEREDITATEMSUCCEDIT·
SEDSABINOQUIDEMPLACUITQ·DIUCERNEREETEO°M
HERFIERIPOSSITPRIORETIAMSIPROHEREDEGESSE
RITNONTĀMADMITTISUBSTITUTUMC'UEROCRETIO
FINITASITTUMPROHEREDEGERENTE°ADMITTITISUBSTI
TUTUMALISUEROPLACUITETIAMSUPERANTECRE
TIONEPOSSEEUMPROHDEGERENDOINPARTEMSUB
STITUTUMADMITTEREETAMPLIUSADCRETIONEMRE
UERTINONP'SE
LIBERISNOSTRISINPUBERIBUSQUOSINPOTEST·HA
BEMNONSOLUMITAUTSUPRADIXIMUSSUBSTITUE(RE
(POSSIM')IDESTUTSIHEREDESNEXTITERINTALIUSNO
BISHERESSITSEDEOAMPLIUSUTETIAMSIHDESNO
BISEXTITERINTETADHUCINPUBERESMORTUIFUE
RINT(× ITIIS)ALIQUISHERŪUTHOCMODOTITIUSFILIUS
MEUSMIHIHERESESTOSIFILIUSMEUSMIHIERITET
HICPRIUSMORIATURQUAMINSUAMTUTELAMUE
NERITTUNCESTOSEIUSHERESTOQUOCASUSIQUID·
NONEXTITERITHER FILIUSSUBSTITUTUSPATRISFIT
HER× × × ×× × × × HERESEXTITERIT FILIUSETANTEPU
BERTATEMDECESSERITIPSIFILIOFITHERESSUBSTI
TUTUSQUAMOBREMDUOQUODAMMODOSTESTAMTA

Pagina exterior propter ductuum pallorem difficulter legitur. 13 in fine RE litterae mihi potius a codice abfuisse uisae sunt. 20 in fine D·, non DE̅ extitisse uidetur. 22 spatium post 3am litteram ad ESSIUERO litteras capessendas sufficit.

aliutpatrisaliutfilitamquamsiipsefiliussibih
deminstituissetautcerteunumesttestamen
tumduarumhereditatum·ceterumnepostobi
tumparentispericuloinsidiarumsubiectusuide
ret' pupillusinusuēuulgaremquidemsubstitu
tionempalamfacereidēeolocoquopupillumhe
redeminstituim' uulgarissubstitutioitauocat
adhtemsubstitutumsiomninopupillusherno̅
extiteritq·acciditcumuiuoparentemoritur
quocasunullumsubstitutimaleficiumsuspica
ripossumuscumscilicetetuiuotestatoreomni
aq̄.intestamentoscribtasintignorenturatil
laautemsubstitutionemp̱q̱·sietiamheresex
stiteritpupillusetintrapubertatemdecesserit
substitutumuocam' separatimininferioribus
tabuliscribim' easq̄tabulasproprioli̇nop̱pri
aq̄.ceraconsignamusetinporibtabuliscaue
m' neinferiorestabulaeuiuofilioetadhucin
puberaperiant' setlongeutiusēutrumque
genussubstitutionisseparatimininferiori
bustabulisconsignariq̄sitaconsignataeūse
paratae fuerintsubstitut'oneutdiximusetp
orep̄ōt̄· intellegiinalteraalterāq̄ idemesse
substitutus:

Pagina interior non difficulter legitur. 22 i litterula supra 23am litteram primae manui debetur.

Nonsolumautheredibusinstitutisinpuberibus
liberisitasubstituerep'simusutsiantepuberta
temmortuifuerintsitish̄quemnosuoluerim'
sedetiamexhereditatisitaqueeocasusiquidpu
pilloexhereditatibuslegatisueautdonationi
busproinquor'adquisitumfueritidomineab
substitutumpertinet
Quec'quediximusdesubstitutioneinpuberū·
liberumūh̄duminstitutor'ūexh̄dator'eade̅
etiamdepostumisintellegem'extraneoūh̄di
institutoitasubstituerenonpossumutsih̄res
extiteritetintraaliq̄tempusdecesseritali
useih̄ sitsedh'solumnouisp missumē uteum
p̄fc·obligem'uthereditatemnostrūmtotam
ūparterestituatq̄iusq̄lesitsuolocotradem'
Sicutāt·liberihominesitasetseruitamnostri
q̄alienih̄desscribipossuntsednosterseruus
simuletliberetheeiuberidebetideh'm̄sticus
seruusmeuslibeṙherq·hestoūhereslibeṙq·
ēestonamsisinelib·teherinstitutussitetia·
sipostea manumissusfueritadominoheree̅
nonpotēquiainstitutioinp̄sonaenoncon
stitideoquelicetalienatussitnonpotestiussu
dominiinouicernerehētatemc'lib·tateueroh̄

Pagina interior facile legitur. 1 littera 11a T non T· fuit. 2 litterae 13a et 14a correcturam passae sunt. 11 littera ab exitu 9a m, non m' fuit. 14 a litterula supra 7am ab exitu litteram et punctum in u. 16 supra 24am litteram primae manui debentur. 22 littera ab exitu 7a e non e' fuit.

INSTITUTUSSIQUIDEMINEACAUSADURAUERITFIT
EXTESTAMTOLIUERETINDENECESSARIUSHERESN
UEROABIPSOTESTATOREMMISSUSFUERITSUOARBI
TRIOHEREDITATEMADIREPOTESTQSIALIENATUSSIT
IUSSUNOUIDOMINADIREHTEMDEBETQ RATIONE
PEUMDOMINUSFITHERNIPS NEQUEHERNEQ
LIBEREEPOTESTALIENUSQQSERUUSHERINSTITUTUS
SIINEADEMCAUSADURAUERITIUSSUDOMINIHRE
DITATEMADIREDEBETSIUEROALIENATUSABEOFUE
RITAUTUIUOTESTATOREA POSTMORTEMEIUSANTE
QCERNATDEBETIUSSUNOUIDOMINICERNERESI
UEROMANUMISSUSESUOARBITRIOADIREHTEMPO
TESIAUTEMSERUUSALIENUSHINSTITUTUSEUULGA
RICRETIONEDATAITAIGITURDIESCRETIONISCEDE
RESIIPSESERUUSSCIERITSEHDEMINSTIUTUMEE
NECULLUMIMPEDIMENTUMSITQUOMINUSCERTI
OREMDOMINUMFACERETUTILLIUSIUSSUCERNE
REPOSSIT.
POSTHAECUIDEAMUSDELEGATISQUAEPARSIURISEX
TRAPPROPOSITAMQUIDEMMATERIAMUIDETURN
LOQUIMURDEHISIURISFIGURISQUIBUSPROUNIUER
SITATEMRNOUISADQUIRUNT'SC'OMNIMODODE
TESTAMTISDEQUEHEREDIBUSQTESTAMENTOINSTIT
UUNTLOCUTISUMUSNONSINECAUSASEQUENTILOCO

Pagina exterior propter ductuum pallorem difficulter legitur. 4 in fine nihil amplius scriptum erat. 6 spatium fenestrae, quae post 21am litteram hiat, paulo maius uidetur, quam quod unica e littera expleatur; rectius fortasse de ae cogites. 24 littera 4a T, non T' aut T· fuit.

poteritħaeciurismateriatractari·
DE LEGATIS
legatorumitaquegenera S quattuorautenim
ꝑuindicationemlegamusapdamnationemasi
nendimodoautppceptionem
Puindicationemhocmodolegamuſtitiouerbi
gratiahominemstichumdolegosedsialteru!!
uerbumpositumsituelutidoautlegoaeq ꝑui
dica7nemlegatumestitemutmagisiiiusē××××
siitalegatumfueritsumitouelitasibihabeto×
itacapitoaeq ꝑuindicationemlegatumeideo××
temꝑuindica7nemlegat appellat'quiportadita
ħtemstatimexīq·ꝑlegatarifitetsieamremle
gatariusūabħdeūabalioq̊eqquieampossidet
petatuindicarẽdebetideintenderesuamr×
exīq·ēē·ineosolodissentiuntprudentesqmab·
quidemetcassiusceteriq̄ nostrip̀ ceptoreſ
quoditalegatumsitstatimpostaditamħtempu
tantfierilegatariietiamsiignoretsibilegatū
ēēdimissumetp'teaquamscieritetceeritlega
tumpindeēēē·atquesilegatumnoneſſet
Neruaueroetꝑ culusceteriq̄ illiusscolaeau
ctoꝛ ñaliteputantremlegatarifieriqsiuolu
eriteamadseꝑtineres'hodieexdiuipiiantonini

Pagina exterior difficulter legitur. 1 litteram 6am a fuisse ueri multo dissimilius est. 7 in fine post u aut nihil aut m, uix TR scriptum erat. 9 in fine fortasse magisuiſu seſtet uel magisuiſuseſt, nullo modo magisinusuest scriptum fuit. 10 initio pro si de unico u uix recte cogites. 10 in fine spatium ad u litteram capessendam sufficit. 11 in fine spatium ad au litterulas capessendas sufficit. 12 supra 10am ab exitu litteram a fortasse additum erat. 15 in fine e fortasse additum erat. 20 pro 9a ab exitu littera de q quoque cogitari potest. 20 quattuor ultimae litterae incertissimae sunt.

CONSTITUTIONEH'MAGISIUREUTIUIDEUIDEMUR
QUODPROCULOPLACUITNAMC'LEGATUSFUIſſETLA
TINUSPROUINDICATIONEMCOLONIAEDELIBERENT
INQUIDDECURIONESANADSEUELINTP̱TINEREPRO
INDEACSIUNILEGATUSĒĒTA[D$^{e}$AUT]EMSOLERP̱UIN
DICATIONEMLEGANTRECTEQUAEEXIQ̄.IPSIUSTEſTA
TORISSUNT·S'EASQUIDEMR̶ Q̄·PONDERENUMERO
MENSURACONſTANTPLACUITSUFFICERESIMOR
TISTEMPORESINTEXIQ̄.TESTATORISUELUTIUINŪ·
OLEUMFRUMENTUMPECUNIAMNUMERATAMCE
TERASR̶UEROPLACUITUTROQUETEMPORETEſTATO
RISEXIUREQUIRITIUMĒĒ·DEBEREIDE.ETQUOFA
CERETESTAMENTUMETQ̊MORERET'ALIOQUININ
UTILEĒLEGAT·S'SANEHOCITAĒIC̄·P'TEAŮAUCTORE
NERONECAESARESC̄FACTUMĒQ̱CAUTUMĒUTSI
EAMREMQUISQ.LEGAUERITQ̄EIUSNUMQ̱FUERIT
P̱INDEUTILIESITLEGATUMATQ·SIOPTIMOIURERELI
CTUMEET·OPTUMUMAUTEMIUSESTP̱DAMNATION·
LEGATUMQUOGENEREETIAMALIENAR̶LEGARIPO
T̄ESICUTINFERIUSAPPAREBIT·
SEDSIQUISREMSUAMLEGAUERITDEINDEPOSTTEſTA
MENTUMFACTUMEAMALIENAUERITPLERIQUEPU
TANTNONSOLUM ĪC̄·INUTILE ĒĒ·LEGATUMSEDNE
EXSENATUSCONSULTOCONFIRMARIQ̱IDEODICTŪ.

Pagina interior facillime legitur. 5 pro [] Bluhme alio tempore: AD$^{es,\ o}$ AUT, Goeschen AO$^{d}$AUT 21 ornamenta helicesque, quibus prima littera exornata est, propter typographum reddere non potui. 23 in fine nihil amplius scriptum erat.

Estquiaetsiꝑdamnationemaliquisremsuā
legaueriteamq̄.posteaalienaueritplerique
putantlicetipsoiuredebeat'legatumt̄m̄legata
riumpetent·p'seꝑexceptionemdolimalirepel
liquasicontrauolumptatemdefunctipetat·
Illutconstatsiduob·pluribusueꝑuindica7nē
eademꝛlegatasitsiueconiunctimsiuedisiū
ctimetomnesueniantadlegatumpartesadsī
gulosꝑtinereetdeficientisportionemcolle
gatarioadcrescereconiunctimautemitale
gaturtitioetseiohominemstichumdolegodis
iunctimital·titiohominemistichumdolegoseio
eundemhominemdolego·
Illutqueriturꝗsub7dicioneꝑuindicationē
legatumē·pendentecondicionecuiuseēt·no
striṗceptorh̄disēē·putantexemplostatulibe
riideēiusseruiquitestamentosubaliquacon
dicionelib·ēē·iussusēquem7statinterexhe
redisseruumēē seddiuersoscholaeaucto
resputantnulliusinterimearemesseꝗmoul
tomagisdicuntdeeoꝗsinecondicionepure
legatumēanteꝗlegatariusatmittatlegatū·
Pdamna7nemh'modolegam'heꝛmeusisticū
seruummeumdaredamnasestosedetsidato

Pagina interior facile legitur. 8 littera 5ª nullo modo s fuit. 9 ultima littera e, uix o fuit. 16 littera 11ª ꝛ, non ꝝ uidetur fuisse. 18 littera 19ª ē, non ē· fuit. 20 littera ab exitu 6ª correcturam passa esse uidetur.

SCRIPTUMFUERITPDAMNATNEMLEGATUMEEO × ×
EGENERELEGATIETIAMALIENAR.LEGARIPOTESTITA
UTHERREDIMEREETPSTAREAUTESTIMATNEMEIUS
DAREDEBEATEAQUOQUERQINRERUMNATURAN̄
ĒSIMODOFUTURAĒ·PDAMNATNEMLEGARIPOTĒ·
UUTFRUCTUSQUIINILLOFUNDONATIERUNTĀ·QEX
ILLAANCILLANATUMERITQAUTEMITALEGATUMEST
POSTADITAMHTEMETIAMSIPURELEGATUMĒN̄UT
PUINDICATNEMLEGATUMCONTINUOLEGATARIOAD
QUIRITURS'NOMINUSHEREDISEETIDEOLEGATARIUS
INPSONAMAGEREDEBETIDĒINTENDEREHEREDĒ
SIBIDAREOPORTEREETTUMHERSIMANCIPIEST
MANCIPIODAREAUTINIURECEDEREP'SESSIONE
Q TRADEREDEBETSIN'MANCIPISITSUFFICITSITRADI
DERITN SIMANCIPIREMTANTUMTRADIDERITN'
MANCIPAUERITUSUCAPIONEMPLENOIUREFITLE
GATARICOMPLET'AUTEMUSUCAPIOSICUTALIOQQLOCO
DIXIMUSMOUILIUMQUIDEMRERUMANNOEAR'
UEROQUESOLOTENEANT'BIENNIOĒETILLADIFFERE
TIAHUIUSPUINDICATIONEMLEGATIQ SIEADEMPDU
OBUSPLURIBUSUEPDAMNICONTRACTIONEMLEGA
TASITSIQUIDEMCONIUNCTIMPLANESINGULISPARTES
DEUENT'SICUTINILLOUINDICAILLEGAT × × × × × × × × ×
RODISIUNCTIMSINGULISSOLIDAEDEUENT'ITAFIT

Pagina exterior maximam partem difficilius legitur. 1 in fine post eo fortasse minutis litteris qu scriptum erat. 2 littera 1ª non uidetur o fuisse. 16 pro 23ª littera (m) nullo modo DT scriptum erat. 24 pro 27ª littera Goeschen minus recte R legisse uidetur.

UTSCILICETHERESALTERIREMALTERIESTIMATIONĒ
EIUSP̀STAREDEBEATETINCONIUCTISDEFICIENTISPOR
TIOÑADCOLLEGATARIUMPTINETS'INHEREDITATERE
MANET·Q·AUTEMDIXIMUSDEFICIENTISPORTIONEX
PDAMNATNEMQUIDEMLEGATOINHEREDITATERETI
NEREINPUINDICATNEMUEROCOLLEGATARIOACCRES
CEREADMONENDISUMUSANTELEGEMPAPIAMXX
IURECIUILIITAFUISSETPOSTLEGEMUEROPAPIAMDE
FICIENTISPORTIOCADUCAFITETADEOSPTINETQUIIN
EOTESTAMENTOLIBEROSHABENTETQUISPRIMACAU
SASITINCADUCISUINDICANDISHEREDUMLIBEROS
HABENTIUMDEINDESIHEREDESLIUEROSNONHABE
ANTLEGATARIORUMLIBEROSHABENTIUMTMIPRA
LEGEPĀPSIGNIFACATURUTCOLLEGATARIUSCONIUN
CTUSSILIBEROSHABEATPOTIORSITHEREDIBUSETIĀ·
SILIBEROSHABEBUNTSETPLERISQUEPLACUITQUAN
TUMADHOCIUSQ·LEGEP̄P̄.CONIUNCTISCONSTITUITUR
NIHILINTEREĒĒ·UTRUMPUINDICATNEMANPDAMNA
TIONEMLEGATUMSIT·
SINENDIMODOITALEGAMUSHERMEUSDAREDAMNA
SETOSINEREL·TITIUMHOMINEMSTICUMSUMERESI
UIQUEHABEREQ·GENUSLEGATIPLUSQUIDEMHABET
PROUINDICATNEMLEGATUMMINUSAUTEMQUAM
PDAMNACONT·NEMNAMEOMODOÑSOLUMSUAMRĒ

Pagina exterior facile legitur. 4 in fine aut nulla aut una aut duae litterae additae fuerunt. 7 in fine post PAPIAM duae etiam uel tres litterae extitisse uidentur, quae tamen meis medicamentis reuiuiscere noluerunt. 22 in fine nihil amplius scriptum erat.

Testatorutili+legarepotesedetiamheredissui
c'alioquinp̱uindica7nemnisisuamremlegare
n̄potestp̱damnaqnemautemcuiuslibetextra
neiremlegarepotest·
Sedsiquidemmortistestatoristemporerūipsi
ustestatorissitūheredisplaneutilelegatum
ēetiamsitestamentifacienditemporeneutri
usfueritq̵sipostmortemtestatoriseaṟhae
redisessecoeperitqueriturantutileśitlegatū.
etpleriqueputantinutileēē quitergoēlicet
aliquiseamremlegaueritquaenequeeiusum
q̵fueritnequep'teah̄diseiusumq·ēēcoeperit
exsc̄·neronianoproindeuideturacsip̱damna
tionemrelictaesset·
Sicutautemp̱damnaq̄nemlegataṟn̄statimp'ta
ditamhereditatemlegatariefficit'sedmanet
heredeiseousq·donecisherestradendoūma
cipandoueliniurecedendolegatariesamfe
ceritītaetinsinendimodolegatoiurisēetide
ohuiusquoquelegatinomineinp̱sonamactio
ēquidquidheredemextestamentodareface
reoportet·
Sunt× tamenq̄putantexh̄legatonūideriobli
gatumheredemutmancipetautiniurecedat

Pagina interior facillime legitur. 23 post 4am litteram una littera (uelut q) antiquitus erasa erat.

auttradatsedsufficeReutlegatariumrem
sumerepatiat'quianihilultraeitestatorim
perauitq̱uisinatidestpatiaturlegatariumr.
siuihaberemaiorilladissensioinhoclegatoī
teruenitsieandemr̶duob·pluribusuedirĩu
ctimlegastiqdamputantutrisquesolidamde
berisicutp̱uindica7nemnonnullioccupan
tisēēmelioremϽdicionemaestimantq̍acum
eogenerelegatidamneturherespatientiam
p̀stareutlegatariusremhabeatsequit'utrĩpri
oripatientiamp̀stiteritetsiremsumpseritre
cuturussitaduersuseumquip'ealegatumpe
tieritquianequehaberemutpatiatureamabē
osumineq̄ dm̄.fecitquominuseamremhabe
ret·
Pp̀ceptionemhocmodolegatumusl·titiousho
minemstichumpraecipitosednostriquidē
p̀ceptor̶nullialieomodolegariposseputant
nisieiquialiq̄expartehersscribtusēē·prae
cipereenimēē·p̀cipuumsumereq̱tantumī
eiusp̱sonamp̱ceditq̍aliquaexparteher̶ inti
tutusēq̱hisextrapor7nemhereditatisp̀cipuū·
legatumhauiturussitideoquesiextraneole
gatumfueritinutileēē·legatumadeoutrĩabinur

Pagina interior facillime legitur. 3 littera 40a ı, non τ fuit. 5 ultima littera u. non ū uidetur. 8 in fine nihil amplius scriptum erat.

EXISTIMAUERITNE Q(m)UIDEMEXC̄OCNERONIANOP'
SECONUALESCERENAMEOINQUITS̄C̄·EATANTUMCŌ
FIRMANTURQUAEUERBORUMUITIOS̄C̄·NONUALEN(T)
NQ̄PPTERIPSAMP̄SONAMLEGATARINONDEUERĒ
TURSEDIULIANOE(T)XSEXTOPLACUITETIAMHOCCASU
EXS̄C̄· CONFIRMARILEGATUMNAMEXŪ UISETIAM
HOCCASUACCIDEREUTIC̄·INUTILESITLEGATUMUNDE
MANIFESTUMĒ Q̄EIDEMALISUERBISRECTELEGA
TURŪ ŪPROUINDIZNEMETP̄DAMNAZNEMSINĒ
DIMODOTUNCAUTEMUITIOP̄SONAELEGATUMNŌ
UALERECUMEILEGATUMSITCUINULLOMODOLEGA
RIPOSSITŪUTPEREGRINOC'QUOTESTAMENTIFACTI
ONONSITQUOPLANESCASUS̄C̄LOCUSN̄ESTITEMNO
STRIP̀CEPTORQ̄ITALEGATUMĒNULLARAZNEPUTANT
P'SECONSEQUICUMCUIITAFUERINTLEGATUMQU
ODIUDICIOFAMILIAEERCISCUNDAEQ̄INTERHERE
DESDEH̄TAEERCISCUNDAIDĒDIUIDUNDAACCIPI
SOLETOFFICIOENIMIUDICISIDCONTINERIUTEIQ̄P
P̀CEPTIONEMLEGATUMĒADIUDICET'UNDEINTEL
LEGIMUSNIHILALIUTSECUNDUMNOSTRORUMP̀
CEPTORUMOPINIONEMP̄P̀CEPTIONEMLEGARIP'
SENISIQ̄TESTATORISSITNULLAENIMALIARQ̄HERE
DITARIADEDUCITURINH'IUDICIUM·
ITAQUESINONSUAMREMEOMODOTESTATORLEGAUERIT

Pagina exterior facillime legitur. 1 litterae 24a, 25a, 26a certissimae sunt. 5 T litterula supra 15am litteram primae manui debetur. 13 punctum supra 16am litteram aut primae aut saltem coaeuae manui debetur. 15 littera 12a c, non e fuit.

iurequidemciuiliinutileeritlegatumsedexena
tusconsultoconfirmauit'aliquodtm̄ casuetia·
alienamremp̄ceptionemlegariposseeputentur
ūutisiquiseamremlegaueritqcreditorifiduci
aecausamancipiodederitnamofficioiudiciscо
h̄ descogiposseexistimantsolutampecunia
soluereeamremutpossitp̄cipereeicuiitalega
tumsiteddiuelsesolesauctorputantetiamextra
neop̄p̄ceptionemlegarip'seproindeacsiitascri
uat'titiushominemstichumcapitosupuacuoadi
ectap̄syllabar̄ideoquep uindicanemea × × × ×
legatamuideriquaesententiadicit'diuihadria
niconstitutioneconfirmataessesecundum
hancigituropinionemsiearexiqdefunctifu
eritp'sealegatariouindicarisiuehisunuexhdi
bussitsiueextraneusq̄ (et) siinbonistantumtesta
torisfueritextraneoquidemexsc utileerit
legatumherediuerofamiliaeherciscundaeiu
dicisofficiop̄stabitur·
Q̄sinulloiurefueritttestatoristamhdiq̄extrane
oexsc̄ utileeritsiuetm̄heredibussecundumno
strorumopinionemsiueetiamextraneissecū
dumillorumopinionemduob·pluribusueead
p̄coniunctimautdisiunctimlegatafueritsingli

VIII·

Pagina exterior praeter paucos locos obscuriores facile legitur.

partesháueredebent·
ĀDLEGE̅M̅FALCIDIAM
Sedolumquidemlice^B attotumpatrimoniumlega
tisatquelibertatib·erogaren'qcq̄heredirelinqu
ereptterq̄inanenomenhitquelexxiitab·proit
tereuidebat'quacaueturutq̄quisquederersua
testatusee̅t̅·idratumhaberetur hisubisutile
gassetsuaeresitaiusestoq̄aequiscribtiheferant
abhereditateseabstinebantetidcircoplerique
intestatimoriebant'itaquelatae̅lexfuriaq̄ex
ceptispsonisquibusdamceterisplusmillaear
sibuslegatorumnominemortisue̅c̅c̅apererepeR
missumnonestsedethaeclexnonp̄fecitq̄uoluit
quienimuerbigratiaquinquemiliumerispatri
moniumhabebatpoteratquinq̄.hominibusin̄
gulismillenosassesleqandototumpatrimoni
umerogareideopostealatae̅lexuoconiaquacau
tume̅necuipluslegatorumnominemortisuec·
caperelliceretquamheredescaperenturexq̄
legeplanequidemaliquidutiquehdeshabereui
debantursett̄m̄pereuitiumsimilenasceban
turnaminmultaslegatariorump̄sonasdistri
butopatrimoniopoteratadeoheredimininimum
relinquereutn̄expediretheredibuiuslucriora

Pagina interior facillime legitur. 1 initio nihil amplius scriptum erat. 24 littera 23a h, non h fuit.

. . . . . : . Tiamtotiushereditatisonerasustinerelatae̅
itaq̅.lexfalcidiaquacautumēnepluseilegarelice
atqdodramtemitaq̅.necesseēutherquartam
partemhereditatishabeateth'n'iureutimurin
libertatibusquoquedandisnimiamlicentiam
conpescuitlexfufiacaniniasicutinprimocon
mentarioretulimus·
R deinutiliterrelictislegatis R
Anteheredisinstitutioneinutiliterlegatur
scilicetquiatestamentauimexinstitutione
heredisaccipiuntetobidū.utcaputetfundam
tumintellegit'totiustestamentiheredisinsti
tutiopariratiōnenecl ibertasanteheredisinsti
tutionemdaripotestnostripceptornectuto
reolocodariposseexistimanturetlabeoetp
culustutorempossedariquodnihilexhereditа
teerogaturtutorisdationep'mortemquoque
heredisinutiliterlegat'idēhocmodocumher
meusmortuseritdolegoautdatoitaautemre
ctelegaturcumhermoriat'quianonp'morte·
heredisrelinquiturseultimouitaeeiustem
pore
Rursumitanonpotestlegaripridieqhermeusmo
rieturqnonptiosaratiōnereceptumuidetur

Pagina interior facillime legitur. 2 litterae ab exitu 12ª et 11ª ei, non cR fuerunt. 14 littera ab exitu 8ª R, non R fuisse uidetur.

EADEMETDELIBERTATIB·DICTAINTELLEGEMUSTUTOR
UEROANPOSTMORTEMHEREDISDARIP'SITQUERENTI
BUSEADEMFORSITAMPOTERITESSEQUAESTIOQ;DEAGI
TATURQUIANTEHEREDUMINSTITUTIONEMDATUR·
DEPOENAECAUSARELICTISLEGATIS
POENAEQ̊QNOMINEINUTILITERLEGAT'POENAEAUTĒ
NOMINELEGARIUIDETURQ;COERCENDIHEREDISCAU
SARELINQUITURQUOMAGISHERESALIQUITFACIATAUT
NONFACIATU[U]Q;ITALEGATURSIHERESMEUSFILIAM(SI)
AMTITIOINMATRIMONIUMCOLLOCAUERITX̄ SEIODA
TOŪ ITASIFILIAMTITIOINMATRIMONIUMNONCOLLO
CAUERISX̄MIL·TITIODATOSEDETSIHUERUIGRATIAIN
TRAUIENNIUMMONUMENTUMSIUIN̄FECERITX̄TI
TIODARIIUSSERITPOENENOMINELEGATU×× ×ETDENI
QUEEXIPSADEFINITIONEMULTASSIMILESSPECIES(CI)
CUMSPICEREPOSSUMUSNECLIBERTASQUIDEMPOENE
NOMINEDARIPOTESTQUAMUISDEEAREFUERITQ̄SI
TUMDETUTOREUERONIHILPOSSUMUSQUAERERE QA
NONPOSTDATIONETUTORISH CONPELLIQUIDQ;FACERE
AUTNONFACEREIDEOQUAEDATURPOENAEN× ×××NE
TUTORDATUSFUERITMAGISSUBCONDICIONEQUAMP××
NAENOMINEDATUSUIDEBIT'.
INCERTAEPSONAELEGATUMINUTIL[IT̶REL]INQU[IT'INCER]
TAAUTEMUIDET'P SONAQ PINCERTAMOPINIONEM

Pagina exterior magnam partem non facile legitur. 4 ultima littera aut R aut R fuit. 5 primae duae litterae perpallidae et incertae minio fortasse exaratae erant. 12 pro 23ª littera possis etiam e. g. de TI cogitare. 14 ante 6ªm ab exitu litteram ME· uel R×× scriptum fuisse uidetur. 15 pro () Bluhme: ŪIT· 16 pro tribus primis litteris Goeschen CO×U, Bluhme uix recte R: A. 20 litterae 18ª 19ª 20ª NE non uidentur fuisse.

animosuotestatorsubiciturue×× ×× × × italegatumsitquiprimusadfunusmeumuenit×××meusx̄·datoidemiurisēsigeneraliteromnib·legaueritquic'queadfunusmeumueneri(tii×)eademcēgitarelinquiturquicumquefilioᵐᵉoinmatrimoniumfiliamsuamconlocauerit eiheresmeusx̄mil·datoillutquoqueineademcausaēquoditarelinquit'quipostestamentumcōsulesdesignatieruntaequeincertisp̱sonislegariuideturetdeniquealiaemultaehuiusmodispeciessunt

Subcertauerodemonstrationeincertaepsonaerectelegaturūūexcognatismeisquinuncsuntquiprimusadfunusmeumueneriteix̄milheresmeusdatolib·tasquoquenonuideturincertaep̱sonedaripossequialexfufiacaniniaiubetnominatumseruoslibertaritutorquoquecertusdaridebet·

Postumoquoquealienoinutiliterlegatauteᵐalienuspostumusquinatusintersuosheredeertestatorifuturusn̄eideoqueexmancipato×××quefilioconceptusneposextraneuspoſt——××××iinuteroū̄eiusqueiniureciuilinonintellegituruxorextraneuspostumuspatriſintelle

Pagina exterior non facile legitur; inprimis autem tabescentes uersuum exitus difficillimi sunt ad legendum. 1 spatio ante 5am ab exitu litteram ductuumque umbris uelut lutcum, non lutisi lectio respondere uidetur. 2 in fine duae uel tres etiam litterulae (uelut eib) extitisse uidentur. 19 quinque ultimae litterae incertissimae sunt. 21 in fine spatium ad quo litterulas capessendas sufficit. 22 in fine umure litteris spatium conuenit. 23 init. it·qu uel similes quaelibet litterae extare poterant.

Gitacneheresquidempotestinstituip'tumus
alienusēēnimincertap̱sonaceteraueroquae
supradiximusadlegatappropriaep̱tinent·q̱q̱n̄
inmeritoquibusdamplaceatpoenenominehe
redeminstituinonpossenihileniminterest
utrumlegatumdareiubeat'heressifeceritali
quidautnonfeceritancohereiadiciaturquia
tamcoheredisadiectioneq legatidationecom
pelliturutaliquidcontrapropositumsuumfaci
atautnonfaciat·
Aneiquiinpotestatesiteiusquemheredeminsti
tuimusrectelecemusquerit'seruiusrectelega
riputatsedeuanescerelegatumsiquotempore
dieslegatorumcederesoletadhucinpoteńtide
oquesiuepurelegatumsitetuiuotestatoreinpo
testatehd̄isēē·desieritsiuesubcondicioneetā
tecondicionemidaccideritdeberilegatum·
Sabinusetcassiussubcondicionerectelegaripu
reñrecteputantlicetenimuiuotestatorep'
sitdesinereinpotestateheredisēē·ideotm̄inu
tilelegatumintellegioporterequiaq̱nullami
reshauiturumforetsistatimp'testamentum
factumdecessissettestatorhocm̄odeoualere
quiautitamlongiustraxeritabsurdumēē×××

Pagina interior facillime legitur. 12 littera 14ª c, non q fuit. 24 in fine tsed uel simile quidlibet additum uidetur fuisse; minus recte de ſet cogites.

diuersaesicholeauctoresnecsubcondicionere
ctelegariquiaquosinpotestatehabemuseisnon
magissubcondicioneq·puredeberepossumuſex
diuersoconstatabeoquiinpotestateēheredei̅
stitutorectetibilegarisedsitupereumhereſex
titeriseuaneserelegatumquiaipsetibilegatū·
debereṅonpossissiuerofiliusemancipatusaut
seruusmanumissuseritūinaliumtranslatuſet
ipseheresextiteritautaliumfecerit·deberile
gatum.
hinctranseamusadfideicommissaetpriusdehe
reditatib·uideamusinprimisigiturſciendum
e opusēēutaliquisheresrectoiureinſtituat’.
eiusquefideicommittaturuteamheredita
temaliirestituatalioquininutileētestam̄tum
inquonemorectoiureheresinstituituruerba
autemutiliafid̄ƶhaecrectemaximeinusueſſe
uidenturpetorogouolo·fideicommittoquaep
indefirmasingulas̄atquesiomniainunumco̅
gestasintcumigiturscribserim’titiushereſto
p’sumusadicererogotel·titipetoq·ateutc’pmū·
possishereditatemmeamadiregaioseioreddaſ
restuasp’sum’autemetdeparterestituendaro
gareetliber’ē ūsubcondicioneūpurerelinq̄re

Pagina interior facillime legitur.

fideicommiSSauelexdiecertarestitutaautem
h̄tatemisquirestituitnihilominusher$^{p}$manetis
ueroquirecipith̄tatemaliquandoheredisloco
ēaliquandolegatariolimāt·neh̄dislocoeratnec
legatarisedpotiusemptoristuncenimInsuerat
eicuir̄titueBat'hereditasnummounoeamhe
reditatemdiciscausauenireetquaestipulatio
nesinterheredemeteumcuirestituebaturh̄
tasidesth'modoheresquidemstipulaBaturabe
ocuirestituebat'hereditasutquidquidheredi
tarionominecondemnatusfuissetsiuequidaliar
Bonafidededisseeonomineindenissetetomni
nosiquiscumeoheredit arionomineageretu$^{t}$re
ctedefenderetuRilleueroquirecipieBatheredi
tateminuicemstipulaBaturutsiquitexheredi
tateadh̄dempuenissetidsiBirestitueretur ut
ēt·pateret'eumhereditariasactionesp̄curato
rioautcognitorionomineexe$^{i}$q.
Sedp'terioriB·temporiBustreuelliomaximo
etanneoseneca consuliB·s̄·c̄f̄equocautumerit
utsicuih̄tasexf̄c̄causarestitutasitactioner'
queiureciuilihereditetinheredemconpeterent
etineumdarenturcuiexf̄c̄·restitutaēēthere
ditasp̄q̄sc̄desieruntillecautionesinusuhaBeri

Pagina exterior facillime legitur. 22 in fine nihil amplius scriptum erat.

praetorhutileSaczneseietineumquirecepit
hditatemquasiheredietinheredemdarecoepit
aequeinaedictopropponunt'sedrursusquiahe
redesscripticumauttotamhereditatemautpe
netotamplerumquerestituererogabantur
adirehditatemobnullumautminimumlucrum
recusabantatq·obidextinguebanturfc·p.pega
soetpusionesenatusconsuituteiquirogatus
esthditatemrestituere,pindeliceretquar
tampartemretinereatqueelegefalcidiainlega
tisretinendisconceditureXsingulisquoque
rebusq pfc·relincuntureademretentiopmit
saepqsc·ipseonerahereditariasustinetilleat
quiexfc·relinqpartemhereditatisrecipitlega
taripartiarilocoēidēeiuslegataricuiparsbo
norumlegaturquaespecieslegatipartitiouoca
turquiacumheredelegatariuspartiturhere
ditatem
UndeeffectumēutquaeSolentstipulatnein
terheredemetpartiariumlegatariumponi
eademponant'intereumquiexfc·causareci
pihereditatemetheredemideutelucrumetda
mnumhereditariumproratapartein eoscom
munesitergosiquidemnonplusquandodrant·

Pagina exterior facillime legitur. 2 in fine nihil amplius scriptum erat.

htatisscriptusheresrogatussitr̄tituereTum
extreuellianosc̄ restituit' h̄tassetinutrumq·
actioneshereditariaeꝑratapartedantinhere
demquidemiureciuiliineumuero quirecipit
h̄ditatemexsc̄·trebellianoqq heresetiampro
eapartequ restituitheresꝑmanenteiqueetin
eumsolideactionescompetuntsednonulte
riusoneratneculteriusilludant' ac7nesqu
amaputeumcommodumhereditatisremanet·
Atsiquisplusqdodrantemueletiamtotamhe
reditatemrestituererogatussitlocusetpe
gasianosc̄setisquismeladieritheredita tem
simodosuauoluntateadieritsiueretinuerit
quartampartemsiuenolueritretinereipse
uniuersaoneraheredita riasustinetur set
quartaquidemretentaquasipartisetpropar
testipulaznesinterponidebenttamq+parti
arumlegatariumetheredemsiuerototamhe
reditatemrestitueritadexemplumemteet
uenditehereditatisstipulaznesinterponē
desuntsetsirecusetscriptusheresadirehe
reditatemobidqdicateamsibisuspectameS
sequasidamnosamcaueturcasianosc̄·utde
sideranteeocuirestituererogatusē iusfu

Pagina interior facillime legitur. 3 littera ab exitu 7a nullo modo τ' fuit.

ptorisadeatetrestituatꝑindequeeietineu·̄
quireceperitactionesdenturaciuriseēēt̄·ex
s̄c̄·trebellianoquocasunullisstipula7nibur
opusē quiasimulethuicquirestituitſecuri
tasdaturetac7neshereditariaeeietineumtran'
ferunturquireceperith̄temnihilautemin
∓ estutrumaliquisexassehresinstituatur
auttotamh̄tatemautpropartérestituerero
geturanexparteheresinstitutusauttotam
eampartemautpartispartemrestituerero
geturnamethoccasudequartaparteeiuſpar
tisratioexpegasionos̄c̄·haberisolet·
Potestautemquisqueetiamressingulaſꝑf̄c̄
relinquereuelutfundumhominemucterſte
argentumpecuniametuelipsumheredemro
gareutalicuirestituatuellegatariumquiſale
gatariolegarinonpossititempotestn̄ſolump
priatestatorisr̶ꝑf̄c̄·relinquisedetiamhere
disautlegatariautcuiuslibetalteriusitaque
etlegatariusn̄solumdeearerogaripoteſtuteā·
·aliquir̶tituatquaeeilegatasitsedetiamdeali
asiueipsiuslegatarisiuealienasitsedhocſolū·
obseruandumēneplusquisquamroget'aliiſ
restituerequamipseextestam̄toceꝑitnam

Pagina interior facillime legitur. 11 littera ab exitu 10a fortasse p potius fuit. 14 littera ab exitu 6a c (uix e) fuit. 14 ultima littera fortasse ē erat.

QUODAMPLIUSE INUTILITERRELINQT'·
CUMAT·ALIENARESPERFC·RELINQUITURNECESSEE
EIQUIROGATUSĒAUTIPSUMREDIMEREETPSTARE
AUTESTIMATIONEM[....SOLUERES.. UMIRI...ES]
PDAMNATIONEMALIENAMRESLEGATASIT
SUNTTAMENQUIPUTANTSIREMPFCRELICTAMDO
MINUSNONUENDATEXTINGUIFC[S'ALIAATEE](CP)
DAMNAT̄NEMLEGATILIUERTASQUOQUESERUOPFC
DARIPUTUELERROGETURMANUMITTEREUELLEGA
TARIUSN——————————OSERUOTESTATOR
ROGETANDEEOQUIIPSIUSHEREDISALEGATARIUEL
ETIAMEXTRANEISITITAQUEETALIENUSSERUSREDIMI
ETMANUMITTIDEBETQ.SIDOMINUSEUMNONUEN
DATSANEEXTINGUITURFC LIB·TASQUIAHOC××××P
TIICOMPUTATIONULLAINTERUENITQUIAUTEMEXFC·
MANUMITTITURNONTESTATORISFITLIB TUSETSITE
STATORISSERUUS ×× ×× ××SETEIUSQUIMAN××××
TITADQUIDIRECTOTESTAMENTOSLIB·ĒEIUBETURU
UTHOCMSTICHUSSERUUSLIBERESTOUHOCSTICHU
SERUUMMEUMLIBERUMEEIUBEOHI——————
TORISFITLIUTUSNALIUSULLUSDIRECTOEXTESTAMTO
LIBTATEMHABEREPOTESTQ.QUIUTROQUETEMPORE
TESTATORISEXIUR——————————ACE×××
TESTAMENTUMETQU×MORERET'

Pagina exterior difficulter legitur. 7 pro [ ] Goeschen ××××××××ee 14 ante ultimam litteram uel CASU uel simile quid scriptum erat. 17 spatium et umbrae post 14am litteram ad FUERIT, non ad SIT litteras capessendas sufficere uidentur.

[R CA]

(MULTUMAUTEM)DIFF——————](QUA)EPERFCRELOAN]
TURABHISQ(UIDIRECTOIURELI)[EGANTURNECCEPFCEIAQ]
[TOHEREDISRELINQUIPOTESTCUMALIOQUINLEGATUM NIII]
[TT°FA.II..INUTILESIT]
ITEMINTESTATOSMORITURUSP(OTE)[STABEOADQUEMBO]
[NAEIUSPTI]NEN[TF]⁝IA]LICUIRELINQ(UERE)[CUMALIOQUIN]
[ABEOLEGA]RINONP[OSSIT——————————OAMIE×RELI]
CTUMNALITERUALETQ[UAMSIATAESTATORECONFIR]
MATIFUERINTIDENISIINTESTAMENTOCAU(E)——————
TESTATORUTQUIDQUIDINCODICILLISSCRIP[SERITIDRA]
TUMSITFCUEROETIAMN[ONCON]FIR[MAT]IS[CODICILLII]
RELINQUIPOTESTITEMALEGATARIOLEGARI[NPOTESTS]
FCRELINQUIPOTESTQUINETIAMABEOQUOQUECUIP
FC·RELINQUIMUSRURSUSALIPFC·RELINQUEREPOR
SUMUSITEMSERUOALIENODIRECTOLIUTASDARINO
POTESTSETPFC·POTEST·
ITEMCODICILLISNEMOHERINSTITUTIP NEQUEEXH
DARIQUAMUISTESTAMENTOCONFIRMATIIINTAUT
HISQUITESTAMENTOHER·INSTITUTUS[EPOTESTCODI]
CILLISROGARIUTEAMHEREDITATEMALIITOTAMU·EX
PARTERESTITUATQUISTESTAMENTOCODICILLICONFIR
MATINONSINT·

Pagina exterior propter remedia Bluhmiana magnam partem difficillime legitur. uu. 1 et 2 Goescheno uacui uisi sunt. 3 pro posteriore [] Goeschen dubitanter: MPFC 4 pro [] Goeschen fortasse rectius: INCUNT'⁝⁝⁝———— 4 in fine pro Q Bluhme de Q quoque cogitauit. 5 lectionis Bluhmianae initium ueri simile mihi uidebatur. 5 Goeschen ××××⁝UUIAPCRIIQ⁝⁝⁝⁝××PA××⁝⁝⁝×××UQONIIO———— 6 hunc uersum ab TTFACTOIN incepisse ueri non dissimile mihi uisum est. 8 pro priore [] Goeschen: ××××UAI II 8 pro altero [] Goeschen: IF 9 Bluhmianas lectiones, quas in schedis Bluhmianis frustra quaesiui, teste Lachmanno rettuli. 10 lectio Bluhmiana in schedis Bluhmianis ad u. 9 (non ad u. 10, ut sine dubio debuit) adscripta est. 11 in fine sex uel septem uel plures etiam litterae legi nequeunt. 12 pro [] Goeschen: TU———DE××I 13 pro ultimo [] Goeschen olim dubitanter: ×××I××IIR| 21 lectio Bluhmiana in schedis Bluhmianis ad u. 20 (non ad u. 21, ut sine dubio debuit) adscripta est.

Itemmulierquaeabeoquicentummil·aeriscensu

ēp̄legemuoconiamh̄desinstitutiononpotestta

menfc̄·relictamsibihereditatemcaperep̄·

Latiniquoquequihereditateslegataquiadirecto

iurelegeiuniacapereprohibent'exfc̄·caperepos

sunt· Itemcumsc̄·prohibitum

sitpropriumseruumminoremannisxxx·libe

rumetheredeminstituereplerisqueplacetp'

seneosiuberelibe rumēēcumannorumxxx

eritetrogareuttuncillirestituat'h̄ditat·

Itemquamuisnonp°stmortemeiusquinobishe

resextiteritaliuminlocumeiusheredeminsti

tueretm̄·p'sumuseumrogareutcummorietur

aliieamhereditatemtotamū·expartertituat

etquiapostmortemquoqueheredisfc̄·dari

potestidemefficerepossumusetsiitascripte

rim'cumtitiusheresmeusmortuseritu olohe

reditatemmeamadp.maeuiumptinereutroq̄

autemmodotamhocq̱illotitiumheredemsu̅

obligatumrelinquiturdefc̄·ṟtituendo:

Praeterealegataformulampetimusfc̄·ueroromae

quidemapudconsulemuelapudeump̂toremqui

p̂cipuedefc̄·iusdicitp̱sequimurinp̱uinciisue

roapudp̂sidemprouinciaeitemdefc̄·semper

Pagina interior facillime legitur. 11 o supra lineam a prima manu additum est. 21 littera 26ª multo magis o quam u uidetur fuisse. 23 littera 7ª ᴅ ex ʀ a prima manu correcta est.

Inurbeiusdicit'delegatisuerocumꞧagunit·
f̄c̄ usuraeetfructusdebent'simodomora̅
solutionisfeceritquif̄c̄·debebitlegatorum
uerousuraenondebent'idqueꞧcriptodiui
hadrianisignificaturscioT̄m̄·iulianoplacir
seineolegatoq̧sinedimodorelinquiturid̄ē
iuriseēquodinf̄c̄·ꝗsententiamethistempo
ribusmagisoptinereuideo·
Itemlegatagraeegesscriptānualentf̄c̄ůualent
itemsilegatumꝑdamnationemrelictumherer
infieturinduplumcumegoagiturf̄c̄·uerono
minesemperinsimplumꝑsecutioēitemquir
queexf̄c̄plusdebitopererroremsoluerit re
peterepotestadidquodexcausafalsaꝑdamna
tionemlegatiplusdeuitosolutumsitrepetin̄
potestidemscilicetiuriisēdeeolegatoquodn̄
debitumuelexhacuelexillacausaꝑerroremso
lutumfuerit·
Erantetiamaliaedifferentiaequenuncnō
suntuteccepereginipoterantfidemcommir
samfacereetferrehaēfuitorigofidecom
missasedp'teaidprohibitumēetnuncexorati
onediuisunthadrianisenatusconsultusfact·
ē·uteafidecommissaficouindicarenturcaeli
uer

Pagina interior facile legitur. 2 in fine nihil amplius scriptum erat. 16 littera ab exitu 13a e, non d fuit.

QuoQuequiꝑlegemiulianashereditatesleqa
taquecapereprohibenturolimfideicommiſſa
uidebaturcapereposseitemorbiquiꝑlegempa
piaobidq̱liberosnonhabebantdimidiaspar ter
hereditariumlegatorumqueperduntolimſoli
dafideicommissauidebanturcapereposseseđ
posteas̄c̄pecasianopindefidecommissaquo
queaclegatumhereditatesquecaperep’sem
prohibitiseaquetranslatas̄·adeosquitestam
toliberoshabentautsinulloslibero shabebint
adpopulumsicutiiuriseīnlegatisetinheredi
tatibusqueeademautsimileexcautemolimin
certaepsonaeuelpostumoalienoꝑf̄ c̄relinq
poteratquamuisnequeherinstituinequeleqa
rieip’sitsets̄c̄·q̱auctoredirohadrianofactū
ēidfideicommissisquodinlegatishereditatib·
q·constitutumēitempoenenomineiamnon
dubitaturnecꝑf̄·c̄·quidemrelinquip’seſetq̱
uisuimultusiurispartib longelatiorcausaſit
f̄c̄q̱eor’quaedirectorelincunturinquibuſdā
tantumdemualenttm̄tutornonalitertesta
mentodaripoteq̄directoūutihocmodoliberiſ
meistiustutoresestouelitaliuerismeistitium
tutoremdoꝑf̄c̄·commissumdariueronp̄oterit

Pagina exterior maximam partem facile legitur. 1 litterarum 21ae 22ae 23ae lectio incerta est; hoc tamen constat nullo modo mto ibi scriptum fuisse. 7 littera 11a c, non q fuit. 12 littera ab exitu 12a c, non c̄ fuit. 16 in litterulae supra lineam correctori deberi uidentur.

Hoc folium, quod olim cum pag. 139/140 cohaerebat, ipsius Hieronymiani amanuensis manu rescissum periit. Scriptura fortasse, ut in noui libri initio, caruit.

MORTEMPATRISCAUSAPBAT'NAMETHIUIUOPATRE
C̄PBATAINPOTESTATEEIUSFUTURIĒĒNT·QUODETI
AMDEEOFILIOQUIEXPRIMASECUNDAQ̄·MANCIPA
TIONEMPOSTMORTEMPATRISMANUMITTITURIN
TELLEGEMUS
IGITURCUMFILIUSFILIAUEETEXALTEROFILIONEPO
TESNEPTESUEEXTANTPARITERADH̄TEMUOCANT
NECQUIGRADUPROXIMIORĒ·ULTERIOREMEXCLU
DITAECUMENIMUIDEBATURNEPOTEſNEPTEſUE
INPATRISSUILOCUMPORTIONEMQSUCCEDERE
PARIRAYNEETSINEPOSNEPTISQUEſITEXFILIOET
EXNEPOTEPNEPOSNEPTISUESIMULOMNESUO
CANTURADH̄TEMETQUIAPLACEBATNEPOTESNEPTEſ
UEITEMPRONEPOTESPRONEPTESUEINPARENTIſ
SUILOCUMSUCCEDERECONUENIENS ĒĒ UIRUM
ĒNINCAPITASEDSTIRPESHEREDITATESDIUIDIITA
UTFILIUSPARTEMDIMIDIAMH̄TATISFERATETEXAL
TEROFILIODUOPLURESUENEPOTESALTERAMDIMI
DIAMITEMSIEXDUOBUSFILIISNEPOTESEXTENT
ETEXALTEROFILIOUNUSFORTEŪDUOEXALTERO
TRESAUTQUATTUORADUNIUMAUTADDUOSDIMI
DIAṀPARSPTINEATETADTRESAUTQUATTUORAL
TERADIMIDIA·
SINULLUSSITSUORUMHDUMTUNCH̄TASPTINET

Pagina interior maximam partem non difficilis est ad legendum.

Exeadlegexii tab adgnatosuouocanturautem
adgnatiquilegitimacognationeiunctislegiti
maautemcognatioe eaq purilissexsusp sona
———g——————atrenatifratresagna
——b————————uocanturnecre
quirituranetiammatremeandemhabuerint
itempatrusfratrisfilioetinuicemisilliagna
tuse eodemnumerosuntfratrespatruelesin
terseiequiexduobusfratribusprogeneratisqu
ospleriqetconsobrinosuocantquarationesci
licetetiamadpluresgradusagnationispueni
repoterimusnontm.omnibussimulagnatiisdat
lexxiitab htemsedhisquibustumcumcertum
estaliquemintestatumdecessissepximogra
dusuntnecineoiuresuccessioestideoquena
gnatuspximushtemomiseritu anteqadieritde
cesseritsequentibusnihiliurisexlegecompe
titideoautemnmortistemporequis × × × × × mui
eritrequirimsedeotemporeqcertumfuerit
aliquemintestatumdecessisseqasiquis———
ctodecesseritmeliuseeuisumetuncetiiireq
ripximumcumcertumee·coeperitneminem
exeotestamentoforehdem
Qadfeminastamenattinetinhociurealiutin

Pagina exterior difficulter legitur. 3 in fine nihil amplius scriptum fuisse uidetur. 18 in fine nihil amplius scriptum fuisse uidetur. 19 init. er quam aut ets aut ms aut simile quid extitisse probabilius est. 21 littera ab exitu 7a neque a neque x fuisse uidetur.

ipsārumhereditatiBcapiendiſplacuitaliutin
ceterorumBonisaBhiscapiendisnamfeminar'
× × ××tespindeatnosagnationisiurereDeunt
atqmasculor'nostreuerohtesadfeminasultra
consanguineorumgradnptinentitaqueſoror
fratrisororiuelegitimah e· amitaueroetfra
trisfilialegitimahēēētiammaterautnouercaq
pinmanumconuentionemaputpatremnoſtrū
iurafiliaen[c]a[o]nctaest Sieiquidefunctuſ
eritsi[t]fraterEtalteriusfratrisfiliussicutexsu
perioribusintellegiturfraterpriorēquiagra
dup̀ceditsedaliafactaestiurisinterp̀tatiointer
suoshdesquodsidefunctinullusfraterextet
sintliberifratrumadomnesquidemhetasp̣ti
netsedquaesitumesidisparifortenumeroſint
natiutexunounusueldoexalterotresuelquat
tuorutruminstirpesdiuidendasithtassicutin
tersuoshdesiurisēanpotiusincapitaiandudum
tamenplacuitincapitadiuidendamēē·htemitaq
q̄q̄eruntaButraq̄partepsonaeintotportioneſ
htasdiuiditurutsingulisingulasportioneſ
ferant
Sinullusagnatussiteademlexīī·taB·genti[l]telesad
htemuocantquisintautemgentilesprimocom

Paginae exterioris pars superior difficulter, inferior facile legitur. 3 initio spatium ad heta uel qdh litteras capessendas sufficiat. 13 in fine nihil amplius scriptum erat. 24 littera 10a t, non t' fuit.

MENTARIORETTULIMUSETCUMILLICADMONUERIM'
TOTUMGENTILICUMIUSINDESUETUDINEMABISSESUP
UACUMEH'QUOQUELOCODEEADEMRETINCURIUSIUS
TRACTARE. HACTENUSLEG·XIITAB·FINITAE
SUNTINTESTATORUMHEREDITATESQ.IUSQUEMADMO
DUMSTRICTUMFUERITPALAME·INTELLEGERESTATIM
ENIMEMANCIPATILIUERINULLUMIUSINHTEMPARE
TISEXEALEGEHABENTCUMDESIERINTSUIHDESEEDE·
IURISESIIDEOLIUERINONSINTINPOTESTATEPATRIS
QUIASINTCUMEOCIUITATEPM·DONATINECABIMPERA
TOREINPOTESTATEREDACTIFUERINTIT·AGNATIK·D·M·
NONADMITTUNT'EXEALEGEADHTEMQUIANOMENA
GNATIONISCAPITISDEMINUTIONEPIMITURITEMP
XIMOAGNATONADEUNTEHTEMNIHILOMAGISSEQU
ENSIURELEGITIMOADMITTIT'ITEMFEMINAEAGNATAE
QUAECUMQ CONSANGUINEOR'GRADUMEXCEDUNT
NIHILIURISEXLEGEHABENT'SIMILIT NADMITTUNTUR
COGNATIQUIP FEMININISEXUSPSONASNECESSITU
DINEIUNGUNTURADEOQUIDEMUTNECMATREM
ETFILIUMFILIAMUEULTROCITROQ.HEREDITATISCAPI
ENDEIUSCONPETATPTQSIPINMANUMCONUENTIO
NEMCONSANGUINITATISIURAINTEOSCONSTITERINT·

SEDHAEIURISINIQUITATESEDICTOPTORISEMENDATAE

Pagina interior facile legitur.

Suntnameosomnesq̇legitimoiuredeficiuntur
uocatadħtempproindeacsiinpotestateparentis
mortistemporefuissentsiuesolisintsiueetia
suiħdeside̅·quiinpotestatepatrisfueruntcon
curruntadnatosautemcapitedeminutosnon
secundogradupostsuosħdesuocatidestnon
eograduuocatquoꝑlegemuocarentursika
piteminutinonessentsedtertioproximita
tisnominelicetenimcapitisdeminutioneius
legitimumꝑdiderintcertecognationisiura
retinentitaq·siquisaliussitquiintegrumiur
agnationishabebitispotioreritetiamsilongi
oregradufueritidemiurise̅ utquidamputant
ineiusagnatiꝑsonaq̇proximoagnatoomitte̅
tehtatemnihilomagisiurelegitimoadmittit'
sedsuntquiputanthunceodemgraduappraeto
reuocariquoetiamꝑlegemagnatisħtasdatur
feminaecertaeagnataequaeconsanguineor'
gradumexceduntterțiograduuocant'ide̅·ſi
neq̄suusħ nequeagnatusillusseriteodemgra
duuocant'etiamsiheaeꝑsonaequeꝑfemini
nisexusꝑsonascopulatae̅s·liberiquoquequi
inadoptiuafamiliasadnaturaliumparent·ħ
tatemhoceodemgraduuocat'quosautemp

Pagina interior facile legitur. 20 littera 8ª ħ, non h· fuit. 20 littera ab exitu 17ª nullo modo u fuit. 21 littera 3ª uix c fuit. 23 littera 18ª s, non s̄ aut s· fuit.

Pruocatadhtatemhihdesipsequidemiuren
fiuntnampp hdesfacerenonp————(cicix)
————————————ins(|————)h(xxx|)
untuu psc·etconstitutionempprincipalemfed
xxmxxxdempproptenlocoh redumistituunt
[a......c..ao]maliusconplurgradus p————
(————cx)d ——dag(xxncmidb)——es————
————dequibusinhiscommentarisconful xx
(————s)h'iustutumpproprüs7mentarii(is x x)
s[liga]————solumadmonuissefuffic(it xxxx)
(xg————)ibusi(————plclab'xcxix)
tab(iixisiipxxxcxxdxxx)htate(m————ai)
ilata————sxxndisuxxxosum————
inmanxx icitionemiuraconsanguin xxxxxx na
cta————legenc(——iium————cxc)
————————————————
————————————————
fratrex xn(————————pxcm————)
pia————————————
tem(————————p————————)
————————————————
r.ca...accat]————————nlxb————
(exc)a————————————
[xorem]————————

Pagina exterior difficillime legitur. nimis incertas litteras describere nolui. 2 Goescheni lectio in uersus exitu ab ipso Goescheno postea expuncta est. 7 spatium inter priores duas d litteras ad umi litteras capessendas sufficit. 9 pro priore ( ) Bluhme: ......alasr, pro posteriore ( ) Bluhme: isis. 6 et 10 Bluhmiana lectio uix recta uidetur. 19 Bluhme urta·er————reanaparatum ... is 22 Bluhmiana lectio ad codicis umbras male quadrat. 23 Bluhme uix recte p'eamuocat————————u| 24 quoque Bluhmiana lectio falsa uidetur. ultima u. 24 pars uacua uidetur.

s

•

[ariadd]

Namq

ed

qui[a]re[c][f][cal]

Ex incertissimis umbris, quae in hac exteriore pagina apparent, fere nihil describere satius duxi; nec nouo medicamento uti ausus sum, ne tabescens membrana, quae iam magnam labem passa est, prorsus pessum daretur.

testa×ōh̄dessuosetagn░sadbp̄.uocatquibu
casibusueneficiumeiusineosoloᵒuideturaliqu
tilitatemhabereuthisquiitabp̄.petitin⁼dicto
cuiusprincipiumēquor'bonorumutip'sitcui
usinterdictiquesitutilitassuolocopponemur
aliqquinremotaq̄q̄.bp̄.adeoshtasptinetiureci
uili Ceterumsaepequibusdamitadat'
bp̄.utiscuidatasitoptineathtatemquaebp̄.dici
tursinerenamsiuerbigratiaiurefactotesta
mentohinst░utuscreberithtemsedbp̄.recu
dumtab·testamentipeterenolueritcontentus
eoq.iureciuilih sitnihilominusiiquinullofa
ctottadintestatiuonauocant'p'suntpeterebp̄.
sedsinereadeoshereditasptinetcumtestam
toscriptusheuincerehereditatemp'sitidem
iurisē·siintestatoaliquomortuosuusherno
lu░r░petere░p░ontentus░
etagnatocompetitquidembp̄sedsinerequia
euincihtasapsuoheredepotestetilludconue
nientursiadagnatumiureciuiliptinethtas
ethisadieritheredita temsedsibp̄petereno
lueritetsiquisexproximiscognatuspetierit
sinerehabebitbp̄·propterea Hdemrationem
setaliquidamsimilescasusquorumaliquoS

Pagina interior maximam partem facile legitur. 1 post $5^{am}$ litteram τ littera foramine absorpta est. 2 littera $29^{a}$ o etsi solita forma minor primae manui debetur. 10 in fenestra, quae post $10^{am}$ litteram hiat, ιτ litterae periisse uidentur. 12 littera $13^{a}$ nunc intercidit. 17 omnes fere litterae propter magnum foramen magis minusue mutilae sunt.

Superiorecommentariotradidimur·

Nuncdelib·torumuonisuideamusolimitaq̄.lice
batlib·topatronumsuumpunetestamentopre
teriRenamitademumlexx̄ii.tab·adh̄temliber
tiuocabatpatrumsiintestatismortusessetli
bertusnullosuoh̄redelictoitaqueintestato
q̊ quemortuoliū tosiissumheredemrelique
ratnihilinuoniseiuspatronoiuriseratetsiqui
demexnaturalib·liberisaliquemsuumhere
demreliquissetnullauideuat'ee̅·querellaŕiū
ūadoptiuusfiliusfiliaueū.uxorqueinmanueeт·
suah̄resesseaperteinicumeratnihiliuri'spa
tronosupēē·quadecausaposteapr̄r̄isedictohaec
iuriisiniquitasemandatae̅·siueenimfaciatte
stamentumliūtusiubet'itatestariutpatronoru
opartemdimidiamuonorumsuor'relinqua
turetsiautnihilautminusquampartemdimi
diamreliqueritdaturpatronocontratab·terta
mentipartisdimidiaeb̄p̄.siuerointestatusmo
riatursuoheredereIictoadoptiuofilioux ore
quaeinmanuipsiuseēт·uelnurusquaeinma
nufilieiusfueritdataequepatronoaduerrur,
hossuosh̄desp̄d̄·b̄p̄·psuntautemlibertoadex

Pagina interior facillime legitur. 23 littera 19ª т, non т' fuit.

CLUDENDUMPATRONUMNATURALESLIBERINSOLUM
QUOSINPOTESTATEMORTISTEMPOREHABETSETETI
AMEMANCIPATIETINADOPTIONEMDATISIMODOALI
QUAEXPARTEHEREDESSCRIPTI ——————
TRATAB·TESTAMENTIB̄P̄EXEDICTOPETIERINTNAM
EXHEREDATIINULLOMODOREPELLUNTPATRONŪ
POSTEALEGEPAPIAAUCTASUNTIURAPATRONORUMQU
ODADLOCUPLETIORLIB·TOSPTINETCAUTUMESTENIM
EALEGEUTEXBONISEIUSQUISESTERTIORUM(IIII)
(CA×PO)MMILITISF(IIIPI××IC)PATRIMONIUMREL——
RITETPAUCIORQUAMTRESLIBEROSHABEBITSIUEIR
TESTAMENTOFACTOSIUEINTESTATOMORTUSERITUI
RILISPARSPATRONODEBEATURITAQUEC'UNUMFI·
LIUMUNAMUEFILIAMHEREDEMRELINQUERITLIB·
TUSPERINDEPARSDIMIDIAPATRONODEBETURACN̄
SINEULLOFILIOFILIAUEMORERETURCUMUERODUOR
DUASUEHEREDESRELIQUERITTERTIAPARSDEBET
SITRESRELIQUATREPELLITURPATRONUS

INBONISLIBERTINARUMNULLAMINIURIAMANTIQUO
IUREPATIEBANTURPATRONICUMENIMHAEINPAT××
NORUMLEGITIMATUTELAĒĒNTNONALITERSCILICET
TESTAMENTUMFACEREPOTERANTQ̄PATRONOAUCTO
REITAQUESIUEAUCTORADTESTAMENTUMFACIEND·

Paginae exterioris pars superior propter membranae cariem difficulter, inferior facile legitur. 9 pro ( ) de IIS cogitari posse uidetur. 10 ante alterum ( ) F non P extitisse uidetur. 17 in fine nihil amplius scriptum fuisse uidetur.

factuse———————————r————————
relic(iii)———————————————————
ctuserat × × × × × baturhereditassiueroauctor
eifa × × × snonera(tniiiiiiusi)atali!(×i)morieoat ×
ad——————————————————————
tinebatnc7quiiriullus(×| ×m)———————————
possitpatronumabonisl———————————
pellerepesedpostealexpapiacumquattuorlibe
rorumiurelib tinastutelapatronorumlibe
raretereteomodoconcedereteisetiamineru
torisauctoritatec———————————————
utpronumeroliberor———————————
rehabueprituirilisparspatronodebeaturet
coexboniseiusquacomnia—————doridеoiurir
(ii × s)pprcsrc(bnii × × cpi▒▒▒ouiiiiii▒▒▒o——————ip × iqu)
× pissio——————————————————
× × asadpatronumptinet:
Quaediximusdepatronoeademintellegemuset
defiliopatroniitemdene▒▒▒te × xfiliopronepo
× × or × × × × × × × c▒▒▒ionatopro▒▒▒atofiliaueropatro
niet × × × × × × exfilioetpronep × × × × × nepotefilio
nat × pronna × × cluequide——————egexii·tab
patronodatumepr(ii × × ɔc × × × ii × × × × mii × × sea × )
patronorumliber(c × × × × popiii × uiicii × c × tesita)

Pagina exterior maximam partem difficillime legitur. mea tamen medicamenta adhibere non potui, ne tabescens membrana prorsus pessum daretur. 3 post 8am litteram uel seque uel simile quid extare aliquoties mihi uisum est, Goeschen post 6am litteram de × iaicopir cogitauerat. 3 in fine nihil amplius scriptum fuisse uidetur. 5 uersus initium Goeschen olim dubitanter × × d × × s × co × × ii × cqipi descripsit, sed postea expunxit. 6 pro () mihi potius h—— extare uisum est. 14 littera ab exitu 9a nullo modo l fuit. 19 in fine uix amplius quidquam scriptum erat. 20 ab isor uel cor similibusue litteris incohasse uidetur. 20 fenestrae ante 17am ab exitu litteram hiantis spatium ad qn litteras capessendas sufficit. 21 spatium ante 11am ab exitu litteram ad tisex litteras capessendas sufficit. 22 lectio ualde incerta est.

mentiliberti ab intestato contra filium adopti
uumueluxoremnurumueqinmanufueritbp
petattriumliberorumiurelegepp.consequitur
aliterhociusnonhabetsetutexbonisliberte te
statequattuorliberoshabentisuirilispars eide
beaturneliberorumquidemiureconsequitur
utquidamputantsettamenintestatalibertúa
mortuaūalegispapiaefaciuntuteiuirilispars de
beatursiuerotm.factomortuasitlibertata lei
useidaturqualedatumestcontratabulasteſtam̄
tilibertiidestqualeeтuirilisexuspatronoru·
libericontratabulastestam̄tilibertihabent
quamuispartumdiligentereaparslegisscripta
sitexisapparete▒traneosheredespatronorū
longeremotus ▒ eabom▒ieoiurequodue l in ..
testatorumbonisuelc▒ratabulastestamti
patronocompetitpatronaeolimantelegempp
hocsolumiushabebantinbonislibertorum
q.etiampatronis▒xlegxii·tabdatumēneceni
ut7tratabulaste▒mtiingratilibertiuelabin
testatocontrafiliumadoptiuumueluxoremnu
rumuebp̄·partisdimidiapeterenterpp·simili+
utdepatronoliberisqueeeiuscurabatsedlexpp
duobliberishonora▒aeingenuaepatronae

Pagina interior ex parte difficillime legitur; uersuum 9. 10. 11. 23 lectio admodum incerta est. 15 littera 11a u magis quam o fuisse uidetur. 16 fenestrae post 19am litteram hiantis spatium ONT litteris apte expleatur. 20 fenestrae post 15am litteram hiantis spatium ad STA litteras capiendas sufficit. 20 littera ab exitu 13a tota, 15a et 14a et 12a ex parte corrosae interciderunt. 21 litterae 14ae pars, 15a tota interciderunt. 23 littera ab exitu 10a A potius quam I fuisse uidetur.

LIBERTINAETRIB·EADEMFEREIURADEDITQUEEXE
DICTOPR·PATRONIHABENTTRIUMUEROLIBERORUM
IURAEHONORATAEINGENUAEPATRONAEEAIURADE
DITQUEPEREANDEMLEGEMPATRONODATASUNTLI
BERTINAEAUTEMPATRONAENONIDEMIURISPRAESTI
TITQUODAUTEMADLIBERTINARUMBONAꝑTINETSI
QUIDEMINTESTATAEDECESSERINTNIHILNOBIPATRO
NAELIBERISHONORATAELEXP̄P̄·PRESTATITAQUESI
NEQUEIPSAPATRONANEQUELIB·TAꝗDSITEXLEGEX̄II
TAB·ADEAMH̄TASꝑTINETETEXCLUDUNTURLIBERTAE
LIBERIQUODIURISESTETIAMSILIBERISHONORATA
NONSITPATRONA·NUMꝗENIMSICUTSUPRADIXI
MUSFEMINAESUUMH̄DEMHABEREPOSSSIUERO
ŪHUIUSŪ·ILLIUSKD̄. INTERUENIATRURSUSLIBERI
LIB·TAEEXCLUDUNTPATRONAMꝗLEGITIMOIUREꝗDI
EREMPTOEUENITUTLIBERILIB·TAECOGNATIONISIU
REPOTIORESHABEANTCUMAUTEMTESTAMENTOFA
CTOMORITURLIBERTAEAQUIDEMPATRONAQUAELI
BERISONORATANONĒ· NIHILIURISHABETZLIB·T̄M̄
EAŮQ̄LIBERISHONORATASITHOCIUSTRIBUITURPLE
GEMP̄P̄.QUODHABETEXEDICTOPATRONUSCONTRA
TABULASLIUERTI·
EADEMLEXPATRONAEFILIOLIBERISHONORATOCꝑE
PATRONIIURADEDITSEDINHUIUSꝑSONAETIAMUNIU

Pagina interior facile legitur. 9 littera 28ª D, non D· aut D̄ fuit. 15 paenultima littera D, non D· aut D̄ fuit. 17 littera 17ª aut T aut T' fuit. 23 paenultimae et ultimae litterarum lectio fere certa est; in fine A nullo modo extitit.

FilifiliaeueiuSsufficithactenusomniaiuraqu
asiperindiecemtetigissesatisestalioquindili
gentiorinterpretatiopropriiscomm̄tariir
expositaest·

Sequiturutdebonislatinorumlibertinorum
dispiciamusquaepars iurisutmanifestiorfi
atadmonendisumusidq̣aliolocodiximuseor
quinunclatiniiunianidicunturolimexiq̄.ser
uosfuissesedauxiliop̄r̄ inl'uertatisformam
seruarisolitosundeetiamreseorumpeculiiu
readpatronospertineresolitaē posteauerop
legemiuniameosomnesquosp̄r̄·inlib·temtu
ebaturliberosēēcoepisseetappellatosēē·lati
nosiunianoslatinosideoquialexeosliberor
p̱indeēēuoluitatq·siessentc̄r̄·ingenuiquiex
urberomainlatinascoloniasdeductilatinico
loniarieē·coeperuntiunianosideoquiap̱le
gemiuniamliberifactisuntetiamsinonēent
c̄r̄·legisitaqueiuniaelatorcumintellegeret
futurumuteafictioneres latinorumdefun
ctorumadpatronospertineredesinerentqu
ia× × ×nequ e̊u rseruidecederentutpossentiu
repeculir eorumadpatronosp̱tinereneque

Pagina exterior facile legitur. 23 post alteram litteram e. g. de scil· uel similibus litteris, quibus idem spatium expleatur, cogitare possis.

libertilatinihominisbppossentmmiuread
patronospertinerenecessariumexistimauit
nebeneficiumistisdatumininiuriampatrono
rumconuerteretur caue reuoluitutbonaeo
rumproindeadmanumissorespertinerent
acsilexlataneetitaqueiurequodammodopecu
libonalatinorumadmanumissoresealegepti
nentundeaccidituttlongedifferanteaiuraque
inbonislatinorumexlegeiuniaconstitutasunt
abhisqueinhtatemcrlibertorumobseruant'
ncr libertihtasadextraneosheredespatroni
nullomodooptinetadfiliumautempatroninepo
tesqexfilioetpronepotesexnepoteprognatos
omnimodooptinetetiamsiparentefuerintexhere
datilatinor'autembonatamqpeculiaseruoru
etiamadextraneosheredesptinentetadlibe
rosmn exht· nonpertinent·
Itemscrib·htasadduospluresuepatronosaeq
literpertinetlicetdisparineoseruodominiu·
habuerintbonaberolatinorumproeaparteper
tinentproquapartequisqeorumdominusfue
riiteminhereditatecr libertipatronusalteri
uspatronifiliumexcluditurettfiliuspatronial
teriuspatroninepotemrepellitbonaautemla

Paginae exterioris pars superior difficilius, inferior facile legitur. 8 pro 5a et 6a litteris rectius fortasse de ini cogitari poterat. 20 in fine nihil amplius scriptum fuit.

TINORUMETADIPSUMPATRONUMETAḊLTERIUSpa
TRONIHEREDEMSIMULꝑTINENTPROQUAPARTEadip
SUMMANUMISSOREMPERTINERENTITEMSIUNIUS
PATRONITRESFORTELIBERISUNTETALTERIUSUNUS
HĒRETAS̄C̄R̄·LIBERTIINCAPITADIUIDITURIDESTtres
FRATRESTRESPORTIONESFERUNTETUNUSQUARTa
BONAUEROLATINORUMꝓEAPARTEADSUCCESSORES
ꝑTINENTꝓQUAPARTEADIPSUMMANUMISSOREM
ꝑTINERENTITEMSIALTEREXISPATRONISSUAMPArtē
INHEREDITATEMC̄R̄·LIB·TISPERNATUELȦNTEMORia
TURQCERNATTOTAH̄TASADALTERUMꝑTINETBONa
AUTEMLATINIꝓPARTEDECEDENTISPATRONICADuca
FIUNTETADPOPULUMPTINENT
POSTEALUPOETLARGOCONSULIBUSSENATUSCENSuit
UTBONALATINORUMPRIMUMADEUMꝑTINERENT
QUIEOSLIBERASSETDEINDEADLIBEROSEORUMnō
NOMINATIMEXEREDATOSUTIQUISQUEꝓXIMUSES
SETTUNCANTIQUOIUREADH̄REDESEORUMQUIlibe
RASSENTPERTINERENTQUODSC·QUIDAMACTum
EE·PUTANTUTINBONISLATINORUMEODEMIUReu
TAMURQUOUTIMURINHEREDITATECIUIŪ·R̄LIBer
TINORUMIDEMQUEMAXIMEPEGASOPLACUITQUAE
SENTENTIAAPERTEFALSAESTNAMC̄R̄·LIBERTIHEre·
DITASNUMQ̨ ADEXTRANEOSPATRONIHEREDES

Pagina interior facile legitur. 6 in fine a, non ā scriptum fuit.

PTINETBONAAUTEMLATINORUMETIAMEXHOCIPRO
SC·NONOBSTANTIBUSLIBERISMANUMISSORISETI
AMADEXTRANEOSHDESPTINETITEMINHTATEM
CRLIBERTILI::ERISMANUMISSORISNULLAEXHDA
TIONOCETINBONISLATINORUMNOCERENOMINA
TIMFACTAMEXHEREDATIONEMIPSOSC·SIGNIFICA
TURUERIUSEERGOHOCSOLUMEOSCACTUMEEUT
MANUMISSORISLIBERIQUINOMINATIMEXHERE
DATINONSINTPFERANTUREXTRANEISHEREDIBUS
ITAQUEEMANCIPATUSFILIUSPATRONIPTERITUSQ
UISCONTRATABULASTESTAMENTIPARENTISUIBPN
PETIERITTAMEXTRANEISHDIBUSINBONISLATINO
RUMPOTIQ HABET.
ITEMFILIACETERIQUESUIHREDESLICETIURECIUILI
INTERCETEROSEXHEREDATISINTETABOMNIHTE
PATRISSUISUMMOBEANT'TM·INBONISLATINORU
NISINOMINATIMAPARENTEFUERINTEXHEREDITA
TIPOTIORESERUNTEXTRANEISHEREDIB·ITEMADLI
BEROSQUIABHEREDITATEPARENTISSEABSTINUE
RUNT[N.OLUM———— [ONALATINORUMPTINENT
[AHTATEQ]EXHEREDATINULLOMODODICIPOSSUNTN
MAGISQUAMQUITESTAMENTOSILENTIOPTERITIS·
EXISOMNIBUSSATISILLUTAPPARETSIISQUILATINU
PRC[ERII]——[LxB ——————————L x x x x)

Pagina interior ex parte difficulter, ex parte facilius legitur. 20 Bluhmiana lectio uix uera est; mihi in medio [] h littera apparere uisa est. ceterum ipse Bluhme alio tempore pro [] legit: IN———— 24 in medio uersu sub ea littera, quae in u. 23 sedem 14am tenet, mihi s littera apparuit.

—
—ss[c c]ehuncenimsolum—
Bus××ciuntliusinbonislatino—
××s[a]—ah—
—
—
—
queritur an ex heredes—
casse×sp[r]—
—
—squis—
—h—
—
etlibe—
—en—
iamconstats—
×× dueposquebonalatinorum—
—mestut—
—p[r]—
—
(—iii××nc)balteri—
Itemillurqq constareuidetu[t]rsisolosliberorex
disparibuspartibuspatron—
(redi)—

**Pagina exterior difficillime legitur. plura leget, cui fortioribus medicamentis uti licebit. nimis incertas litteras describere nolui. 21 pro ( ) mihi potius xineca uel simile quid scriptum fuisse uisum est.**

TANTADEOSPERTINEREQUIANULLOINTERUENIENTE
EXTRANEOHEREDESCLOCUSNONEEISICUMLIBERIſU
ISETIAMEXTRANEUMHDEMPATRONUSRELIQUERITſ
ELIUSSABINUSAITTOTABONAPUIRILIBUSPARTIBUſAD
LIBEROSDEFUNCTIPTINEREQ CUMEXTRANEOSHEREſ
DES'INTERUENITNONHABETLEXIUNIALOCUMSEDſC
IAUOLENUSAUTEMAITTANTUMEAMPARTEMEXſCLIBE
ROSPATRONIPROUIRILIBUSPARTIBUSHABITUROſERE
QEXTRANEIHEREDESANTESC·LEG·IUN HABITURIEENT
RELIQUASUEROPARTESPROHEREDITARISPARTIBUSADE
OSPERTINERE ITEMQUERITURANHOCSC
ADEOSPATRONILIBEROSPERTINEATQUIEXFILIANEPTAE
UEPROCREANTURIDESTUTNEPOSMEUSEXFILIAPOTIOR
SITINBONISLATINIMEIQUAMEXTRANEUSHERESITEM
ADMATERNOSLATINOSHOCSC·PTINEATQUERITURIDEſT
UTINBONISLATINIMATERNIPOTIORSITPATRONAEFILIUſ
QUAMHEREXTRANEUSMATRISCASSIOPLACUITUTROQ
CASULOCUMESSESENATUSCONSULTOSEDHUIUſENTE
TIAMPLERIQUEINPROBANTQUIASENATUSDEHIſLIBE
RISPATRONARUMNSENTIATQUIALIAMFAMILIAMſEQU
ERENTURIDQUEEXEOADPARETQNOMINATIMEXHERE
DATOSSUMMOBEATNAMUIDETURDEHISSENTIREQUI
EXSEREDARIAPARENTESOLENTSIHEREDESNONINſTITU
ANT'NEQUEAUTEMMATRIFILIUMFILIAMUENEQ AUO

Pagina exterior facillime legitur. 2 littera ab exitu 15a I, non T fuit. 8 ultima littera fortasse T' potius fuit.

MATERNONPOTEMNEPTEMUERIEUMEAMUEHEREDE
de
NONINSTITUATEXSEREDARENECESSEERIUEIURECIUILI
QUERAMUSSIUEDEEXEDICTOPR·QUOPTERITISLIBERIS
CONTRATABULASTESTAMENTIBP·PMITTITUR·
ALIQUANDOTMCR·ILLTUSTAMQLATINUSMORITURUEL
UTSILATINUSSALUOIUREPATRONIABIMPERATOREIQCO
SECUTUSFUERITNAMUTDIUUSTROIANUSCONSTITUIT
SILATINUSINUITOUELIGNORANTEPATRONOIQABIMP·
CONSECUTUSSITQUIBUSCASIB·DUMUIUITISTELIBER
TUSCETERISCR LIBERTISSIMILISESTETIUSTOSLIBEROS
PROCREATMORITURAUTEMLATINIIURENECEILIBERI
E'HEREDESSEPOSSUNTETINHOCTANTUMHABETTESTA
MENTIFACTIONEMAUTPATRONUMHEREDEMINSTITU
ATEIQUISIHERESEE·NOLUERITALIUMSUBSTITUERE
POSSITETQUIAHACCONSTITUTIONEUIDEBATUREFFE
CTUMUTNEUMQUAMISTIHOMINESTAMQCR·MORE
RENTURQUISEOIUREPOSTEAUTSIEENTQUOUELEXLE
GEXSUELEXSC CR·ESSENTDIUUSHADRIANUSINIQUI
TATEREIMOTUSAUCTORFUITSC·PACIUNDIUTQUIIGNO
RANTEUELRECUSANTEPATRONOABIMPERATOREIQ7
SECUTIEENT·SIEOIUREPOSTEAUSIESSENTQEXLEG
AS·UELEXSENATUSCOS·SILATINIMANUMISSIESSENT
CIUITATEMR·CONSEQUERENTURPROINDEIPSIHABE
RENTURACSILEGEAS·USC·ADCR·PUENISSENT

Pagina interior facillime legitur.

EORUMAUTEMQUOSLEXASDEDITICIORUMNUMERO
FACITBONAMODOQUASISC̄LIBUSTORUMMODOQUASI
LATINORUMADPATRONOSPERTINENTNAMEORUMBO
NAQUISINALIQUOUITIONONESSENTMANUMISSIC̄R̄·
FUTURISEENT·QUASIC̄R̄·PATRONISEADEMLEGETRIBU
UNTURNONTAMENUIIHABENTETIAMTESTAMENTIFA
CTIONEMNAMIDPLERISQUEPLACUITNECINMERITON
INCREDIBILEBIDEBATURPESSIMECONDICIONISHO
MINIBUSUOLUISSELEGISLATOREMTESTAMENTIFA
CIUNDIIUSCONCEDEREEORUMUEROBONAQUISIN̄
INALIQUOUITIOĒĒN̄T·MANUMISSIFUTURILATINI
ĒĒN̄T·PROINDETRIBUNTURPATRONISACSILATINISDE
CESSISSENTNECMEPRETERITNONSATISINEARELE
GISLEGATOREMUOLUNTATEMSUAMUERBISEXP̄SSE
UIDEAMUSAUTEMETDEASUCCESSIONEQUENOBISE
XEMPTIONEBONARUMCOMPETITBONAAUTEMŪENE
UNTAUTUIUORUMAUTMORTUORUMUIUORUMŪŪ
EORUMQUIFRAUDATIONISC̄LATITANTNECABSENTES
DEFENDUNTURITEMEORUMQUIEXLEGEIULIAUONIS
CEDUNTITEMIUDICATORUMPOSTTEMPUSQUODEIS
PARTILEGEXĪĪ.TAB·PARTIMEDICTOPR·ADEXPEDIEN
DAMPECUNIAMTRIBUITUR·
MORTUORUMBONABENEUNTŪŪEORUMQUIBUSCER
TUMĒNEQUEHEREDESNEQ̄B̄P̄·NEQULLUMALIUM

Pagina interior facillime legitur. 6 litteram 14am h fuisse ueri minus est simile.

IUSTUMSUCCESSOREMEXISTERESIQUIDEMUIIIO
BONAUENEANTIUUETEAPR·PERDIESCONTINUOSXXX
POSSEDERITPSCRIBISIUEROMORTUIPOSTDIESXU·P'
TEAIUBENTCONUENIRECREDITORESETEXEONUME
ROMAGISTRUMCREARIIDESTEUMPQUEMBONAUE
NEANTITAQUESIBIUIBONAUENEANTINDIEBUSUFIE
RIIUBETSIMORTUIINDIMIDIODIEBUSITA×× IIIIIIBO
NAXXX MORTUIBEROXXEMPTORIADDICIIUBETQU
AREAUTEMTARDIUSUIUENTIUSMBONOR'UENDITION
COMPLEREIUBETILLARATIOESTQUIADEUIUISCURAN
DUMERATNEFACILEBONORUMUENDITIONESPATE
RENTURNEQUEATBONORUMPOSSESSIONEQUEU
EPIIPLENOIUREFIUNTSEDINBONISEFFICIUNT(I×QI)
AUTEMITADEMUMADQUIRUNTURSIUSUSCEPER(IUNT)
INTERDUMQUIDEMBONORUMEMPTORIBUIN× ×
SUSQUIDEMCAPIOCONTINGITUUSIPEREOS(I×IPICII)
BONORUMEMPTOR× ××SCCON————————
QUECNIIII×CPCCPII×OAQ)————————
IIRUSU(OIPIPIII×O)SITEMQ·DE(UIII×IIC×C×II×××××
AUTIPSEDEBUITNEQBONORUMPOSSESSORNE××
BONUMEMPTORIPSOIUREDEBE(AT)————————
(DEC)DEOMNIBUSREBUS(UI×××SCISCO)————————
———————————IIISEQUENTICOMMENTARIOPRO
PONEMUS

Pagina exterior propter litterarum euanescentium pallorem difficillime legitur. 4 littera 9a T, non T' uidetur fuisse. 7 pro litteris 25a 26a 27a, quae incertissimae sunt, possis e. g. etiam de QUI cogitare. 7 spatio ante 6am ab exitu litteram uelut Q· lectio sufficiat. 9 ultimae N litterulae species fortasse fallax est. 12 ultimarum litterarum lectio incertissima est. 13 pro 3a et 4a litteris possis etiam de IT uel U uel N uel similibus cogitare. 13 in fine pro ( ) de EIQ, non de EXIQ aut IQ cogitare possis. 14 in fine pro ( ) mihi quidem UNT lectio a ductuum umbris non abhorrere uidetur; sed nimiam labem post Goeschenum totus locus passus est. 15 in fine spatium ad EU litteras capessendas sufficit. 16 pro 24a et 25a litteris possis etiam de NQ uel UR uel similibus cogitare. 16 pro ( ) ipse Goeschen olim: INIIIIII 17 spatium post 13am litteram e. g. QUI uel IBU litteris conueniat. 17 in medio uersu Goeschen INQ legit sed postea expunxit. 20 in fine QUE extare potuisse negari nequit. 23 lectio admodum dubia est.

SUNTATETIAMALTERIUSGENERISSUCCESSIONES
QUENEQUELEGEXIITAB·NEQUEPPREDICTOSEDEOIURE
CONCESSURECEPTUMEINTRODUCTAESUNTETENI
CUMPATERFAMILIASSEINADOPTIONEMDE× ××MU
LIERQINMANUMCONUENITOMNESEIUSRESINCOR
PORALESETCORPORALESQQEIDEUITAES̄PATRIADO
PTIUOCOEMPTIONATORIUEADQUIRUNTUREXCEPTIS
HISQUAEPCAPITISDEMINUTIONEMPEUNTQUALES
USU(SFRUCTUS)OPERARUMOBLIGATIO(× × × × × × × ×Q)
PIUSIURANDUMCONTRACTAE ET————
LEGITIMOIUDICIUEXDIUERSOQHISDEBU————
ADOPTIONEMDEDITQUAEQINMANUCONUE————
TRANSITADCOEMPTIONATOREMAUTADPATREMADOPTI
UUMNISISIHEREDITARIUMAESALIENUMF————
ENIMQUIAIPSEPATERADOPTIUUSAUTCOEMPTIONA
r o
TORHERFITDIRECTOTENETURIURE(III)————
SEADOPTANDUMDEDITQUEQUEINMANUMCONUENIT
DESINITEEHEREDESDEEOUEROQUODPROPRIONO
p
MINEEAPERSONAEDEBUERINTLICETNEQUEPATER
ADOPTIUUSTENEATURNEQUECOEMPTIONATOR×××
IPSEQUIDEMQUISEADEMINOPTIONEMDED××× × ×
QUAEINMANUMCONUENITMANEATOBLIGATUSOBLI
u e t m
GATAMQUIASCETSIPCAPITISDIMINUTIONEMLIBERE
TURTAMENINEUMEAMUEUTILISACTIODATURRCISA

Pagina exterior propter litterarum pallorem membranaeque cariem difficillime legitur. 2 in fine nihil amplius scriptum fuit. 4 spatio ante paenultimam litteram DIT lectio conueniat. 9 pro altero ( ) de LIB·TINORQ lectione cogitare licet, etsi hanc lectionem genuinam fuisse minime contenderim. 10 in fine post ET e. g. LITESQUAEAQUNT' lectioni incertae umbrae non contradicunt (pro AQUNT' de CONTINENT' cogitari nequit). uersuum 11—14 lectio ex parte meae potius coniecturae debetur, cui tamen nullae ductuum umbrae contradicunt. 11 littera 15ª u magis quam o fuisse uidetur. 14 litterarum 4ªᵉ usque ad 9ᵃᵐ lectio merae coniecturae debetur. 14 in fine e. g. UERITTUNC scriptum fuisse potest. 15 initio pro ENIMQUIA minus bene de ×× NOMINE cogites (de SU|ONOMINE cogitari nequit). 15 in fine nihil amplius scriptum uidetur, sane nullo modo de TORRE litteris cogitari possit. 16 post IURE haec fere non reiectanea uidentur: × × × × (*iue*) RO (*q*); de LIBERATUR non uidetur cogitandum. 17 in fine nihil amplius scriptum erat. 21 in fine ITAUT uel ITUEL uel quidlibet aliud scriptum fuit. 23 pro 10ª usque ad 15ᵃᵐ litteris nullo modo de SCILICET cogitandum est.

Capitisdeminutioneetsiaduersushancactio
nemnondefendaturquaebonaeorumfuturafu
issentsisealienoiurin̄subiecissent·uniuersa
uenderecreditoribusp̄p̄rpmittit’
———————————————
——— legitimamh ———————————
nataautproherededesgeratalliniurecedatplenoiu
refitilleherescuicessaeh̄————————
legemadh̄tatemuocaretur q· si postea q· heresex
titeritcesseritadhucheresmaneteto bidacre
ditoribusipsetenebitursedrescorporalestran
feretproindeacsisingulasiniurecessissetde
uitaueropereunteoquemododebitoreshre
ditarilucrumfaciuntidemiurisestsitestam̄to
scriptusherespostea q· heresextiteritiniureces
seritheredtatemanteaditamuerohtemcedendoni
hilagitsusautemetnecessariusheranaliqt
agatiniurecedendoqueriturnostripceptor
nihileosagereexistimantdiuersescolaeau
ctoridemeosagereputant q· ceterip’aditatam
hereditatemnihilenimintēutrumaliquiscer
nendoautproherededegerendoherfiataniuris
necessitatehtatiadstringatur

Pagina interior praeter perpaucos locos facile legitur. uersus 5. 6. 8 minio scripti fuisse uidentur. 6 initio reias uel similium litterarum umbrae ualde fallaces apparuerunt.

adobliga⁊nesquarumsum
madiuisioinduasspeciesdiducituromnisenim
obligatiouelexcontractunascituruelexdelicto
etpriusuideamusdehisq̄·ex⁊tractunascuntur
har autemqttuorgenerasuntautenimretra
hiturobligatioāuerbisālitterisā⁊sensureco̅
trahiturobliga⁊ūūtmutuida⁊neꝑpriaeinhiſfe
rerebuscontingitquaresponderenumerom̄
supraconstaqualisē·pecunianumeratauinum
oleum·frumentumesargentumaurumq̊sr
autnumerandoa·metiendoāpendendoinh'da
musutaccipientiumfiantetquandoq.nobiſn̄
eademsedaliaeiusdemnaturereddantur un
deēt mutuumappellatumēquiaq̄itabiameda
tumēexmeotumfiatisquoquequinondebi
tumaccepitabeoquiperroremsoluitreobli
gaturnamproindeeicondicipotestsiparreteū.
dareoportereacsimutumaccepissetundequi
damputantpupillumautmulieremcuisinetotae
nondebitump erroremdatumē·nonteneri
condictionenonmagisq̄mutuidationeſedhaec
speciesobligationisnonuideturexcontractu
consisterequiaisquisoluendianimodatmagiſ
distrahereuultnegotiumquamcontrahereubiſ

Pagina interior facillime legitur. uersus 1 initium uacuum est.

Obligatiofitexinterrogationetrensponſione
ūūdarispondesspondeodabisdabopromittiſpro
mittofidepromitisfidepromittofideiubesfideiu
beofaciesfaciamsedhaecquidemuerborumobli
gatodarispondesspondeopropriacr̄·ē·ceteraue
roiurisgentiumsuntitaq·ƒomneshominessiue
cr̄·siueperegrinosualentetquisaderegamuo
cemexp̀ssaefuerintūūhocmodo
Etiamhaectamenintercr̄·ualenttm̄simodogre
gisermonisintellectamhabeantetecontrario
quamuislatineenuntient'tamenetiamin‡pe
regrinosualentsimodolatinisermonisintel
lectumhabeanturadillaueruorumobligatioda
rispondesspondeoadeopropriacr̄·ēutnequi
demingraecumsermonemꝑinterp̀tationem
proprietransfierip'sitquisdicaturagrecauo
cefigurataēē·
Undediciturunocasuhocuerboperegrinumq̄q̄·
obligarip'seūūsiimp̄·nosterprincipemalicuiuſ
peregrinipopulidepaceitainterrogetpacemfu
turamspondesū·ipseeodemmodointerroget'
quodnimiumsubtiliterdictumestquiasiquid
aduersuspactionemfiatn̄exstipulatagitursed
iurebelliꝛuindicaturillutdubitaripotetſiquiſ

Pagina exterior facillime legitur. 5 ı litterula supra lineam post 3am litteram a prima manu addita est. 9 reliqua huius uersus pars scriptura uacat. 24 littera ab exitu 11a correcturam a prima manu passa est.

————————————————————
× × × × s ———————— haeobligationes ———
× × × s ———————————————— os ————
————————————————————
————————————————————
————————————————————
— nullo × icoplicando ————————————
———— crunt ——————————————
———— o ————————————————
———— corporal ——————————————
————————————————————
————————————————————
————————————————————
sidebitoresc — spisimpliciusdum ————
donidicat ———————— obliga ————
nonpotest
Etideosiquisali ——————————————
muniiureobliga ———— se ————————
titu × × × emunoloco ————
————————————————————
————————————————————
————————————————————
sibaces × × × × × × × × quamremrand ————
obligatio —— an ——— iureiurandohomines

Pagina exterior difficillime legitur. praeter eas, quas ipse descripsi, multae litterarum umbrae supersunt, quas tamen, quia nimis incertae uidebantur, imitari ausus non sum. 16 reliqua uersus pars uacua est. 19 post quintam litteram uacuum spatium relictum est.

OBLIGENTURUTIQUEC'QUERITURDEIUREROMANO
RUMNAMAPUTPEREGRINOSQUIDIUORISSITSINGULA
RUMCIUITATIUMIURAREQUIRENTESALIUDINTELLE
GEREPOTERIMUS————————

SIIDQUODDARISTIPULAMURTALESITUTDARINONP'SIT
INIUTILISESTSTIPULATIOUELUTSIQUISHOMINEMLIBE
RUMQUEMSERUUMEECREDEBATAMORTUMQUE
UIUUMEECREDEBATAUTLOCUMSACRUMUELRELI
GIOSUMQUEMPUTABATATHUMANIIURISEEDARI
STIPULETURAEQUEINUTILISESTSTIPULATIO
ITEMSIQUISSUBEACONDICIONESTIPULETURQUAE
EXISTERENONPOTESTUUSIDIGITOCELUMTETIGERIT
INUTILISESTIPULAQ SEDLEGATUMSUBINP'SIBILICO
CONDICIONERELICTUMNOSTRIPCEPTOR PROIN
DEDEBERIPUTANTACSISINECONDICIONERELICTU
ESSETDIUERSISCOLAEAUCTOR NOMINUSLEGATUM
INUTILEEXISTIMANTQUAMSTIPULATIONEMETSANE
UIXIDONEADIUERSITATISRATIOREDDIPOTESTPTEA
INUTILIS E STIPULATIOSIQUISIGNORANSREMSUA
ESSEDARISIBIEAMSTIPULETURQUIP QUODALICUI
USEIDEIDARINONPOTESTDENIQUEINUTILISETALIS
STIPULATIOSIQUISITADARISTIPULETURPOSMORTE
MEAMDARISPONDESUELITACUMMORIERISDARI

Pagina interior non facile legitur. 4 post POTERIMUS incertae umbrae apparent, quae uelut ad INALIISUALERE lectionem apte quadrant; fortasse tamen haec tota umbrarum species fallax est.

Spondesidē·utinnouissimumuitaetempus
stipulatorisautpromissorisobligatioconfe
raturnamineleganseē uisumēabherediꝑ
sonaincipereobligationemrursumitastipu
larinonpossumuspridieꝗmoriarautpridi
equammorierisdarispondesquianonpotest
ali‡intellegipridieꝗaliquismorieturꝗsimors
secutasitrursusmortesecutainp̀teritum
redducitustipulatioetquodammodotalisē
heredimeodarispondesq· saneinutilisē·que
c'quedemortediximuseademetdecapitisdimi
nutionedictaintellegimus:

Adhucinutilisēstipulatiosiquisadidquodin‡
rogatuseritn̄ꝑponderitūūsisesṡtertiax̄a
tedaristipuleretuncestertiaū·miliapmit
tasautsiegoputestipulertusubcondicioneꝑ
mittasp̀tereainutilisē·stipulatiosieidaristi
pulemurcuiusiurissubiectinonsumusun
deillutquesitumestsiquissibieteicuiusiu
risubiectusn̄edaristipulet'inquantumua
leatstipulationostrip̀ceptorputantinuni
uersumualereetproindeeisoliquistipulatu
sitsolidumdeueriatquesiextraneinomen
nonadiecissetseddiuersaescolaeauctor

Pagina interior facillime legitur. 10 littera 21a q·, non q̄· fuit. 21 littera ab exitu 12a ꝛ, non ꝑ fuit. idem de ultima uersus 24 littera dicendum est.

dimidiumeidebeRiexistimantproalterave
roparteinutileēēstipulationemaliacausaeit
× ×× × ×seru ———————————— darispondes
———————————— solidumdeberietme
sol ———————————— (qi××× )etiamsit
(diii) ———————————— inutilisēstipulatiosiabe
ostipulerquiiiuriineosubiectusēitemsiisame
stipuletursērbquidemetquiinmancipioēet
××l×× × × × ×××× setquaeinmanuestnonsolumipsi
cuiusiurisubiectisubiectaeuesuntobligarin̄
possuntsednealiquidemulli
Mutumnequestipularinequepromittereposse
palameidemetiaminsurdoreceptumequiaetis
quistipulaturverbapromittentisetquipro
mittitubastipulantisexaudiredebetfuriosus
nullumnegotiumgerepotestquianonintel
legitquidagatpupillusomnenegotiumrecte
geritita tmuttmsicubitutorisauctoritasne
cessariasitathibeaturūusiipseobligeturnā
aliumsibiobligareetiamsinetutorisauctori
tatepotestidemiuriseinfeminisquaeintutela
sunt.set’diximusdepupilloutiqdeeoeverume
quiiamaliquemintellectumhabetnaminfan
setquiinfantiproximusestnonmultumafurio

Pagina exterior propter nimium litterarum pallorem difficillime legitur. 3 et 5 litterae prope uersuum initia incertissimae sunt. 3 ante 11am ab exitu litteram neque stipulat’ neque stipulatur scriptum uidetur fuisse. 6 proximum ante 24am ab exitu litteram spatium ea (uix m) litterae uidentur occupasse. 9 spatio et umbris ante 28am ab exitu litteram iafamilia litterae conuenire uidentur.

DIFFERTQUIAHUIUSAETATISPUPILL·NULLUMINTEL
LECTUMHABENTSEDINHISPUPILLISPUTILITATEMUE
NIGNIORIURISIN⁊P̀TATIOFACTAĒ·

POSSUMUSTAMENADIDQUODSTIPULAMURALIUM
ATHIBEREQUIDEMSTIPULATURQUEMUULGOADSTI
PULATOREMUOCAMUSSEDHUICPROINDEACTIOCŌ
PETITPINDEQ̄EIRECTESOLUITURACNOBISSEDQ̇DQ̇D
CONSECUTUSERITMANDATIIUDICIONOBISRESTITU
ERECOGETURCETERUMPOTESTETIAMALIISUERBIS
UTIADSTIPULATORQQUIBUSNOSUSISUMUSITAQUE
SIUERBIGRATIAEGOITASTIPULATUSSIMDARISPON
DESILLESICADSTIPULARIPOTESTIDEMFIDETUAPMIT
TISŪIDEM̄FIDEIUBESUELCONTRAIDEMRC̣INUSAD
STIPULARIPOTESTPLUSNONPOTESTITAQUESIEGOSER
TERTIAXSTIPULATUSSUMILLESESTERTIAUSTIPULA
RIPOTESTCONTRAUEROPLUSNONPOTESTITEMSIEGO
PURESTIPULATUSSIMILLESUBCONDICIONESTIPULA
RIPOTESTCONTRAUERON̄P̄N̄SOLUMAUTEMINQUĀ
TITATESEDETIAMINTEMPOREMINUSETPLUSINTELLE
GITURPLUSEENIMSTATIMALIQUIDDAREMINUSEST
POSTEMPUSDARE INHOCAUTEMIU
REQUEDAMSINGULARIIUREOBSERUANTURNAM
ADSTIPULATORISHERESNONHABETACTIONEMITEM

Pagina exterior maximam partem facile legitur. 2 ultimae litterae e pars sinistra intercidit. 8 littera 16a c correcturam passa est. 14 m supra 8am litteram primae manui debetur.

SERUUSADSTIPULANDONIHILAGITQUIAEXCETERIS
OMNIBUSCAUSISSTIPULA7NEDOMINOADQUIRITID
DEEOQUIINMANCIPIO.ĒMAĀGP̄LIT·NAMETISSERUILO
COĒISĀT̄·QUIINPOTESTATEPATRISESTAGITALIQUIDSPA
RENTINONADQUIRITQUISEXOMB̄ CETERISC̄SSTI
PULANDOEIADQRATACNEIPSIQD̄·ALITERACYPETITQUĀ
SISINER̄ DIMINUTIONEEXIERITDEPOTESTATEPAREN
TISŪUTIMORTEE'Ā Q·IPSEFLAM̄DIALISINAUGURATUS
Ē·EADEMDEFILIAEFAMILIASETQUEINMANUĒ·DICTAIN
TELLEGEMUSPROC̊O:

PROEOQUOQUEQUIPMITTITSOLENTALIOBLIGARIQ̊R'
ALIOSSPONSORALIOSFIDEPMISSORALIOSFIDEIUSSOR
APPELLAMUSSPONSORITAINTERROGATURIDDARISPŌ
DESFIDEPROMISSORID·FIDEPMITTISFIDEIUSSORITA
IDFIDETUAĒĒ·IUBESUIDEUIM'DEHISĀT̄·QUONOMI
NEPOSSINTPROPRIEADPELLARIQ̇ITAINTERROGAN
TURIDDABISIDPMITTISIDEMFACIESSPONSORESQD̄
ETFIDEPROMISSORETF̄I SORSAEPESOLEM'ACCIPERE
DUMCURAM'UTDILIGENTIUSNOBISCAUT·SITADSTIPU
LATOREMUEROFERETUNCSOLUMATHIBEMUSCUMITA
STIPULAMURUTALIQUIDP'TMORTEMNOSTRAMDET'
STIPULANDONAGIMUSATHIBETURĀT̄·STIPULATORUTIS
P'MORTEMNOSTRAMAGATQUISIQUIDFUERIT7SECUTUS

**Pagina interior facile legitur. 2. 14. 15. 16. 18(bis) ID sine sigla scriptum fuisse constat, nisi ubi ipse contrarium addidero. 22 in fine nihil amplius scriptum fuit.**

DER× ×× ×× × × NDOEOMANDATIIUDICIOHDIMEOTENET'
SPONSORISŪETFIDEPMISSORISSIMILISCONDICIOFI
DEIUSSORISUALDEDISSIMILISNAMILLIQD·NULLISOBLI
GAYNIBUSACCEDEREPSUNTNISIŪUOR'QUINTERDUI
IPSEQUIDPMISERITNONFUERITOBLIGATUSŪUTIS× ××
[A]PUPILLUSSINETUTORISAUCTORITATEAUTQUILIBEI
POSMORTEMSUAMDARIPMISERITATILLUTQ̄RIT'SIFER
B·AUTPEREGRINUSSPOPONDERITANPROEOSPONSOR
ĀTFIDEPMISSOROBLIGETURFIDEIUSSORŮOMNIBUS
OBLIGATIONIBUSIDESTSIUERESIUEŪBISSIUELITTE
RISSIBECONSENSZCTAEFUERINTOBLIGATIONES[AD][I×]
CIPOTEST ADNEILLUTQ̄DIESTUTRUMCIUI
LISĀNATURALISOBLIGATIOSITCUIADICIAT'ADEOQD.UT
PSERUOQ̄Q̄ OBLIGETURSIUEEXTRANEUSSITQUIASERUO
FĪSOREMACCIPISIUEIPSEDOMINUSINIDQUODSIBIDE
BEATUR PTEREASPONSORISETFIDEI
PMISSORISH̄N̄TENETURNISISIDEPEREGRINOFIDEI
PMISSOREQ RAM'ETALIOIURECIUITASEIUSUTATURFI
DEIUSSORISĀT·ĒTHTENET'·
ITEMSPONSORETFĪPMISSORLEGFURIAMBIENNIO
LIBERANT'ETQ̄Q̄ERUNTNUMEROEOT̄POREQUOPEC·
PETIPOTEINT°TPARTESDEDUCITUR/EOSOBLIGATIOET
SINGULIUIRILESPARTESHOCABENTURFĪSORESŮPPE
TUOTENENT'ETQ̄Q̄ERUNTNUMEROSINGULIINSOLID·

Pagina interior ex parte non difficulter, ex parte difficillime legitur. 1 spatium post 3am litteram sufficit ad ESTITUE litteras capessendas. 2 littera 10a ū, non ů fuit. 4 ultima littera nullo modo m fuit. 5 in fine mul litterulas extitisse ueri non est dissimile.

OBLIGANTURITAQUELIBERUMECREDITORIAQUE×××××
LID·PETERESNUNCEXEPISTULADHADR×××××××LL××××
CREDITORASINGULISQUIMSOLUENDOSINTPAR×× × PETE
EOIG·DISTATHAECEPISTULAALEGEFURIAQ·SIQSEX PON
SORIB A FIDEIPROMISSORIBUSSOLUENDONONSITHOC
ONUSADCETERORUMQUOQUEPTINETSETCUMLEXFU
RIATTINITALIALOCUMHABEATEUENITUTINCETE× ××P××
UINCIISSPONSORQQETFPMISSORESPROINDEACFIDEI
IUSSORESINPPETUOTENEANT'ETSINGULIINSOLID××
OBLIGENTURNISIEXEPISTULAD HADHIQC ADIUUEN××
INPARTE

PRAETEREAINTERSPONSORETFIDEPMISSORLEXAPULEIA
QUANDAMSOCIAETAT·INTRODUXITNSIQUISHORPLUR
SUAPORTIONESOLUERITDEEOQ·AMPLIUSDEDERITAD
UERSUSCETEROSAONESCONSTITUITQUAELEXANTE
LEGEMFURIAMLATAEQUOTEMPINSOLIDUMOBLIGA
BANT'UNDEQRIT'ANPOSTLEG·FURIAMADHUCLEGISA
PULEIAEBENEFICIUMSUPSITETUTIQUEEXTRAITALIA
SUPERENLEXQD.FURIATTINITALIAUALETAPULEIAU
ETIAMINCETERISPROUINCIISSETANETIAMALISBENE
FICIUMLEGISAPULEIAESUPSITUALDEQRITUR× D×××××
APULEIANPTINETITAQ.SICREDITORABUNOTOTUM××
SECUTUSFUERITHUIUSSOLUSDETRIMENTUMER××
SCIL·SIISPQUOFIDEIUSSITSOLUENDONONSITS× ×× ×

Pagina exterior maximam partem difficillime legitur. 2 spatio post 29am litteram uelut haec lectio conueniat: IANITPE 3 in fine nihil amplius scriptum fuisse uidetur. 7 lectio exitus huius uersus admodum dubia est. 9 in fine post D etiam UM litterae uidentur extitisse. 10 litterae 31a et 32a fortasse qc' potius fuerunt. 11 in fine nihil amplius scriptum fuisse uidetur. 24 Goescheno in C××× hic uersus exire uidebatur.

Suppradictiapparetiisaquocreditortotumpetit
poteritexepistulaδhaddesiderareutppartein
sedet'at·
Pterealeg·cicereiacautumēutisq̇sponsorāfide
pmissoraccipiatp̄dicat'palametdeclaretetdequa
resatisaccipiatetq·sponsoratfideipromissor
ineamobligation·accepturussitetnisip̄·dixerit
pmittitsponsoribusetfideipmissoribusintradi
emx̄x̄x·p̄ iūdump'tularequoquerat'anexealege
p̄dict·sitetsiiudicatumfueritp̀dict·namēē·libe
ranturqualēg·f̄isorm̄tinullafits'inusumerret·
sif̄isoraccipiam'p̄dicere·
S'bficiumlegumcorniliaeom̄nibuscommuneeq̂
legeidpeodemaputeund·eod·annouetat'inampli
oremsummamobligaricreditaepecuniaeqinx̄x̄·
milib·etq̄ū·sponsorūfideipmissorinamplampe
cuniamūūsiss·c̄m̄il·
Pec āt·creditamdicimusn̄solumeamq credendi
c̄·damussetomnemquamtuncyhitobligatiocertū
ēēt·debitumiriidēsineullacondicionededucit'
inobligationeitaq̄eteāpecqindiemcertumdari
stipulamureod·numeroeq̄certumēēadebitiuri
licetp'tempp̄petat'āpponeātpecuniaeomneſreſ
inealegesignificant'itaq̄sibinumūfrum̄t·etſifund.

Pagina exterior facile legitur. 4 in fine nihil amplius scriptum erat. 8 littera 7a T, non T' fuit. 11 littera 17a R, non R' aut R· fuit. 14 littera 6a D, non D· aut D̄ fuit. 17 in fine nihil amplius scriptum erat, nisi fortasse minium nunc euanuit. 19 littera ab exitu 15a T, non T' fuit.

UHOMINEMSTIPULEMURHAECLEXOBSERBANDAEEX
QUIBUSDAMTMCSISPMITTITEALEXININFINITUMSA
TISACCIPEREU·UTISIDOTISNOMUE'QEXTTTIUIDEBE
ATURAIUSSUIUDICISSATISACCIPIATURETADHUCLEG·
UICESIMAHREDITATIUMCAUETURUTADEASSATISDA
TIONESQ·EXEALEGEPROPONUNTURLEXCORNELIAN
PTINEAT INEOIUREQUOQUEIURA
PARCONDICIOEOMNIUMSPONSORUMFIDEIPROMIS
SORUM·FIDEIUSSORQITAOBLIGARINONP'SIUTR·Q·
PLUSDEBEANTQDEBERETISPROQUOOBLIGARETURAT
EXDIUERSOUTMINUSDEBEANTOBLIGARIP'SSICUTIN
ATSTIPULATORISPSONADIXIMUSNUTASTIPULATORISITA
ETHOR·OBLIGATIOACCESSIOESTPRINCIPALISOBLIGATI
ONISNECPLUSINACCESSIONEEE·POTESTQINPRINCI
PALIREOINEOQQ·PAROMNIUMCEEQSIQUIPEOROL
UERITE'RECIPERANDICHABETC'EOMANDATIIUDICIU
ETHOCAMPLIUSSPONSORESEXLEGEPUBLILIAPROP
AMHABENTA7NEMINDUPLUMQ.APPELLAT'DEPENSI
LITTERISOBLIGATIOFITUUTIINNOBTRSCRIPT'CIISFIT
ANNOMTRSCRIPTICIUMDUPLICIMUAREINPSONA
UAPSONAINPSONUMSCRIPTIOFITU·UTISIIDQME
XEMPTIONESCA·CONDUCTIONISA·SOCIETATISMIHI
DEBEASIDEXPENSUMTIBITULEROAPSONAINPSONU.
TRSCRIPTIOFITU·UTISIIDQMTITIUSDEBETTIBIIDEX

Pagina interior facillime legitur. 9 littera 15a R, non R' aut R· fuit. 9 littera ab exitu 4a U ex T correcta est. 22 bacillum supra 9am litteram primae manui debetur. 23 litterae 7a et 8a sine siglis scriptae sunt. 24 littera 3a S ex C a prima manu correcta est.

PENSUMTULEROIDESTSITITIUSTESEDELEGAUERIT
MIHIALIACAUSAEEORUMNOMINUMQ·ARCARIAUO
CANTURINHISNREB·NLITTERARUMOBLIGATIOCONSI
STITQPPENALITERUALETQSINUMERATASITPECUNIA
NUMERATIOATPCR EINFACITOBLIGATIONEMQDECRE
CTEDICEMUSARCARIANOMINANULLAMFACEREOBLI
GATIONEMS·OBLIGATIONISFACTAETESTIMONIUMP
BEREUNDEPPRIEDICITARCARISNOMINIBUSET·PE
GRINOSOBLIGARIQ NIPSENOMESNOMENRATIONE
PECAEOBLIGANT'QGENUSOBLIGATIONISIURISGEN
TIUMĒ·
TRESSCRIPTICIISUNOMINIB·ANOBILIGENT'PEGRINI
MERITOQ.RITQ QDA·MIURISCIUILISETALISOBLIGA
TIOQNERUAEPLACUITSABINOAT·ETCASSIOUISUMĒ·
SIAREINPSONAMFIATNŌMTRSCRIPTICIUMĒT·PE
GRINOSOBLIGARISIUAPSONAINPSONNOBLIGARI
PTEREALITTERARUMOBLIGATIOFIERIUIDETURCHIRO
GRAFISETSYNGRAFISIDESIQUISDEBERESEADATU
RUMSESSCRIBATITASCILIC·UTSIEONŌM.STIPULATI
ONONFIATQGENUSOBLIGATIONISPROPRIUMPEGRI
NORUMĒ CONSENSUFIUNTOBLIGATIONES
INEMPTIONIBUSETUDITIONIBUSLOCATIONIB·CON
DUCTIONIBUSSOCIETATIBUSMANDATISIDEOATSTIS
MODISCONCENSUDICIM'OBLIGAYNESYHIQNUBOR'

Pagina interior facillime legitur. 8 littera 18a T, non T' fuit. 12 littera 10a T, non T' fuit.

Nᵉ scripturae ulla proprietas desideratᵣ s' suffi
citeos q negotium gerunt Consensisse unde in
ter absentes q̄q̄ . talia negotia ẓ hunt' ūutipeᵖⁱˢᵗᵘ
lam ā p nuntium c' alioquin ū uor' obligatio int
absentes fieri ñ possit
Item in his contractibus alter alteri obligatur de
eo q alterum alteri ex uono et aeq p̄ stare op or
tet c' alioquin in uerborum obligationibus ali
us stipuletur alius promittat et in nominibusᵘˢ
alius stipuletur alius promittat et in nominibᵘˢ
alius expensum ferendo obliget ur aliusᶠ obliqe
turs' absenti expensum ferri potestet̄ iūbor'
obligatio c' absente ẓ hi ñ p' sit ·
DE EM ———————
——mpti —————————— cum de p̄tio conbenerit
q̄uñdum p̄tium numeratum sit ac ne arra q d̄ ·
data fuerit n q arre nomine dat' argumentu ·
est emptionis et uditionis contractae p̄tium at
certum ēē debet n alioquin si ita inter nos co
uenerit ut q titi titius rem estima uerit tanti si te
ta l abeo negauit ullam uim hoc negotium habe
re cuius opinionem cassius p bato filius et eam
emptionem et uendition cuius opinionem p
culus secutus est it · p̄tium in numerata p̄ con

Pagina exterior maximam partem facillime legitur. 1 littera ab exitu 7ᵃ ᴛ, non ᴛ' fuit. 14 inscriptio et uersus 15 initium minio exarata erant, de quo pauca tantum et incertissima uestigia praeter eas litteras, quas supra reddidi, supersunt.

SISTEREDEBETININCETERISREB·ANP̀TIUMĒĒP'ſIT
ŪUTIHOCMODOATOGAAUTFUNDUSALTERIUSREIUAL
DEQUERITNOSTRIP̀CEPTORPUTANTET·INALIAREP'ſE
CONSISTEREPTIUMUNDEILLUTĒQUULGOPUTANT
PPMUTATIONE)MRERUMEMPTIONEMETUDITION
⁊HIEAMQUESPECIEMEMPTIONISQ UDITIONISQUE
UETUSTISSIMAMĒĒ·ARGUMENTOQ̄UTUNTURGRE
COPOETAHOMEROQUIAℏQUAPARTESICAITETRELIQ̂
DIUSAESCHOLAEATOR DISSENTIUNTALIUTQ ĒĒ E
XISTIMANTP̱MUTATIONEMRERUMALIUTE⁊NEMET
UENDITIONEMALIOQU(EIN··REII·A·III)REMEXPE
DIRIP̱MUTATISREBUSQUEUIDEATURRUENISSEETQU
AEP̀TIINOMINEDATAĒĒĒSEDRURSUSUTRAMQ̄RĒ
UIDERIETUENISSEETUTRAMQ̄P̀TIINOMINEDATAM
ĒĒ·ABSURDUMUIDERISETAITCELIUſſABINUſſIRĒ
TIBIUENALEMHABENTIŪUTIFUNDUMACCEPERIMET
P̀TIINOMINEHOMINEMFORTEDEDERIMFUNDŪ
Q̄D·UIDERIUENISSEHOMINEMATP̀TIINOMINEDA
TUMESSEUTFUNDUMACCIPERETUR·

LOCATIO ĀT ETCONDUCTIOSIMILIBREGULIſCONſTI
TUUNTURNINIMERCESCERTASTATUTASITN̄UIDETUR
LOCATIOETCONDUCTIO⁊HIUNDESIALIENOARBITRIO
MERCESP̱MISSASITŪUTQUATITIUSAESTIMAUERIT

Pagina exterior maximam partem facile legitur. 11 pro ( ) quid reuera exaratum fuerit, dici nequit; mihi haec potius lectio sub incertis umbris latere uisa est: OINNPOSSIDE, sed omnia incertissima sunt. 13 littera 17a e magis quam c fuisse uidetur.

qrituranlocatioetconductioz̄hat'quadecausa
sifulloinpoliendacurandauesarcinatorisarci
endauestimentadederim'nullastatimmercede
constitutap'teatt̄daturusquantiinternosconue
neritqueriturAnlocatioetconductioz̄haturūn
remtibiutendamdederimetinuicemaliamremu
tendamacceperimqueriturAnlocatioetconducti
oz̄haturadeoat·emptioetuenditioetlocatioet7
ductiofamiliaritatemaliquaminterseh abereui
dent'utinquibusdamcausisqrisoleatutrumem
ptioetuenditioz̄haturanlocatioetconductioū
utisiquaresinp̄petumlocatasitq̄euenitinp̄diir
municipumquaeealegelocanturutq̄diuiduecti
galp̄stet'nequeipsiconductorineq̄h̄die'p̄dium
auferaturs'magisplacuitlocationemconducti
onemq̄ēē·itemqueriT'siqladiatoresealegetibi
tradiderimutinsingulosquiintegriexierint
p̄sudorededenariixx̄m̄darent'ineosūsingulos
quioccisiadebilitatifuerintdenariosmilleq̄·
rit'utrumemptioetuenditioanlocatioetcondu
ctioz̄haturetm̄q·pl·eorquiintegriexierintlo
cationemetconductionem7ctamuideriateor
quioccisiadebilitatisemptionemetuenditionem
ē̄ē·idqexaccidentib·apparettamqsubconditione

Pagina interior facile legitur.

FACTACUIUSQUEUENDITIONEMANLOCATIONEMIA
NNDUBITAT'QUINSUBCONDIC·RUENIRIALOCUMARI
P'SINTIT·QUERITURSICUMAURIFICEMCONUENERIT
UTISEXAUROSUOCERTIPONDERISCERTAEQUAEFOR
MAEANULOSMIHIFACEREETACCIPERETUBIGRDENA
RIOSCCUTRUMEMPTIOETUENDITOANLOCATIOETCON
DUCTIOZHATURCASSIUSAITMATERIAEQDEMPTION·
UENDITIONEMQZHIOPERAR·AT·LOCATION ETCONDU
CTIONEMSEDPLERISQUEPLACUITEMPTION·ETUDITIO
NEMZHIATQSIMEUMAURUMEIDEDEROMERCEDE
PROOPERACONSTITUTACONUENITLOCATIONEMCON
DUCTIONEMZHI:

SOCIETATEMCOIRESOLEM'A·TUTORUMBONORUMAUT
UNIUSALICUIUSNEGOTIU·UTIMCIPIOREMENDOR·AU
DENDORUMMAGNAAT·QOFUITANITACOIRIP'SITSOCIE
TASUTQUISMAIOREMPARTEMLUCRETURMINOREM
DAMNIPSTETQ QUINTUSMUCIUSETPUALUITSENTE
TIAADEOITACOIRIPOSSESOCIETATEMEXTIMAUITUTDI
XERITILLOQQ MCOIRIP'SEUTQUISNIHILOMNINODA
MNIPSTETSETLUCRIPARTEMCAPIATSIMODOOPAEIU
TAMPTIOSAUIDEATURUTEC'SITEUMC'HACPACTIONE
INSOCIETATEMADMITTINETITAP'SECOIRESOCIETA
TEMSTATUTUNUSPECUNIAMCONFERATALINFERAT

Pagina interior facillime legitur. 7 littera ab exitu 8ª ƌ, non ƌ· aut ƌ̄ fuit. 15 littera 30ª R, non R' aut R· fuit.

Ettm̄lucruminetereosͭmuniesitsepeenopaali
cuiusppropecuniaualetetillutcertumēsideparti
b·lucrietdamninihilinteos7ueneritt̄m̄aequir
expartibuscommodumutincommoduminter
eoscommuneēēs'siinalteropartesexp̄ssefue
rintū·utinlucroinalteroūomissaeineod·q̄q̄·q
omissumē similespartesepuntmanetāt ſocie
taseousquedon'ineodemsensuꝑseuerantatc'
aliquisrenuntiaueritsocietatisocietassoluitur
s'planesiquisinh'renuntiaueritsocietatiutob
ueniensaliquodlucrumsolushabeatuelutisimi
hitotorumbonorumsociuſcumabaliquoh̄ēēt
relictusinhocrenuntiaueritsocietatiuth̄tem
soluslucrifaciatcogeth'lucrumcommunica
resiquidueroaliutlucrifeceritq̄noncaptaue
ritadipsumsolumꝑtinetmihiūiroq̄ dq̄ domni
nop'renuntiatamsocietatemadquirit'solicon
ceditursoluituradhucsocietasēt·morteſoci
qq̄societatemcontrahitcertamꝑsonamsibie
ligitdiciturēt·k·diminutionesoluiſocietatem
qciuilirationek̄·d·morticoaequat'sedutique
siathucconsentiantinsocietatenouabidet'inci
peresocietasitemsicuiusexsociisb̄publiceaut
priuatimuenierintsoluit'societassedhaecq̄q̄

Pagina exterior maximam partem facile legitur. 1 ᴛ supra lineam primae manui debetur. 14 littera 21ᵃ ᴛ, non ᴛ' fuit.

SOCIETASDEQUALOQMURIOR QCONSENSUƷHIT'NU
DOIURISCOGENTIUMEITAQ̄INTEROMNESHOMINESNA
TURALIRATIONECONSISTIT
MDAT·CONSISTITSIUENOSTRAGRATIAMANDEM'SIUEALI
ENAITAQUESIUEUTMEANEGOTIAGERASSIUEUTALTERI
USMANDAUERIMƷHITURMDATIOBLIGATIOETINUICE
ALTERALTERITENEUIMURIDINQUELMETIBIUELTE
MIHIBFPSTAREOPORTERENSITUAGRATIATIBIMAN
DEMSUPUACUMĒMANDATUMQENIMTUTUAGRAFACTU
RUSSISIDDETUASENTENTIAN̄EXMEOMANDATUFACE
REDEBESITAQUESIOTIOSAMPECUNIAMDOMITUAEA
BENTEMHORTATUSFUERIM
UTEAMFENERARESQUIAMEIMUTUAMDEDERISAQUO
SERUARENONPOTUERISN̄T̄M̄.HABEBISMECUMMAN
××××ACTIONEM ITAEMSIHORTATUSSI·
××R×× ALIQUAMEMERQN̄EXPEDIERITTIBIEAMEMIS
SEN̄TMTIBIMANDATITENERIETADEOHAECITAS̄UTQUE
RATURANMANDATITENEANT'QMANDAUITTIBIUTTITI
OPECUNIAMFENERARS'SERUIUSNEGAUITN̄M̄Q̄·H'
CASUOBLIGATUMCONSISTEREPUTAUITQUAMS̄IGENE
RALITERALICUIM̄DETURUTIPECUNIAMSUAMFAENE
RARETSEQMURSABINIOPINIONEMCONSENTIEN
TISQ NALITERTITIOCREDIDISSESQSITIBIM̄DATUMEET
ILLUTYSTATSIQUISDEEAREMDETQ·ƷBONOSMORES

Pagina exterior difficulter legitur. 12 reliqua huius uersus pars scriptura uacat. 14 littera 18a S ex C uel T correcta est. 15 primae quattuor litterae DATI fuisse possunt. litterae ab exitu 14a et 13a incertissimae sunt. 16 litterae 1a et 2a UT, 3a et 4a EM fuisse possunt. 19 litteram ab exitu 4am N' fuisse minus probabile est. 24 littera ab exitu 13a T, non T fuit.

E NON7TRAHIOBLIGATION·ŪŪTIS̄IBIM̄DEM'UTTITIOFUR
TUMĀTINIURIAMFACIASITEMSIQUISPOSMORTEMMEĀ
FACIENDUMM̄DETINUTILEMANDATUMEQ̄GENERALIT
PLACUITABH̄DISPSONAOBLIGATIONEMINCIPERENON
POSSE. S'RECTEQ̄Q̄CONSUMMATURMAN
DATUMSIDUMADHUCINTEGRARSITREUOCATUMFUERIT
EUANESCITITEMSIADHUCINTEGROMANDATUMMORT
ALTERUTRIUSALICUIUSPUENIATIDĒŪE'QMANDARITŪ
E'CUIM̄DATSUSCEPERITSOLUITURM̄DATUMS'·UTILITA
TISC̄·RECEPTUMESTUTSIMORTUOEOQ̄MMANDAUE
RITIGNORANSEUMDECESSISSEEXSECUTUSFUROM̄
DATUMP'SEMEAGEREMDATIACTIONEALIOQUINIUSTA
ETPROBABILISIGNORANTIADAMNUMMIHIN̄ATFERET
ETHUICSIMILEEĒQ̄PLERISQUEPLACUITSIDEBITORME
USM̄MSODISPENSATORIMEOPIGNORANTIAMSOLUE
RITLIBERARIEUMC'ALIOQUINSTRICTAIURISRATIONE
N̄P'SENTLIBERARIEOQ̄ALISOLUISSETQ̄CUISOLUEREDE
BERET
C'ATISCUIRECTEMANDAUERIMEGRESSUSFUERITM̄
DATUMEGOQUIDEATENUSC'EOABEOM̄DATIAT7NEM
QUATENUSMEAINTERĒINPLESSEEUMMANDATUM
SIM̄IMPLEREPOTUERITATILLEMECUMAGEREN̄POTEST
ITAQUESIMANDAUERIMTIBIUTBERBIGRATIAFUND·
MS̄ S̄ C̄·EMERESTUSECL·EMERISN̄ HABEBISMECUM

Pagina interior facile legitur. 3 littera 13a T, non T' est. 20 littera 12a D, non D· fuit.

MANDATIAONEMET·SITANTIUELISMDARIFUND·QU
ANTIEMENDUMTIBIMANDASSEMIDQUEMAXIMERA
BINOETCASS·PLITQ·SIMINORISEMERISHABEBISME
CSCL·AONEMQUIAQUIMANDAT·UTCMILIB·EMERE
TURISUTIQUEMANDARIINTELLEGIT'UTIMINORISSI
P'S'EMERETINSUMMASCIENDUMALIQUIDGRATIS
DEDERIMQUONOMINESIMERCEDEMSTATUISSEM
LOCATIOETCONDUCTIOZHERETURMANDATIEEACYNE
UUTISIFULLONIPOLIENDACURANDAUEUESTIMEN
TAASARCINATORISARCIENDA·
EXPOSITISGENERIBUSOBLIGATIONUMQUAEEXZCTU
NASCUNT'ADMONENDISUM'ADQRINOBISNSOLU
PNOSMETIPSOSS'ET·PEASPSONASQINNOSTRAPO
TESTATEMANUMCIPIOUES·PLIBEOSQQ·HOMINES
ETALIENOSSERUOSQSBFIDEP'SIDEM'ADQUIRITUR
NOBISS'TTEXDUABUSCSISIDE·SIQUIDEXOPISSUIS
UEXRENOSTRAADQUIRANTPEUMQQ·SERUUMINQ
USUMFRUCTUMHABEMUSSIMILITEXDUABUSISTIS
CSISNOBISADQUIRITURS'QUINUDUMIQ.INSERUO
HABENTLICETDOMINUSSITMINUSTMIURISINEARE
HABEREINTELLEGIT'QUAMUSUFRUCTUARIUSETBO
NEFIDEIP'SSESSORPPLACETEXNULLACALIAEIADQ
RIP'SEADEOUTETSINOMINATIMEIDARISTIPULATUS
FUERITSERUUSMANCIPIOUNOMENEIUSACCEPIT

Pagina interior facillime legitur. 6 littera 8a T, non T' fuit. 10 in fine nihil amplius scriptum erat.

QUIDAMEXISTIMANTꞤEIADQURIꝛMUNEMSERUU̅
PRODOMINICAPARTEDOMINISADQUIRERECEPERT·E̅EX
CEPTOEOQ̧UNINOMINATIMSTIPULANDOU̅MANCIPI
ANDOA̅MANCIPIOACCIPIENDOILLISOLIADQUIRITUR
U̅UTC'ITASTIPULETURTITIODOMINOMEODARISPON
DESA̅C'ITAMANCIPIOACCIPIATHANCREMEXIQ̅L·TITI
DOMINIMEIE̅E̅·AIOEAQ̅EIEMPTAESTOHAEREIENEA
Q̅LIBRAILLUTQ̅RITURTAMQ̧DOMINONOMENADIE
CTUMDOMINIETFECITIDEMFACIATUNIUSEXDOMINIS
IUSSUM+CEDENSNOSTRIP̀CEPTORP̧INDEEIQIUSSE
RITSOLIATQUIRIEXISTIMANTADQUESINOMINATIM
EISOLISTIPULATUSESSETSERUUSMANCIPIOUEACCI
PISSETDIUERSAESCHOLAEAUCTORP̧INDEUTRISQUE
ADQUIRIPUTANTACSINULLISIUSSUMP̧UENISSETTOL
LITURA̅T̅·OBLIGATIOP̀CIPUESOLUTIONEE'Q̧DEBEAT'
UNDEQ̅RITURSIQUISCONSENTIENTECREDITOREA
LIUTP̧ALIOSOLUERITUTRUMIPSOIURELIBERETURꝯ
NOSTRISP̀CEPTORIBUSPLACETANIPSOIUREMANEAT
OBLIGATUSSETADUERSUSPETENTEMEXCEPTIONE
DOLIMALIDEFENDIDEBEATQUODDIU̅SAESCHOLAEAU
CTORIBUISUME̅FITP̧ACCEPTILATIONEMTOLLIT'OBLI
GATIOACCEPTILATIOA̅TE̅U̅U̅TIIMAGINARIASOLUTIOꝯ
ꞤEXU̅BOR'OBLIGATIONETIBIDEBEAMIDSIUELI(TOI)
HIREMITTEREPOTERITSICFIERIUTPATIARISHAEC(U̅BA!)

Pagina exterior facillime legitur. 7 littera ab exitu 5a I, non A fuit.

Edicereq egotibipmiSihabesneacceptumet
turespondeasabeoquodgenereutdixim[u'N]
ēt·cetere7sentaneumNuisumēūbisfactam
obligationemp'sealisū·bisdissoluiretidqex
aliac̄·sadebeat'potestinstipulation·deducier
pacceptilationemimaginariasolutionetm̄ml
s̄·t̄·a acceptumfacerenp̄c'alioquinsoluieirtā
possitit̄·qdebetpropartedebetrectesoluire
ctesoluit̄a·ātinpartemacceptumfieripsitqx
sit·ēetaliaspeciesimaginariaesolutionirpaei
ēt·libramqetipsumgenuscertisincausisrece
ptisumēūutisiquideonōm·debeatqpaēetlibr̄
gestumēt̄·siueqtexiudicatic̄debitathibemat
N̄minusqquinq̄·testesedlibripensdd isqliberat
itaōloquaturq egotibitotmilib·condemnatxxxx
meqonmen x ctesoluoliuerogh'aereaeneaq̄
librahanctibilibramprimamp'tremangexpen
delegempūblicamdd̄·assepcutitlibrameumq
detelaqliberatumūutisoluendic̄similirlega
tariusheodemm̊liberatdelegatoqpdamnatio
nemrelictēutt̄mscl'sicutiudicatuscondemna
tiseēesignificatitah ii x sēdaredamnat·ēedi
catdeeotm̄ tt pot·heom̊librariqponderenu
meroconstetetitasicertumsitquidametdeeo

Pagina exterior non facile legitur. 1 littera 8a q fuisse uidetur. 2 pro [ ] duabus litteris plus extitisse uidetur. 6 paenultima littera incertissima est. 8 littera 14a T, non T' fuit. 8 litterae ab exitu 7a usque ad tertiam incertissimae sunt. 12 littera 28a T, non T' fuit. 12 in fine fortasse libr̄a potius scriptum erat. 15 in fine urru litteras extitisse ueri simile uisum non est. 16 supra 5am litteram i fortasse additum erat; nec non supra uicinas litteras nonnullae litterularum umbrae apparent. 16 littera 9a e. g. R litterae spatium non excessit.

Quodmensuraconstatindeꝫmantp͂tereano
uationetollit'obligatiouelutiſiꝗtum̍debeaſa
titiodaristipulatussimꝑ/ūtunoueꝑsonaeno
uanasciturobligatioetprimatollittranſlata
inposterioremadeoutindumlicetpoſteriorſti
pulatioinutilissitt̄m̄primanouationiſiuretol
laturūutisiꝗmihidebesaTItiop'mort·e'ūamuli
erepupilloues·t.a·stipulatusfueroꝗcasurē·
amittonametpriordebitorliḅerat'etp'terior
obligationullaenonidiurisēsiaseruoſtipula
tusfueroꝑtuncproindeathucobligatustenet'
acsip'teaanullostipulatusfuissemsedsiead·
ꝑsonasitaquap'teaſtipuleritademumnouatio
fitsiquidinp'teriorestipulationenouiſitfor
tesi7diciōusponsorā·diesadiciat'ātrahatur
s'q̄desponsoredixiN̄9statꝑdiuersaescolae
ātoribusp̄litꝑadnouationemꝓficeresponſo
risadiection·ādetractation·ꝗāt·diximuſſicon
dicioadiciaturnouation·fierisicintellegic̄·
utitadicamusfactamnouation·sicondicioex
titeritalioquinsidefeceritduratpriorobliga
tios'uideam̄numisquieonomineagatdm̄āpa
cticonuentiexceptionep'sitsummoueriꝗui
deturꝫeosidact·utitiaearespeteret'sip'ꝫioriſ

Pagina interior facillime legitur. 12 littera 23a ex o correcta est. 19 ultima littera nullo modo ō· fuit.

STI̅P̅ONISEXSTITERITCONDICIOSERUIUST̅M̅·SULPICIUS
EXTIMAUITSTATIMETPENDENTECONDICIONENOBATIO
NEMFIERIETSIDEFECERITCONDICIOEXNEUTRAC̄SAAGI
POSSEEOMREMPERIREQCONSEQUENTERETILLUTRE
SPONDITSIQUISIDQSIBIL·TITIUSDEBERETASERUOFU̅I̅T̅·
ST̄IP̄TUSNOUATIONUMFIERIETREMPERIREQC'SERUO
AGIN̄P'S'INUTROQUECASUALIOIUREUTIMURN'MAGISHIS
CASIBUSNOUATIOFITQSIIDQTUMDEBEASAPEREGRINO
CUMQUOSPONSIO7MUNIONĒSPONDESUERBOSTIPU
LATUSSIM· TOLLITURATHUCOBLIGATI
OLITISCONTESTATIONESIMODOLEGITIMOIUD·FIERITA
CTUMNAMTUNCOBLIGATIOQD̄·PRINCIPALISDISSOLUIT
INCIPIATĀT·TENERIREUSLITIB·CONTESTATIONESETS'
CONDEMNATUSSITSUBLATALITISCONTESTATIONEINCI
PITEXC̄IUDICATITENERIETH'QĀPUETERSC̄·TUMĒ·ANTE
LITEMCONTESTATAMDAREDEBITORŌR̄EP'LITEMCON
TESTATAMCONDEMNARIOREP'7DEMNATION·IUDICAT·
FACEREŌEUNDEFITUTSILEGITIMOIUDICIODEBITPETI
EROP'EADEEOIPSOIUREAGERENONP'SIMQINUTILITI
DODARIMIHIOR̄QLITISCONTESTATIONEDARIOR̄·EDE
SIITALITERATQUESIIMPERIOCONTINENTIIUDICIOEGE
RIMTUNCNIHILOMINUSOBLIGATIODURATETIDEOIPRO
IUREP'TEAAGEREP'SUMUSS'DEBEOP̄EXCONREIIUDICA
TAEUĪNIIUDICIUMDEDUCTESUMMOUERIQ̄·ĀT̄LEGITIMA

Pagina interior facile legitur. 12 ultima littera T, non T' fuit. 18 littera ab exitu 5ª T, non T· fuit. 24 in fine nihil amplius scriptum erat.

Jūdiaetq̄imperiocontine(ant)sequentizm̄tario
repetemus
Trānseamusnuncadobligationesq̄exdelictonascu
turūutisiquisfurtumfeceritbrapueritdamnū
dederitiniuriamcommiseritquarumomniumre
r unogenerezstititobligatioc'exz̄ctuobligatio
nesimiiiigeneradeducantursicutsupraexposuim'
Furtorumat̄·generasep̄·suletmasuriussab·iiiiee
dixeruntm̄ftumetnecm̄ftumconceptumetobli
gatumlabeoduom̄ftumnecm̄fnconceptumeto
blatumspeciespotiusāonisee·furtocoherenter
quamgenerafurtorumq saneueriusuidet'sicut
inferiusappareuitmetumfructumquidamide
sedixeruntq̊dumfitdephenditurali̊ulterius
q̣eolocodephenditubifitūusiinsolibetoolibar
inuinetouuar·furtumfactumeqdiuineoolibetoa
uinetofueritasitasiindomofurtumfactumsitq̣
diuineadomofursitaliiadhuculteriuseousq . . .
t·m̄ff· eedixeruntdonecp̄ferreteoquopferre
furdestinassetaliiadhuculteriusq̣doq̄eampre
furtenensuisusfueritqsanoptinuitsetetillor'
saqexistimauer·donecp̄ferreteoquofurdesti
nassetdephensumfurtumm̄f.tu . . . ee·ideonon
uideturpbariq magnamrecipitdubitationeutr

Pagina exterior ex parte difficulter legitur. 1 pro ( ) mihi NTE lectio multo probabilior uisa est. 2 littera 5a R non uidetur fuisse. 12 in fine utrum SICUT an potius SICUTI scriptum fuerit, dici nequit. 18 in fine post USQ fortasse UEIIE uel simile quid, non UEFUR scriptum erat. 19 litteram 4am T· ex F· correctam fuisse ueri non prorsus est dissimile. 19 littera ab exitu 12a T, non T' fuit. 24 quattuor ultimae litterae incertissimae sunt.

UNIUSDIEIANETIAMPLURIUMDIER·SPATIOIDTERMINĀ
DUMSITꝖEOPTINETꝖSAEPEINALIISCIUITATIBUSSURRE
PTERESSINALIASCIUITATESUELINALIASPŪCIASDESTINAN
FURPFERREEXDUAB· ITAQUESUPERIORIBUSOPINIONIB·
ALTERUTRAADPBATM̄Q·T̄M PLERIQ̄POSTERIOREMPBANT
NIM̄F·TUMFURTUMꝖSITEXISQ̄DIXIM'INTELLEGITURǸ
Q̄·M̄FM̄NEIDNECM̄FTE· CONCEPTUMFURTŪ·
DICITURC'ĀP̄ALIQUEMTESTIB·P̀SENTIBUSFURTIBUſARQ̂
SITAETINUENTAĒPNINEUMPROPRIAACONSTITUTAĒQU
ISFURNONSITQUAEAPPELLATURCONCEPTI
OBLATUMFURTUMDICIT'C'RFURTIBATIBIABALIQUOOBLA
TASITEAQUEAPUTTECONCEPTASITUELUTIQUEſIEAMEN
TEDATATIBIFUERITUTAPUTTEPOTIUSQ̂PEUMQUIDEDE
RITCONCIPERETURNTIBIĀPQUEMCONCEPTAĒ·PPRIA
ADUERSUSEUMQUIOPTULITQŪFURN̄SIT7STITUTAĒ·AC
Z̄APPELLATUROBLITIĒETPHIBITIFURTIADŪEUMQUIFUR
TUMQUEREREUOLENTEMPHIBUERIT
POENAM̄FTIFURTIEXLEGEIXII TAB CAPITALIſERATNAM
LIBERBERBERATUSADDICEBATUREICUIFURTUMFECERAT
UTRUMĀT·SERUUSEFFICERETUREXADDICTIONEANAD
IUDICATILOCOCONSTITUERET'UETERESQ̄REBANTIN(EU̅)
(ATQ)UERBERA(T[A]) ———————— P'TEAINPBATAEAſPE
RITASPOENAEETTAMEXSERUIP SONAQ EXLIBERIṄQU
ADRUPLIAOPTORISED̄·CONSTITUTAEST

Pagina exterior ex parte difficulter legitur. 4 tertia littera R non R fuisse uidetur. 8 in fine e uix additum erat. 22 pro [ ] Goeschen dubitanter: us

Necmftifurtipoenaꝑleg·tab·dupliinrogaturea
q·et·prꝛseruatꝛceptietoblatipoenaexlegexii·tab·
triplieē·quasimilitaptoreserbat'ꝑhibitiactio
qd·rupliē·exepr·inutroductalexateonom·nul
lampoeñconstituithocsolumpcepitutqqrere
uelitnudusq·ratlinteoscinctuslancemhabens
quisiquidinueneritiubetidlexfurtummfeet
quidsitatlinteumquesitumēsetueriusseamfru
tigenuseēquonecessariaepartestegerentqrlex
totaridiculaē·n quibestitumqrereꝑhibetisetnu
dumq rereprohibituseēomg·q̄itaquesitarin
uentamaioripoenesubiciaturdd·quodlancemu
ueideohaberiiubeatutmanibusoccupantisfu
biciatsiueideoutqinueneriibiimponatneutr'
eorꝑceditsiidq̄rat'e'magnitudinisānat'aeritut
neq.subicinequeibinponip'sitcertendubitatur
cuiusc'quemateriaesiteallanxsatislegifieripro
pterhoctm·q̄lexexeac·mf·tumfurtumeēiubet
sqscribuntfurtummf·alegeānaturalegeidipru
dequoloquimurnaturailluddequosuꝑiusexpo
suimuss'ueriusēnaturatantummf·tumfurtu·
intellegineque eñlexfacerepotestutqmftufu
r nonsimftussitnmg·q quiomninofurnonfit
fursitetquiadulterahomicidañsitadulteruel

Pagina interior facillime legitur. 11 littera 4a q aut q·, non q̄ fuit. 19 littera ab exitu 8a ex s correcta est. 23 littera prima r cum spatiolo, non ꝛ neque r· fuit. 24 littera 19a a non ā fuit.

Omicidasitatillutsanelexfacerepotestutꝓinde
aliquispoenateneatatquasifurtumueladulteri
umūhomicidiumadmissetq̄ū·n̄eoꝝ·admiserit·
Furtumāt·fitnonsolumc·quisintercipiendic̄ā
remalienamadmouetetgeneraliterc'quiremali
enaminuitodominoītrectatitaq̄·siquisremqu
aeaputeumdepositasitutaturfurtumcommit
titetsiquisutendamremacceperiteamq̄·inaliū·
usumtranstuleritfurtiobligaturūutisiquisar
gentumutendumacceperitquasiamicosadcen
daminutaturusrogaueritetidperegresec·tule
ritāsiquisaec·gestandigratiacommodatumlon
giuscumaliquoduxeritꝗueteꝝscripseruntde
eoquiinaciemꝑduxissetplacuitt̄m̄·eosquibus
commodatisaliterutererenturquttendasacce
pissentitafurtumcommitteresuntelegantib
seinuitodominofacereeumqsiintellexissent
n̄ꝑmissurumutsiꝑmissurumcredentextra
furticrimenuiderioptimasanedistinctioē
furtumsined̄m̄·n̄committiturs'etsicredatali
quisinuitodominoseremtrectaredominoāt
uolenteidfiatdiciturfurtumn̄fieriundeillut
q̄·situmetꝑbatumēc'titiussr̄·meumcolligitaret
utquasdamremihisubriperetetadeumꝑferret

Pagina interior facillime legitur. 2 littera 18a T, non T' fuit. 6 littera 15a N ex T correcta est.

idadmeꝑtulitegodumuolotitiuminipsodelicto
dep̄hendereꝑmiserumuoquasdamradeumꝑfer
req̄eumtrumfurtianseruicorruptioiudicium
teneattitiusmihianneutroꝛponsumneutroeū
teneriꝛfurtiideoq̄n̄inuitomeꝛcontrectaretfer
uicorr̄usptiideoq̄deteriorsēr̄factusn̄ert·
ꝑdumat̄·etliberorhominumfurtumfitūūsiquis
liberorumnostrorumq̄inpōt nostrassiueeti
amuxorq̄inmanunostrassitsiueētiudicatusuel
auctoratusmeussubreptusqueraliq̄dēt saerei
quisquefurtumcommittitū utisidebitorreo
q̄creditorpignoridebitsubtraxeritūetb·f̄por
sessoriremmeampossidentisubripuerimunde
placuiteumquiserdumsuumquemaliusb̄.f̄.p'ri
debatadsereuersumcelaueritfurtumcommit
tererursusexdiuersoinēdumalienasꝛoccu
pareetusucaperecessumē·neccreditorfur
tumfieriūūrh̄tariasquarumh̄r̄nenactusp'
sessionemn̄necessariusheresetnnecessa
rioh̄deextateplacuitn̄proh̄deusucapip'sitde
torremq̄fiduciaeccreditorim̄cipaueritaini
recesseritdumeaq̄insuperiorecommentari
orettulim'sinefurtop'sidereeturucapereporest
ꝑdumfurtitenetur c'ipsefurtumn̄feceritq̄lis

Pagina exterior praeter ultimos uersus non nimis difficulter legitur. 1 supra 8am et proxime sequentes litteras sigla nulla extitit. 3 litteram ab exitu 9[am] u fuisse ueri minus simile est. 4 littera 6[a] т, non т' fuit. 7 litterae 7[a] et 8[a] eт, non ēт fuisse uidentur. 10 littera 24[a], quae correctionem passa est, ad q litterae formam proxime accedit. 12 littera ab exitu 7[a] nullo modo s fuit. 18 litterarum ab exitu 9[ae] et 8[ae] lectio incertissima est.

Ēcuiusopeconsi liofurtumfactumēinquonu
meroēqnummostibiexcussituteosaliussurri
peretū·opstitititibiutaliussurriperetāobesaut
uobestuasfugauitutaliuseasexciperetethocue
teresscripseruntdeeoquieopannorubrofuga
uitarmentumsedsiquisꝑ lasciuiametn̄datao
perautfurtumcommiteret'factumsituideuim'
ā·utilisatquedearidebeatc'ꝑlegemaliquiliam
q̄dedamnolataet̄·culpapuniatur·
Furtiāt·aoueei7petitcuiusꝑ ē remsaluam ēē·li
cetdominusn̄ sititāq̄ necdominoaliter7petit
ꝗsieuminsitremnonꝑireundeconstatcredito
remdepignoresubreptofurtiagerep'seadeo
q̄d̄ utque ū ipsedominusidestipsedebitoream
remsubripueritħominuscreditori7petatacti
ofurtiitemsifullopolliendacurandaueautmar
cinatorsarciendauestimentamercedecertaac
ceꝑiteaquafurtoamiseritipsefurtihabetāon·
N̄ dominusꝗ dominiħ id ē iā n̄ perissecumiudi
ciolocatiaf· ulloneautsarcinatoresuumsequi
p'ssetsimodoisfulloāsarcitorremp̀standefic
sufficiatnsisoluendon̄etuncqaabeodominu
simconsequin̄potestipsifurtiāoconpetitꝗhoc
casuipsiusinterēremsaluamēē·dequefullone

Pagina exterior praeter quinque ultimos uersus facillime legitur. 1 littera 14a correctionem passa est. 6 littera 17a q, non ꝑ neque q̄ fuit. 20 post 11am litteram una littera erasa est, quae fortasse f fuit. 21 littera 37a nullo modo a fuit. 21 pro tribus ultimis litteris de ra quoque cogitare possis.

āsarcitoredixim'Eademtransferem'etadeumcuiremcommodauimusn̶utillψmercedemcapiendocustodiamp̀stantitahiq̄q̄.utendocommodumꝑcipiendosimilit̶necessesehabentcuſtodiam·p̀staresedisaputquemr̶depositaecustodiamn̄p̀statumtantumqueineoobnoxiusē·siquidipsedolofeceritquadeq̄r̶eisubreptafueritquaer̶tituendaēē'nonomninoedepositienonteneturnecobide'ꝑēremsaluamēē·furtiitaq̄·agerenonpotesteteaāōdominoconpetitinſummasciendumestquasitumēē·animpubesremalienouendofurtumfaciatplerisq̄·placetꝗfurtumexadiectumconsistititademumobligarieocrimineimpuberemsiꝓximusmpubertatisitetobidintellegatsedelinquere:

Qresalienasrapittenetur̤etfurtiq̇sen̶mag·alienamreminuitodominotretatq̣q̇rapitita[q]rectumēēeumimꝓbumfuremēē·setproprīā·āōnee'lectinomenp̀torintroduxitq̄appellaturuiuonor'raptor'eteīntraannumquiadrupliay p' annumsimpli q̄.actioutilis ē ſetsiquiſunuamremlicetminimamrapuerit·

Damniiniuriaeāōconstituitꝑlegemaq̇liamcuiusprimocapitecautumēsiquiſhominemalienū

Pagina interior facillime legitur. 2 littera 22a ı ex u a prima manu correcta est. 5 littera ab exitu 10a e, non ē fuit. 16 litterae 24a et 25a eT, non eT̄ neque eT· fuerunt. 16 ultima littera q·, non q̄· fuit. 17 pro [ ] mihi potius ſı uel N· uel simile quid scriptum esse uisum est. 23 littera 25a T, non T' fuit

Eamuequadrupedemquarecudumnumeroſit
iniuriaocciderit quantiearesineoannopluri
mifuittantumdominodaredamnet'isiniuriaāt·
occidereintellegiturcuiusdoloaculpaidaccide
ritnecullaalialegedamnumq;sineiniuriadatre
p̄ ħ dicitaqueinpunitusēquisineculpaetdoloma
locasuquodamdamn.committitnecsolumcorpu
inactionehuiuslegisaestimat's'saneiseruoocci
soplusdominuscapiatdamniq;p̀tiumseruisidq̄q̄
aestimaturūūsiseruusmeusabaliquoħrinſti
tutusanteq;iussumeoħtemcernereetoccisos
fueritn̄entantumipsiusp̀tiumaestimat's'et
ħtisamissaeq;titasitemsiexgemellisūexcomoe
disū exsyponiacisunusoccisusfueritn̄ ſolu·
occisifitestimatiosedeoampliusq'7putatq;ce
teriquisups̄deꝑtiatisidemiuriseēt·siexpari
mularumunamūēt·exquadrigisaequorumu
numocciderit cuiusāt·serū occisusē iſliberu
arbitriumhabetūcapitalicrimineeumfacere
eumquiocciderit ūhacleg·damnumꝑsequiq;āt
adistumēinhacleg·q; tiineoannoplurimiear
fueritillutefficitsiclodumputaāluscumſeroc
ciderit quiineoannointegerfuitaestimatiofi
atq̊fitutquis̄plusindumsequat'quameidamnū·

Pagina interior facillime legitur. 4 littera 30a λ, non Ʌ fuit.

datumest·
Capitesecundoadstipulatoremq̇pecuniaminfrau
demstipulatorisacceptamfeceritq̱tieareseēēta
tiāoconstituit'q̱etipsapartelegisdamninomao·
nemintroducim'f̄esedidcaueriN̄fuitneceſſari
umc'aym̄d̄datiadeamremsufficeretnisiq̱eale
geadūinfitiantemindupluma git'
Capitetertiodeomnicete rodamnocauetitaqueri
quisseriū ū eam qd̄.rupedemquepecudumnu
merodeūūcanemāferamuestiamūūrsumleo
nemuulneraueritūoccideritc̊ahoccapiteāo·
constituitinceterisq̄q̄ animalib·iteminomni
b·rebusquaanimacarentdamnuminiuriadat·
hacparteuindicat'siquideñiustumā· ruptumā·
fractumactiohoccapiteconstituitq̄q̄·potuerit
solaruptiappellatioinomnesistasc̄ſufficere
ruptumē·undeñsolumustaāruptaāfractaſet
etscissaetc̊llisaeteffusaetqqmuitiataāperempta
atq̄deterioraf actahocuerbo?tinent'hoct̄mkap
N̄quantiineoannosetq̱tiindieb·x̄x̄x̄·pxumuSe
arfueritdamnatisquidamnumdederitacne
plurimiqduerbumadicit'etideoquidampuputa
ueruntliberumēē·iudiciumaditempusexdie
busxxx·aestimationemredigerequoplurimi

Pagina exterior praeter ultimos uersus non difficulter legitur. 7 ultima littera aut ᴛ' aut ᴛ fuit. 8 littera ab exitu nona ᴛ, non ᴛ' fuisse uidetur; idem de uersus 12 littera 10ª et de u. 21 littera 14ª dicendum est.

Resfuituelad̊idquodminorisfuitſedsab·placu
itpindehauendumacsethacparteplurimipr̄ūbu·
adiectumēētnamlegibuslatorem7tentumfuir
seetplacuititademumexistalegeaynemēēsiq́ſ
corporesuodamnumdederitq̊aliomododamno
datoutilesāōnesdantuusiquisalienumhomi
nemanpecudemincluseritetiamenecauerita
iumentumtamuehementegeritutrumpetit·
siquisalienoseruopsuaseritutinarboremaſcē
deretūinputeumdescenderetetsiaſcendendo
ādescendendoceciderīāmortuusfueritāaliq
partecorporislaesussititempsiquisalienuma
ser̄·deponteanripainflumenpieceritetisſuf
focatusfueritq̄q̄hiccorporesuodamnum(dediſ)
seteoq pieceritndifficilitintellegipoteſt·
Iniuriaat·committit·n̄solumc'q́spugnoputaaut
fustepcussusu et·iuberatuseritsedetsicui7ui
ciumfactumfueritsiueq́suonalicuiusquaſidebi
torisscienseumnsibideberesibipscripserit
siuequisadinfamiamalicuiuslibellumācarmen
scripseritsiueq́smatremfamiliamāptextatum
adsectatusfueritetdeniquealiispluribusmodis
spatiainiuriamuidemurnonsolumpnosmetip
sossedet pliberosnostrosquosinpot̄·habem'

Pagina exterior propter scripturae pallorem non facile legitur. 6 littera 19a ᴛ, non ᴛ' fuisse uidetur.

ITEMPUXORESNOSTRASC·INMANUNOSTRASINTITAQU
ESIUELTIAEFILIAEMEAEQ̄TITIONUPTAE̅INIURIAMFECE
RISNONSOLUMFILIAENOMINAETECAGIINIURIARUM
POTESTUERUME̅T̅MEOQ̄Q̄·ETTITINOMENSERUOA̅T̅IPSI
Q̵NULLAINIURIAINTELLEGITFIERISEDDOMINOPEU̅·
FIERIUIDETURN̄T·M̄ISDEMMODISQB·ĒT̄·P̵LIBEROR
NOSTROSUELUXORINIURIAMPATIUIDEMURS'ITACU̅·
QUIDATROCIUSCOMMISSUMFUERITQ̵APTEMINTU̅·
ELIAMDOMINIFIERIUIDET'ŪUTISIQUISALIENUMSER̄.
UERBERAUERITETINHUNCCASUMFORMULAPPONI
T'ATSIQUISERUO7UICIUMFECERITŪPUGNOEUMP̵
CUSSERITNONPROPONITULLAFORMULANECTEME
REPOTENTIDATUR·

POENAA̅T̅·INIURIARUMEXLEGUMX̄ĪĪ·TABULASPRO
PTERMEMBRUMQD̄·RUPTUMTALIOERATP̄P̄OSŮFRA
CTUMĀ ꝯLISUMTRECENTORUMASSIUMPOENAE
RATŪŪSILIBEROOSFRACTUMERATATSISERUOE̥͑L·P̄P̄.
CETERASŮINIURIAS X̄X̄Ū ASSIUMPOENAERITCON
STITUTAETBIDEBANTURILLISTEMPORIBUSINMAGNA
PAUP̵TATESATISIDONEAEISTAEPECUNIAEPENAE
NESETNUNCALIOIUREUTIMURPMITTITENIMNO
BISAP̄R̄SIISINIURIAMESTIMAREETIUDEXUELTAN
TI7DEMNATQ̵TINOSAESTIMAUERIM'ŪMINORISP
ILLUUISUMFUERITSETCUMATROCEMINIURIAMPR̄·

Pagina interior facillime legitur. 5 littera 23a T, non T' fuit. 12 littera 19a T, non T' fuit. 21 littera ab exitu 7a T, non T' fuit. 24 litterae 5a et 6a UI ex TIT correctae sunt.

aestimaresoleatsisimulconstitueritq̄taepecu
onominefierideBeatuadimoniumacipsaq̄tita
tetaxamurformulametiudexquiposs̄itūmino
risdamnarepleruumq̄·tm̄·propteripsiuspr̄·au
ctoritatemnonaudetminuere7demnation·
atroxat̄ iniuriaaestimat'ūexfactoūūsiquiraba
liquoūneratusā·ūBeratusfustiBusuecaersur
fueritū·exlocoūūsicuiintheatroāinforoin
iuriafactasitūexpsonaūūsimagistratusiniu
riampassusfueritūsenatoriBusaBhumilipro
nafactasitiniuria:

LIB. III EXPLIC.

Pagina interior facillime legitur.

Pagina exterior a scriptura uacua erat.

q+generaāonumsintueriusuideturduoēēin
remetinpson·nquiiiiiēēdixerinexsponsion×
generibusnanimaduerteruntquasdamspecierāo
num+generaseretulisseinpsonāo·ē·quaagim'
quotiensc'aliquoquinobisūexzctuūexdelict·obli
gatuseidēc'intendimusdarefacerepstarieō
× einr × × āoēc a corporalemremintendimusno
stramēē×× usaliq nobis7p(etere)ūū(ute)n(d×autē)
difruend×× undiagendiaquamueducendiūaltiu
tollendi||||||ospiciendiueāoexdiuersoaduerārio
estnegatiuasicitaq discretisāonibuscertumest
np'senosremnostramabalioitapeteresiparet
eumdeōterenn'nq nostrumenobisdaripc'sc.l.
iddarinobisintellegaturqnostrumfiatn'rer
q̄·nostraamplicisfieripplaneodiofur'qmagis
pluribusao nib.teneantreceptumē·utextrapoe
namdupliā quadruplireirecipiendaenōm·fu
resexhacāo nemteneant'siparereteosdareōre
qū sitet·aduersuseoshaecāoquaremnostram
ēē petimus·
Appellanturāt·inremqd·actionesuindicationes
inpsonamūāonesqbdarefieriueōtereinten
dimus7dictionesagimusāt·idumutremtt·con

Pagina exterior non difficulter legitur. uersus 1 et initium uersus 2 atramento uacant. 11 fenestra quae post 8am litteram hiat uelut ad pr, non ad upr aut apr litteras capessendas sufficit. 11 litterae ab exitu 23a et 22a ue magis quam ite fuisse uidentur. 14 littera 2a u fortasse ex a correcta est. 17 littera 20a t, non t' fuit. 19 littera 13a multo magis m quam et fuisse uidetur.

Sequamur/dumutpoenamtant·aliaſutremetpoe
naremtant·ꝑsequimurū·utāonibusexꝫctuagiω'
poenamt̄:t̄·consequimurūutāo nefurtietini
uriar'et<quorundamopinionemācneuibono
r'raptor'ꝑipsiusreietuindicatioet7dictiono
bis7petitremůetpoenamꝑsequimurūutexhiſ
causisexq̄b̄·aduersusinfitiantemindupluma gi
musgacciditꝑāonemiudicart·i·depensidamni
[IN]——(aeūaquai)ab̈alegatorumnom̄.q̄pdamna
tionemcerterelictaesuntquaedamp̀tereas̄·āc
nesq̄ adleg·āo nemexpmunt'q̄ damsuauiacpo
testateconstantgutmanifestumfiatopuſēut
pusdelegāonibusloquamur·
Actionesquasinusuueteresabueruntlegisāo
nesappellabaturuelideoqlegib·ꝑditaeerantq
p̀ tuncedictapr·isq̄b̄·ypluris āonesintroductae
s̄ nondumınusuhabebanturū·ideoquiaipſar'
leg·uerbisaccommodataeerantetideoimmu
tabilesꝑindeatq̄·legesobseruant'undeeumq̄de
uilibussuccisisitaegiss·utin āo·neuitesnomi
naretresponsumeumremꝑdidiſsc̈c'quiade
buissetarbornominareeoqlexxīī·tab·exqua
deuitibussuccisisāo·7peteretgeneralitꝑdear
boribussuccisisloq̄ret'legeat̄·agebaturmodiſ

Pagina interior maximam partem facile legitur. 2 littera 2a a, non ā fuit. 4 littera ab exitu 9a c, non o fuit. 9 pro ( ) Bluhme * * * * ircA 10 ultima littera c, non o fuit. 21 littera ab exitu 7a c', non e' fuit.

Quinq sacramentopiudicesp'tulationemp7
ductionempmanusiniectionemppignorisca
ptionem
Sacramentiāōgeneraliseratadquibusn̄rebu'
utali+ageretur legecautumneratdehissacra
mentoagebatureaq̄āō pindepericulosaerat
——————(iiiatq)h'temporepericulosae āō·cer
taecreditaepecuniaep̄p̄.sponsionemquaperi
clitaturactorsin̄debitumpetatnquiuictuſer·t
falsi(icq××iii)atqhtemporepericulosaē āō cer
taecreditaepec·aep̄p̄·sponsionemquapericlita
ret'reussitemerenegetrestipulationemquape
riclitat'actorsin̄debitumpetatn q uictuserat
summamsacram̄tip̄stabatpoenaenōmeaque
inpublicumcedebatp̄desq̄ eonōm p̄ tordaba
turn̄utnuncsponsionisetrestipulationiſpoe
nalueroceditadueteariquiceritutpoenaatſa
cramentiaq̄ngenariaerataut q̄nquagenarian
derebusmilleaerispluris uequingentisassibu'
deminorisūōq̄nquagintaassib'sacramtocon
tendebaturn̄italegx̄iitab·caut·eratsideliber't
ēhominisz̄ū siaeratet·siptiosissimushomoeet
tm̄·utl·assib·sacramtocontendereteadlegecau
tumēfaborisclicetlibtatisneoparent'adſertor

Pagina interior ex parte difficulter legitur. 10 init. falsi lectio certissima est; pro ( ) Bluhme modo acqadiii, modo a..miu, modo a..miun; proximum post falsi locum ac uel ae litteras obtinuisse probabile est, quas post duarum litterarum interuallum n fortasse sequebatur.

SIN

IIDQ*S

SIACOMNESAONES

(* * * * ONECASSAC)

ECAPTUS

(NIOOIIINIIUC)

ADIUDICEMACCIPIUND

De pagina exteriore praeter paucas litteras, quas Goeschen et ego extricauimus, nihil nisi incertissimae litterarum umbrae supersunt.

UENIRENTPOSTEAU·REUERSISDABAT'UIAT·XXX·IU
DEXDET'PLEGEMPINARIAMFACTUMEANTEEAM(AT)
LEG× × ××IIMDABAT'IUDEXILLUTEXSUPERIORIBUI
TELLEGIMUSSIDEREMINORISQ·AERESAGEBATURQ
QUAGENARIOSACRAMTONONQUINGENARIOEOSCO
TENDERESOLITOSFUISSEP'TEATMQIUDEXDATUMEET·
COMPERENDINUMDIEMUTADIUDICEMUENIRENT
DENUNTIABANTDD.C'ADIUDIC·UENERANTANTEQAP·
EUMQ·PORARENTSOLEBANTBREBITEREIETQUASIP
INDICEMREMEXPONEREQ.DICEBAT'CAUSAECOLLE
CTIOQUASICAUSAESUAEINBREUECOACTIO·
SIINR·AGEBATURMOBILIAQD·ETMOUENTIAQ·MODOIN
IUSADFERRIADDUCIUEP'SENTINIUREUINDICAUAN
TURADHUNCMODUMQUIUINDICABATRESTUCAMTE
NEBATDD.IPSAMREMADPHENDEBATUU·HOMINE
ETITADICEBATHUNCEGOHOMINEME·I·QMEUMEEAIO
SE7DUMSUAMCSAMSICUTDIXIECCETIBIUINDICTA
INPOSUIETSIMULHOMINIFESTUCAMINPONEBATAD
UERSARIUSEAD·SIMILITERDICEBATETFACIEBATCUM
UTERQ·UINDICASSETPR.DICEBATMITTEAMBOHOMI
N·ILLIMITTEBANTQPRIORUINDICABATP'TULOANNE
DICASQUAEXCUINDICAUERISILLERIUSFECIISICUTUI
DICTAMINPOSUIDD.QPRIORUINDICAUERATDICEBAT
QUANDOTUINIURIAUINDICAUISTI·

Pagina exterior facile legitur. 1 littera 29a nullo modo Q aut D fuit. 3 post alteram litteram QESTATI scriptum fuisse ueri non est dissimile, Goeschen tamen haec potius descripsit: E P C I I IM (superscr. g n a a u, ii t), Bluhme: ×N××SUM 22 littera ab exitu 8a I, non T fuit.

Daerissacramentotep̱uocoadūsariusq̄q̄·dicebat
similit⁊etegotescil·l assessacramentinomina
bantd̄d̄·adseq̄banturq̄c'q̄inp̱sonaageret'p'tea
p̄r̄·secundumalter'eor'uindiciasdicebatideī
terimaliq̄mp'sessoremconstituebateumq̄·iu
bebatp̀sidesaduersariodarelitisetuindiciar·
idēreietfructuumaliosāt̄·p̀desipsep̄r̄·abutro
q̄·accipiebatsacramentiq̱idinpublicumcede
batfestucaāt̄·utebanturquasihastaelocosigno
quodamiustidominioxx̄ī.mesuaēē·credebant
q̄·exhostibuscepissentundeinc̄·iuralib·iudici
ishastapraeponitur· Siq̄r talis erat
Utsineincommodon̄possetiniusadferriū·addu
ciū̄ sicolumnaāgrexalicūipecoriseētpars·a
liquaindesumebat'd̄d̄·ineampartemquasiin
totamr·p̀sentemfiebatuindicatioitāq̄·ūexgre
caeūunaquisācaprainiusadducebat'ū·etpilur
idesumebat'etiniusadferebat'exnaueueroet
columnaaliquaparsdefringebat'similiterride
fundoūdeaedibussiuedeh̄te⁊trouersiaerat
parsaliquaindesumebaturetiniusadferebat'
etineampartemp̱indeatq̄ intotamr̄ep̀sente
fiebatuindicatioūū·exfundoglebasumebat'ete
xedib·tegulaetsideh̄tate⁊trouersiaerataeq̄·

Pagina interior facillime legitur. 8 littera 8ª ꝺ, non ꝺ· fuit. 17 litterae ab exitu 7ª et 6ª neque ēt̄ neque et· fuerunt.

Hoc folium, quod olim cum pag. 195/6 cohaerebat, ipsius Hieronymiani amanuensis manu rescissum periit.

folium deperditum [u].

Nco(om[illegible]xiiiixi̅i̅i̅qualemiiix x)capi(endiu;dicio
[illegible](ii ooqxc̅x)adiudicem̄capiendumpstoe̅e̅de
(c xxx xxx)dicereat̄ denuntiareēpscalinguaita
q̄ haecqdāō ppe7dictiouocabat'n̄ auctoradū
sariodenuntiebatutadiudicem̄capiendumdiex
x̄x̄·adesset·
Nuncuero n̄ ppe 7diction dicim'āō ninpson`
intendimusidnobisō nullamnh'tempore eo
nōm denuntiatiofithaecāt·legisāō·constituta
ēplegemsiliametcalpurniamleg·quidsiliacer
taepecuniaelegeūcalpurniadeomnicertare
quareāthaecāō·desideratasitc'deeoqnouisda
riō potueritāsacramentoapiudicisp'tulatione
agereualdequeriturpmanusiniection·aeq̄·
hisrebagebaturdequib·utitaageret'legeaqlia
cautumēuūiiudicatilegexii tab·q̄āōtaliseratq
agebatsicdicebatqtumiudicatussiuedamnatū
essxmil·qdocn̄soluistiobeamremegotibi
x̄mil·iudicatimanusinicioetsimulaliq̄·part·
corporise'prendebatnecclicebatiudicatoma
numsibidepellereet pselegeageresetuindi
cemdabatquipsecausamageresolebatquindi
cemn̄dabatdominumducebat'abactoreetuin
diciebat'p'teaq̄damlegesexalisq̄b·deamcausS

Pagina exterior praeter tres primos uersus non difficulter legitur. 1 quae post 3am litteram Goeschen legit, mihi ueri uisa sunt dissimilia; uelut statim quarta uersus littera N potius uisa est. 2 mihi tale potius uidetur uersus initium: [illegible] x diexx adiudicem etc.; sed omnia incerta sunt. 7 lineolam, quam Goeschen supra ultimum N legit, ego dignoscere non potui; ceterum pro pson` posse fortasse de psonq` cogitari dubitanter adnotauit Goeschen. 19 litterae 17ae lectio certa est.

piudicatomanusiniection inquosd[illegible]mdeder
sicutlexpubliliaineum p quosponsordepe[illegible]dis
set p insexmensibus p ximisqua^m peodepensum
ēēt·nonsoluissetsponsoripecuniamit·lexfu
riadesponsuaduersuseumquiasponsoreplus
quirilempartemexegissetetdeniqueconplu
resaliaelegisinmultiscausistalemaōnemde
der̄setaliaelegesinmultiscausisexqb·damni
constitueruntquasdamāōnes p manusiniecti
on.sedpuramidē·n̄p iudicat'ouūlegettaria
adūsumquilegator'nominemortisuecplus
cassibuscepissetc'ealegen̄ēēt·exceptusutei
pluscaperelice retit·lmarciaadūsusfaenera
torutsiusiurasexegissentdehisreddendis
p manusiniection·cumeisageret'exquibusle
gibusetsiquaealiaesimileseēn̄t·c'agebat'manū
sibidepellereet p selegeagerenetactorinipsa
legisaōnen̄adiciebathocuerbum p iudicato
sednominatac̄·exq^a agebatitadicebatobeamr·
egotibimanuminicioc'hiquib· p iudicatoāōda
taeratnominatac̄·exquaagebatitainferebat
obeamremegotibi p iudicatomanuminicion'
mep̀teritinformalegisfuriaettariae p iudica
toūbuminsericumrinipsalegen̄ sitq uidetur

Pagina interior facillime legitur. 1 spatio fenestrae ante 6am ab exitu litteram hiantis a littera conuenit. 4 initio nihil amplius scriptum erat. 24 littera 16a fortasse r fuit.

Nullarationefactumsedp'tealegeualliaexceptoiudicatoeteo͵pq depensumeceterisomnib·c'q̄b·ꝑmanusiniectionemagebaturpmiſſumesibimanumdepellereetpseagereitaq̄.iudicatusetisꝓq̊depensumeēē̄t·p'thanclegemuindic·daredebebatetnisidarentdomumducebanturitaq̄·q̄diulegisaōnesinusuerantsemꝑitaobseruabanturundenostristemporibusisc'quoiudicatidepensiueagituriudicatisoluisatisdarecogitur·

Ppignoriscapionemlegeagebaturdeq̄b·damrebusmoribuslegeintroductaē moribꝰreimilitarisNetp̄p̄.stipendiumdicebatmilitiabeoq̄dirtruebatnisidaretpignuscaperedicebaturateapec·aquestipendinominedabaturaesmilitareit·pp·eampecuniamlicebatpignuscapereexquaeciuisemenduseratq̄·pecuniadicebat'aerequestraeitempp̄eampec·exq̄hordeumeqseratyparand·q̄pec·dicebat'aeshordiariumlegeat·introductaē·pignoriscapioūū.leg x̄īītab·aduersuseumquihostiamemissetn'ptiumreddereteitaduersuseumquimercedemn̄redderetꝓeoiumentoꝗquisideolacassetutindepec·acceptaindaremideinsacrificiuminpenderet

Pagina interior facile legitur. 13 l litterula supra lineam primae manui debetur. 22 littera 7a neque T· neque T̄ fuit.

It·legecensoriadatae pignoriscaptiopublicanis
uectigaliumpublicor'p.r·aduersuseosqaliqua
legesuectigaliadeberentexomnib·at·istiscau
sisceRtisuerbispignuscapiebat'etobidpleris
placebathancqq.aonemlegisaonemeeqbdam
at·placebatprimumqpignoriscaptioextraius
pagebat'idenaputp.r·plerumq·etiamabsentem
aduersarioc'alioquinceterisao nibusnalisuti
p'setqaputpr.psenteaduersarioptereaqnefa
ctoqq.deide·quonlicebatlegeagerepignuscapi
s poterat·

Setistaeomneslegisaones paulatiminodiumue
nerē·N qexnimiasubtilitateueter'qtunciura
dider·eorperductaeuteumquiminimumerrasset
itpderetitaq·plegemebutiametduasiuliassubla
taes·istaelegisao·neseffectumqeutpconceptau
baidepformulaslitigatorpemustantumexdu
ab·causispmissumē·idlegisaonemfacerelege
agerédamniinfectietsic uiraleiudiciumfuru
x x x sāneqc'adgent·uirositantelegeagit'sacra
mentoaputpr·urbūperegrinumpp·damniue
roinfectinemouultlegeagereseetpotiusstipula
tionequinedictoppositae·obligataduersarium
suumitaqetcommodiusiusetpleniusepignoris

Pagina exterior non facile legitur. 8 in fine nihil amplius scriptum erat. 19 in fine u· quam ui· extitisse probabilius est. 20 initio fortasse eet uel est scriptum erat. 20 litteram ab exitu 6am t' quam t fuisse probabilius est.

uel

De pagina exteriore nihil nisi incertissimae litterarum umbrae supersunt.

apparet7tineaformaq̄publicanopproponittalir
fictioe̊utquantapecuniaolimsipignuscaptum
e̅e̅t·idpignusisaquocaptumeratlueredeberet
tantampe̅c̅·amcondemnet’nullaa̅t̅·formulaad
7dictionisfiction·expmit’siuenpecuniasiuer·
aliquamcertamdeuitamnobispetamuseamipsa̅
darinobiso̅p̅reintendimusn’ullamadiungim’
condictionisfictionitaqsimulintellegimuse
asformulasq̄b·pe̅c̅·a̅remaliq̄nobisdareo̅p̅ein
tendimussuauiacpotestateualereeiusdemna
turaes̅·a̅onescommodatifiduciaenegotior’ge
storumetaliaeinnumerabiles·
habemusadhucal[+iusa]generisfictiones·nq̄bus
damformulisu̅u̅ cumisquiexedb̄p̄ petjtficto
seh̄deagitc’npptorioiureesnonlegitimosuc
cedatinlocumdefunctinonhauentdirectasao̅
nesetneq̄ idq defunctifuitp̄ intenderesuum
c——————idebe··at’pintenderesiuioita
q̄fictoseh̄deintenditu̅uth’q̄iudexestoriaul·
usageriuside siipseactor[·]·[llih·e·a··fund·
dequoagiturex·q[fuisse···]tets[it]dodeuat[·]cui]
ppositasimili(iiciien· l[illa]itasubicit’(tumrip·[
retn̄n̄assxmil d̄o̅·resimiliteretbonor’emptor
fictoseheredeagitsed·dumetaliomageresolet

Pagina interior ex parte difficillime legitur. 6 septima ab exitu littera ex l correcta uidetur. 13 pro [ ] Goeschen ci——— 20 pro ( ) Bluhmio modo ———euus modo inilluitere̅a apparuerunt. 21 pro priore [ ] Goeschen: f··iicii·; pro posteriore [ ] Bluhmio alio tempore itaque··utrat|, Goescheno ii···e··aiicii|, mihi ipsi ····deueat’··· uisa sunt apparere. 22 pro [ ] Goeschen: i·i·

Nexpsonaeiuscui·bonaemeritsumptainten
tionezuertitzdemnationeminsuampsonam
ide·utq illiuseet·u·illudareo reteonom adu
sariushuiccondemnet'quaespeciesaonisap
pellaturutilianaqa·apr·publiorutilioqetbono
r'uenditionemintroduxissedicit'zparataee·
superiorat·speciesaonisquafictosehdeb·emptor
x gisseruianauocat'dat'at·haecaoeiquiexiustac·
traditamsibiremndumusucepiteamq·admis
satp'session·petitnqa n peamexiqsuamee·in
tenderefingit'remusucepisseetitaquasexiqdo
minusfactuseet ix uhocm iudexestosiquem
hominemaa·emitiseitraditusea nnop'sedis
settumsieumhomin·dequoagite'exiqee·oret
exreliquait·ciuitasr·peregrinofingiturseo
nom·agatautcumeoagaturquonom·nostrisle
gibusao·constitutae·simiustumsiteamaon·
etiamatperegrinumextendiuusifurtumagat
pereg·ac'eoagatinformulaitaconcipituriesipa
retconsilioueɗihoniser·meifiliofurtumfa
ctumee·pateraeaureaeqobremeumsicr·eet
pfuredamnumdecidereoreretreliqua
It·siperegrinusfurtiagatciuitaseiromanafi
gitursimilitsiexlegeaqliaperegrinusdamni

Pagina interior maximam partem facile legitur. 3 littera 20ª u lineola expuncta est. 8 prima littera aut a aut e fuit. 14 littera 25ª t, non t' fuit. 19 littera 13ª t, non t' fuit.

INIURIAEAGATAC'EOAGATFICTACIUITATEROM·IUDI
UMDAT'PTEREAALIQUANDOFINGIMUSAD7TRARI(U)
NOSTRUMKDNEENSIEXZCTUNOBISOBLIGATUROBLI
GATAUESITETKDDEMINUTAUEFUINTUUTMULIER
PCOEMPTION·MASCULUSPADROGATIONDESINITIURE
CIUILIDEBERENOBISN'DIRECTOINTENDIPSIUIIDARE
EUMEAMUEORES'NEINPOTESTATEE'SITIUSNOSTR'COR
RUMPEREINTRODUCTAE·AOZEUMEAMUEAO·UTILIS
RESCISSAKD·IDEINQUAFINGITURKD·DEMINUTAUE
NEEPARTESAT FORMULAR'HAESDEMONSTRATIOIN
TENTIOADIUDICATIOCONDEMNATIODEMONSTRATIO
EEAPARSFORMULAEQPCIP[UEIDIUN]SE(RI)T'[UT]D(EMO)
STRARETURRESDEQUAAGIT'UUTHAECPARSFORMULAE
Q AANNHOMINEMUENDIDITITEMHAECQ A A NN
HOMINEMDEPOSUITINTENTIOEEAPARSFORMULAE
QUAACTORDESIDERIUMSUUM7CLUDITUUTHAECPARI
FORMULAESIPARETN N A ASSXMILIADOITEMHAEC
QDQDPARETNNAA·DF·ITEMHAECSIPARETHOMIN
EXIQAAEEADIUDICATIOEEAPARSFORMULAEQUA
PMITTIT'IUDICIREMALICUIEXLITIGATORIB·ADIUDI
CAREUUTSIHCOHEREDESFEDEAGAT'AHSOCIOSCDO
(AHUI)CINOSFINIUMREGUNDOR NILLICITAEQIAM
ADIUDICARIOTETIUDEXTITIOADIUDICATOCONDEMNA
TIOEEAPARSFORMULAEQUAIUDICICONDEMNANDI

Pagina exterior ex parte difficulter legitur. 1 littera 20a T, non T' fuit. 1 in fine nihil amplius scriptum esse uidetur. 12 pro priore [ ] Goeschen modo ITQDLLN modo ITQDLIIII 18 in fine nihil amplius scriptum esse uidetur.

absoluendiuepotestaspromittit'ūuthaecpart
formulaeiudexn̄n̄āāssx̄mil·⁊demnasin̄paret
absolueitemhaeciudexn̄n̄āādumtaxant⁊demnar
inparretabsoluitoithaeciud n̄n̄āāx̄m̄⁊demna
toetreliquautn̄adiciat'd̄tn̄t̄m̄isteomnexpar
tessimulinueniuntur s'q̄daminueniunt'q̄dam
n̄·inueniuntcerteintentioaliquandosolainue
nitsicutinp̀iudicialibusformulisqualirēqua
q̄riturāliquislibertussitū·quantadossitetali
aecompluresdemonstratioat·etadiudicatioet
condemnationuncq̧solaeinueniunt'n̄n̄omni
nosineintentioneū⁊demnationeualetit·con
demnatiosinedemonstrationeū·intentioneū
adiudicationenullasuireshabetobidnumq̧so
laeinueniunt'
Seasquidformulasinqb·deiureq̄ritiniuri⁊ce
ptasuocamusqualessq̄b̄intendimusnostr'ēē·a
liquidexiq̄aunobisd̄ō·āpfuredamnumqb̄·iu
risciuilisintentioēceterasūinfactumconceptar
uocamusidēinqb̄·nullatalisintentionis⁊cepta
ē initioformulaenominatoeoqfactumē·adiqu
tureaūbap q̄iudicidamnandiabsoluendiuepo
testasdat'qualisē·formulaquautit'patronoi⁊tra
liuertumquieumcontraedictumpr̄.iniureuocauit

XIIII

Pagina exterior facile legitur. 4 littera 2a N, non N̄ fuisse uidetur. 7 littera 10a T, non T' fuisse uidetur. 8 littera 3a T, non T' fuit. 21 paenultima littera Q, non CI fuisse uidetur; 21 in fine nihil amplius scriptum fuisse uidetur; fortasse adiqū fuit.

NINEAITAERECUPERATORES·SIPARETILLUMPATRONU·
ABILLOPATRONOLIUERTOCONTRAEDICTUMILLIUSPR·
INIUSUOCATUMEE·RECUPERATORILLUMLIBERTUM
ILLIPATRONOSSXMIL CONDEMNATESINPACETERAEQQ·
FORMULAEQSUBTITULODEINIUSUOCANDOPPOSITAES·
INFACTUMCONCEPTAESUUTADUERSUSEUMQINIUS
UOCATUSNEQUEUENERITNEQ·UINDICEMDEDERITI
TEMCONTRAEUMQUIEXEMERITEUMQINIUSUOCARE
TURETDENIQ INNUMERAUILESEIUSMODIALIAEFOR
MULAEINALUOPPONUNTURS'EXQB·DAMCAUSISPR·
ETINIUSETINFACTUMↄCEPTASFORMULASPPONITU
ETIDEPOSITIETCOMMODATIILLAEN FORMULAQ·ITACO
CEPTAEIUDEXESTOQ AAAPNUMERIUMNMENSAM
ARGENTEAMDEPOSUISSETQUADEREITAGITQDQDOBE
AMREMN·NAADFCO·EXFIDEBONAEIUSID·IUD·NN
AACONDEMNATONRSNPA·INIUSCONCEPTAEADILLA
FORMULAQ·ITACONCEPTAEIUDEXESTOSIPARETAAA
PUTNNMENSAMARGENTEAMDEPOSUISSEEAMQ·D·
OMNNAAREDDITANEE·QUANTIEARESERITTANTA·
PEC AMIUDEXNNAAↄDEMNATOSNPA·INFACTUM
CONCEPTAESIMILESETIAMCOMMODATIFORMULAE
S· OMNIUMAT·FORMULARUMQ.CONDEMNA
TIONEMHABENTADPECUNIARIAMAESTIMATION·CON
DEMNATION·CONCEPTAE·ITAQ·ETSICORPUSALIQPETA
MU

Pagina interior facillime legitur. 14 littera ab exitu 8ª T; non T' fuit. 15 littera 12ª C, non E fuit.

UUFUNDUMHOMINEMUESTEMARGUMENTUMIU
DEXN̄·IPSAMREMCONDEMNATUMCUMQACTUME
SICUTOLIMFIERISOLEBATAESTIMATAREPEC·NEUM
7DEMNATCONDEMNATIOATUCERTAEPEC·INFORM
PPONITURU·INCERTAECERTAEPEC·U·UTINEAFORM·
QCERTAMPEC AMPETIMUSNILLICIMAPARTAEFORMU
LAEITAEIUDEXN̄N AA SS X̄MILIACONDEMNAIINO
PABSOLUEINCERTAEUCONDEMNATIOPEC·AEDUPLI
CEMSIGNIFICATIONEMHABETENUNAQUAE ALIQUA
PFINITIONEQUULGODICIT'C'TAXATIONEU·UTSIINCER
TUMALIQUIDPETAMUSNILLICIMAPARTEFORMULAE
ITAE·IUDEXN̄N̄ĀĀ·DT·SSX̄MILIACONDEMNETSNO
PAU·INCERTAEETINFINIT(AC×IUT)SIRALIQUAMAP'
SIDENTENOSTRAMEE·PETAMUSIDESTSIINR·AGAM
UADEXHIBENDUMNAMILLICITAEQUANTI(C×REICRIT)
TANTAMPEC·IUDEX N̄ NEIDCONDEMNASIN̄ PARET
ABSOLUITEQDERE[UE]IUDEXSICONDEMNETCERTAMPEC·
AMCONDEMNAREDEBETETSICERTAPEC·AINCONDE
MNATIONEPOSITANSITDEBETAT·IUDEXAT TENDERE
× ×CUMCERTAEPECUNIAECONDEMNAT … IOPOSITA
SITNEQMAIORISNEQ·M[IN]ORISSUMMA … POSITA
7DEMNETALIOQUINLITEMSUAMFACITIT·SITAXATIO
POSITASITNEPLURES[7]DEMNETQTAXAT[..'SITALIESN]
[SIM]IL×T× RLITEMSUAMFACITIMIN(ORISAT·DAMNA[RE]

Pagina interior maximam partem difficillime legitur. 5 littera 1a incertissima est; LA tamen nullo modo ibi extitisse uidetur. 17 littera 9a e magis quam o fuisse uidetur. 17 pro [ ] Goeschen × 11 19 proter uicinitatem fenestrae, quae inde a membranarii tempore propagata sub exitum uersuum 20 et 21 hiat, spatium uacuum sub uersus 19 finem relictum est. 21 pro [ ] mihi potius 'N (ex AI correctum) extare uisum est. 21 in fine post POSITA fortasse nihil amplius scriptum erat. 23 tertiam ab exitu litteram ad A litterae formam uix quadrare adnotauit Bluhme.

Eipmissumeatsietiam——————

————————————

quiformulamacc××××intenderedeuetnecam——

——————certacondemnationeconstringi×××

——r——eand——————amaccipia——————

————icep (c r m suprascr.)————————————

usq uelit

Siquisintentionep×u×7plexusfuit——————

iderempditnecappr inintegrop tituit excep——

qb damcasib inq[ii]—one (d d)—————r·npatitur× (f l t)

××p (r)————————————

————l—————s————————

modispetit'restemporelococpeu——————

milib·quaeeideBentur××mil petierit×si——

expartereseet totamamamaioreexpart——

ec intender————————————

ante————————————

daripmissume·id————————

Neeiuslocipetaturuutsi——————

dare[ ]pondesdo××romaep——————

d×m×××arcii (e t)———s——————

daremihio re(×p×××N (c r)——————

(pu)l(×ii××dcii×r)——————

×s×××B(××dcic×e××icpl)——————

Pagina exterior difficillime legitur. paulo plura leget, cui fortiora medicamenta praesto erunt nimis incerta describere nolui. 1 quinque ultimae litterae admodum dubiae sunt. 15 litterae 19a et 20a nullo modo re fuerunt. 20 fenestra, quae sub uersus initium hiat, inde ab ipsius membranarii tempore propagata est. 23 Bluhme hoc potius uersus initium descripsit: .·.·cnanorul

Petereidēinadiectolocoōpluspetituruutsiquis
inintentionetollatelectionemdeuitorisquisha
betobligationisiureū utsiquisitastipulatusfitss
x̄mil· āhominemstichumdarespondesdd alt
utr'eor'exhispetatnq̄ūpetatq̄minuseplustō
petereuideturquiap̄·aduersariusrdumfacilius
idp̄staregn̄·petit'similitersiquisgenusstipula
tussitd̄d̄speciempetatūūsiquispurpuramstipu
latussitgeneraliterd̄d̄
Tyriamspecialiterpetatq̄net·l ētuilisimampetat
idemiurisē pappeamrationemq̄pximedixiwus
idemiurisē·siquisgeneraliterhominemstipula
tussitd̄d̄ nominatimaliquempetatuutstichum
q̄ū·uilissimumitaq̄sicutipsastipulatioconcepta
ē itaetintentioformulaeconcipideuetilludatis
apparetinincertisformulispluspetinonp'seqa
c'certaquantitasn̄petaturseduidquidaduersari
umd̄.f̄·ōteretintendatnemopplusintenderelde
iurisēetsiinremincertaepartisāō·datasituūuta
lesquantampartempāretineofundoquodagitur
actorisēeq genusāonisinpaucissimiscausisda
risoletitempalamēsiquisaliudpaliointenderit
neumpericlitarieumqexintegroagerep'sequia
nihilanteuideturegisseuusiisq̄hominemstichū

Pagina exterior praeter ultimos uersus non difficulter legitur. 18 littera 18a T, non T' fuisse uidetur.

peteredeberetereotempetieritāsiquisexttodare
siuiōreintenderitcuiexstipulatudeberedebat'
āsicognitorāpcuratorintenderitsiuidōrefet
plusqd̄.intenderesicutsupradiximuspericuloſu
ē·minusāt·intenderelseddereliquointraeiur
dempturamagereñpmittiturn'quiitaagitpex
c̄excluditurq̄·exceptioappellaturlitisdiuiduae
adsi'ncondemnationemplus petitumſitq̄ōteta
ctorisqāpericulumnullumēsediniquaformu
lamaccepeṝitinintegrumṝtituit'utminuat'co
demnatiosiůminuspositumfuit·qōteth'solum
consequit'qpositnt'totaqd̄·ṝiniud̄·deducitur
7stringit'āt·condemnationisfineqmiud·eqre
diñpn'exeapartepp̄·inintegr'ṝtituitfaciliusñ
reispp̄·succurritqactoribuslȯqmurāt·exce
ptisminorib·xxū·annor'ñhūiaetatis hominib·
Sinomnib·rebuslapsisp̄torsuccurrit·
Siindemonstrationeplusāminuspoſitumsit
ñiniudiciumdeducit'etideoresinintegroma
neteth'ē·qdicituralsademonstrationereon
perimisedsquiputantminusrectae7p̄hendiut
quifortestichumeteroteme ritrecteuidet'ita
demonstrareqegodetehominemerotemeniet
siuelitdestichoaliaformulaidagatquiauer'ēeu·

Pagina interior facillime legitur. 22 Goescheno supra litteras 20am 21am 22am 23am nonnullae litterae extare uidebantur, quas tamen ne ipse quidem legere potuit. mihi ne umbrae quidem eiusmodi litterarum apparuerunt. 24 littera 28a ƌ, non ƌ̄, neque ƌ· fuit.

Quiduosemeritsingulosq̄q̄.emisseidq̄·itama ximelaticoniuisumēsedsiisquiunumemerit deduobusegeritfalsumdemonstratidemetin aliisaōnibusē·ūūcommodatietdepositisednor aputquosdamscriptuminuenimusinaōnede positietdeniqinceterisomnib·exq̄b·damnatu unusqsq̄ignominianotat'eumqplusqoretde monstraueritlitempdereūū·siquisunareide positaduasplurespeposuissedemonstrauerit autsiiscuipugnomalapcussaē·inaōneiniuria r'ēt·aliampartemcorporalispcussamsiuide monstraueritqandeueamuscrederueriusee diligentiusrequiremuscertaec'duaesintdepo sitiformulaealiainius7ceptaaliainfactumsicut ⁞⁞⁞upraqqnotauimusetineaq̄dformulaq(ua)ein ni⁞⁞sconceptaeinitior deq⁞⁞⁞aagit'demonstra toriom̄designeturd̄d̄·inferaturiurisconte tiohisuerbisquidquidobeamremillumillid̄ foineamūq· infactumconcep(x x x ·sio io(x i)niti (oii x i)entionisaliom̄resdequaagit'designetur hisuerbissiparetillumāpillam̄deposuissedu bitarendebemusquinsiquisinformulaquaei factumcompositaē·pluresresdesignauerit qde posueritlitempdatqā·inintentionepl x s(p)o x x x x

Pagina interior maximam partem non difficulter legitur. 2 litterae 7a 8a 9a TIC magis quam ue fuisse uidentur. 11 littera 22a l lineola deleta esse uidetur. 19 pro ( ) de TAĒSTATIMI lectione cogitari posse uidetur.

NISÀIIN×××
I
S NCÀ
S
OR

In pagina exteriore nihil nisi perpaucas litteras expiscari potui; paulo plures fortasse poteram, sed nolui, ne remediorum ui membrana penitus periret.

——— INQUλ ——————————— λICS ———

——————————— ð ———————————

———————— ð ————————————

———————————————————— PO ——— S

De pagina exteriore praeter incertissimas umbras, quas, ne aliis fraudem facerem, describere nolui, nihil nisi paucae litterae supersunt.

CONTINET'UTHABITARATIONEEIUSQ INUICEMACTO
REMEXEADEMC PSTAREO RETINRELIQUUMEUMCU
QUOACTUME CONDEMNARESAT·BF·IUDICIAHAECEXE
PTOUENDITOLOCATOCONDUCTONEGOTIOR'GESTORU
MANDATIDEPOSITIFIDUCIAEPSOCIOTUTELAEPUACUX
DATIDEPOSITIFIDUCIAEPSOCIOTUTELAEPIIXXELIUEPXX
TMIUDICINULLAMOMNINOINUICEMCONPENSATIO
NISRATIONEMHABERENTRAPTAEFORMULAEUEBIS
P CIPIT'S'QUIAIDB F IUD CONUENIENSUIDET'IDOF
FICIOEIUSCONTINERICREDIT'ALIACE·ILLIUSAO NIS
QUAARGENTARIUSEXPERIT'NAMISCOGIT'C'CONPEN
SATIONEAGEREETEACONPENSATIOUERBISFORMU
LAEEXPMIT'ADEOQDUTITAQUEABINITIO7PENSATIO
NEFACTAMINUSINTENDATSIBIDAREOPORTEREECCE
NISIS·EXMILIADEUEATTITIOATQ·EIXXDEBEANT'·SICI
TENDITSIPARETTITIUMSIUIXMILD·O·AMPLIUSQIRPE
TITIODEUETITEMDEBEC'DEDUCTIONEAGEREIUBE
[I I . . . IN]HOCSOLUMADUERSARIUSE'7DEMNET'QSU
PEDEDUCTOEOQINUICEMEIBEDEFRAUDATORISNO
MINIDEBETICONPENSATION AT QARGENTARIOOP
PONIT'ETDEDUCTION.QOBICIT'BE RILLAEDIFFERE·
TIAESTQINCONPENSATIONEH'SOLUMUOCAT'Q E'DE
GENERISETNATURAEEE·U UTIPEC· ACUMPECA7PEN
SETURTRITICUMCUMTRITICOUINUMCUMUINOADEO

Pagina interior maximam partem difficulter legitur. 8 pro litteris 20a usque ad 25am de RAYNE cogitari non posse uidetur. pro litteris 20a et 21a Goeschen l× uel ı× legit. 15 littera 5a e, non c fuit. 18 pro [] spatio sufficiat uelut haec lectio: TIEUTIN 23 littera ab exitu 6a c, non c· fuit.

UTQB·DAMPLACETNOMNIMUINUMCUMUINOA
TRITICUMC'TRITICOCONPENSANDUMSEDITAſIEIUſ
DEMNATURAEQUALITATISQ· SITINDEDUCTIONEMAT·
UOCATURETQNEEIUSDEMGENERISITAQSIUPECA
PETATBE ETINUICEMFRUMENTUMA UINUMIſ
DEBEATDEDUCTOrOREQUANTIIDERITINRELIQUUMEX
PERIT'IT· UOCATURINDEDUCTIONEETIDQINDIEMDE
BETURCONPENSAT'AT·HOCSOLUMQPSENTIDIEDEUE
T'PTEREACONPENSITATIONISQD·RATIOININTENTIO
NEPONITUR·
QUOFITUTSIFACTACONPENSATIONEPLUSNUMMOUNO
INTENDATARGENTARIUSCCADATETOBIDREMPDAT
DEDUCTIOUADCONDEMNATION·PONIT'QUOLOCOPLUſ
PETENTIPERICULUMNIUENITUTIQB E·REAGENTEQ
LICETDECERTAPEC·AGATINCERTITM·CONDEMNATIO
NEMCONCIPITQATM·SUPERIUSMENTIONEMHABUI
MUSDEAONEQUAINPECUL·FILIOR'FAMILIASſERUOR'
QAGAT'OPUSE·UTDEACACTIONEETDECETERIſQ·EOR'
DEMNOMINEINPARENTISDOMINOSUEDARIſOLENT
DILIGENTIUSADMONEAMUSINPMISITAQ·SIIUſſUPA
TRISDOMINISUENEGOTIUMGESTUMERITINſOLIDU.
PR·AONEMINPATREMDOMINUMUECONPARAUIT
ETRECTEQAQITANEGOTIUMGERITMG·PATRISDOMI
NIUEQFILIISERUIUEFIDEMSEQT'EADEMRATIONE

Pagina interior facillime legitur. 6 litterae 12a et 13a correctionem passae sunt; fortasse DEDUCTIOREQUANTI ante correcturam scriptum erat, ex quo DEDUCTOIURE (sed ut IURE litterae deleri deberent) corrector effecit.

Comparauitduasaliasãõnesexercitoriamet
institutoriamtuncãtexercitorialocumhabetc'
paterdominusuefiliumseruumuemagistrum
nauisppposueritetq̇dc'eoeiusreigratiacuippo
sitump'fuit·negotiumgestumeritc'neaqq̄r
exuoluntatepatrisdominiuecontrahiuideat'
aeqssimumẽẽuisumẽinsolidumãõdariquin
ēt.licetextraneumquisquasmagistrumnauis
ppposueritsiueseruumsiueliber'tmeappreto
riaãõineumreddit'ideoãt·exercitoriaaoap
pellaturquiaexercitoruocaturisatquemcotti
dianusnauisquaestuspuenitinstitutoriaũfor
mulatumlocumhabetcumquistabernaeãcuili
betnegotiationifiliumseruumueautquem
libetextraneumsiueserb·siueliber'ppposuerit
etq̇dcumeoeiusreigratiacuippositusẽ·con
tractumfuit·ideoãt·institutoriauocatqaqui
tabernaeppponit'institutorappellatquaeiipra
formulainsolid·ẽppterea triuutoriaqqactio
inpatremdominumueconstitutaẽc'filiusser
busueconstitutaẽc'filiusseruusueinpeculi
ariqoptiómercescientepatredominouene
gotiet' nsiquideiusreigratiacumeocontra×××
fuititaptoriusdicitutquidquidin× ××mercib

Pagina exterior propter scripturae pallorem ex parte difficillime legitur. apparent autem, nisi egregie fallor, sub Gaiana scriptura alterius scripturae ductus admodum euanidi, ut hac membrana ante nostrum iam alium amanuensem usum esse coniciendum sit. 5 pro 5[a] littera m de us, non de sis cogitare licet. 14 littera ab exitu 6[a] nullo modo e fuit. 22 pro 7[a] et 8[a] litteris de unico n cogitare uix licet; litterae 6[a] 7[a] 8[a] fere certae sunt.

— d x b —

— d —

In hac pagina perpaucae litterae ei fortasse apparebunt, qui fortissimis remediis uti audebit; ego membranae parcendum esse duxi. longe plurima tamen ab amanuensibus Hieronymiana describentibus deleta omnino perierunt.

DUCIT'Q PATRIDOMINOUEQUIQ·INE'POTESTATESITAFI
LIOSERUOUEDEBETETQSUPEH'SOLUMPECULIUMĒĒ
INTELLEGITURALIQUANDOTMIDQEIDEBETFILIUSER
UUSUEQINPOTESTATEPATRISDOMINIUESITN̄DEDUCI
T'EXPECULIOU·UTSIISCUIDEBETINHUIIPSIUSPECULIO
SITCETERUMDUUIUMN̄ Ē·QUINETISQIUSSUPATRIS
DOMINIUECONTRAXITCUIQ̄EXERCITORIAŪINSTITU
TORIAFORMULACOMPETITDEPECULIOĀDEINREMŪSO
AGEREPOSSITSEDNEMOTAMSTULTUSERITUTQUIALIQ̂
ILLAR·AONUMSINEDUBIOSOLIDUMCONSEQUIP'SITU
INDIFFICULTATESEDEDUCATPBANDOHABEREPECUL
EUMCUMQUOCONTRAXERITEXQͨOPECULIOP'SEͭSIBIRA
TISFIERIŪ IDQPSEQUITURINRPATRISDOMINIUEUER
SUMĒĒ·I⁝SQ̄Q̄CUITRIBUTORIAĀŌCONPETITDEPECU
LIOŪDEINR·UERSOAGEREP̄ SEDHUICSANEPLERUMQ
EXPEDITHACPOTIUSAONEUTIQTRIBUTORIANINTRI
BUTORIAE'SOLIUSPECULIIRATIOHAUET'QINHISMER
CIBUSE·INQUIBUSNEGOTIATURFILIUSSERUUSUEQ
Q̄·INDERECEPTUMERITADINAO·NEPECULIITOTIUS
ETP̄·QUISQ̄TERTIAFORTEĀ·QUARTAU ETMINOREPAR
TEPECULIINEGOTIARIMAXIMAMŮPARTEMPECULI
INALIIREBUSHABERELONGEM̄Ḡ·SIP̄·ADPBARIIDQ
CONTRAXITINR·PATRISDOMINIUEUERSUMEE·AD
HANCAONEMTRANSIREDEBETǸUTSUPRADIXIMUS

Pagina interior non facile legitur. 10 ultima littera u, non h fuit. 11 in fine utrum una uel duae etiam litterae extiterint necne, dici nequit. 13 pro 9a littera, etsi incertissima sit, minus recte de IT̄ uel M̄ cogitari posse uidetur. 21 in fine utrum peculi an peculii scriptum sit, dici nequit.

eademformulaetdepeculioetdeinr·uersoaqi
turexmaleficiofilior'familiasseruorumquuti
sifurtumfecerintā·iniuriamcommiserintno
xalesaonespditaes·utiliceretpatridominouea
litisaestimationemsufferreautnoxaededeřee
rat[illegible]inicumnequitiameor'ultraipsor'corpo
raparentibusdominisuedamnosamee·conti
tutaes·at·noxalesaonesa·legibuautedictopr·
legibusu·utfurtileg·xii·tab·damniiniuriaeu
utleg·aquiliaedictopr·uutiniuriar'etuib.r·ra
ptor'omnesat·noxalesaonescapitasequuntur
nsifiliustuusserbusuenoxamcommiseritqu
amdiuinituapotestateee·tecume·aosiinalteri
uspotestatemprueneritc'illoincipitaoee·sirui
iuriscoepeeritee·directaao·c'ipsoe·etnoxae
deditioextinguit'exdiuersoqq·directaao·no
xalisee·incincipitnsipfamiliasnoxamcommi
seritethisseinadrogationetiuideděritautser
bustuuseecoepeeritqbdamcasibusaccidereep
mocommentariotradidimusincipittecumno
xalisaoeeq·antedirectafuitsedsifili[illegible]patri
a·serb·dominonoxamcommiseritnullaao·
nasciturnullae[illegible]omninoxmeeteumqinpote
statemeaeoobligationasci·p·ideoq.etsiinaliena·

Pagina interior, quae remediorum chemicorum ui in inferiore parte grauem labem passa est, difficulter legitur.

Pot·pueneritasuiiurisee coeperitneqc'ipsone
qc'eocuinuncinpotestateeagipundequaerit'
sialienusseruusfiliusuenoxamcommiserit mi
hietisp'teainmeaee.coeperitpotestateutr'aci
data·oanquiescatnostripceptorinfciderepu
tantqa·ineumcasumdeductasitinque[a?]consi
sterenpotueritideoq·licetexieritdemeapotesta
teageremenp'sedsa·qdiuinmeapsitqesc e ere
aonemputantq·ipsemecumagerenp'sumcum
ueroexieritdemeapotestatetuncearesuscita
ric'at·filiusfamiliasexnoxalic·mancipiodat'da
putantteneumman cipiodaridebe requi[ae]leg·xii
tab·cautumsitexeatqsiterfuitmcipatuss(auins)
etcassiusceteriq·nostrisscholaeauctorsuffi
cereunammancipationemcredideruntetill a
tresleg·xii·tab·aduoluntariasmancipationesp
tinere·
haecitadehispsonisqinpotestatesiueexcontra
[ctusiueexc × × × leficioear·inomisiaeetq ûad](× a ×)
psonasqinmanumcipiouesitaiusdicit'utcum
[ex](o.......)liia)ctuear ageret'nisiabeocuiiurisubi
ectaesintinsolidumdefendant'bonaqear f ×
(tu)raforent(sico)iuresubiectaeneentueni an
sedcumprciss(ipnpii)simperiocontinen(t'ii)ud(× c)

Pagina exterior, quae remediorum chemicorum ui in inferiore parte grauem labem passa est, ex parte difficillime legitur. 6 pro [ ] mihi m potius (uel c uel o uel e) extare uidebatur. 12 pro [ ] unicum a potius scriptum fuisse et Goescheno et mihi spatii angustiae persuaserunt. 19 Goeschen modo musiuel..aacficio × × × rinlll × ip × a × c × × uad, modo musiueex × a × ll × × × ... × × uin ———— c —— ad leg't.
21 pro [ ] Goeschen: ex. 24 pro priore ( ) Bluhme uix recte acpfor

agit —

— din —

[uindexsi] — eps — s —

citura —

tabul —

— exdapi —

× × quo —

— lu —

— pad × ex × × × mceter × —

— [enime.suatenouerit]

Pagina exterior difficillime legitur. nimis incertas litteras describere nolui.

ergo × etiamsi uad qua rem diximusqq n̄ p oit
sumfuīt· eimortuoshominesdedere tm etsi qr
eumdederitq fatosuouitaexcesseritaeq̄· liberat
Nuncadmonendisumusagenosautnostronōma
alienouuticognitorioprocuratoriotutorio
curatoriocumolimquotemporelegisāonesin
usufuissentalienonom·agerenlicereꝉpropē
q̄exceptiscˉ·cognitorātcertisubisinlitemcora
aduersariosubstituiturnamactoriicognitore
datqegeatēuerbigratiafundumpetoineamrē·
luciumtitiumtibicognitoremdoaduersariur
itaqā·tuamefundumpetisineamtibipubliumme
uiumcognitoremdopotestutactoritadicatqego
tecumagereuoloineamremcognitoremdoad
uersariusitaqā·tumecumagereuiiineamrem
cognitoremdon’ꝉ ē psensanabsenscognitor
deturssiabsensdatusfuit·cognitoritaeritrico
gnoueritetsusceperitofficiumcognitorir
Pcuratorueronulliscertisuerbisinlitemrubm
tuit’s’exsolomdatoetabsenteetignoranteadūra
rioconstituit’quinetiamsqputanteumqqpcura
toremuidericuinsitmdatumsimbf·accedatad
negotiumetcaueatratamremdominumhabitur
qq·etillaecuimandatumpler’qsatisdaredebet

Pagina interior maximam partem difficillime legitur. totius initii primi uersus lectio incertissima est. 8 littera 6a p, non r fuit. 12 litterarum 4ae et 5ae lectio certa est. idem de u. 15 litteris 13a et 14a dicendum est. 18 et 23 in fine nihil amplius scriptum erat.

Qāsaepemandatuminitiolitisinob Scuroēēt·p'te
aaputiudicemostendit'
Tutorāt·etcuratorq̄madmodumconstituantur
pmocommentarioretulim'·
Quiāt·alienonomagitintention·q̄d·exp̄sonadomi
nisumitcondemnationemāt·insuamp̄sonam7
uertitn̄siuerbigratial·titiuspl·meuioagatita
formulaconcipit's̄p̄n̄n̄p̄m̄ssx̄m̄d ōi n̄n̄ l t̄ ss
x̄m̄c̄s̄n̄p̄ainremq̄q̄·siagatintenditpl uteirem
ēē·exiq̄.etcondemnationeminsuamp̄sonam
7uertit:
Abaduersariiq̄q̄·partesiueniataliqs'c'q̄aō·consti
tuit'intendituradominumdareōreecondemnati
oāt·ineiusp̄sonaconuertit'quiiudiciumaccepit
scuminremagiturnintention·faciteiusp̄sona
c'quoagitursiuesuonominesiuealienoaliquis
iud̄.oueniattantumnintendit'ractorisēē·
Uideamusnuncq̄b·exc̄sisiscumquoagit'ūbicq̄a
gatsatisdareigit'siuerbigratiainremtecuma
gatsatismihidarideuesaquunenuirumēdeeos
intereatibiremqanattepertineatduuiume'p'side
reconcedit'c'satisdationemcauereutsiuictur
sisremn'ipsamp̄tituasn'litisaestimationemsus
ferrassitmihipotestasautteec'agendiāc'sponsorib·

Pagina interior facillime legitur. 24 littera ab exitu 6ª e', non ē fuit.

TUISMULTOQMAGISDEBESSD̄MSIALIENONOM̄ IUDI
CIUMACCIPIAS.
CETER'C'INREMADUPLEXSITĀN̄PFORMULAMPETITO
RIAMAGITĀPSPONSIONEMSIQD̄ PFORMULAMPETITO
RIAMAGIT'ILLASTIPULATIOLOCUMHABETQ̄·APPELLAT'IU
DICATUMSOL·SIUEROPSPONSIONEMILLAQ̄·APPELLAT'
PPDELITISETUINDICIAR'PETITORIAAT FORMULAHAECEST
QUAACTORINTENDITREMSUAMEEPSPONSIONEMUERO
HOCMODOAGIMUSPUOCAMUSADUERSARIUMTALIPO
SIONESIHOMOQUODEAGIT'EXIQ.MEUSĒ SSXX·UNŪ·
MOR'DARESPONDESDEINDEFORMULAMEDIMUSQUIA
INTENDIMUSSPONSIONISSUMMAMNOBISDAREOPORE
QUAFORMULAITADEMUMUINCIMUSSIPUAUERIMUS
R NOSTRAEE·
NTM·AECSUMMASPONSIONISEXIGIT'N̄PPOENALISE·
SPIUDICIALISETPPHOCSOLUMFITUTPEAMDEREIUDI
CET'UNDEETIAMISCUMQUOAGITNONRESTIPULATIDEO
AT·APPELLATAEPPDELITISUINDICIAR'STIPULATIOQAINLO
CUMPDIUMSUCCESSITQOLIMC'LEGEAGEBAT'PLITEETU·
DICIISIEPREETFRUCTIBUSAP'SESSORISPETITORIDABA
T'PDES
CETERUMSIAP C UIROSAGIT'SUMMAMSPONSIONISNP
FORMULAMPETIMUSS PLEGISAONEMSACRAMTO[NRE]
REPUOCA(TU)EAQ.SPONSIOSSCXXU·NUMMF[ITSOLET]

Pagina exterior maximam partem non difficulter legitur. 23 pro [ ] Goeschen II·FE; nullo modo DARIO, uix IPSO fuit. 24 pro ( ) Bluhme TA (minus probabilis uidetur haec lectio). 24 pro [ ] neque ITSCIL (uel similis uocis scilicet nota) neque INITUR scriptum esse uidetur; mihi IERISOLET lectio non omni modo reiectanea uisa est; Goeschen haec descripsit: FIIC ····

PP.LEGEMC̄REPERIAM
IPSEATQINREMAGITSISUONOMINEAGATSATISNDATAC
NECSIPCOGNITOREMQD·AGATNULLASATISDATIOUABIPSO
ŪADOMINODESIDERAT'C'NCERTISETQUASISOLLEMNI
BUSUERBISINLOCUMDOMINISUBSTITUAT'COGNITOR
MERITODOMINILOCOHABET'
PCURATORUEROSIAGATSATISDAREIUBET RAT REMDOMI
NUMHABITURUMPERICULUMEN Ē NEITERUMDOMI
NUSDEEADEMREEXPERIAT'QPERICULUMP UENITN
PCOGNITOREMACTUMFUITQADEQUAREQUISQ.PCO
GNITOREMACTUMFUITQADEQUAREQUISQ·PCOGNITO
REMEGERITDEEANMG·AMPLIUSAONEMHABETQSIIPSE
EGERITTUTORESETCURATOREOMODOQUOETPCURATIS
DAREDEUEREUERBAEDICTIFACIUNTS'ALIQUANDOILLIS
TISDATIOREMITTIT'
HAECITASIINREMAGAT'SIUEROINPSONABACTORIŌQD·
PARTEQUANDOSATISDARIDEUEATQUAERENTESEADEM
REPETEMUSQUAEDIXIMUSINAONEQUAINREMAGIT'AB
E ŪPARTEC'QAGIT'SIQD·ALIENONOMENALIQSINTUENI
ATOMNIMODO SD DEBETQANEMOALIENAEREISINESA
TISDATIONEDEFENSORIDONEUSINTELLEGIT'SSIQDC'COGNI
TOREAGAT'DOMINUSSATISDAREIUBET'SIUEROCUMPCU
RATOREIPSEPCURATORIDEMETDETUTOREETDECURATORE
IURISEQ·SIPPONOMINEALIQUISIUDICIUMALIQUIDACCIPIAT

Pagina exterior non facile legitur. 1 in fine nullo modo CICEREIAM scriptum erat. 8 litterae 22a 23a 24a incertissimae sunt. 10 med. et 11 med. aut FUIT aut FUIT scriptum erat. 10 litteram ab exitu 4am q̄. quam ū. fuisse probabilius est.

Inꝑsonamcertisexc̄·satisdaresoletquaŕipsep̄r̄
significatquar'satisdationumduplexc e namāp̄p̄
genusāonissatisdaret'āppersonaq̄āsuspecta
sitp̄p̄·genusāō.nissatisdaret'āppersonaq̄ā·suspe
ctasitp̄p̄·genusāonisūū.iudicatidepensiueaut
cumdemoribusmulierisaget'p̄p̄.ꝑsonamūū·sic'
eoagit'q̄decoxeritcuiusuebonacreditoribusp'
sessaꝑscriptauessiuec'eoh̄deagat'quemp̄r̄suspe
ctumaestimauerit·
Omniaat·iudiciaālegitimoiureconsistuntā·im
periocontinuntlegitimas̄·iudiciaq̄·inurbero
maū·ꝑprimumurbisromaemiliariumꝑomnes
c̄r̄·subunoiudiceaccipiunt'eaq̄·leḡ·iul·iudicia
nisiinannoetsexmensibusiudicatafūīntexpi
rantethocēꝗuulgodicit'ulegeiul·litemanno
etsexmensib·morīimperiouerocontinent're
cuperatoriaeetq̄subunoiudiceaccipiunt'ꝑueni
entepereg rinipsonaiudicisālitigatorisinea
c̄s̄quaec'q̄·extraꝑmuumurbisromaemiliariū·
tamꝑc·romanumq̄ꝑperegrinosaccipiunt'ideo
āt·imperiocontineriiudiciadicunt'q̄ātamdiuua
lentquamdiuhisqeapcepitimperiumhabebitet
siq̄d·imperiocontinentiiudicioꝑactumfueritsi
ueinremsiueinꝑsonamsiueeaformulaq̄infa

Pagina interior facile legitur. 13 et 18 in fine nihil amplius scriptum erat.

Ctumconceptaēsiueeaq̄iniushabetintentio
nemposteanihilhominusipsoiuredeea[d·rea]
q̄ip̄·etideonecessariaēexceptioreiiudicataeū
iniudiciumdeductaea tūlegitimoiud̄·[inp̄ona]
actumsiteaformulaquaeiurisciuilishabetin
tentionemp'teaipsoiuredeeademreaginp̄etob
idexceptiosupuaquaēsiūūinremū·infactuma
ctumfuit ipsoiurenominusp'teaagip̄etobidex
ceptionecessariaēreiiudicataeū·iniudiciumde
ductae·
Aliacfuitolimlegisaō numn̄ q̄dereactumsemel
eratdeeap'teaipsoiureaginpoteratn'omnino
itautnuncususeratillistemporibusexceptio
numc[illegible]ter·p̄ exlegeq̄d·ēē·iudiciumslegitimum
n̄ēēetcontraexlegen̄ēēslegitimumēēnamn
uerbisgratiaexlegeaq̄liaūollinīaūfuriainpuin
ciisagaturimperiocontinebit'iudicium
Idemqiuriseēetsiromaeap̄ recuperatoraqamu.
ūap.unumiudicemp̄uenientepperegrinip̄sona
etexdiuersosiexeac̄·exquanobisedictopp̄·dat'
aoromaesubunoiudicep̄omnesciuesromanu
accipiat'iudiciumlegitimumēq̄locoadmonendi
sumuseasq̄d·aōnesq̄·exlegesenatusueconsul
tisp̄ficiscunt'p̄petuosolerepp̄accommodare

Pagina interior praeter paucos locos facile legitur. 2 pro [ ] Goeschen d·r c. 4 litteram 19am s fuisse ueri minus est simile.

Easūq̄exppaipsiusiurisdictionependentpleru
q ꝑann.darealiquandotm××p)——————[diis]
imitatiuslegitimumqualesseaequās'————[s]
soribusceterisquaeq hdislocos(quueeiici×××iiias×ii)
tiqq m̄festiāoqu exipsiusprisiurisdiction× ×××
Pficiscat'ppetuodaturetmeritoc'pcapitalipoena
pecuniariaconstitutasint[7]
Nonomnesāonesquaeinaliqmaipsoiurec———
tuntāapp̄dant'etiaminhdemeāq̄conpetuntada
risolentem̄certissimaiurisregulaexmalefici××
poenalesaonesinhdemnec7peterendarisol×××
ūū·furtiub·riniuriar damniiniuriaeshdi××××
demuidelicetactorishūī·modiao nescompetunt
necdenegant'exceptainiuriar'āoneetsiquaalia
similisinueniat'āo
Aliquandotmexcontractuāoneq̄·hdineq̄inhde̅
7petitnadstipulatorishresn̄hauetaonem(icii)po'
soriset fp̄·hn̄tenetur·
Supēutdespiciamussianteremiudicatamic'q̄aqi
t'postacceptumiudiciumsatisfaciatactoriqdoffo
iudicisconueniatutr'absoluereanideopotiusda
mnareq̄aiudiciiaccipienditemporeineac̄fuit·
utdamnarideBeatnostripceptoresabsoluereeū
deuereexistimantn'ꝑ ē cūī·generisfitiud·uoet

Pagina exterior praeter ultimos uersus, qui facillime leguntur, difficulter legitur. 2 diis litterae quo loco in hoc uersu apparuerint, Bluhme non indicauit. 4 pro ( ) spatio, uix ductibus accommodatur lectio conuenire uidetur. 5 in fine e. g. epro uel quidlibet aliud scriptum esse poteat. 13 uersus ab defuncti non uidetur incohasse. 22 in fine fuīt· quam fuit scriptum esse probabilius est.

Hestq uolgodicit’sabinoetcassioplacereomni
aiudiciaabsolutoriaee———
×× debonefideisiudatidemsentiuntqaine’mo
diiudiciislibeR’eofficiumiudicistantumdem
(ci)de×× remaonibusputantqa(iiiqqs)———
cisidip ×× mexp(iuc×aei×siiciui)———
adsoli———
(qB·q——— neniiiii)———
antigit’ petent’etadiicii———
(inini×)i dumn———
(××uascini)———
——— essent———
——— (ncind)——— uesuntetia
inpsonamtalesaonesinqB(i×pmit)———
petup[disuiiiiiq]———
actoriquam———
lociq———
——— (uiuiciiic)———
paratusadactoris———
u extcaueamiii(uic)———
(cctatas)———
actumfuit

Sequit’utdeexceptionibusdispiciamus7paratae

Pagina exterior difficillime legitur. paulo plura fortasse expiscabitur, cui meliora medicamenta adhibere licebit. 5 spatio post 4am litteram IN lectio sufficiat. 5 post PUTANTQA nullo modo IBI scriptum erat. 6 spatio post 7am litteram SU lectio conueniat. 7 non ab ABSOLUIDEBERE incohasse uidetur. 15 [ ] lectio ad codicis ductus non bene quadrare uidetur. 17 littera 4a nullo modo O fuit. 21 pro ( ) Bluhme: XCTAIBS

Sāt exceptionesdefendendor'reor'gratiac'q̄b̄
agitursaepaeenimacciditutquisiureciuilitene
atur&iniquumsiteumiudocondemnariūūſtipu
latussimàpatepēc·amtamq̀credendic̄·numera
turusn'numerauerimnameampecuniamatepe
tip'secertumēdareeнteōretc'exstipulatute
neris&qāiniquumēteeonominecondemnari
placetpexceptionemdolimalitedefendidebe
reitemsipactusfuerotecumneidqm̀debeara
teretamnominusidipsumatepeterep'sumda
remōrequiaobligatiopactoʒuentoōntollitur
&placetdeueremepetentempexceptionempa
cticonuentirepelliinhisqq̄·aʒnibusq̄·inpro
nas̄exceptioneslocumhabentūūsimetumeco
gerisādoloinduxerisuttibiremaliq̂mancipio
deminansineamremamepetasdat'mexceptio
pq̀simetusc̄tefecisseūd̄margueropepellerit
Itemsifundumlitigiosumsciensānp'sidente
emeriseumq̄·ap'sidentepetasopponit'tibiex
ceptiopquamomnim̊summoueris
Exceptionesāt·aliasinedictopr̄ habetppositar
aliasc̄c̄·accommodatq̄omnesū·exlegib·ūexhir
quaelegisuicemoptinentsubstantiamcapiunt
ūexiurisdictioneprr̄rispditaes̄·

Pagina interior non facile legitur. 4 littera nona à uel ā fuisse uidetur. 4 littera 22ª, quae q̀ teste Goescheno fuit, nunc propter medicamenta q tantum uidetur. 8 littera 7ª p magis quam p fuisse uidetur. 9 littera ab exitu 9ª q, non q fuisse uidetur. 10 littera 3ª r per punctum in p mutata esse uidetur. 12 littera ab exitu 14ª p magis quam p fuisse uidetur. 14 in co, non in coe exiisse uidetur.

Omnesat̄·exceptionesincontrariumconcipiun
t'q̇adfirmatiscumquoagit'namsiuerbigratia
reusdolomaloaliqdactoremfaceredicatqfor
tepecuniampetitq̀nnumerauitsiexceptiocon
cipit'siinearenihildolomaloāā factumsitne
q̄·fiatitemsidicatutcontrapactionempecuniā
petiita7cipit'exceptiosiꝑāā·etn̄n̄n̄7uenitnee
apecuniapeteret'etdeniq·inceteriscausisfimi
literconcipisoletideosciliceṫq̄āomnesexcepti
oobigit'q̄dareositaformulaeinseriŧutcondici
onalemfaciatcondemnationemideneaiiŧiudex
eumc'quoagiturcondemnetq̀siꞥineareque
deagit'doloactorisfactumsititemnealiteriu
dexeumcondemnetquamsinullumpactumco̅
uenitenonpetendapecuniafactumeritdicun
turat̄·exceptionesāꝑemptoriaeādilatoriaeꝑ
emptoriaes̄quaeꝑpetuoualentneceuitaripor
suntūūq̄metusc̄·ādolomaloāqcontralegemſe
natusueconsultofactumē·ā·q̄resiudicataeūin
iudiciumdeductae·itempacticonuentiq̄pactū·
ē·neomninopecuniapeteretur:
Dilatoriaes̄·exceptionesquaeadtempusualent
ūūisilliuspacticonuentiqfactumēuerbigrā
neintraquinq̄.nniumpeteret'finitoꞥeotempore

Pagina interior maximam partem facile legitur. 6 in fine ā̄ quam a extitisse probabilius est. 20 littera ab exitu 5ª nullo modo f, uix ꝑ fuit.

c̄alis

Nhabetlocumexceptiocuisimilisexceptioēlitisdi
uiduaeetreiresiduaenamsiquispartemreipetierit
etintraeiusdemp̍turamreliq̄partempetathacex
ceptionesummoueat'quaeappellat'litisdiuiduae
Itemsiisquic'eodemplureslitesh abebatdeq̄bdā
egeritdequibusdamdistuleritutadaliosiudicecer
gantsiintrae'demp̍turamdehisquadistulerita
gatp̱hancexceptionemq̄appellaturreiresidu
aesummouet·
Obseruandumēāt·eicuidilatoriaobicit'exceptio
utdifferatāonemalioq̄nsibiectaexceptioneeqe
ritrempditn̄n̄p'tilludtempusquointegraree
uitarepoteratadhuceipotestasagendisupere
iniudiciumdeductaeetpexceptionempemptae
Nsolumat·extemporesetiamexpsonadilatoriae
exceptionesintelleguntur qualesscognitoriae
uu·siisquipedictumcognitoremdaren̄poterit
pcognitoremagatueldandiq̄d.cognitorisiusha
beatseumdetcuin̄lcognituramsuscipenamsi
obiciat'exceptiocognitoriasiipsetaliseratutein̄
liceatcognitoremdareipseageprep̄siůcognito
rin̄liceatcognituramsuscipepaliumcognitor
āpsemetipsumliberamhabetagendipotestat
ettamhocq̄illom̊euitareexceptionemqsidisi

Pagina exterior non difficulter legitur. supra uersum 1 perpallidae et incertissimae litterarum umbrae apparent, quae fortasse eidem manui debentur; fortasse eadem per errorem hic scripta posteaque deleta erant, quae in huius paginae uersu 5 extant, nisi quod lis pro lites peccatum esse conicias. 9 ultima littera т·, non т'· fuit.

mulaueritcumeipcognitoremegeritppdit
sempemptoriaqd·exceptionesipeuspeppope
nonfuit ususinintegrumrestituituradicien
daeexceptionisgradilatoriauerosin·fuit usus
aninintegrumrtituit'quaerit'·
idumeuenitutexceptioquaepmafacieiustauide
aturiniquaenoceatactoriqc'accidataliaadiecti
oneopusē·adiubandiactorisgratiaquaeadiecti
oreplicatiouocat'qa·peamreplicat'atquaeresolui
turuisexceptionisnsiuerbigrapactussumte
cumnepecamqmdebesatepeteremdeindep'tea
in7trariumpactisumusiē utpeteremliceatetsi
agamtec'excipiastuutitademummydemnerisi
nconuenieritneeampecuniampeteremnocet
mihiexceptiopactiyuentinqnominushocuer'
manetetiamsip'teaincontrariumpactisumuss
quainiquumēmeexcludiexceptionereplicatiom
dat'exp'teriorepactoh'msinp'teaconuenitutm
eampecuniampetereliceret·
itemsiargentariusptiumreiquaeinauctionem
ueneritpsequat' obicitreiexceptioutitademum
emptordamnet'sieiresquamemerittraditaē·st
ciustaexceptiossiinauctionepdictumeneante
emptoritraderet'qsiptiumsolueritreplicatione

Pagina exterior paucis locis exceptis facile legitur. 1 littera 26a nullo modo a fuit. 1 septem ultimae litterae incertissimae sunt. 3 et 4 fortasse FUIT uel FUIT· potius scriptum erat. 10 litteram ab exitu 4am u quam i fuisse ueri multo similius est. 22 initio nihil amplius scriptum erat. 23 in fine a fortasse post ultimum e additum erat.

Taliargentariusadiubaturautsip̀dictumeneali
teremptoriresetradereturq̀sip̀tiumemptorfol
ueritꝭdumāt̄·euenitutrursusreplicatioq̄p'ma
facieiustasitiniquereonoceatqc'accidatadiecti
oneopusēadiubandireigratiaquaeduplicatiouo
caturetsirursussieap'mafacieiustauideᵃturꝰ
p̄p̄·aliq̀c̄iniq̄·actorinoceatrursusexadiectione
opusēquaactoradiubet'ꝗdicit'triplicatioquar'
omniumadiectionumusum+dumetiamulteriu͛
q̀diximusuarietasnegotior'introduxit
Uideamusēt̄dep̀scriptionibusquaereceptaes̄
ꝓactoresaepeeꝧexunaeademq̄obligatione
aliquidiamp̀stariōt̄etaliquidinfuturap̀stati
oneēē ūūc'insingulosannosū·menſeſcertā.
pecuniamstipulatifuerimusn̄finitiſq̄b̄·dam
annisā·mensibushūi.quidemtemporispecuni
amp̀stariooportetfuturor'āt̄annor'saneq̄d̄·o
bligatiocontractaintellegit'p̀statioᵘadhucnul
laēsiergouelimusidq̄d̄.ꝗp̀stariōt̄etpetereeet
iniudiciumdeducerefuturamueroobligatio
nisp̀stationeminintegrorelinquerenecesse
ēutcumhacp̀scriptioneagamuseararagat'cui.
reidiesfᵘietalioquinsisinehacp̀scriptioneeqe
rimuseascilicetformulaquaincertumpetimur

Pagina interior facillime legitur. 3 littera ab exitu 3a ṗ ex p̀ antiquitus correcta est. 6 a ante 4am ab exitu litteram a prima manu superscriptum est.

Cū ııntentiohisuerbisconceptaēq̄dq̄dparetn̄n̄
ā·ā·darefacereōteretotamobligation ıdeetiam
futuraminhociudiciumdeducimusetq̄ antete ·
pusobligat×× ××××× m×ns———l××q̊fic——)
[pc××a]pmissaṗe[ıııu . . . . . ııı . . . ]
Itemsiuerbigraexemptoagamus×× nobiſfundu×
mancipiodet'debemus × ××× p̀scribe
reearesagat'defundomcipandoutp'teasiueli
musuacuampsessionemnobistradi× trade××ıı
[ıu.n . . . . .]ue[ . . . epiea . . u . . . ıublisn . ps]
resumustotiusilliusiurisobligatioillaınc××
taāō·nequidquidobeamremn̄n̄aād f ō·(reıııā)
ıtioneconsumit'utp'teanobisagereuolen
tibusdeuaquap'sessionetradendanullasupt
āo· p̀scriptionessiq·appellatar
ēeabeo·ntefopmulasp̀scribent'plusq mfe
stumē· Siisqd temporibussicutsuppaqq·
notauimusomnesp̀scriptionesabactorepfi
ciscunturolimāt·quaedametppeoopponeb[n]
turqualisillaerātp̀scriptioearesagat'[s——]
diciumh̄ditatin̄fiatquaenuncinspeciemexcepti
onisdeductaē·etlocumhabetcumpetitorh̄dita
tisaliogenereiudiciip iudiciumh̄ditatifaciatūū
[cum]singulasrespet×× ēnıniquuump(××ıııa××ı——)

Paginae interioris contextus non paucis fenestris interruptus maximam partem difficillime legitur. 4 sub uersus finem pro q̊ posse etiam de m̊ cogitari adnotat Goeschen. 5 pro altero [ ] Goeschen c××ııı———— 6 post 27am litteram ut scriptum fuisse potest. 8 litterae 23a et 24a an ex io a prima manu correctae sunt. 9 post 29am litteram uel c uel o uel q uel similis aliqua littera extitit, nullo modo de. 10 Goeschen pro priore [ ] c————. pro posteriore [ ] ×××××ep———— legit. 11 littera 2a non uidetur o fuisse. 15 litterarum ab exitu 12ae et 11ae iq· lectio incertissima est. 16 in fenestra post 7am litteram a fuisse potest. 20 pro aqat'[s——] Goeschen: a×ı×××××××epı×ı 24 pro ( ) Bluhme: unıuse×c××|

In pagina exteriore neque hodie quidquam legi potest et uix umquam legi poterit.

Tioneformulaede [illegible] ēcuidareoportetet
sanedominodareōtetq̧seruusstipulaturadin
p̀scriptionedepactoquaerit'g̨secundunatura
lemsignificationemuerumēē·debetq̄c'q̄atdi
ximusdeseruiseademdeceterisq̄q̄·p̨sonisq̄·
nostroiurisubiectae:
Suntdictaintellegemusitemadmonendi ſumuſ
sicumipsoagamusq̍incertumpmisseritita ň
formul·ēē·pposita mutp̀scriptioinsertaſitfor
mulalocodemonstrationishocm̄ī ē·q̧ā ādeN̄·N̄·T̄
certestipemcūī·reidiesfuitq̍q̍dobeamremN̄·N̄
ā [illegible] d̄ F̄ Ō etreliq̄ āsic'sponsoreāfideiussoreaqat
p̀scribisoletinp̨s·q̄d̄·sponsoris·
Hocm̊eareságet'q̄ā·ādeluciotitioincertumſtip·
ēquonōm̄.N̄N̄sponsorēcūī·reidiesfuitinp̨ſona
uerofideiussoriseap̨agatq̧N̄N̄pl·tioincertu·
fsuaēē·iussitcūīheresdefuitdeindeformula
subigit'·
Sup̨ē·utdeinterdictisdispiciamuscertisiq̄·exc̄ſiſ
p̀torā·pconsulp̍ncipalii·auctoritatemsuamfi
niendiscontrouersisp̨ponitq̧tummaximefa
citc'dep'sessioneāquasip'sessionep̨aliquoſco
tendit'etinsummaā·iubetaliq̍dfieriāfieriphi
betformulaeāt·uerbor'etconceptionesq̄B̄·in

XUI·

Pagina exterior facillime legitur. hoc folium non palimpsestum iam a Scipione Maffeio anno 1732 descriptum est. 1 ante ēcuidare Goescheno m litterae reliquiae apparuerunt. 8 littera ab exitu 7ª nunc u magis quam o fuisse uidetur. 11 litterae 9ª 10ª 11ª pem, non p̄ ē m̊ fuerunt. 12 ultima littera T, non T' fuit. 16 littera 23ª T, non T' fuit.

Eareutit'łdictadec[illegible]uocant'āt̄·decretac'
fieri aliquidiubet·ūūcump̀cipituraliquidexhibe
aturā restituat'ł dictaůc'ꝓ hibetfieriūūc'p̀ci
pitnesinedebitiop'sidentiuisfiatneueinloco
sacroaliq́ dfiatundeomniainŧ dictaā reſtituto
riaāexhibitoriaāprohibitoriauocant'nect̄mc'
quidiusseritfieriāfieriꝓhibueritstatimpact̄
ēnegotium&adiudicemrecuꝑatorꝶ ueitemet̄·ibi
editisformulisq̄riturānaliquidaduersuspr̄riſe
dictumfactumsitūanfactumn̄sitq̄isfieriiuſſerit
etmodocumpoenaagit'modosinepoenacumpoe
naūūcumꝑsponsionemaget'sinepoenaūūcu[illegible]
aruiterpetituretq̄d.exꝓhibitoriisł dictisſemꝑ
ꝑsponsionemagisoletexr̄titutoriisueroūexhi
bitoriismodoꝑsponsionemmodoꝑformulama
giturq̄·aruitrariauocat'·
Principalisiḡ·diuisioneoē q ā ꝓhibitoriās·ł dicta
ā·r̄titutoriaautexhibitoriasequensineoēdiu[illegible]ſio
q ū·adipiscendaep'sessionisc̄·conparatasuntu̇·
retinendae'p'sessionisc̄·łdictum'ūrecipeꝛandae~
Adipiscendaep'sessionisc̄·łdictumaccommodatur
bonor'p'sessoricūi·p̍ ncipiumē quor'bonor'eiuſ
quisetpotestashaecē·utquodq́squee[illegible]hisboniſqu
orumpossessioalicuidataē·siꝓ h̄ deāꝓ p'seſſoru

Pagina interior facillime legitur; huius paginae exemplum arte photographica factum huic uolumini subiunximus.

P'SIDERETIDEICUIBONORUMPOSSESSIODATAĒRTITU
ATURPH̄DEAT̄·POSSIDEREUIDETURTAMISQH̄EQ̄ISQUIPU
TATSEH̄DEMĒĒ·PP'SESSOREHISP'SIDETQSINEC̄ALIQRĒ·
H̄RIAMŪĒT̄·TOTAMH̄TEMSCIENSADSEN̄PTINEREP'SIDET
IDEOAT̄·ADIPISCENDAEPOSSESSIONISUOCATURQEITĀ
TUMUTILEĒQNUNCPMUMCONAT'ADIPISCEREIP'SER
SIONEMITAQ̄SIQSADEPTUSP'SESSIONEMAMISERITDE
SINITEIIDIDICTUMUTILEĒĒ BONOR'QQEMPTORISIMI
LITERPPONIT INT̄DICTUMQQDAMP'SESSORIUMUO
CANTITEMEIQPUBLICABONAEMERITEIUSDEMCONDI
CIONIS‡DICTUMPPONIT'QAPPELLATURSECTORIUMQ
SECTORESUOCANTURQUIPUBLICEBONAMERCANTUR
QPUBLICEUONAMERCANTURIDICTUMQ̄Q̄·Q APPELLA
TURSALUIANUMAPISCENDAEPOSSESSIONISCOMPARA
TUMĒEOQ̄ UTIT'DOMINUSFUNDIDEREBUSCOLONIQUAS
SIPSEMERCEDIBUSFUNDIPIGN[fenestra]ORISFUTURAMSPE
PIGISSET·

RETINENDAEP'SESSIONIS C̄·SOLET‡ DICTUMREDDIC'AB
UTROQ̄ PARTEDEPPRIETATEALICŪI·REICONTROŪSIAEST
ETANTEQUAERITURUTEREXLITIGATORIBUSP'SIDEREETU
TERPETEREDEBEATCŪI·REIGRATIACOMPARATASUNTUTI
POSSIDETISETUTRUBIETQD'UTP'SIDETIS‡DICTUMDEFŪ
DIŪ·AEDIUMPOSSESSORIISREDDIT'UTRUBIUERODERE
BUMMOBILIUMP'SESSION·ETSIQ̄D DEFUNDOŪAEDIB·

Pagina interior facile legitur. 5 littera ab exitu 5a q non q̄ fuit. 8 littera 10a i non ‡ fuit. 16 fenestra, quae post 24am litteram hiat, ipsi membranario debetur.

ıdicitureumpotioremeēēp̄toriubetquieotempo
requoıdictumredditurn̄·unc̄·np̄ abaduersario
p'sideatsiuerodederemouiliaeumpotioremeeiu
betquimaioreparteeiusanniñūnc̄np̄ abaduer
sariop'sidetidq̄.satisipsiusuerbisintdictorumsi
gnificatursiinutrubiıdictonsolumsuaqqp'sessi
opdesedetiamalterisq̄iustumeeiaccidereuue'
cuihextiteriteiusqueaquoemeritūexdonatione
ādotisnom·acceperititāq̄sinostraep'sessioniiu
ctaalteriusiustapossessioexsuperataduersariip'
sessionemnoseoıdictouincimus
Nullamāt·ppriampōssonemhabentiaccessiotem
porisn'dat'necdarip·neiqnullumēnaccederep̄
s'etsibitiosamhabeatpossonemieāuiāclamāpca
rioabaduersarioadq̄sitamn̄daturnaccessionei
suanpdēannus||||||āt retrorsusnumerat'itāq̄si
tuueruiḡr aūīīmensibusposse deri sporibus et
egoūī·posterioribusegopotioreroq̄trumporu·
mensiumpossionihiltibiinh'ıdictopdēqalteri
usannipōssioēp'sidereāt·uidemurnsolumsipri
p'sideamussetiamsinostronōmaliquisnp'sessi
onemsitl·innostroiuresubiectusn̄sitqualisest
colonusetinq̄linuspeosq̄q̄·āp.quosdeposueriw'
autqb·commodauerimusāqbgratuitamhabita

Pagina exterior difficilius legitur. 6 litteras 11am et 12am si quam at fuisse ueri similius est. 14 primam litteram s' quam s fuisse probabilius est. 15 pro 10a et 9a ab exitu litteris minus bene de unico m cogites. 15 sex ultimarum litterarum lectio admodum incerta est; hoc fere constat in fine neque possio neque possessio scriptum fuisse. 16 fenestra, quae post 12am litteram hiat, ipsi membranario debetur.

TIONEMRTITUERIMUSAQUIBUSGRATUITAMHABITA
TIONEMIPSIP'SIDEREDEUIMURETH'EQUOLGODICIT'
RETINERIP'SESSIONEMP'SEPQUEMLIBETQNOSTRONO
M·SITINP'SNEQNET PLERIQPUTANTANIMOQQ———
RIP'SESSIONEQ·NOSTRONOMALIUSTMSINRELIQNDAE
POSSION ANIMOSP'TEAREUERSURIINDEDISCEPISERI
MUSRETINEREP'SUIDEAMURAPISCIUPSPQUOSP'NM'
SECUNDOCOMMENTARIORETTULIMUSN'ULLADUBITA
TIOEQUINANIMOPOSSESSIONEMAPISCINPSUMUS
RECIPERANDAEPCSOLETIDICTUMDARISIQUISEXP'SUI
DEIECTUSSITNAMEIPPONIT'ÞDICTUMCUIPNCIPIUM
UNDETUILLUMUIDEIECISTIPQISQUIDEIECISTICOGITUR
EIRTITUEREREIPOSSESSION·SIMISQDEIECTUSENU
NCNP × × ×DE———ROCUMQUIAMEUIACLAMAPCARI
OP'SIDERETINPUNEDEICI × IDUMTMETSIEUMUIDEI
ECERIMQUIAMEUIACLAMAPCARIOP'SIDERETCOGOREI
RESTITUEREPS·UU SIARMISEUMUIDEIECERIMNPP.
ATROCITATEMDELICTIINTANTUMPATIORAONEMUTOMNI
MODEBEAMEIRSTITUEREP'SESSIONARMOR'AT·APPEL
LATIONENSOLUMSCUTAETGLADIOSETGALEASSIGNIFICA
RIINTELLEGEMUSSETFUSTESETLAPIDES
TERTIADIUISIOIDICTORINHEQASIMPLICIASADUPLICIA
(SIMPLICIA × UUIN)QUIB ALTERACTORALTERREUSEQUA
LIAS OMNIARESTITUTORIAAEXHIBITORIANAMQACTOR

Pagina exterior propter euanescentium litterarum tabem difficulter legitur. 4 in fine e. g. RETINE scriptum fuisse potest. 6 inter 7am et 8am litteram fortasse E uel I littera etiam extitit. 14 spatio post 4am litteram PSE uel PSI lectio non male conuenit. 14 spatium ante 24am ab exitu litteram quominus · RALTE litteris expletum fuisse conicias, ductuum umbrae non impediunt. 15 spatio post 20am litteram neque AT neque TUR lectio conuenit; probabilius de P cogites.

Equidesideratautexhiberiautrestituireusisē·a
quodesiderat'utexhibeatārestituat·
Prohibitorior'autīdictorumꝓ̊umaliaduplicialiasim
pliciassimpliciaš ūū qḃ·phibetp̄r̄·inlocosacro
āinfluminepublicoripaueeiusaliqdfacereeū̄
namactoremqdesideratneqdfiatreuĩsqaliqd
facereconaturduplicias·ūūutip'sidetisꝓdictum
eturubiideoāt duplicia uocanturq̄p̄iscar·utriur
q̄·litigatorisinhiscondicioēnecq̄squamp̀cipuere
usūactorintellegit'sunusquisq̄ tamreiq̄actoris
partessustinetquippep̄r̄ parisermonec'utrour
q̄loquit'n̄summaconceptioeorumꝓdictor'haec
ē·utinp'sidetisquominusitap'sideatisuinfieri
uetoit·alteriusutrubihischomodequoagitura
pudquemmaiorespartesh̄ui annifuitq̊minuĩr
eumducatuinfieriueto
Expositisgeneribusinterdictor'sequiturutde
ordineetdeexitueor dispiciamusetincipiamur
asinpublicibusīq̄·restitutoriumū exhibitori
umꝓdictumreddit'ūū·utrestituat'eiposses sio
quideiectusēā·exhibeat'libertuscuipatronur
operasindicereūletm̄sineperiiculoresadexi
tumꝑducit'm̄c·periculon̄quesiarbitr'postula
ueritisc'q̊agituraccipitformulamq̄appellatur

Pagina interior facile legitur. 6 litterae ab exitu $4^a$ et $3^a$ ex q uidentur correctae.

arbitrariaetiudicisarbitriosiqd restituiūexhi
ueridebeatidsinepericuloexhibeatarestit
etitaabsoluitqsin'restituatneq̄exhibeatquā
tiearesecondemnatsetactoressinep×enaexpe
rit'c'eoq neq̄exhibereneq·rstituereqcqo
rep̄÷q̄sicalumniaeiudiciumeioppositumfuit·
decimaepartisq̄q̄pculoplac[u..ce..etp̄ditiu]
dumcalumniaeiudicio ×× eiaqaruitr'p'tulaue×
quasihocipsoconfessusuideaturrestituere
u exhiberedeueres'alioiureutimurettecte
iiusen(eiii×)odestioremalitiqietarbitr'quiq
petitq̄quiacenu××t
Obseruaredebetisquiuultarbitr petereutita
timpetatanteq̄exiureexeatideanteq̄app̄·rc(cu)
cedatseroenpetentibusn̄indulgent'iiqsiar
bitrnpetierits'tacitusdeiureexieritc'periculo
radexhitumpducitn̄actorprouocatadueri
umsponsionemcontraedictumpp̄·nexhibue
ritan̄restituerit illeatadversussponsione
aduersariirestipulaturddactorq̄d sponsionis
formulameditaduersarioillehuicinuicemre
stipulationisactorsponsioni(...)
etaliutiud.umderestituenda u exhibenda
utsisponsioneuiceritnisieir exhibeat'arbitruat'

**Pagina interior difficillime legitur. 3 littera 18a t, non t' fuit. 7 lectio Bluhmiana non uera uidetur. 8 post 19am litteram uelut m uel uti fortasse extitit. 11 pro priore ( ) mihi ×× m extare posse uisum est. 12 reliqua huius uersus pars uacua uidetur. 15 littera ab exitu 6a b (et fortasse 7a quoque) correctionem passa esse uidetur. 20 littera 21a u magis quam o fuisse uidetur. 22 pro ( ) Bluhmio u d f e .... m ...|, mihi [illegible] apparuerunt.**

NE —— COSNUORCE

moeredie

De paginae exterioris scriptura fere nihil superest; ea quae uu. 8 et 23 descripsi incertissima sunt; alia describere nolui, ne fraudem facerem eis, qui ex dissolutis frustulis Gaianum sermonem restituere conantur.

× × × × × aliut facere q[r]uq p[r]ae[a] e[a] × × × dicatq d ——

—— o[m] i facis × × × × × × [p] ro[u]

—— ridl —— mea ——

—— aep[r] —— ss ——

—— s[c]ece × × × × × × u ex seqn ——

—— N × × × ×

—— iiB ——

—— m[o]csd ——

—— it —— appellaia ——

× × × × in i elle ——

eribid × × × s × om ——

ui[c]deriiantisperant × × × × × di ——

—— qua ——

mo[u]dis × m ——

—— ereno × × paratu[u]s fuit ——

Pagina exterior difficillime legitur. nimis incertas litteras describere nolui. plura leget, cui fortioribus medicamentis uti licebit. ea, quae Bluhme in uu. 21 et 22 legere sibi uisus est, in uu. 20 et 21 potius apparent.

c[..ispesabeofli]citandoistantispinpossioneco
stituit'simaduersapiosuofructuariastipu——
[ácriiciiuis]cipotestasihaeceutsicontraeum××
[es]s[i ... apnun]————uep×× × amsummamadu er
sariosoluatihaecat·licendicontentiofructuflicita
tiouocat'scil qa[nne oleuntiprmeeruiiantifpr]
[p . es. . . eirfuenditeq . . q]al[agat]p'teaait
alter'sponsionepuocatqaduersusedictumppp'
sidentisisiBisfactae·etinuicemamborestipulan
turaduersussponsionemde[isti ........... accu]
unasosponsioitem× × × stipulation——
adeamfit—— eius——
[fun]d[oab]——
[rtitui . . . . . d . . uae]——amtiiudexap quemdeea
reagit'illudscil·requiritpr·infdictoconplexu
eide·utereor'eumfundumeasueaedespidtemp'
quo+dictoreddit'nuncnpp'sideretcumiudex
idexplorauerit etfortesecundummeiudicatu
sitaduersariummetsponsioniset restipulatio
nissummasquasc'eofeciicondemnatetconue
nientermesponsionesetrestipulationisquae
mec'factaesabsoluitet h'ampliussiapadueria
riummeumpossioeqisfructuslicitationeui
citnisirestituatmpossionemcascellianoiue

Pagina interior in parte superiore propter remedia Bluhmiana difficillime, in inferiore facile legitur. 1 pro [ ] Goeschen: × × × i × × × × × × × ii, Bluhme ipse alio tempore: × ur × × aB × × fli 3 pro ( ) Bluhme modo NER . TOS, modo NER × TO × 6 pro [ ] Bluhme alio tempore: INFOROLEUNTIBO . ER . . . 7 pro priore [ ] Bluhme alio tempore: PRE . . . EIFUENDIT——, pro posteriore [ ] idem × eq 10 pro [ ] Bluhme alio tempore: RUI—— 13 Bluhmiana lectio uix uera uidetur. 14 pro [ ] Goeschen: P × I × × E ——

Secutorioiudocondemnaturergoisquifru
ctuslicitationeuicitsinpbatadseptinerepsessi
onemsponsionisetrestipulationisetfructus
licitationissummampoenaen̄om̄soluereet
p̀tereap'ssionemrtituereiubet'eth'amplius
fructusquosıeapcepitredditsummaeñfru
ctusquosıeapcepitredditsummaeñfructus
licitationisn̄p̀tiumēfructuumsedpoenaeno
minesoluit'qquisalienañp̄ossionemphocte
pusretinereetfacultatemfruendinamciscico
natusē·illeāt·quifructuslicitationeuictusesin
pbaberitadseptinerep'sessionemtantumspon
sionisetrestipulationissummampoenaen̄om̄
debetadmonenditm̄sumusliberumēēēiqfrú
ctuslicitationeuictuseritomissafructuariasti
pulationesicutcascellianosiuesecutorioiudo
dep × × × ionerecipe randaeexperit'(ita)s × ×  × × × × de
fructuslicitationeaqereinq̀remppumiudum
conparatumēqappellat'fructuariumq̊n̄om̄
actoris·satisaccipiat'dicit'āt.eth'iudiciumsecu
toriumqsequit'sponsionisuictoriamgñaeq
cascellianumuocat
Sqāñnulliıdictoredditoceteraexinŧdictoface
renolebantatq·obidn̄poteratresexpedirip̄r·

Pagina interior maximam partem facile legitur. 17 spatium post tertiam litteram uelut oss uel ses litteras capere possit. 17 spatium ante paenultimam litteram ad imilit litteras capessendas sufficit.

NEAMPEMPSPEXITETCOMPARAUITINTERDICTAQUAE
SECUNDARIAAPPELLAMUSQSECUNDOLOCOREDDUNTUR
QUORUNB———————AS L—OC—CETERAEXINTERDI
CTONFACITUUQUIUIMNONFACIATAFRUCTUINONLICET'
AQFRUCTUSLICITATIONISSATANDATAUTSISPONSIONIB·
NFACITSPONSIONISUEIUDICIANACCIPIATSIUEP'SIDEAT
ETRESTITUATADUERSARIOPOSSESSION·———————
————LLIP'SIDENI·NFACIATITAQ ETSIALIASPOTUE··
IDICTOUTIPSIDETISUINCERESICETERAEXINTERDICT·
——————————CTAM.P IDICTUMSECUNDARIUMU···
——————————FNMUI——————————
——————————SID···S——————————
——————————U·NULLUMLEG··SECUNDARIUM——————
[PR·RO]——————————QUHANCOPINION——
[————M————]NUSETCASSIUSSECUTIFUERINTR——
——————————NOBISQ——————————ADEA——
——————————NOSPS——————————
——————————————————————
——————————————————————
——————————————————————
——————————INCUM——————————
PAREIISCT——————————ATEIMIREIMAMOIIA

——————————————————————

——————————————————————

Pagina exterior difficillime legitur. plurima eorum, quae descripsi, incerta sunt; incertiora non pauca describere poteram. 13 Bluhme uersus initium parum probabiliter ita legit: U·'SINECA 22 Bluhmiana lectio ad incertas codicis umbras uix bene quadrare uidetur. 22 initio aut P aut Y legi posse Bluhmianae schedae uidentur significare.

—— ENDOM[e] ——

× × × NIISORISO[q] ——

PECUNIARIAPOENAM[o]IURISIURANDORELIGIONE × × × ×

CEN × × × ×   EAQ PR· × × UEIDEO ——

—— ADUERSUSIN ——

Pagina exterior difficillime legitur; ductus autem plerique incerti sunt. 9 initio nihil amplius scriptum erat. 9 initio Bluhme ante SORI legit RIASPON (p supra R), quae tamen lectio ad codicis ductus non quadrat. 23 proximum ante EAQ spatium uacuum est. 23 post PR fortasse ET uel Q uel simile quid scriptum fuit.

C sisduplicιao·CONSTITUITUR ūūsiiudicatiādepē
siautdamniiniuriaealegatorump damNātioNe…
relictumNom·agit'exq̄Bdamcausisspon ione·
facerepmittit'ūūdepecuNiacertacreditaetpeo·a
constitutaecertaqd.creditaepec·aettiaepartiſ
stitutaeūpecuNiaepartisdimidiaeq.siNeq ſpoN
sioNisneq̄dupliaetioNispericulumeic q̊agit'co
iuNgaturacNestatimqd·aBiNitiopluris q̄ ſimpliit
ao·pmittit pr̄ iurisiuraNdumexigerencaluoNi
aecausaeiNfitiasireuNdequ·h̄desūqhdumlocoa
BeNt'[NūʒliNāplio]oBligatisitemfemiNispupilli
qex… ·tpericulosponsionisiuBettmeosiurare
statimāhaBiNitioplurisqsimpliāoeūūfurtima
NifestiquadruplıN' ManifestiduplicO·
ceptietoBlatitriplıNexhiscsisetaliisq̄Bdamnue
quisNegatsiuefateat'plurisqsimpliēāō
Actorisq̄q.calumNiaecoercet'mcalumNiaeiudi
ciomcoNtrariomiureiuraNdomrestipulatioNe
etq̄d caluмNiaeiud.umaduersusomNesaoNeslo
cumhaBetetēdecimaepartis p̄ ( )adūsusadvēr
toremtertiaepartis liBerumē·āt·eic'q̊agituraut
calumNiaeiudumopponereā ıı̄exigereNcaluoNi
aecagere·
CoNtrariumāt·iudumexcertiscsisʒstitui————

Pagina interior ex parte difficulter legitur. 11 pro [ ] Goeschen ·aiisc qpaiis; Goescheniana autem lectio ad tabescentes umbras propius accedere uidetur quam Bluhmiana. nunc nisi propter remedia chimica omnia incerta facta essent, non nimis a ductibus uelut haec lectio discrepare uideretur: simplotenus 12 quae post 1am litteram scripta fuerint, dignosci nequit; fortasse, nisi m litterula supra lineam fraudem facit, haec olim exarata erant: exant'periculo 20 pro ( ) spatio satisfacere uisa est uelut haec lectio: eis 24 in fine fortasse ʒstituuntur, non ʒstituipote scriptum erat.

VV·siiniuriar’agat’etsic’muliereeonom agat’
qdiceturuentrisnom inp’sessionemmissadom
adaliumpossessionemtrtulissetetsiqseonom·
agatqdicatseappr·inpos·s·ionemmissumabalioquo
admissumnonesse
Saduersusiniuriar’qdaonisdecimaepartisdatur
aduersusuduasistasqntae·
Seuerioratcoercetioe·pcontrariumiud·umnon
calumniaeiudiciox·partisnemodamnet’niiqin
tellegitnrecteseageresuexandiaduersariigra
tiaaoneminstituitpotiusqexiudiciserroreueli
iniquitateuictoriamsperatqexcueritatiscalu
mniaeñinadfectumesicutfurticrimencontra
riouerouiudoomnimdamnat’actorsicsamn·tenu
erit⁊aliaopinioneinductuscredideritserectea
gereutiq·atexqb·csiscontrarioiudoagerepetia
calumniaeiud·umlocumhabetsalterutrotm·iu
dicioagerepmittiturquarationesiiusiurandu
decalumniaeexactumfuit·qmadmodumcalumni
aeiud·umndat’itaetcontrariumnondaridebet:
Restiponisqq·poenaexcertiscsisfierisoletetque
madmodumcontrarioiudoomnimcondemnat’
actorsicsamnontenueritn’requirit’anscieritn
recteseagereitaetiamrestipulationispoenaomni

Pagina interior facillime legitur. 15 supra 8am et 9am litteras qu litterulae aliquoties apparere mihi uisae sunt; fallacem tamen potius speciem esse crediderim.

MDAMNAT' ACTOR (. . . . . . . . . . ISTPULATIO)
ONISPOENPETIT' EINEQCALUMNIAEIUDUMOPPONIT' NEQ
IURISIURANDIRELIGIONIIUNGIT' N7TRARIUMIUDU . .
HISCAUSISLOCUMNONHABEREPALAME
QUIBUSDAMIUDICIISDAMNATIIGNOMINIOSIFIUNT . .
FURTIU·B R·INIURIAR' ITEMPSOCIOFIDUCIACTUTEL . .
DATIDEPOSITIS FURTIAU RAINIURIARNSOLUMDAMNA
TINOTANT' IGNOMINIASETIAMPACTIUIINEDICTOPR·
SCRIPTUMEETRECTEPLURIMUMEN . . EUTR' EXDEL . . .
ALIQUISANEXCONTRACTUDEUITORSITITEMILLAPARTE
EDICTIIDIPSUMNOMINATIM . . PP ——————
MINIOS . . ———— . . . . . . ———— . . . ————
TORDAREPCUREMADHIBER . . . ———————— FIDUIO
RIONOM·IUDICIO . UENIRE . . . . ————————
JNSUMMASCIENDUMEEUMQ . . LLO . OU . . . ULU . PLIC
TEREETEUMQUOCATUSE . . . . NUC . UC . . . CICIIMAI
CIAIE . . . . . . SIOMIIEREQUA . DAM —————— . . .
PMISSUPTORISINIUSUOCARENLICETUUPAR ——————
TRONOSPATRONOSQLIBEROSETPARENTESPATRONIPA . .
NAEUEETINEAMQADU SUSEAEGERITPOENACONST ——
CAT·INIUSUOCATUSFUITADUSARIUSNEQ·ODIEFINIRIPO
TUERITNEGOTIUMUADIMONIUMEIFACIENDUMEIE . .
PMITTATSECERTODIESISTIFIUNTAUADIMONIAQBUSDAM
EXCSISPURAIESINESATISDATIONEQBDAMC' SATISDATIONE

Pagina exterior propter remedia Bluhmiana difficillime legitur. 1 pro ( ) Bluhme: AINMSIABAC . . REIII *restipulationis* 11 spatium post 22am litteram sufficit ad ex litteras capessendas. 12 litterae 6a 7a 8a incertissimae sunt. 13 Bluhmiana lectio uix recta uidetur. 14 litteram 24am I quam T fuisse probabilius est. 15 pro ( ) Bluhme parum probabiliter: A.LIQ.RATARA . . ITUR.A| 15 uersum exempli gratia in OPOR exiisse ueri non est dissimile. 16 primam litteram l fuisse minus probabile est. 16 pro ( ) Bluhme parum probabiliter: NRALIAPIQA . . . . | 17 spatium ante 4am ab exitu litteram sufficit ad TMPSONAS litteras capessendas. 18 post PAR in fine ENTESPA extitisse ueri non est dissimile. 19 littera 14a uix R fuit. 20 in CONSTITUIT' quam in CONSTITUTAE exiisse paulo probabilius est.

QUIBUSDAMIUREIURANDOQBUSDAMRECUPATORIBU
SUPPOSITISIĒ.UTQNSTETERITISPTINUSARECUPERATORI
BUSINSUMMAUADIMONIICONDEMNET'EAQ̄N̄INQUIADI
LIGENTERP̄TORISEDICTOSIGNIFICANT'ETSIQUIDEMIUDI
CATIDEPENSIUEAGET'TANTIFIATUADIMONIUMQUANTIEA
PERITSIUEXCETERISCAUSISQUANTIACTORIURAUERITNCA
LUMNIAECP'TULARESIBIBADIMONIUMPMITTIN'TMPLU
RIBUSQSCMFITUADIMONIUM·
ITAQ̄SICENTUMMILIUMRESERITN'IUDICATIDEPENSIUE
AGERET'N̄PLUSQ̀SQNQUAGINTAMILIAFITUADIMONIŪ
QASAT PSONASSINEPMISSUPR̄·INPUNEINIUSUOCARE
N̄POSSUMUSEASDEMNEUADIMONIOINUICASOBLIGARE
N̄P'SUMUSP̀TERQUASIPR̄·ADITUSPMITTAT

Pagina interior non difficulter legitur. 13 littera 27a aut p aut p fuit. 13 paenultimam litteram ı fuisse minus probabile uidetur. Reliqua huius paginae pars scriptura uacat.

Pagina interior scriptura uacat. Post hanc paginam ultimum folium ultimi quinionis, quod olim cum pag. 235/6 cohaerebat, periit.

# INDEX NOTARVM.

---

Indicem notarum, quae in Gaii institutionum libro Veronensi reperiuntur, summa diligentia confectum I. F. L. Goeschen editioni a se curatae adiecerat; cum tamen membranis denuo a me collatis Goescheni index permultis locis corrigendus esset, ipse prorsus nouum omnium scripturae compendiorum indicem ita composui, ut tacitus corrigerem, sicubi a Goescheniano exemplo recedendum fuit. Quo in componendo non me paenitet quod etiam pusillas scripturae minutias attendi: harum enim ope factum est, ut ab altero librario libros primum secundum tertium, ab altero quartum scriptum esse appareret; de qua re confer quae inprimis ad N̶ = *nam*, q̶ = *quam*, q̶ = *quia*, q̶ = *quod*, nec non ad N̂ = *nam*, q̂ = *quam*, q̄λ· = *quia*, q̶ = *quod*, c̄ui· = *cuius*, h̄ui· = *huius*, q̄B· = *quibus*, S̶ = *sed* adnotaui. Cum in membranis rescriptis notarum particulae passim Hieronymiani contextus ductibus obtectae dispici non potuerint et praecipue lineolae et puncta, quibus notatio significari solet, saepius non apparuerint, multis locis incertum est utrum lineolae punctaue addita fuerint necne. Neque punctorum collocationem in hoc indice conficiendo diligentius curaui, quippe quae librariorum arbitrio modo ad imas modo ad medias modo ad summas litteras adscripta sint. — Non recepi in hunc indicem compendia numerorum, quae cum uulgato scribendi modo concinunt; notantur igitur numeri additis plerumque lineolis (supra uersum) et punctis (post numeros). Addidi tamen suis locis plerasque earum corruptelarum, quae praue intellectis uel inter se permutatis notis ortae in scripturae Veronensis contextum irrepsisse uidentur.

Index notarum Gaianarum maiores paginarum laterculos occupat; primus numerus paginam codicis significat, sequentes numeri uersus indicant.

*F* In minoribus paginarum laterculis omnes notas composui, quae in fragmento DE IVRE FISCI Veronensi a Paulo Krueger optime depicto reperiuntur, *F* littera significatas. Indicem notarum quem Krueger editioni fragmenti

de iure fisci a se Lipsiae 1868 curatae addidit, ideo in hanc editionem transscribere non potui, quia typographorum culpa non pauci errores in indicem Kruegerianum irrepserunt.

*U* Ibidem omnes notas *U* littera significatas collegi, quae extant in fragmentis INSTITVTIONVM VLPIANI Vindobonensibus a Paulo Krueger diligentissime descriptis in calce libri cui inscriptum est 'Kritische versuche im gebiete des roemischen rechts' Berolini 1870.

Praeterea ex reliquis notis iuris eas selegi, quae cum Gaianis apte comparari posse uidebantur. Adscripsi igitur suis locis similes notas quae occurrunt

*V* I) in codice Vaticano 5766, in quo insunt IVRIS ANTEIVSTINIANI FRAGMENTA quae dicuntur VATICANA egregie edita in commentationibus regiae academiae scientiarum Berolinensis anno 1859 a Theodoro Mommsen, cuius indice notarum (l. l. pag. 385—388) utatur, qui singulos locos inspicere uoluerit — has notas *V* littera significaui —

II) in notarum laterculis antiquis, quos in Henrici Keilii *grammaticorum latinorum* uolumine quarto Lipsiae 1854 pag. 265 seqq. Theodorus Mommsen tam singulari diligentia collectos et tam admirabili ingenii acumine digestos edidit, ut perpauca posterioribus reliquerit emendanda. Aperta scripturae menda, quae collatis notis Gaianis unusquisque facile primo obtutu correxerit, ne ego quidem emendare uolui. Adscripsi igitur selectas notas:

*P* 1) ex *M. Valerii Probi de litteris singularibus* fragmento (in editione Mommseniana pag. 271—276) *P* littera significatas;

*L* 2) ex *notis Lugdunensibus* (l. l. pag. 277—281 et 611—613), *L* littera
*Ll* significatas, ubi codex Lugdunensis (*Ll*) et Parisinus (*Lp*) inter se consentiunt;
*Lp* *Ll* uel *Lp* significatas, ubi in altero utro uera lectio seruata esse uidetur;

*R* 3) ex *notis codicis Reginae* 1128 (l. l. pag. 282—284), *R* littera significatas;

*M* 4) ex *notis Magnonianis* (l. l. pag. 288—300), *M* littera significatas;

*T* 5) ex *notis Lindenbrogianis* (l. l. pag. 288—300), quas primus ediderat Fridericus Tiliobroga siue Lindenbrogius, *T* littera significatas.

*N* Denique ex *notis Vaticanis* (l. l. pag. 304—314), *N* littera a me significatis, eas tantum notationes excerpsi, quae in reliquis notarum laterculis non extant sed aliquo saltem modo ad Gaianas notas illustrandas adhiberi possunt; item ex *notis Papianis* et *Einsidlensibus* (l. l. pag. 316—330) et ex *Isidoro* (conf. l. l. pag. 268).

---

Ā· = ABSOLVE *uel* ABSOLVITO *uel* ABSOLVITE *uide* S̄N̄P̄Ā

Ā· = Aelia *uide* Ā·S·

Ā· = AGERIVS etc. *) *uide* Ā·Ā·

Ā· *uel* Ā *uel, siquidem lineola passim dispici nequit,* A· *uel* A = -am *uel* am- *passim* (*conf. e. g.* 107, 15; 26, 21; 30, 24; 11, 9) *nec tamen nisi in fine uersuum; nam prorsus singulare est* QDĀ· *i. e.* quodam 163, 13 *in medio uersu. alibi contra, siquidem* m *in fine nominum (et. rarius uerborum) modo praue omittitur modo praue additur, mere erratum est: conf.* 6, 24 ROMANA *pro* Romanam, *similiter* 69, 22; 100, 12—13; 105, 20; 126, 3—4; 142, 6; 190, 1—2; 194, 3; 197, 24; 200, 5; 204, 19; 208, 9; 221, 14; 222, 14; 224, 3; 228, 13—14; 251, 3. 13 (*conf. etiam* 161, 22); *contra* -am *pro* -a: 4, 1; 11, 17. 18 (*correct.*); 25, 17; 40, 4; 82, 24; 98, 6; 109, 21; 111, 6; 112, 24—113, 1; 122, 5; 125, 20—21; 140, 10; 159, 20; 179, 4 *in fine;* 195, 8; 209, 19.

Ā = -am *F* 2, 4, 18 *et* 1, 4, 1? *in fine uersuum* (*conf. F* 2, 3, 6)

Ā = -am *V*

Ā = -am 62, 9 *in fine (casu, puto)*

Ā = an- *uel* -an- *passim* (*conf. e. g.* 67, 6; 95, 1) *nec tamen nisi in fine uersuum; nam* ACILLA 23, 4. 6 (*conf.* ACCILLA 23, 2) *falso pro* ancilla, EADEM 48, 5 *pro* eandem, OCCUPATIUM 70, 12 *pro* occupantium, EXTATE 180, 20 *pro* extante *scriptum est; de* TATUM 42, 14 *conf.* DT·

Ā = -an- *V*

*Praeterea constat formas uerborum in* -at *uel* -atur *et in* -ant *uel* -antur *exeuntes passim inter se confundi: conf.* 2, 23; 16, 15; 23, 6. 22; 25, 9—10; 28, 9; 37, 3. 11. 12; 38, 15; 44, 17; 51, 12; 63, 13; 65, 9; 77, 10; 90, 22; 96, 23; 112, 21—22. 23; 126, 3; 129, 24; 131, 24; 150, 2. 18; 162, 10; 169, 18; 177, 3; 190, 15; 196, 21 *bis;* 197, 6. 8; 203, 3; 237, 5 (*conf. etiam* OCCUPANTIS 178, 13 *pro* occupatis)

Ā· *uel* Ā *uel* A· *pro* an *coniunctione* 181, 8; 159, 13; 173, 9 (*fortasse ubique* aut *pro* an *scriptum est*); Ā = an 82, 18 *in fine uersus.*

*) *Adiectum hoc* etc. *illud indicat, littera* Ā· *praeter eum qui praecedit uerbi* AGERIVS *casum alios quoque exprimi. atque similis est istius additamenti in similibus locis significatio.*

| | |
|---|---|
| λ = auc- *V* | λ [*uel* λ] = auc- 77, 17 (λTORE), 165, 9 (λTOR), 174,17 (λTORIBUS)<br>TUTORIBUS *falso pro* auctoribus 29, 22—23. |
| | λ = auct- 90, 2 (λORE) |
| | λ = auctore *uide* Tλ<br>λUCTOR *falso pro* auctore 22, 10—11 |
| | λ· = auctores etc. *uide* DSλ· |
| | λ = auctoritate *uide* S·T·λ· |
| | λ· = AVLVS etc. *uide* λ·λ· |
| λ = aut *F* 1,4,19; 2,2,19; 2,4,15.<br>λ = aut *U*<br>λ = aut *V*<br>λ aut *Lp* (λU·.. λ· *falso Ll*)<br>λ· aut *T* | λ· *uel* λ [*uel* λ] = aut *passim* (*conf. e. g.* 106, 6; 4, 13; 3, 3)<br>cλ· *pro* cλ· (*i. e.* causa aut) 162, 22; λDULTERλ *pro* λDULTERλ 178, 24; λCULPλ *pro* λCULPλ 183, 4; λN *pro* aut 185, 7.13.<br>λ (*i. e.* aut) *pro* ut 3, 12; *item* λUT *pro* ut 13, 6 (*ubi correctoris signum extare uidetur*) *et* 37, 3 *et* 146, 13: UT *pro* aut 80, 7 *et* 91, 8?; λUT *pro* at 123, 20. |
| λ·λ· Aulus Agerius *T* | λ·λ· (233, 2) *uel* λλ· *uel* λλ *uel* λλ (233, 12) *uel* λλ· *uel* λλ [*uel* λλ] = AVLVS AGERIVS etc. *passim* (*conf. e. g.* 205, 12; 202, 17; 201, 13; 229, 5; 204, 19)<br>qλ·λ *falso pro* qλ·λ 235, 14; λ *falso pro* λλ (AVLO AGERIO) 200, 23 |
| λcB· actionibus *M* λC actio *notarum Papianarum liber Parisinus*<br>λTI· actio *L* (*falso*)<br>λT· (*scribe* λ7· *ex numero* 2) actio *T*<br>λDU· aduersum *T* | λC = actio- 190, 10—11 (λC\|NES); 190, 4 (λCNE)<br>C *falso pro* actione 40, 2<br>λ7 *uel* λy = actio *uel* actio- 161, 3; 182, 21 (*priore loco*); 184, 6; 162, 18; 185, 4; 228, 13; 218, 6 *teste Bluhmio* (*uix recte*)<br>λ *pro* λ7 177, 9 (*falso; sequitur* constituta)<br>λDU = aduersus 177, 16; 184, 7<br>λDUSUM 196, 11 *falso pro* aduersus eum<br>λEL· = Aelia 7, 10<br>λLR *pro* aliter 30, 4 *teste Bluhmio* (*uix recte*) |
| λN· annorum *T* | λNN· = annorum 4, 7; 95, 17. 21 |
| λNN annos *notarum Papianarum liber Parisinus* | λNNI *falso pro* λNN· (*i. e.* annorum) 82, 1 (*ubi insuper* λNNIXII·TλB· *i. e.* anni duodecim tabularum *scriptum est*) *et* 82, 4: λNNOR· (*i. e.* annorum) *pro* annum (*i. e.* λNN· ?) 82, 6 |

ANT· = Antoninus 85, 16

AO· *uel* AO *(hoc saepissime) uel* AO (189, 11) *uel* A·O (218, 5) *uel* AO· [*uel* AO] = actio *uel* actio- *passim* (*conf. e. g.* 195, 9. 7; 191, 7; 192, 12)

AO *pro* actionem 214, 7; AONIS *pro* actionem 249, 6

AP· *uel* AP *uel* AP (175, 15) [*uel* AP] = aput *uel* apud *passim* (*conf. e. g.* 193, 8; 204, 13; 1, 7)

APR· 59, 12 *falso pro* AP·, *quia proxime praecessit* PR· (*i. e.* praetorem)

APP = appellati- 161, 23 (APPONE)

A·S· (18, 20; 19, 8) *uel* AS· (7, 19; 146, 24) *uel* A·S· (39, 7) *uel* AS (3, 8; 7, 2; 10, 11; 17, 20; 19, 5) *uel* AS· (18, 17) *uel* AS (21, 23) *uel* AS· (146, 22) *uel* A S (9, 22; 13, 6; 147, 1) = Aelia Sentia etc.

*inde* ASE (22, 1) *et* AEL· SENT· A (7, 10) = Aelia Sentia.

A·S 18, 20 (*ante* ELEGEA·S·) *e dittographia natum est;*

XS *falso pro* AS 146, 18

AT· *uel* AT *uel* AT (1, 18; 187, 6) *uel* AT· [*uel* AT] = autem *passim* (*conf. e. g.* 158, 4; 2, 24; 7, 14; 178, 4)

Ah *falso pro* AT 248, 13; AN *pro* AT 162, 20; A (*i. e.* aut) *pro* AT (*i. e.* autem) 250, 23; AUT *pro* autem 101, 1; 240, 3; *similiter* 185, 22—23 MODIS SPATIA *pro* MODIS PATIAT (*i. e.* modis pati autem).

AT (*i. e.* autem) *falso pro* aut 159, 4; 170, 2; AT *pro* aut 161, 6; AT· STIPULATOR *pro* atstipulator *uel* adstipulator 158, 23

AUCT· = auctores 84, 6

(AUC)TOR = auctoritate 81, 22?

AUT *pro* auctorem 51, 20

AUT *pro* auctoritatem 51, 1

B = -banum *uide* URB

(ANT· Antonius *M*)

Ao = actio *uel* actio- *V*

AoN· actionem *T*

AP = apud *F* 1, 4, 13

AP *uel* AP· = apud *V*

AP· apud *L et T*

APP· appellatum *L*

APPB· appellationibus *M*

APPT appellant *T*; APP' appellationem *T*

APP appellat *notarum Papianarum liber Parisinus*

AS· alia sententia *L* (*scribe* Aelia Sentia)

lAS lex alia sentencia *L* (*scribe* lex Aelia Sentia)

AT = autem *F* 1, 4, 11

AT· = autem *U*

AT *uel* AT· *uel* AT· *uel* AT = autem *V*

AT· autem *Ll*

(AUT autem *Lp*)

A7· (*scribe* AT· *ex numero* 4) autem *T*

AUCT· auctor *T*

BF· beneficium *L*; BFO· beneficio *et* BFII·L· beneficii loco *et* BFD· beneficium dedit *M*; BFλ beneficia *T*

BF = benefi- *F* 2, 1, 16 (BFCIO) *et* 2, 3, 16?

BFIO = beneficio *V*

B = -ber- *F*: *uide* LIB

B = -ber- *V*; B' = -ber- *V* (*in scholio*); B = -ber- *V*; B· ber *L*; B· ber *T*

B· bona *L et T*

B· = -bus *F* 1, 4, 14; 2, 4, 22; 2, 2, 6?

B· = -bus *V*

B' bus *L*

B· bus *M*

B· bus *T*

BE bonorum emptor *Lp*

BE· bonorum emptor *M*

F·B· .... fide bona *P*

BF· bonae fidei *Ll*

BFD bona fide *L*

BF· bona fide *M*

B·F· bona fide *T*

BP'SSIO = bonorum possessio *V*

BP· bonorum possessio *L*

BP· bonorum possessio *M*

B·P· bonorum possessio *T*

B = bene- 161, 13 (BFICIUM)

B· = -ber *uel* -ber- *uide* LIB·

B· = -berta- *et* -bertae *et* -bertatem *uide* LIB·

B· = -bis *uide* NOB·

B (94, 2; 168, 23) *uel* B (93, 23; 94, 21; 176, 4) = bonā; *conf. etiam* U = uona.

BP (*i. e.* bonorum possessio-) *falso pro* bona 141, 1 (*sequitur* POSSENT)

B = bonā *uide* BF

B· = bonorum *uide* BE *et* BP· *et* U·B R·

B· = -bularum *uel* -bulas *uide* TAB·

B· [*uel* B] = -bus *uel* -bus- *passim* (*conf. e. g.* 7, 6; 33, 4; 23, 19)

*inde* SERB· *uel* SERB = serbus (*pro* seruus) 76, 1; 156, 8; 159, 8; 217, 22

LIBUSTORUM (*ortum ex* LIB·TORUM, *falso pro* libertorum 147, 2 (*conf. etiam* 52, 13).

BE = bonorum emptor 212, 17. 19; 213, 5

*inde* B·EMPTOR 201, 7; BE RI = bonorum emptori 212, 21; BE·RE = bonorum emptore 213, 14; *inde etiam* UE = uonorum (*pro* bonorum) emptorum 148, 12—13 *explicandum esse uidetur*.

B.F. (180, 14) *uel* BF· (65, 18; 75, 24; 220, 22) *uel* BF (72, 8) *uel* B·F (180, 12) *uel* BF. (74, 19) *uel* BF· (76, 18; 212, 3) *uel* BF (76, 2. 5. 12; 169, 8; 212, 9) = bona fide *uel* bonae fidei.

*inde* BFIDE 171, 15

BN = bonorum (*sequitur* uenditionem) 93, 21

BP· *uel* BP *uel* BP (91, 10) *uel* BP. (134, 3; 135, 24) *uel* BP (134, 21) *uel* BP· *uel* BP (138, 2) = bonorum possessio etc. *passim* (*conf. e. g.* 85, 13; 136, 5; 85, 18)

BUI *pro* BP (*i. e.* bonorum possessionem) 83, 8?; *conf. etiam* 77, 11 *et* 134, 17

BP· = bonorum possessores 147, 24
*inde* BONORUMPOSSESSIO *falso pro* bonorum possessores 148, 12

C· *uel* C *uel* C = capere etc. *et* -capio etc. *uide* UC

Z = -catio- 110, 9 (UINDIZNEM)

C *uel* C· (20, 9; 173, 5) [*uel* C] = cau- (*insequente* s- *littera, i. e. in* causa *uocabulo*) *passim* (*conf. e. g.* 8, 5; 4, 5 *tit.*); *praeterea* CT· = cautum 2,1

C· *uel* ·C· (39, 5) *uel* C (*hoc saepissime*) *uel* C· [*uel* C] = causā *et* causā *passim* (*conf. e. g.* 40, 5; 4, 9; 39, 20; 10, 1)

CA· *pro* CA· (*i. e.* causa aut) 162, 22; EXSC·TO (*i. e.* ex senatusconsulto *ortum ex* EXSC· *pro* EXC·) *falso pro* ex causa 83, 13; CAUTEM *pro* causa 126, 12; G *pro* C (*i. e.* causa) 182, 7

CAUSAE *pro* causa 248, 10

C· (7, 24 *priore loco*; 18, 8. 14) *uel* C (7, 24 *secundo loco*; 10, 18; 19, 7. 11; 122, 7; 232, 7) *uel* C (19, 1) = causam

G· *pro* C· (*i. e.* causam) 193, 9

C (184, 16) *uel* C (38, 10) = causas

C· = causis 220, 8 *et* 224, 1

C = cautum *uide* CE

MF *uel* CAF *falso pro* cautum erat 65, 11?

C· = -cem 193, 8 (IUDIC·); 197, 5 (UINDIC·)

C *pro* -cepti- *uide* EXCON

C *uel* C = -ceptionem *uide* EXC

C· = -cet 2, 22 (LIC·); 163, 19 (SCILIC·); *conf. etiam* 68, 6

C· = -cione *uide* CONDIC·

C· = -citus *uide* EXPLIC·

C· = ciuili *uide* IC·

C = ciuis etc. *et* ciuitas etc. *uide* CR· *et* CR

C = clam *uide* NUNCNP

C· = cognita *uide* CC·

C· = -commissum etc. *uide* FC·

Z = -commissorum *uide* FIDZ

H·B·V·P· heres bonorumue possessor *P*

MFP mal*ae* fidei possessior *Ll* (*scribe* possessor?)

C = cau- *F* 2,2,11 (CSA)

CS *uel* CS *uel* CS = caus- *V*

CTI· cautio *L* (*falso*)

C = causa *F* 2,3,12

C causa *L*

C· causa *M*

C· causa *T*

CAT· cautus *M*

C = cen- *F* 1,1,20 (CTENSIMUM)

LIC· = licet *V*

ɔ = con- *uel* -con- *uel* com- *F* 1, 1, 4. 12. 15; 1, 2, 2; 1, 3, 14. 15; 1, 4, 7. 11. 19; 2, 1, 3. 16; 2, 4, 3.

ɔ = con- *U* (*quater*)

ɔ = con- (*uel* com-) *V*

ɔ· con *L*

ɔ· ꝛ· con *M*

ɔ con *T*

ʃ̄ (1, 3, 4. 6. 22; 1, 4, 5?; 2, 2, 13; 1, 2, 19; 2, 4, 25) *uel* ʃ (2, 3, 22; 1, 2, 11) = contra *uel* contra- *F* ꝛ̄ *uel* ɔ = contra *V* ꝛ· contra *L* ꝗ· contra *L* ɔ· contra *M* ꝛ contra *T* ꝛ̄ contra *N*

ꝛт· contractum *N*; ꝛꝛ̄' contrarium *N*

ʃ̄ usıa = controuersia *F* 2, 2, 17

ꝛ̄usıa controuersia *T*

c̄ = -cura- *F*: *uide* pc̄tore

c' = cum *F* 1, 2, 11; 1, 3, 19; 2, 1, 8; 2, 3, 25; 2, 4, 21; = -cum 1, 1, 21; 2, 2, 16; 2, 4, 4; = -cum- 2, 4, 20 (quoc'q·)

c' = cum *U et V*

c'· cum *L*

c· cum *M*

c· cum *T* (?)

c̄s Caesar *N* (caes *cod. Chigianus*)

caes̄· = Caesare *uel* Caesari *F* 2, 1, 5. 14.

caess = Caesares *V*

c *pro* con- 6, 23? (cp̄hensa *pro* conprehensa *uix recte lectum a Bluhmio*)

ꝛ *uel* ꝩ *uel* ꝯ *uel* ɥ (22, 10) = con- *passim* (*conf. e. g.* 1, 10; 2, 19; 3, 22; 8, 13)

ꝛ *pro* con- 228, 11; ∽ = Con- 2, 6 (*initio uersus*, *ubi* Contitutio *pro* Constitutio *scriptum est*) ıstıtuunt *pro* ꝛstıtu unt' 132, 5; *conf.* 200, 1

c̄ = CONDEMNA 221, 9

c· = -consul- *et* -consultum etc. *uide* s̄c·

ꝛ̄ *uel* ꝛ̄ *uel* ꝛ *uel* ꝛ (165, 6; 6, 17 *supra lineam*?) *uel* ꝩ (161, 19; 163, 24) = contra *uel* contra- *passim* (*conf. e. g.* 85, 13; 17, 8; 139, 19)

*inde* ꝛ̄tracht 170, 1; ꝗ̄ꝛrıum *pro* contractum 21, 24

ꝛ̄ = contro- 191, 22 (ꝛ̄usıa = controuersia)

ꝛ *uel* ꝩ = -ctio *uel* -ctio- *uide* aꝛ

ꝩ = -cun- *uide* seꝩdum

c̄· *uel* c̄ *uel* c· = -cu- *uel* -cuni- *uel* -cunia etc. *uide* pec̄·

c̄· = -cura- *uide* pc̄·torıs

c' *uel* c· (179, 4. 11. 12; 240, 23) *uel*, *siquidem* ' *interdum legi nequit*, c = cum *uel* -cum *uel* -cum- *passim* (*conf. e. g.* 3, 12; 6, 3; 8, 15)

c̄ *falso pro* c' 171, 4; lıbe ror'uelhoc (*i. e.* liberorum uel hoc) *pro* lıbe ror'ueloc' (*i. e.* liberorumue locum) 15, 20

caes = Caesar- 59, 5 (caesıs)

caes· = Caesaris 2, 15; 55, 17

caN· = Caniniae 39, 11 (*praecedit* legısfuf·)

caS· *pro* casu 20, 16; *conf.* CON SeNS *pro* consensu 159, 11

cas̄s· = Cassio 171, 3

CC· = causa cognita 228, 22

CDO = communi diuidundo 202,21

CE = cautum est 41, 3

COL· = coloniam 35, 3??

CONDIC· = condicione 167, 2

COS· = consulto *uide* SC·

CP *uel* CP = -ceptionem *uide* EXCP

C·R· *uel* C·R· *uel* CR· *uel* CR *uel* CR (31,8) *uel* CR· (50,17) *uel* C.R (19,5) *uel* CR· [*uel* CR] = ciuis Romanus etc. *uel* ciuis Romana etc. *passim* (*conf. e. g.* 18, 12; 34, 10; 18, 2: 15, 10; 3, 21; 21, 2)

*inde* CR·NUS = ciuis Romanus 21,24; CROMANA (18, 12; 23,23) = ciuis Romana; CRNA (21, 23) *uel* CROMANA = ciue Romana 17,22; C·RO MANI = ciues Romani 7, 14 *et* 19, 2; CIUISR· (7, 16) *uel* CIUISROM (8, 1) = ciuis Romana; CIUIUMR· (34, 3) *et* CIUIU·R (142,21) = ciuium Romanorum; CIUIB·R (31, 9) *uel* CIUIBUSR (14, 1) = ciuibus Romanis; CIUEMROM'. = ciuem Romanum 3,24; CIUES ROM = ciues Romanos 4, 8; CIUIUMROM = ciuium Romanorum 69, 17; CIUIBUS ROM. = ciuibus Romanis 7, 7.

*inde falso* C·ROMANUM *pro* ciues Romanos 224, 20; CIUESR *pro* ciuis Romanus 23, 24; CIUESROMA NUS *pro* ciues Romanos 225, 21; *idem pro* ciuis Romanus 25,12; CIUEM ROMA NAM 7, 4 *scripserat prima manus*, ROMANAS *saltem correxit corrector*.

C·C· ... causa cognita *P* C·C causa cognita *L* CC· causa cognita *M* C·C· caussa cognita *T*

I·C·E· iure cautum est *M*

COL· col*oniae* uel coloni *P*

C·R· ciuis Romanus *P*

CR ciuis Romanus *L*

C·R· ciuis Romanus *M et T*

(R roma *L*)

| | |
|---|---|
| | SCRIB· *falso pro* C̄R̄LIB· (*i. e.* ciuis Romani liberti) 141, 18; S̄C̄ (*i. e.* senatusconsult-) *falso pro* C̄R̄ (*i. e.* ciuium Romanorum) 147, 2 |
| R·C̄· Romana ciuitas *N* | C̄R̄· *uel* C̄R̄ [*uel* CR] = ciuitas Romana etc. *passim* (*conf. e. g.* 18, 15; 7, 18; 20, 5)<br>*inde* CIUITASR· = ciuitas Romana 201, 15; CIUITATEMR̄· = ciuitatem Romanam 146, 23 (*uide etiam* 19, 13); CIUITATEROM· = ciuitate Romana 202, 1<br>CIUITATEPM· *falso pro* ciuitate Romana 130, 10 |
| C̄TU = contractu? *F* 1, 3, 10 | |
| C̄UI = cuius *F* 2, 4, 2<br>CUI' cuius *L*<br>CŪĪ· cuius *M et T* | C̄UI· (201, 1; 226, 24; 232, 22; 236, 22; 237, 19. 21) *uel* CŪĪ· (235, 11. 15) *uel* CŪĪ (233, 1 *initio paginae*) *uel* C̄UI (194, 14; 218, 2. 21; 235, 17; 239, 11) *uel* CIII (*i. e.* CUI) 244, 3 = cuius *uel* -cuius (*conf. etiam* 244, 3) *in solo libro quarto; conf. quae ad* H̄UI· *adnotauimus.* |
| CUR curator *T* | CUR = curatores 54, 7 |
| | D· (*uel* D̄ = DARE *uel* DARI *uide* D̄FO *et* D̄·D̄· *et* S̄D̄ |
| D̄· = -dem *F* 2, 2, 20 (ID̄·)<br>D· *uel* D' = -dem *V*<br>D̄ dem *L*<br>D· dem *T* | D̄ (76, 2 *teste Bluhmio*) *uel* D· [*uel* D] = -dem (*praecipue in fine pronominum*) *passim* (*conf. e. g.* 7, 15; 99, 20; 158, 15; 195, 10; *in fine nominum*: 13, 3; 82, 24; 4, 24; 93, 14)<br>*inde* QUID' = quidem 42, 19; QD = quidem 4, 15<br>QD (*i. e.* quid; *sequitur* EMPTION· *i. e.* emptionem) *falso pro* quidem 167, 7; *et* QUID *pro* quidem 170, 20 (*conf. etiam* 203, 16?; 137, 22); *uide etiam* Q̄D̄· |
| ID̄· idem *Lp*<br>ID̄· idem *R et T* | ID *pro* idem 158, 2. 14. 16.<br>ID *pro* idem 85, 5?; 126, 16?; 158, 18 *bis* (*sequitur* DABIS *priore loco*); 161, 14; 208, 24 (*conf. etiam* 174, 10); *contra* IDEM (*ortum ex* ID·) *falso pro* id 142, 22; IND *pro* idem 174, 1; AD SEQ̄BANTUR *pro* EAD·SEQ̄ BANTUR 194, 3; AUEM (*pro* ab eodem) *in* ABEO *mutatum est* 3, 14. |

d· *uel* d *uel* d· [*uel* d] = -dex *uel* -dic- *uel* -dici- *uel* -dicio *uel* -dicium *uide* IUd· etc.

d· = -dicto *uide* ed·

d· = dimidiae *uide* pd·

d· = diminutio etc. *uel* diminutus etc. *uide* kd·

d· = -dita- *uide* hd·

d = diuersae *uide* dsa·

d (23, 7) *uel* d (161, 2) *uel* d (160, 2.10) = diuus (23, 7) *uel* diui (160, 2.10; 161, 2)

d· = diximus 20, 14

d = -driani *uide* had

d· [*uel* d] = -dum *passim in nominibus secundae declinationis* (*conf. e. g.* 3, 13) *et in aduerbiis* (INTERd· 98, 7)

dd· *uel* dd *uel* dd· [*uel* dd] = deinde *passim* (*conf. e. g.* 3, 18; 23, 23; 24, 4; 173, 14); *conf. etiam* 206, 20

de = DARE *uide* d·o·

de *pro* DIES 235, 17; de *pro* die 198, 10

dfo (235, 12) *uel* dfo (209, 18—19) *uel* dfo· (233, 12) = DARE FACERE OPORTET

*inde* dfco· = DARE FACERE OPORTET 204, 15; df· = DARE FACERE 202, 18 (*sequi debebat, quod librarius falso omisit,* OPORTERE)

d.f·oteret (*i. e.* DARE FACERE OPORTERET) *pro* DARE FACERE OPORTET 207, 18

di *pro* diminutus *uide* kap.di

dim· = diminutio *uide* kapdim·

d·m· = diminuti *uide* k·d·m·

dm· (109, 14; 179, 20) *uel* dm (249, 2) *uel* dm (72, 5) *uel* dm (72, 8; 74, 8; 228, 17) *uel* dm (174, 22) *uel* d·m (83, 20) = dolo malo (109, 14; 179, 20; 228, 17; 249, 2) *uel* (*prope* exceptionis *notionem*) doli mali (72, 5.8; 74, 8; 83, 20; 174, 22)

*inde* d·|om = DOLO MALO 204, 18—19; *et* dolim = doli mali 71, 22

---

d (1, 4, 5) *uel* d (1, 2, 17) = diui *F* d = diuus *V* d diuus *L* d'm· diuus Marcus *R* d· diuus *M* d· diuus *T*; d = dixit *V* d· dixit *T* d dixit *N*

d' = -dum *V* d· dum *L* (*falso*) d· dum *R et T*

dd· = deinde *U* D·D· etc. deinde etc. *P* dd deinde *et* dd· deinde *L* dd· deinde *T*

T·M·D·F·O·te mihi dare facere oportere *P*

dfo dare facere oportet *R* d·f·o dare facere oportet *T* dfp· dare facere praestare *M*

D·M·F·V·C· dolo malo fraudisue causa *P* D·M·F· dolo malo fecisti *P* D·V·M· doloue malo *P* dm· dolus malus *L* d·m· dolo malo *R* c·d·m causa doli mali *T* dm uel d·m dolo malo uel donum munus *T* dm dolo malo *T* «scribebatur . . . per D et M dolum malum» *Isidor.*

dolo *pro* dolo malo? 182, 7

do = diuidundo *uide* cdo

A·T·M·D·O· aio te mihi dare oportere *P*

do· dare oportet *L*

d·o dare oportet *T*

d·o· (212, 16; *uel* do (202, 17; 221, 8) = DARE OPORTERE; do· = DARI (*uel* DARE) OPORTERE 203, 18

*inde* dore = DARE (*an* DARI?) OPORTERE 208, 3; do·re (200, 23) *uel* deotere (189, 14) = DARE OPORTERE; darimihior = DARI MIHI OPORTERE 175, 20

dare *igitur pro* dari *scriptum est* 189, 23; 200, 9; 201, 3; 212, 14; 222, 12; 235, 1.2.

idnobiso *falso pro* dnobiso (*i. e.* DARI [*uel* DARE] NOBIS OPORTERE) 195, 8; siuio *pro* dsibio (*i. e.* DARI [*uel* DARE] SIBI OPORTERE) 200, 18.

dscam (*scribe* dsa *uel adeo* dsca) diuerse scole auctores *R*

d· s· a diuersae scholae autores *T*

dsa· (218, 8) *uel* d sa (84, 16) *uel* dfa (218, 11 *in fine uersus*) = diuersae scholae auctores; d· s a (72, 24) = diuersae scholae auctoribus

d· t· = dumtaxat *V* .... D· T· .... dumtaxat *P* dt· dumtaxat *Ll* «scribebatur ... per D et T dumtaxat» *Isidor.* dt· dum taxat *T*

dt· (42, 8.9) *uel* dt· (205, 12) *uel* dt (203, 5) *uel* dt (42, 13) = dumtaxat

tatum *falso pro* dumtaxat 42, 14

B·E·E· etc. bona ex *edicto etc.* *P*

e = edicto (*praecedit* ex, *sequitur* pr· *i. e.* praetoris) 178, 4

e' = eius *F* 1, 1, 2. 5; 1, 2, 6; 1, 3, 24; 2, 4, 24; e' *pro* ex *F* 1, 2, 23

e' = eius- *U*

e' = eius *V*

e' eius *L*

e' d' eiusdem *L*

e· eius *T*

e' [*uel* e] = eius *uel* eius- *passim* (*conf. e. g.* 8, 15; 13, 9); *inde* e'd· = eiusdem (*conf.* 7, 5.15; 14, 19)

e'· = eius 18, 4 (*uel potius* e' *i. e.* eius *ex* e· *i. e.* est *correctum est*).

psonae (*i. e.* personae) *falso pro* psonae' (*i. e.* persona eius) 101, 22; es (20, 16) *et* eus (37, 24) *et* eum 181, 12 *pro* eius

ē· *uel* ē [*uel* e, *ubi lineola non apparuit*] = -em *uel* em- (164,20) *uel* -em- *passim* (*conf. e. g.* 16, 19; 79, 14; 245, 9), *nec tamen nisi in fine uersuum.*

*inde* actorem 240, 6 *pro* actorē (*i. e.* actor est *uel* actorem *in uersus fine*). *Ceterum tenendum est* -em *et* -e *terminationes saepissime inter se confusas esse:* 1,24; 6,24 *tit.*; 15,4. 15—16; 16,7; 19,13; 23,14. 16; 24,1; 35,8—9; 40,20; 49,4.5; 65,11.14; 67,21 *ante correctionem*; 80, 5.22; 88, 1. 17—18; 105, 24; 106, 16; 111, 13; 118, 2; 125, 20 (fidem *pro* fide[i]); 126, 8; 127, 3—4. 22 *ante correctionem*; 130, 11; 140, 13; 141, 10; 142, 10; 143, 3; 156, 2; 161. 21; 167,1 *bis.* 10; 168,22; 176,24; 179,6; 182,19; 189, 19; 193, 3?; 198, 7; 208, 8; 212, 22; 213, 7; 216, 11; 217, 18; 221, 22; 231, 20; 233, 13; 238, 21—22; 241, 18.

coeptionem *pro* coemptionem 29,12, eynem (*i. e.* etionem?) *pro* emptionem 165, 10, indenis *pro* indemnis 118, 12 *mero errore scripta sunt.*

ē = -em *F* 2,4,6 *in fine uersus.* ē = -em *V* (*in fine uersuum*)

e = emptor *uide* Be

ē· (212,21) *uel* ē [*uel* e, *ubi lineola non apparuit*] = -en- *passim* (*conf. e. g.* 167,18; 83,22) *nec tamen nisi in fine uersuum.*

*mero errori debentur* sinedi 125, 6 *pro* sinendi, sporade 17, 15 *pro* sporaden, emedatur 20, 16 *pro* emendatur, conuenies 77, 2—3 *pro* conueniens; ꝑtinet *uel* ptinet 46, 20 *et* 51, 14 *et* 77, 16 *et* 143, 3 *pro* pertinent, p'set 198, 9 *pro* possent, infirmetur 92, 15 *pro* infirmentur; ualet 163, 4 *pro* ualent;

*contra* deuent' 106, 24 *pro* debetur, ꝑmanent 120, 6 *pro* permanet, iubent 148, 4 *pro* iubet, p'sent 170, 17 *pro* posset, intellexissent 179, 17 *pro* intellexisset, habent 182, 4 *pro* habet, hauent 200, 16 *pro* habet, indulgent' 241, 15 *pro* indulgetur.

ē = -en- *F* 2,3, 13. 17 *in fine uersuum.*

ē *pro* es- 98, 9 (h̄eto *pro* heres esto)

eto *falso pro* esto 107,21; ē|se (*i. e.* est se) *pro* ēē 176, 13—14

ē· *uel* ē *uel* e· [*uel* e] = est *uel* -est *passim* (*conf. e. g.* 7, 16; 3, 3; 37, 19; 8, 10; 7, 24).

ēēt (205, 13) *et* ēēt· (221, 1) *i. e.* esset *falso pro* ēet (*i. e.* est et); ēēa (*i. e.* esse a) 161, 22 *pro* ē

ē = est *F* 1,1,4. 19.23; 1,4,9.14; 2,1,14; 2,3,20; 2,4,15 ē = est *U* ē = est *V* ē est *L* e· est *T*

eam (i. e. est eam); potestat·ee 79, 13 *pro* potestatee (*i. e.* potestate est); ee·qua (*i. e.* esse qua) *pro* eeaque (*i. e.* est eaque) 178, 3; ea (*i. e.* eam) 82, 18 *in fine uersus pro* ea (*i. e.* est an): depositae *pro* depositae 182, 5; manifeste *pro* manifestae 33,4; e· si (*i. e.* est si) *pro* est 236,24; ee *pro* est 184, 3; ee (*i. e.* esse) *pro* e (*i. e.* est) 162, 15 *et* 201,6; eet· (121, 2; 161, 20) *uel* eet (206, 15) *i. e.* esset *pro* est; e' (*i. e.* eius) *pro* e 221, 21; et *pro* est 120, 11; poten *pro* pote 42, 14 (*praecedit* NON).

e· (*i. e.* est) *falso pro* et 119, 22.

e = ESTO *uide* ie· = IVDEX ESTO

eesto *pro* ESTO 101, 20

ed = edictum *V*
ed· edictum *L*
edo· edicto *Ll*
ed edictum *R*
ed· edictum *M*
ed· edictum *T*

ed· (177, 24) *uel* ed (200, 14) = edicto

*inde* edicto *pro* edicto 217, 8

ede = erciscundae *uide* fede

ee = -esse *F* 2, 3, 13. 22
ee = esse *V*
ee· esse *L*
ee· esse *T*
ee esse *N*
eet· = esset *V*
eet· esset *M*

ee· *uel* ee *uel* ee (26,14) *uel* ee· [*uel* ee] = esse *uel* esse- *passim* (*conf. e. g.* 14, 18; 6, 4. 22; 7, 8)

*inde* eent *uel* eent (7, 5) *uel* eent· (196, 16) *uel* eent· (127, 2; 147, 11) *uel* eent· (147, 12) *uel* eent· (147,5) [*uel* eent] = essent *passim* (*conf. e. g.* 19, 9; 1, 24)

*indidem* eet *uel* eet· *uel* eet· *uel* eet *uel* eet· (89, 22; 104, 18) [*uel* eet] = esset *passim* (*conf. e. g.* 20, 6; 135, 22; 135, 12; 194, 14; 191, 22)

eee *pro* esse 165, 13; ceeerit (*i. e.* cesseerit) *pro* ceerit (*i. e.* cesserit) 62, 24; e (*i. e.* est) *pro* ee (*i. e.* esse) 110, 8; eet *pro* esse 178, 7; eeet 19.6 *pro* esse?; eet·et (*i. e.* esset et) *pro* esset 67, 24; ee· *pro* esset 109, 19; et· (*i. e.* etiam) *pro* eet· (*i. e.* esset) 173, 13; est *pro* esset 119, 9

beo· bonorum emptio *M*

egiss· = egisset *uide* s'

eᵹnem *pro* emptionem 165, 10

**e·i·q** = EX IVRE QVIRITIVM 193,16; **eiq** = ex iure Quiritium *dubia lectio est* 148, 13; *conf. etiam* 73, 18

**enī** = enim 50, 23; 168, 1; 178, 22; 182, 16; 183, 12; 184, 14; 204, 12; 217, 23; 223, 8; 228, 6; 232, 12; 241, 11. 15; 245, 6. 7; 250, 9.
**enī** *pro* **enī** 249, 13

*De* **nī** = enim *uide infra suo loco* (*post* **nī** = nihil *et* **nī** = -nim)

**ēt·** *uel* **ēt** *uel* **et·** [*uel* **et**] = etiam *passim* (*conf. e. g.* 7, 18. 21; 165, 3)
et *et* etiam *saepe inter se confunduntur*: *conf. e. g.* 66, 3; 180, 7; 182, 16; 194, 17; 1, 21?; 62, 8?; 177, 16?; 184, 18?; 185, 2?; 216, 20?; 236, 8

**exc̄** (208, 6—7) *uel* **exc** (83, 20; *sequitur* **d·m** *i. e.* doli mali) = exceptionem

**excon** *pro* exceptionem 175, 23

**exc̄p** (74, 8) *uel* **excp** (72, 5) = exceptionem

**exh̄t·** = exheredatos 141, 17

**exiq̄.** = ex iure Quiritium *uide* **īq.**

**ēxo** = exceptionem 72, 8

**explic·** = explicit(us) 187

**F̄** = FACERE *uide* **dF̄O**

**F̈** = factum *uide* **F̄e·**

**F** = familiae *et* familias *uide* **Fede** *et* **F̄F·**

**F̄·** = -fes- *uel* -festum *uide* **m̄F·**

**F·** = -fiae *uide* **FUF· cAN·**

**F** = FIDE 235, 17

**F̄·** = fide *uel* fidei *uide* **B̄. F̄.** *et* **F̄c·** *et* **F̄p·**

**F̄** = -fructua- *uide* **ūF**

**F̄** = fructus 244, 1 *teste Bluhmio*; *uide etiam* **ūF·**

**F̄·** = furtum *uide* **m̄FF·**

**F̄am** = familiam 43, 8

**Famil** = familias 90, 18 (*praecedit* **pater**)

**F̄c** *pro* FACERE *uide* **dF̄O**

E·I·Q· ex iure Quiritium *P*

**enī** enim *Lp* (**ēm·** *falso Ll*)

**eN̄·** enim *R*

**ēN'** enim *M*

**eN·** enim *T*

**ēt** = etiam *F* 2, 1, 14; 2, 3, 13.

**ēt'** *uel* **ēt'** *uel* **ēt** *uel* **et'** = etiam *V*

**ēt·** etiam *L*

**et·** etiam *T*

**et** *pro* etiam *F* 2, 1, 11

**excd̄m** exceptio doli mali *Lp*

**exc·** exceptio *T*

**ex·co·** excepto *R*

**ex̄o·** exceptio *L*

**Fam̄·** (*estne corrigendum* **Fam̄·e·**) familiae emptor *R*

**Famā·** familia *M*

**F· Fām** filius familias *N*

FC = fide*i*commissam *F* 2, 4, 15

PR FC· praetor fideiconmissarius *Lp*

FC = fideicommis- *(insequente* s- *littera) V*

F·C· .... fidei commissum *P*

FC·fideiconmissis*Ll*, FC fideiconmissus*Lp*

FC fidei commissum *N*

Q·F·E· quod factum est *P*

M·T·F·E· malo tuo factum est *P*

FT· factum *L*

FE· factum est *R et M*; F·E· factum est *T*

F·E· familiae erciscundae *P*

Fhe familiae herciscundae *Lp*

FE· familia.. erciscunde *R*

F·hC· familiae herciscundae *T*

FF = filium *uel* filio familias *V (in scholiis)*

FF· filius familias *L*

FFAE· filius familiae *M*

FI· fidei *M*; MFI· mal*ae* fidei *N*

FI· fideiussor *L*

F·I·R· fideiussores *notae Einsidlenses*;

F·I· fideiussor *eaedem*

FORM· = formulam *U*

F·P· fidei promissor *P*

FC = fide*i*commissaria 122, 14

FC· *uel* FC *uel* F·C· (126, 18) *uel* F·C· (119, 21) *uel* FC (126, 13) [*uel* FC] = fide*i*commissum etc. *passim* (*conf. e. g.* 101, 14; 118, 21; 122, 7)

*inde* FC·COMMISSUM 126,24 *pro* · fide*i*commissum; FIDE COMMISSA *pro* fide*i*commissorum 125, 21-22; FIDEMCOM MIS|SAM *pro* fide*i*commissa 125, 20—21; *conf. etiam* 123, 8

FE· (90, 2) *uel* FE (118, 20) *uel* FE (81, 22) = factum est: *conf. etiam* (91, 12)

FEDE = familiae erciscund*ae* 202, 21

FF· = filius familias 79, 23

*inde fortasse* FILIAEFAMILI AS *pro* filiafamilias 158, 9 (?)

FI = fide- 159, 20 (FIPMISSOR = fidepromissor)

FI = fideius- : FISOR 158, 19 *et* 161, 12; FISORES 159, 23; FISOREM 159, 15; FISOR (*pro* fideiussorum) 161, 11; *conf. etiam* 160, 21

FIDZ = fide*i*commissorum 117, 17

FIDEICOMMISS· = fide*i*commissum 6, 9

FIL· = filio 37, 14

*inde fortasse* FILIUS *falso pro* filium 51, 20

FMAE *pro* feminae 30, 22 *teste Bluhmio*

FO = -ficio *uide* OFFO

FORM· (205, 5) *uel* FORM (205, 4) = formula

FORMUL· = formulam 235, 9

FP· = fidepromissoris 226, 18

*inde* FPMISSORES = fidepromissores 160, 8

FU = fuerit 21, 24?

FUF·CAN· = Fufiae Caniniae (*praecedit* legis) 39, 11

FUINT = fuerint 224, 14

FUIT· *uel* FUIT· *uel* FUIT· *uel* FUIT *uel* FUIT *uel* FUIT· *uel*, *siquidem neque lineola neque punctum passim apparuit*, FUIT = fuerit *passim* (*conf. e. g.* 175, 5; 208, 11; 249, 19; 225, 8; 2, 5; 220, 17; 182, 3)

FUINT (202, 4) *uel* FUE RINT (33, 21; 89, 14; 110, 15) *falso pro* fuerit; *conf. etiam* 223, 10

G· = -gis etc. *uide* LEG· *et* MAG *et* MG·

G· = -grinae *et* -grinus *uide* PEREG·

GR = gratia (*praecedit* UBI) 167, 5

GRA (229, 23; 231, 10; 233, 6) *uel* GRA (238, 17) *uel* GRA (169, 9; 231, 4) = gratia

H = -hen- 183, 6 (REPHDIC *pro* reprehendi*tur*)

H *uel* H = he- *passim* (*insequente* R *littera*; *conf. e. g.* HREDITATEM 102, 8; HREDES 75, 4); *inde* HR (183, 10) *et* HR (180, 18) = heres

H = her- 66, 21 (H ES)

HEDI (*non* HEDI) *pro* heredi 112, 24

H *uel*, *siquidem lineola passim non apparuit*, H = here- *uel* -here- *passim* (*insequente* D *littera*; *conf. e. g.* HDES 41, 17; HDE 10, 13); *inde* HD· = heredem 4, 24 *et* 82, 24; HS = heres 67, 23

H *pro* hered- 112, 8 (HES *pro* heredes, *nisi potius* heres *pro* heredes *hic*, *ut* 95, 6, *peccatum est*)

H = -hereda- *uide* EXHT·

FU· = fuerit? *V* (8, 16)?; FU fuit *R*; FU· fuerit *et* FU· fuit, fuerit *M*; FU· fuit *T*

FUS· fusfia *Ll*; FF sufficia *Lp* (*scribe*: FUF· Fufia)

FUNT fuerunt *R*; FURIT = fuerit *V*

FUT· (*ita Ll*) *uel* FT (*ita Lp*) *uel* FIUT (*ita Ll*) fuerit *L* (*scribe* FUIT·)

FUIT fuerit *T*

G gratia *L*; UG uerbi gratia *L*

UG· uerbi gratia *R*

GRA· gratia *M*

GRA gratia *T*

HR = heres *V*

HR· heres *Ll*

H = here- *F* 1, 1, 2 (HDI; 2, 1, 6 (HDE)

H = here- (*insequente* D- *littera*) *V*

HD heredem *L*

HD· heredum *T*

HDI heredi *T*

HS heres *L*

H·Q·M· heredemque meum *P*
hēr̄ F̄ heredem facio *M*
h·e·u· heredem esse uoluit *M*
M·H·E· mihi heres erit *P*
E·H·E· exheres esto *P*
h· heres *T*

h̄t — = heredit-? *F* 1, 3, 11 (h̄t-)
h̄·tatem = hereditatem *U*
h̄t *uel* h̄t̄ = heredit- *V*
h̄ heredi *L*
h̄tatis hereditatis *T*

h̄tem = hereditatem *U*

h̄t̄· hereditatem *M*

h· d· hereditas diuisa *M*

h· p· hereditatis possessio *M*

h' = hoc *F* 1, 4, 14
h' = hoc *V*
h̄'· hoc *L*
h' hoc *T*

h̄ = HEREDEM 83,3 (*sequitur* FACIO); = heredem 173, 20 *et* 114, 12?; = heredis 112, 5; = heredes 95, 6

h̄ *uel, siquidem lineola passim non apparuit,* h = heres *passim* (*conf e. g.* 65, 23; 49, 18?)

*inde* exh̄ (86, 2; 96, 8) *uel* exh (98, 10) = EXHERES

*inde* h̄ēto = HERES ESTO 98. 9;

h̄ē (*pro* h̄ē) = heres est 237, 2.

h̄des (124, 2) *et* heredes (149, 18) *falso pro* heres

h̄ *uel, siquidem lineola passim non apparuit,* h = heredi- *passim* (*insequente* t *littera; conf. e. g.* h̄tatis 6, 7; htatem 48, 8)

h̄tabib· *falso pro* h̄tatib· (*i. e.* hereditatibus) 77, 14

h̄ *uel, siquidem lineola passim non apparuit,* h = heredita- *passim* (*insequente* t *littera; conf. e. g.* h̄tem 63, 6; h tem 91, 19)

*inde* h̄riam = hereditariam 237, 4

*inde* h̄temstatem *falso pro* hereditatem 63, 12

h̄ (62, 21; 63, 3; 83, 19) *uel* h (63, 9) = hereditas (62, 21; 63, 9) *uel* hereditatis (63, 3) *uel* hereditatem (83, 19)

*inde* h̄te *falso pro* hereditas 75, 3;

hereditates *pro* hereditatem 33, 1

h' [*uel* h] = hoc *passim* (*conf. e. g.* 7, 18; 2, 16)

h̄ *pro* h' 108, 23; *et contra* h' (*i. e.* hoc) *pro* h̄ (*i. e.* heres) 75, 2

had = Hadriani 13, 9; 160, 10; 161, 2

hadr· (2, 22—23; 81, 22) *uel* hadr (25, 13) = Hadriani

hadr· = Hadriano 7, 17

hd· = heredita- 96, 3 (hd·tem)

h̄dem *pro* hereditatem 84, 20 (*immo falso* heredem)

**he** = heredi- 129, 14 (**hetas**)
**here** = heredi- 142, 5 (**heretas**)
**here** *pro* heredita- 62, 23 (**heretem**)
**ht·** = -heredatos *uide* **exht·**

**hui·** (226, 13; 232, 16) *uel* **hui** (208, 16; 240, 15) [*uel* **hui** (216, 5)] = huius *in solo libro quarto*

**i** = id *uide* **ie·**

**i·** *uel* **i** = -im *passim* (*conf. e. g.* 14, 12; 66, 4), *nec tamen nisi in fine uersuum; nam* **parti** 147, 21 *pro* partim, **syponiacis** 183, 14 *pro* symp*h*oniacis *mero errori debentur.*

**i** = in *uel* in- *uel* -in- *passim* (*conf. e. g.* 42, 4; 39, 12; 193, 22), *nec tamen nisi in fine uersuum; nam mero errori debentur:* **inumerauiles** 56, 19 *pro* innumera*b*iles, **ide** 194, 18 *pro* inde, **iiungit'** 250, 3 *pro* iniungitur, **istitutus** 90, 16 *pro* institutus; **reliquat** 136, 18 *pro* relinquat, **reliqndae** 239, 5 *pro* relinquendae (*conf.* **reli quantur** 78, 15—16); **sit** 38, 14 *pro* sint, **possit** 73, 15 *pro* possint, **coeperit** 52, 16 *pro* coeperint, **uendiderit** 80, 16 *pro* uendiderint; *contra* **sint** 41, 18 *et* 226, 7 *pro* sit, **uelint** 96, 22—23 *pro* uelit, **habebint** 126, 10 *pro* habebit (*conf. etiam* **fuit·**)

*inde* **pi** = proin (*pro* proinde) 72, 11

**i** = intenden- 175, 19—20 (**i** | **do**)

**i** = intendit 201, 12

**ł** *uel* **ł** *uel, siquidem lineola passim non apparuit,* **|** *uel* **j** *uel* **i** = inter *uel* inter- *passim* (*conf. e. g.* 1, 6; 10, 18; 21, 4; 16, 15; 8, 9: 15, 22)

*inde* **łe** (*conf.* 19, 16: 181, 10; 182, 9; 220, 16; 226, 24 [*pro* interesse], *uel* **|e** (250, 9) = interest; **łeet** (85, 16) = interesset; **łutu** (174, 3) = interuentu

**herb·** hereditatibus *M*

**hui·** huius *L et M*
**hui** huius *T*

**i** in *L et T*

**·j·** = insti- *F* 2, 1, 6 (**·j·tuto**)
**i** institutus *L*
**i·tutush** institutus heres *R*
**hius·** heres institutus *M*
**h· i** heres institutus *T*
**it** institutus *T*
**ł** = inter *uel* inter- *F* 2, 2, 14; 1, 3, 22; 2, 2, 22 **ł** = inter *U* (*ter*) **ł** = inter *V* **ł** inter *L* **ł·** inter *M*

**ł·e·** interest *notae Einsidlenses*

**łd'** interdum *N*
**ł·d·** interdum *notae Einsidlenses*

| | |
|---|---|
| | ɨter *pro* inter 15, 22; 97, 4 (ɨterdum) ıerempto *pro* interempto 139, 15 — 16: ıdictum *pro* ɨdictum (*i. e.* interdictum) *falso* 237, 8; ıde *pro* interest 181, 19: p (*i. e.* pro) *pro* ɨ 235, 21; ɨ (*ex* I *expuncto, puto, ortum*) 56, 22 *delendum est. Conf. etiam* IN *pro* inter |
| | ɨ *pro* intra 224, 12; 226, 2 |
| | Ī = IVDEX 221, 8 |
| | Ī = ius etc. *uide* Īı et ĪQ· |
| | Ī· = -ius *uide* CUI· *et* HUI· |
| IU (*scribe* ĪC) ius ciuile *L*<br>I·C ius ciuile *T* | ĪC· (88, 19; 92, 18; 104, 14. 23; 110, 3. 7) *uel* ĪC (82, 15; 83, 6; 88, 6; 91, 22) *uel* IC (92, 1) = iure ciuili |
| | ID *pro* inde 162, 23 *scriptum esse coniecit Huschke?* |
| I·Ē id est *T* | IE. (251, 2) *uel* ĪĒ (222, 20; 250, 24) *uel* IĒ (231, 12; 250, 22) *uel* IE (128, 9; 238, 14) = id est; *conf. etiam* 212, 18 |
| I·E· iudex esto *P*<br>IX· (*scribe* IE·) iudex esto *R*<br>«scribebatur per I et E iudex esto» *Isidor.* | IĒ· (235, 10) *uel* ĪĒ (201, 19) = IVDEX ESTO |
| IG *uel* ĪG· *uel* IG· = igitur *V*<br>IG· igitur *L et M*<br>IG· igitur *R*: IG igitur *T* | ĪG· = igitur 160, 4; 235, 19; 236, 17; 240, 19 |
| Īı iusiurandum *Ll*<br>Iı· iuris iurandi *M*<br>II· ius iurandum *T* | Iı = iusiurandum 248, 22 |
| | IURISIURĀNDO *pro* iurisiurandi 247, 22 |
| IMP *uel* IMṖ = imperator *V*<br>IMP̄· imperator *L et R*<br>IMṖ imperator *T* | IMP̄· (152, 19) *uel* IMP· (2, 8) [*uel* IMP (20, 7; 25, 5; 85, 16)] = imperator; ĪMP (83, 17) *uel* ĪMP (27, 5) *uel* IMP. (93, 1) = imperatoris; ĪMP· = imperatore 146, 8 |
| I inter *T* | IN *pro* inter- *uide* ɨ |
| INST· = Institutionum *V* | INĒ *pro* inter- *uide* ɨ |

iq· (103, 13. 16; 104, 9; 140, 9; 221, 10; 222, 10) *uel* iq. (104, 6) *uel* iq (59,14; 172, 6; 201, 10. 11. 14; 203, 18) *uel* iq (202, 19) *uel* (*per abusum?*) iq (64, 5) *uel* iq· (64, 11) [*uel* iq (14, 19 *priore loco*; 64, 8. 14; 75, 7; 111, 14; 200, 21)] = iure Quiritium (*praecedente* ex: 14, 19; 64, 5. 8. 11. 14; 75, 7; 103, 13. 16; 104, 6. 9; 111, 14; 140, 9) *uel* IVRE QVIRITIVM (*praecedente* ex: 59, 14; 172, 6; 200, 21; 201, 10. 11. 14; 202, 19; 203, 18; 221, 10; 222, 10)

*inde* exiqu. 46, 14

*inde* exique 46, 18 *pro* ex iure Quiritium; exiustq· 31, 13 *pro* EX IVRE QVIRITIVM

*uide etiam* e·i·q

iq. (171, 19) *uel* iq (146, 8. 20) *uel* iq· (14, 19 *altero loco*) [*uel* iq (146, 6)] = ius Quiritium

is· = iudicatum solui 245, 20

*inde* iudicatumsol· = IVDICATVM SOLVI 222, 5—6

it· (167, 3) *uel* it· (173, 8) *uel* it· [*uel* it] = item *passim* (*conf. e. g.* 196, 4; 9, 22)

it *falso pro* it· (*i. e.* item) 197, 22; p'sit (*i. e.* possit) *pro* p'seit· (*i. e.* posse item) 180, 20; at *pro* it· 11, 24?; ita *pro* it· 20, 21; fit *pro* it· 172, 21; 7t (*i. e.* cont) *pro* item (*uix pro* contra) 200, 1

iu = iure 1, 1 *tit.*

iud· = iudex 208, 13; iud = IVDEX 203, 4

id·iud· *falso pro* iud· (*i. e.* IVDEX) 204, 15

iud = iudic- 176, 1 (judia); *conf.* iudiium 202, 1—2 = iudicium

iud· (221, 17; 249, 20) *uel* iud· (226, 24; 249, 17) *uel* iud (249, 14. 22; 250, 2) *uel* iud (161, 9) *uel* iud. (241, 23; 248, 19) *uel* iud· (249, 8) [*uel* iud (228, 3; 245, 1. 16; 248, 22. 24; 249, 16) *uel* iud (245, 18; 250, 3)] = iudici- *i. e. e. g.* iud·um = iudicium *etc.*

iuq· ius Quiritium *L*
i·q· iure Quiritium *M*
i·q ius Quiritium *T*

ex i·q· ex iure Quiritium *M*

I·S· iudicium solui *P*
i·s iudicatum solui *T*

it item *L*
it· item *M*

iu = iure *F* 1, 2, 13; 2, 1, 7
iu· iure *R*
iud· iudex *T*

iuda iudicia *L*
iudo· iudicio *M*
iuda· iudicia *M*

| | |
|---|---|
| | IUD· = iudiciis 227, 3 (*praecedit* BONEFIDEIS: *fortasse igitur* BONEFIDEIUDIS *in archetypo fuerat.*) |
| | IUD· (225, 4) *uel* IUD· (175, 11) [*uel* IUD 212, 9)] = iudicio<br>*inde falso* IUDICI 51, 5 *pro* iudicio, IUDICIUM 184, 23 *pro* indici, IUDICES 191, 1 *pro* iudicis. |
| IUD· iudicium *R* IUD· iudicium *M* | IUD· = iudicium 208, 12 |
| IUL· *uel* IUL = Iulius etc. *V*<br>L·I· .... lex Iulia .... *P*<br>L· (*scribe* L·I· *uel* L· IUL·) lex Iulia *Ll*<br>IUL· Iulias *M*<br>IUL· Iulii *T* | IUL· (40, 23) *uel* IUL· (224, 13. 15) = Iulia; IUL· = Iuliam 69, 2<br>IIUL· = Iulia 90, 17<br>*inde* IULIANAS *pro* Iuliam 126, 1 |
| | IUN· (88, 1) [*uel* IUN (145, 9)] = Iunia |
| K' kaput *R* K· caput *T* | K· = capitis *uide* KD. |
| «scribebatur per unum K caput» *Isidor.* | KAP = capite 184, 19 |
| KAP· kaput *R* | KAP· = capitis *uide* KD. |
| | KAP. DI capite diminutus 47, 5 |
| DMTI diminutio *T* | KAPDIM· = capitis diminutio 43, 19. 22—23 |
| KM kapsce (*scribe* kapite) minutus *Ll* | KAPITEMINUTI 131, 8 *scriptum est*; KAPDIMI DIA *falso pro* capitis diminutio 43, 21 *et* 44, 8 |
| KD kapitis deminutio *Ll*<br>KD' kapitis diminutio *R*<br>K·D· capite decinit (*scribe* deminutio *uel* deminutus) *T* | KD. (139, 14) *uel* K·D· (168, 21) = capitis diminutio: KD· = capitis diminutione 202, 9<br>*inde* K·DIMINUTIONE 168, 20; KAP·DIMINUTIONE 43, 15.<br>QD *falso pro* KD (*i. e.* capitis diminutione) 139, 15: RDI MINUTIONE (*pro* KD *uel* KDIMINUTIONE) 158, 7 |

| | |
|---|---|
| KD· (202, 9) *uel* KD (202, 4) = capite diminutus; KD = capite diminuto 47, 3; KD = capite diminutum 202, 3 | K·D· kapite diminutus *N* |
| qD *falso pro* KD (*i. e.* capite diminuta) 139, 9; KDA *pro* KD (*i. e.* capite diminutus) 90, 23 | |
| K·D·M· = capite diminuti 130, 11 | |
| l· = -lam *uide* FORMUL· | |
| ł = lex 196, 13 (*sequitur* Marcia) | L·I· .... lex Iulia .... *P* |
| l· *pro* -li *falso, ut uidetur:* 65, 4 (ILL· *pro* ILLI); 157, 1 (PUPILL· *pro* PUPILLI) | l lex *Ll*; l· lex *T*; ł lex *notae Einsidlenses* |
| l· = -lia *uel* -liam *uide* AEL· *et* IUL· *et* MIL· | |
| l = -lias *uide* FAMIL | |
| ł (249, 15) *uel* l· (140, 23??; 160, 24; 194, 2; 238, 22; 244, 15) [*uel* l (11, 14; 208, 5; 230, 19; 244, 6; *conf. etiam* 20, 14) = licet *uel* -licet | l· licet *T* |
| *inde* SCIL· = scilicet 189, 14 | |
| l. = -lier *uide* MUL. *et* ML | |
| l· = -lio *uide* FIL· | |
| l· = -lium *uide* MIL· *et* PECUL· | l· = -lium *V* |
| l *pro* -lo 8, 6 (ANNICUL?) | |
| l· [*uel* l 41, 21; 98, 9] = LVCI 117, 21; = LVCII 172, 6; = LVCIO 105, 12; = LVCIVM 41, 21; 107, 21; = LVCIVS 98, 9; 109, 16; = Lucius 175, 5; 221, 7 | l· = Lucius *V* l· Lucius *N* |
| *conf. etiam* LT | |
| *inde* LIC· (*i. e.* licet, *falso pro* LVCIVM (*quod ex dittographia ortum erat*) 41, 22 | l· = -lum *F* 2, 4, 8—9 (QUADRUPL·); l· = -lum *V*; l· lum *Ll* |
| lc· = licet 14, 1 | LC· licet *Ll*; LT· licet *M* |
| l CT *uel* l ET = licet 207, 10 | ·l· (1, 4, 10) *uel* l· (1, 4, 23) = quinquagin- (*sequitur* TA) *F* |
| le = lege 52, 3 (*sequitur* Atilia); le *pro* lex 129, 23 (*sequitur* XII· TAB·) | |
| *inde* LEGE *pro* lex 196, 10 | |
| LEG· *uel* LEG· [*uel* LEG] = legis etc. *passim* (*conf. e. g.* 218, 16; 130, 4; 49, 13; = leges 25, 1; = legum 190, 18) | LEG· legem *Ll*; LEG· legem *T* |

| | |
|---|---|
| | *inde falso* leges 198, 3 *pro* lege, legi 41, 3 *pro* lege, legum 186, 14 *pro* lege, lege 22, 17 *pro* legis, legum 161, 13 *pro* legis, legis 196, 7 *pro* leges: *indidem fortasse explicandum est, quod cum* 2, 9 *prima manus recte* legem *exarauisset, corrector* legeṡ *praue correxit.* |
| lib̄ = liber- (*insequente* t-) *F* 2, 1, 5. 15; 2, 3, 13<br>lib· = liber *U* lib̄ liber *R*<br>lib· liber *T*<br>libā· libera *R* | lib· [*uel* lib] = liber (*conf. e. g.* 93, 8; 105, 18) *uel* liber- (*insequente* t- littera, *ut* lib· tas etc. 115, 15 *etc.*) *passim*<br>lib̄eos (*i. e.* liber eos) *pro* liberos 171, 14; bustā (*ortum ex* lib̄·tā) *pro* liberta 52, 13 (*conf.* libustorum, *ortum ex* lib·torum, 147, 2 *pro* libertorum), *conf. etiam* liū |
| lib̄ = liberta- (*insequente* t- *littera*) *F* 2, 4, 12. 15 | lib· = liberta- (*insequente* t- *littera*) 101, 20 (lib·te); 140, 13 (lib·tem *i. e.* libertatem *pro* libertate) |
| | lib· = libertae (*sequitur* t̄m = testamentum) 139, 19 |
| | lib·et *pro* libertate 95, 2<br>liberiet *pro* libertate 95, 2 |
| | lib· = libertatem 43, 23 |
| | libr̄· = libram 173, 12? |
| lic· = licet *V* lic licet *R* | lic· = licet *uel* -licet *uide* c· = -cet |
| | liū (135, 8. 16; 146, 5) [*uel* liu (122, 21; 123, 17)] = liuer- (*pro* liber-) (*insequente* t- littera) |
| l· t Lucius Titius *N* | l̄t̄ = LVCIO TITIO 221, 8 (*conf. etiam* 200, 20)<br>*inde* p̄l̄· tio = PRO LVCIO TITIO 235, 16.<br>filio *pro* LVCIO TITIO 201, 20 |
| | m̄ = malo *uel* mali *uide* d̄m̄· |
| m̄ = man- *F* 2, 3, 20 (m̄datum)<br>m̄ = man- *syllaba V*<br>m̄ man *R*<br>m̄· man *T* | m̄ [*uel* m] = man- (*insequente* cip- *uel* d-) *passim* (*conf. e. g.* m̄cipio 13, 15; m̄det 170, 3; m̄. datum 170, 11—12; 32, 24); *conf. etiam* mcip.<br>*inde* emandata *falso pro* emendata 135, 15 |

| | |
|---|---|
| m̄. *uel* m· = -mana etc. *uide* c̄·r̄· *et* c̄r̄· | |
| m̄ [*uel* m] = mani- (*insequente* fest-) 226, 5 (m̄festi) *et* 233, 16 (mfestum); *conf. etiam* m̄f· | |
| m̄ [*uel* m] = manu- (*insequente* mi-) *passim* (*conf. e. g.* 10, 10 m̄ mittendi *et* 4, 18) *inde* m̄m̄ittat 4, 14; 10, 4 | |
| m̄ [*uel* m (16, 4; 20, 16)] = matri- (*insequente* mon-) 15, 15 (*ubi* m̄ manio *pro* m̄monio *scriptum est*); 20, 20; 23, 21 | |
| m̄ [*uel* m] = -men *uel* -men- *passim* (*conf. e. g.* 158, 8; 163, 15; 3, 11; 134, 14; 122, 21; 143, 12?) | m̄ = -men- *F* 1, 4, 9<br>m̄ = -men- *syllaba V*<br>m̄· men *Ll* |
| testatm̊ *falso pro* testam̄to 94, 19 | m· men *T* |
| m̆· *uel* m· = -mento *uide* testām̄· *et* tm· | |
| m̄· *uel* m = -mentum *uide* t̄m̄. | |
| m̄ = MEVIO *uide* p̄m̄ | |
| mͥ = mihi *passim* (*conf. e. g.* 75, 23) | mͥ mihi *Lp*; mͥ· mihi *T* |
| m̄ *pro* mihi 162, 21?? | m̄· mihi *M* |
| m̄ = -miliam *uide* f̄am̄ | |
| m̄· = -mine *uide* nōm̄· | m̄· = -mine *F uide* nom̄· |
| m· = -minuti *uel* -minutio *uide* k·d·m· *et* kap dim· | |
| m̄ = -mo- *uel* -monii *uide* m̄m̄ *et* m̄m̄c̄ | |
| m̊ *uel, siquidem* ° *nonnusquam non apparuit,* m = modo *passim* (*conf. e. g.* 3, 19; 6, 10) | |
| m̄ *falso pro* m̊ 167, 20; q̣m (*i. e.* quomodo?) 22, 9 *pro* omni modo | m̊ = modo *V*<br>m̄o modo *Ll*, mͥ modo *Lp* (*scribe* m̊) mo· modo *M* |
| m· = -mula *uide* form· | |
| m̄ = -mum (*uel* -morum) *uide* numm̄ | |
| m' *uel, siquidem* ' *passim non apparuit,* m = -mus (*terminatio uerborum*) *passim* (*conf. e. g.* dicem' 3, 21; dicem 14, 18); m'' = -mus 200, 7 (adiungim'') *in fine uersus* | m° modo *T* m̊ modo *N*<br>m' = -mus *F* 1, 3, 19<br>m' = -mus *U* (*bis*)<br>m' mus *L* |
| *inde* eem' = essemus (*conf.* 75, 5); *indidem* dicam· 6, 8 *et* debem· 14, 13; uideam̄ 174, 22 | m̄· mus *T* |

magg = magistratus etc. *V*
mag magistratus *T*
mc· mancipium *M*
mf = manifes- *insequente* t- *littera*; *V*
mftı· manifesti furti (?) *M*

mf· manifestum *T*

mg *uel* mg· = magis *V*
mg magis *Ll*
ms· (*scribe* mg·) magis *T*

*inde falso* sciam 75, 6 *pro* sciam', possum 101, 11 *pro* possum', potuerit 195, 13 *pro* potuerim'; *contra* p'sum' 63, 20 *pro* p'sum, dederim' 166, 3 *pro* dederim, mdem' 170, 1 *pro* mandem, p'sumus 175, 23 *pro* possum, emancipauerimus 16, 7—8 *pro* emancipauerim
dixi *pro* diximus 25, 12; 174, 16

mag (158, 3) *uel* mag· (182, 16) *uel* mag (6, 11) = magis

mag(m) = magistratum 59, 11

mcip. = mancipio 37, 24

mf· (176, 23; 177, 6; 178, 18. 21) *uel* mf (176, 9 *bis*. 10; 177, 18; 178, 1. 22. 23) = manifes- (*insequente* t- littera)

*inde* mfte· (*pro* mft·e·) = manifestum est 177, 7

metum *falso pro* mftum (*i. e.* manifestum) 176, 13

mf· (178, 19) *uel* mf (176, 10; 178, 7) = manifestum

*inde* mfm = manifestum 177, 7

introducim'fe (*i. e.* introducimus factum est, *nisi fallor*) 184, 5 *falso pro* introducimfe (*i. e.* introduci manifestum est)

mff· = manifestum furtum 176, 19?

*inde* metumfructum *falso pro* manifestum furtum 176, 13

mg· *uel* mg *uel* mg· = magis *passim* (*conf. e. g.* 166, 21; 213, 23)

mgn *falso pro* mg 6, 12

mil· (161, 17) *uel* mil· [*uel* mil] = milia *uel* milium *passim* (*conf. e. g.* 195, 18; 115, 14)

*inde* milia *pro* milium 251, 10; milib· *pro* milia 161, 16; militis *uel* militia *pro* milium 136, 10

ml = mulier 173, 6

| | |
|---|---|
| m̄m̄ (*conf.* 3, 6. 20; 4, 3) *uel* m̄m̄ (*conf.* 3, 14. 24; 4, 9; 7, 19; 23, 23) *uel* m̄m (170, 15) [*uel* mm (*conf.* 4, 8. 10; 6, 21; 9, 4)] = manumis- (*insequente* S- *littera*)<br>*inde* m<sup>m</sup>\|sus = manumissus 9, 16—17<br>m̄m̄isi *pro* m̄m̄si 39, 6 | m̄m̄sione = manumissione *F* 2, 1, 16<br>m̄m̄sion· = manumissionem *V* |
| mm = manumisit 48, 3· | |
| mm = manumissa 30, 1; m̄m̄ = manumissae 30, 7; m̄m̄ = manumissus 4, 22 | M·C·M·*M*· mortis causa manumissa *P*<br>S·Q·M·M·M·M· si quis manu*missus* manumissa moritur *P* |
| mm = manumissio- 4, 5 *tit.* (mmne) | m̄m̄ manu missus *L* |
| mm = manumissionis (*sequitur* iure) 141, 1 | m̄m̄s manu missus *T* |
| m̄m̄ [*uel* mm] = manumit- 4, 19—20 (m̄\|m̄ti); 6, 21 (mmtant'); 9, 22 (mmtit) | m̄m̄tat = manumittat *F* 2, 4, 14<br>m̄m̄tere = manumittere *V* |
| mm = manumitten- 11, 15 (mm dor') | |
| m̄m̄ [*uel* mm] = matrimo- 4, 13 (m̄m̄ni); 21, 24 (m̄m̄nium); 23, 20 (mmnio)<br>*inde* mmatrimonio 22, 5—6 *et* m̄\|matrimonium 20, 12—13 | m̄m̄ = matrimo- *V*<br>m̄m̄nii matrimonii *T*<br>m̄m̄ matrimonium *L*<br>m̄m̄· matrimonium *M*<br>mm· matrimonium *T* |
| m̄m̄c (29, 10. 13) *uel* mm̄c· (29, 16) = matrimonii causa | |
| mn *pro* manumissoris 141, 17 (*an* mn *pro* m̄m̄?) | |
| mul. = mulier 51, 20; *conf. etiam* 159, 5 | mul = mulier *V* (54, 5) mul· mulier *T* |
| N̶ = nam *uel* -nam *in libris tribus prioribus saepe*: 10, 22; 26, 24; 62, 20; 67, 18. 20; 68, 4; 97, 20; 147, 7; 160, 19; 162, 12; 171, 22; 174, 3. 11. 16; 176, 10; 177, 9; 182, 2; *semel in libro quarto*: 190, 5<br>*inde* poeN̶ = poenam (*an potius* poenam *ex* poenon *correctum*?) 178, 5 | N̶ = -nam *F* 1, 4, 9<br>N̶ = nam *U* (*bis*)<br>N̶ nam *L* |

| | |
|---|---|
| N̄· nam *M* | N̄ (*i. e.* non) *pro* Ꞑ 22, 21 *et* 64, 8 *et* 167, 23; *item* N̄ *pro* Ꞑ 77, 15; *contra* Nλꟽ *pro* NON *falso* 161, 10.<br>*ubi* N (*ita passim, conf. e. g.* 2, 15; 4, 1) *tantum apparuit, utrum de* Ꞑ *an de* N̶ *an* (*in fine uocabulorum*) *de* N· *an de* Ǹ *cogitandum sit, discerni nequit.*<br>*inde* λlieNOUeNꝺO 182, 11—12 *pro* λlieꞐλmoueNꝺO (*i. e.* alien*am amo*uendo); IN *pro* nam 165, 1 |
| N̶ = nam *uel* -nam *V*<br>N̶ nem (*scribendumne* nam?) *T*<br>N̶ nam *notae Einsidlenses*<br>N· = -nam *V*<br>N· nam *T* | N̶ = nam 18, 17<br>Ǹ [*uel* N· 189, 3 (ꝑSON·)] = nam *uel* -nam *in libro quarto saepe:* 189, 5; 191, 21; 195, 4. 7; 196, 17; 197, 13; 198, 13; 201, 10; 202, 3. 22; 204, 1; 205, 6. 11; 207, 5; 208, 12. 16; 216, 24; 217, 12. 17; 221, 7; 223, 16; 225, 11; 231, 10. 15; 238, 13; 241, 17; 248, 15; *semel in prioribus:* 177, 6<br>*inde* Nque = namque 240, 23; λlieNλǸ (*i. e.* alienanam) 245, 9 *pro* λlieǸ<br>N̄ (*i. e.* non) *pro* Ǹ (*i. e.* nam): 232, 15; 238, 15; 239, 17; 240, 12; NON *pro* nam 249, 8; N' (*i. e.* nec) *pro* Ǹ (*i. e.* nam) 208, 6; ITEꟽ (*ortum ex* IT· *pro* Ǹ?) 250, 10 *pro* nam?<br>*ubi* N (*ita passim, conf. e. g.* 191, 13) *tantum apparuit, utrum de* Ǹ *an de* Ꞑ *an de* N̶ *an* (*in fine uocabulorum*) *de* N· *cogitandum sit, discerni nequit.*<br>N *pro* ne 246, 8?? |
| | N̄ = nec *uide* N̄ŪN̄C̄N̄P̄ |
| N' = nec *F* 2, 2, 18. 19<br>N' = nec *U* N' = nec *uel* nec-*V* N' nec *L* N'· nec *M*<br>N̆ nec *T* | N' [*uel* N] = nec *passim* (*conf. e. g.* 15, 3; 24, 8); = nec- 13. 22 (N'IS = necis)<br>NI *falso pro* N' 177, 6: N̄ (*i. e.* non) *pro* N' 222, 15 (? *altero loco*) *et* 169, 19; NON *pro* nec 58, 13: Ne *pro* nec 104, 23: 118, 4: 251, 12 |
| | N̄· = NEGIDIVS etc. *uide* N̄·N̄· |
| N· = -nem *V* N' nem *L*<br>N̄ nem *R* N̶ nem *T* (?) | N· [*uel* N] = -nem *passim* (*conf. e. g.* 2, 14; 16, 16) |

*alibi (conf. e. g.* 201, 10; 221, 15; 237,24), *ubi* **N·** *pro* -ne *positum est,* -nem *potius terminationem pro* -ne, *ut passim factum est, falso adhibitam esse conicias; alii errores, ut* 152,1, *huc non pertinent.*

**USUCAPION̄** *falso pro* **USUCAPI ON·N̄** (*i. e.* usucapionem non) 65, 8

**N** = neque 163, 24; 164, 1

**N·** = -nia *uel* -niam *uide* **IUN·** *et* **PEC·**

**N** (*haec uera et genuina forma fuisse uidetur*) = nihil *uel* nihil-: 10, 17; 68, 1: 77, 1. 2; 85, 15; 106, 10; 145, 20; 174, 17; 175, 22; 178, 13; 179, 3; 203, 11; 208, 19; 225, 8; 228, 10; 229, 12

**N** = nihil *V*
**N** nihil *L et T*

**N** = nihil *uel* nihil- *apparuit*: 9, 22; 16, 18; 19,16; 61, 22; 75, 1; 82, 20; 88, 16: 91, 2; 158, 23: 172, 1; 180, 20: 181, 15. 19; 185, 19; 207, 23; 221, 15: 231, 15: 238, 13. 16

**N** nihil *N*

*inde* **NO** = nihilo 154,17; **N** *pro* nihil*o* 38,24?

**N** = -nim *uide* **EN**

**N** [*uel* **N** 28, 9?] = enim: 7, 2; 11, 20; 14, 23: 15, 20; 119,1; 163,3; 165, 22; 167, 2; 172, 23; 173, 3: 175, 22: 189, 14; 191, 4; 195, 8; 200, 5. 15; 203, 11: 205, 9. 23; 208, 14; 212, 15; 214, 5; 217, 6; 221, 17; 222, 3. 15. 23; 223, 4; 226, 10; 227, 10: 230, 12; 233, 24

**N** = enim *V*

**N** (*i. e.* nihil, *nisi fallor*) *pro* **N** 229, 24

**N·** = -niniae *uide* **FUF· CAN·**

**N** *pro* -nis 239, 6 (**POSSION** *pro* possessionis)

**N** = nisi 165, 22; 180, 19

**N** = nisi *V*
**N** nisi *Ll et T*

**N̄** *pro* nobis 251, 13 *secundum Huschkium??, sed fortasse haec nota ex* 251, 12 *falso repetita est.*

**N̊** = nobis 235, 8; *pro* non 213, 1

**N̄·** *uel* **N̄** (*hoc saepissime*) *uel* **N·** (*raro: conf.* 11, 14) [*uel* **N**] = non *uel* non- *passim* (*conf. e. g.* 18, 12; 14, 13; 6, 4): **N** = non 79, 12; **N̄** *uel* **N** = NON *uide* **SNPA**

**N̄** = non *F* 1, 1, 3. 16. 19. 23; 1, 2, 14; 1, 3, 7. 16: 1, 4, 3; 2, 1, 11. 23; 2, 2, 12; 2, 3, 17. 22. 25; 2, 4, 15

**Ṅ** *pro* **N̄** 30, 4 *teste Bluhmio*; **N** *pro* **N̄** *falso scriptum esse uidetur* 84, 4; 203, 4

**N̄** = non *U* **N̄** = non *V*
**N̄** non *L et T* **N̄·** non *M*

**DE** *falso pro* **N̄E** (*i. e.* non est) 184, 10

| | |
|---|---|
| | N· *uel* N̄ = -norum *uide* ANN· *et* BN̄ |
| N· (λ) nostra *L* | N (λ) = nostra 14, 21 |
| N· num *T* | N. [*uel* N] = -num 183, 7 (DAMN.); 226, 2 (ANN.); 76, 4 (DOMIN) |
| N (ω) nummum *T* | N *pro* nummum 155, 15 *sec. Huschkium*?; *conf.* 136, 9? |
| | N̄· = NVMERIVS etc. *uide* N̄·N̄· |
| N (c) = nunc *V* | N (c) = nunc 77, 9; N = NVNC 240, 13 |
| N· (c) *uel* N (c) nunc *L* | *inde* NUPAReT = nuncuparet 82, 21 |
| N̄C nunc *T* | N' (*i. e.* N' = nec?) 13, 16 *et* N' (*i. e.* nec 113, 4 *pro* N (c) (*i. e.* nunc) |
| | NAT? = naturali 1, 1 *tit.* |
| N·N· Numerius Negidius *P* | N̄·N̄· *uel* N̄·N̄ *uel* N̄N̄ *uel* N̄N *uel* NN̄ *uel* NN = NVMERIVS NEGIDIVS etc. *passim* (*conf. e. g.* 235, 10; 204, 15; 205, 16; 204, 18; 202, 14) |
| N̄N̄· Numerius digidius *L* (*scribe* Negidius) | *inde* NUMeRIUMN 204, 13 |
| NŌB· nobis *Ll* | NOB· = nobis 56, 24 |
| NOB· nobis *M* | N̄OB *pro* nominibus 162, 19 (*uel potius* ŪUTIINN̄OB *i. e.* ueluti in nobis *pro* ueluti nominibus) |
| | NOM̄ = nomen *uide* M̄ = -men |
| NOM̄' = nomine *F* 1, 2, 9 (*uel* = nomen) | N̄OM̄· *uel* NŌM̄· *uel* NOM̄· *uel* N̄OM̄ *uel* NŌM̄ *uel* NOM̄ *uel* NOM· [*uel* NOM] = nomine *passim* (*conf. e. g.* 189, 18; 201, 16; 190, 9; 201, 3; 191, 15; 222, 1; 220, 7; 184, 4); = nomen *uide* M̄ = -men |
| NŌM̄· nomen *L* | *inde* NOMe = nomine 163, 9 |
| | NOMeN *falso pro* nomine 171, 24; 182, 19; 186, 4; 223, 19; NOMINI *pro* nomine 212, 19—20; NONOMNINOe *pro* nomine 182, 8; *conf. etiam* 173, 16 |
| N̄Q· *uel* N̄Q *uel* NQ· = neque *V* N̄Q· neque *L et T* | N̄Q = neque 166, 14 |
| NQ· neque *M* | NR = NISI RESTITVAT 204, 16?? (NP = numerata pecunia *in codice non extitit*; *fortasse hae litterae ortae sunt ex iis quae mox secuntur* S̄N̄P̄Ā·) |
| N·R·.non restituetur *P* | NUMM̄ = nummum (*uel* nummorum) 222, 24 |
| | *inde* NŪ·MOR' (*i. e.* nummorum) *pro* nummos? 222, 10—11 |

| | |
|---|---|
| NUNCNP (238, 4) *uel* N·UNC·NP (238, 2) *uel* NUNCNP (239,13—14) *uel* NUNCNP (244, 17) = nec ui nec clam nec precario | N·C·N·P· nec clam nec precario *P*<br>N·U non ui *T*; N·C· non clam *T* |
| O· (*conf.* 42, 15; 110, 10; 248, 14) *uel* O *uel, siquidem lineola nonnusquam non apparuit,* O = -on *uel* -on- *passim* (*conf. e. g.* 6, 18; 27, 18; 28, 5), *nec tamen nisi in fine uersuum.*<br>DISTINCTIOE (*i. e.* distinctio est) *falso pro* distinctione 179, 19 | O = -on *V* |
| O [*uel* O (241, 5)] = opor- (*insequente* T- *littera*) 189, 14. 23; 202, 23; 207, 18; 208, 8. 11; 232, 13. 19; 235, 2 | [O]TET *F* 1, 2, 10?<br>O = opor- *V* |
| O· *uel* O [*uel* O] = oporte- (*insequente* R- *littera*) *passim* (*conf. e. g.* 200, 23; 228, 11; 175, 17; 189, 7—8)<br>*inde* OR·E = oportere 175, 20 *secundo loco*; ORE = oportere 175, 16<br>ORET (*i. e.* oporteret) *pro* oportet 228, 6 | O = oporte- *V* |
| O = oporter- 175, 18 (OE) | OE oportere *N* |
| O· *uel* O = OPORTERE *uide* D·O· | |
| O· *uel* O = OPORTET *uide* DFO; O = oportet 173, 15; 195, 13<br>C· *pro* O· *falso* 174, 19; OTERE *pro* oportet 241, 5—6; OPORTERE *pro* oportet 169, 8 | O·O· oportet oportebit *P*<br>O· oportet *L*<br>O· oportet *T*<br>O oportet *N* |
| OFFO = officio 226, 20 | OFFUM? = officium *F* 2, 3,8 (*fuerit* OFFUM7\| TRAFISCUM *uel* OFF UM\|SFISCUM) ;2.3,19 (OF—-M)<br>OFFUM = officium *V* |
| OMB = omnibus 158, 5 | OMB omnibus *L*; OMB· omnibus *R*; OMB'· omnibus *M*; OMB omnibus *T* |
| OR *pro* OPORTERE *uide* D·O· | |
| P [*uel* P] = PARET *uide* SNPA *et* SP | P = -par- *F* 1, 4, 7. 19 |
| P = partis *uide* PD· | |
| P = pater- 217, 17 (PFAMILIAS) | PF pater familias *L* |
| P = pecunia 164, 24 (*praecedit* NUMERATA) | P·C· .... pecunia constituta *P* |

p̄ = -pellati- *uide* ꝉp̄p̄

ꝑ = per *uel* per- *uel* -per- *F* 2, 4, 6; (2, 2, 12?); 1, 2, 4?; 1, 3, 11; 2, 2, 16; 1, 3, 19

p· = -per *U* (semp·)

ꝑ = per *U* (*ter*) ꝑ = per *V*

ꝑ per *L et T* ꝑ· per *M*

ꝑ *uel, siquidem lineola passim non apparuit,* p = per *uel* per- *uel* -per- *uel* -per *passim* (*conf. e. g.* 80, 21; 2, 19; 2, 24; 6, 6)

peperit *pro* peꝑerit (*i. e.* pepererit) 24, 5?; ꝑ (*i. e.* pro) *falso pro* ꝑ (*i.e.* per): 74, 17?; 101, 14; 161, 8; 162, 21 *priore loco*; 177, 4; 186, 21; 196, 9; 222, 6; 224, 23 (*nisi potius* ꝑ *hoc loco delendum est*); 228, 8? 12? 17; 236, 7: *inde* pro *pro* per: 6, 4; 20, 12; 75, 8; 102, 21; 104, 3; 107, 23; 110, 9; 203, 1

p̄ (*i. e.* potest *uel* prae) *pro* ꝑ (*i. e.* per) 175, 23

post (*ortum ex* p') *pro* per? 148, 3

pure *falso pro* per uindicationem 105, 21

p̄· = -perator, -peratoris, -peratore *uide* imp̄·

p̄ = -pillarum *uide* pup̄

p. = -pio *uide* mcip.

p̄ *uel* p· = -pitis *uel* -pite *uide* kap̄ *et* kap· *et* kap.di *et* kapdim·

p̄· = populus etc. *uide* p̄·r̄·

p̄ = -pore *uel* -pus *uide* temp̄

p' = pos- (*insequente* s- *littera*) *F* 1, 1, 1. 5; 1, 3, 19

p' = pos- (*insequente* s- *littera*) *U* (*sexies*)

p' = pos- *V*

p'· pos *M*; p pos *T*

p's̄ = possunt *F* 2, 2, 12. 20

p̄s̄·' possunt *M*; p̄s̄ possunt *T*

p' *uel, siquidem* ' *passim non apparuit,* p = pos- *uel* -pos *passim* (*insequente* s- *uel* t *littera; conf. e. g.* 10, 8; 1, 24; 58, 4)

*inde* p's' = posset 171, 6; p's̄· (30, 19; 74, 11) *uel* p's̄ (91, 19; 162, 11) *uel* p's (6, 11) = possunt

p's' (*i. e.* posset) *falso pro* p's̄ (*i. e.* possunt) 91, 2

*inde* p'ssessor *pro* p'sessor 171, 22; p'ssessori *pro* p'sessori 65, 1; p'sset *pro* p'set (*uel potius pro* p'sit) 181, 21; *similiter* p'ssionem *pro* p's ionem *uel* pōssionem (*i. e.* possessionem) 245, 5

pśiet (*i. e.* possiet?) *falso pro* potest 85, 23

p̄ = possessionis 239, 10 (*praecedit* reciperandae, *sequitur* c̄ *i. e.* causa); *uide etiam* b̄p̄·

p̄· = possessores *uide* b̄p̄·

p' = post *uel* post- *passim* (*conf. e. g.* 113, 17; 59, 14)

*inde* pos *pro* post 115, 8; 157, 22; 154, 23; 159, 7; 170, 2

p̄ (*i. e.* potest) *pro* p' 15, 14; *inde* potest *pro* post 89, 3 *et* 82, 6; p̄ (*i. e.* potest) *pro* postea 119, 7; p̲ (*i. e.* per) *pro* p' 118, 24, *si Institutionum libris fides habenda est.*

p̄· (124, 3; 207, 6; 216, 20. 22; 217, 24; 225, 3) *uel* p̄ (11, 18; 17, 6. 7; 41, 20; 122, 9; 123, 19; 157, 19; 173, 7; 189, 14. 16; 200, 17; 201, 10; 208, 14; 216, 15; 218, 2; 225, 6. 8. 14; 230, 21; 238, 13 *in fine;* 249, 16) *uel* p· (238, 13 *priore loco*) [*uel* p (200, 18; 202, 6; 207, 18; *conf.* 239, 15)] = potest.

*inde* p̄e (61, 17) *et* pest (52, 1) = potest

p' (*i. e.* post) *pro* p̄ (*i. e.* potest) 175, 7; post (114, 19) *et* poste (29, 8) *pro* potest; p'se *pro* potest 111, 15

p̄ = potestate 218, 8

p̀ [*uel* p] = prae *uel* prae- *passim et, siquidem* e *et* ae *saepissime inter se confunduntur.* = pre- *uel* -pre- *passim* (*conf. e. g.* 2, 11; 178, 5; 32, 1; 165, 4);

p̑ = prae *ludibunde scriptum in primo paginae uersu* 174, 1

*inde* p̀ꝑea = praeterea (*conf.* 4, 22; 154, 19);

p̀ꝑq (130, 21) *et* p̀ꝑq̀ (241, 6) = praeterquam

propeq̀ *falso pro* praeterquam 220, 7—8

p̄ = prae 6, 23 (*teste Bluhmio*); 7, 9 *priore loco*; 109, 20; 111, 11; 161, 5. 9. 10 *initio.* 12; 163, 7; 166, 12; 167, 18 *secundo loco;* 185, 21 (*uide etiam* rep̄hdic *pro* reprehenditur 183, 6)

P·D·E· possessio data est *P*

m̄f̄ip· malae fidei possessor *N*

p' = post *uel* post- *F* 1, 1, 20; 1, 2, 16

p' = post *U* p' = post *uel* post- *V* p' post *L* p· post *T*

p̊ = potes- *F* 1, 1, 4 (p̊tas)

p̄ = potest *F* 1, 1, 19

p̊ = potest *V* p̊ potest *Lp*

iud·p iudicium potest *R*

p̄o· potest *M*; po· potest *T*

p̄· potest *notae Einsidlenses*

M·M·P· manu mancipio potestate *P*

pꝑ praeter *N*

p̄ = prae- *uel* -prae- *F* 1, 4, 7; 2, 4, 2. 15; 1, 4, 11

p̄ = prae *V* p̄ prae *L et T*

p̄· pre *M*

| | |
|---|---|
| | P̄· *pro* prae 161, 7; P· *pro* prae 14, 8<br>P (*i. e.* per) *falso pro* prae 111, 7 (PCI PERE) *et* 183, 16 (DEPTIATI); P (*i. e.* pro) *falso pro* prae 51, 15 (PTIO SIORIBU'); P' (*i. e.* post) *falso pro* prae 11, 7 (P'SCRIBIT) |
| | P̄ = precario *uide* NUNCNP |
| P pri *L* | P = pri- *uel* -pri- *passim* (*conf. e. g.* 75, 21; 195, 7) |
| P = pro *uel* pro- *F* 2, 2, 23; 1, 2, 18. 20; 1, 3, 16; 1, 4, 14. 21; 2, 2, 21. 25; 2, 3, 13? 17. 22; 2, 4, 3. 7. 16<br>P = pro- *U* (*bis*) P = pro *V*<br>P pro *L et T* P' pro *M* (*falso*) | P *uel, siquidem lineola passim admodum tenuis est, passim non apparuit,* P = pro *uel* pro- *uel* -pro- *passim*<br>P (*i. e.* per) *pro* P *saepius:* 124, 23; 155, 16; 161, 8; 177, 3; 178, 10; 194, 1; 196, 2; 201, 22; 235, 8. *inde factum est, ut* proinde *et* perinde *aduerbiorum notae inter se confunderentur:* PINDE *legitur* 20, 7; 62, 22; 104, 17; 117, 18; 119, 9; 121, 1; 157, 8; 172, 13; 179, 1; 190, 19; PINDE 140, 16; 172, 10; 194, 22; PINDE *tantum apparuit* 38, 10; 63, 3; 103, 21; 126, 7; 129, 3; 185, 2; 191, 6; *praeterea* PĪ (*i. e.* proin *pro* proinde?) 72, 11 *in fine uersus, et* P·\|INDE *falso* 67, 23—24 *in fine uersus*; *fortasse igitur Gaio ubique* proinde *reddendum est, cum praesertim* PERINDE *uno tantum loco* (136, 15) *perscriptum extet,* PROINDE *saepius:* 34, 3; 37, 1; 39, 3; 41, 19. 20; 45, 22; 64, 13; 75, 4; 104, 4—5; 108, 13; 111, 9; 131, 2; 141, 5; 146, 23; 147, 12; 150, 12; 151, 17; 154, 15—16; 155, 22; 157, 7; 160, 8; 174, 11; *itaque* proinde, *non* perinde 150, 8 *supplendum est.* |
| | P̄· = -promissoris *uide* F̄P̄· |
| P· Publius *P* ·P· Publius *N* | P. = PVBLIVS etc. *uide* P̄M̄; *conf. etiam* 119, 7? |
| L·P̄AP̄· lex Papia *Ll* | PĀP· (40, 23) *uel* PĀP (107, 14) = Papia |
| P̄AP̄· Papia *L* | |
| P̄F̄ pater familias *L* | PATERFAMIL = paterfamilias 90, 18 |
| | PATR· *pro* patris 88, 13 |
| PC̄TORE = procuratore *F* 1, 2, 20—21 | PC̄TORIS = procuratoris 4, 12 |
| | PCUR = procuratores 223, 13 |
| | PCUREM = procuratorem 250, 13 |

p̄δ· = partis dimidiae 135, 24

p̄c *uel* p̄e = pecuniae 163, 5

pec· *uel* pec· *uel* pec *uel* pec· = pecuni- *passim* (*conf. e. g.* 205, 17; 228, 4; 213, 4; 205, 18)

pecλe *pro* pecuniae 163, 10

pec· *uel* pec *uel* pec (161, 18) *uel* pec· = pecunia etc. *passim* (*conf. e. g.* 159, 21; 187, 1; 74, 3)

*inde* pec·N = pecuniam 205, 3

pecul· *uel* pecul (?) = peculium 213, 17; 216, 11?

pereg· = peregrinae 34, 5 (*conf. codicem*)

pereg· = peregrinus 201, 19

peregrinum *pro* peregrinus 20, 23; *conf. etiam* 21, 4

p̄l = placu- 158, 3; 171, 3; 174, 17 (*ubique* p̄lit)

pl· = placuit 166, 21

*inde fortasse* plλcet *pro* placuit 172, 18

pl· = plebis (*praecedit* tribunorum) 49, 14

p̄l· (221, 7) *uel* p̄l (221, 9) = Publio (221, 7) *uel* PVBLΠ (221, 9)

p̄m = PVBLIO MEVIO 221, 8

p.meuius = [PVBLIVS] MEVIVS 98, 22 *et* p.mλeuium 124, 18

p·titius *falso pro* PVBLIVS MEVIVS 96, 11

p̄oss 238, 20; 244, 23. 24; 245, 9) *uel* pos·s· (249, 4) [*uel* poss (238, 19; 244, 1; *conf.* 245, 17) = possess- (*sequitur* io *uel* io-)

*inde* p'ssionem = possessionem 245, 5;

possion *pro* possessionis 239, 6

p̄oss [*uel* poss] = possessi- 238, 12 (p̄osso nem); 238, 14 (possonem)

p̄ot· (100, 23; 173, 23) *uel* pot· (66, 6) = potest

p̄ot· (185, 24) *uel* p̄ot (180, 8) *uel* pot· (18, 4; 19, 3; 25, 6; 26, 8; 84, 9; 88, 13. 15; 89, 5; 218, 1) [*uel* pot (14, 18; 17, 19; 37, 2; 85, 20?)] = potestate *uel* potestatem

P·P·D· pro parte dimidia *P*

δ·p· dimidiam partem *R*

p̄cλ pecunia *T*

p̄ec = pecuniam *F* 1, 3, 22

p̄ec = pecuniae *uel* pecuniam *V*

p̄ec· pecuniam *Ll*, p̄ec· pecunia *L*

p·e·c· paecunia *notae Einsidlenses*

pėg peregrinus *N*

p̄lit = placuit *F* 2, 4, 13

pl̄it placuit *R*

pl· placuit *M* pł placuit *T*

TR·PL·... tribuni plebis ... *P*

tb'pl tribunus plebis *N*

p'ssio = possessio *uel* possessio- *V*

p̄ssn possessionem *T*

p'sio possessio *R*; p'sion· possessionem *R*; p'sio nes possessiones *R*

p̄otλte = potestate *V*

p̄ot· *uel* p̄ot· *uel* p̄ot = potestate *V*

pot· potestatem *T*

*inde* POTUM (*ortum ex* POT·) *falso pro* potestatem 88, 16?; POTE *pro* potestate 116, 14

POTE (74, 9 *bis*; 97, 6; 101, 22) *uel* POTE· (75, 1) = potest

POTE (*non* POTE) *pro* potest 96, 17

POTEST· (15, 11; 34, 24; 35, 17; 99, 12) [*uel* POTEST (35, 12; 41, 9. 11. 16)] = potestate *uel* potestatem

*inde* POTESTE *pro* potestate 34, 4

PP· (107, 17; 138, 3; 139, 8. 21) *uel* PP (138, 17) [*uel* PP (138, 23)] = Papia *uel* Papiam

PP *uel* PP· = propter *V*
PP propter *Lp et T*
PP· propter *M*
PP = propter *V*

PP· *uel* PP [*uel* PP] = propter *passim* (*conf. e. g.* 197, 16; 224, 2; 222, 16)

PAPP (*i. e.* Papia-, *ortum ex* PP·) *falso pro* propter 207, 11; P (*i. e.* per) *pro* propter 157, 2; PROPTERCON TRACTIONE *falso pro* pro portione 93, 2 (*in archetypo fuerit* PPORZNE, *unde in apographum aliquod falso propagatum fuerit* PPZCZNE *uel* PPTERZ CZNE *uel simile quid*): *conf. etiam* 106, 21; 107, 24.

PR *uel* P·R· = populi Romani *V*
.... P·R· .... populi Romani *P*
PR praetor uel populi (*sic*) Romanus *Ll*
P·R· populus Romanus *M et T*
„scribebatur ... per P et R populus Romanus" *Isidor.*
PO populo *R*
.... PR· .... praetores *P*
PR ... praetor ... *Ll*
PR praetor *N*

P·R· *uel* PR· *uel* P.R· *uel* PR· [*uel* PR] = populus Romanus etc. *passim* (*conf. e. g.* 2, 14; 55, 20; 198, 2; 2, 10; 1, 13)

*inde* POPULUMR = populum Romanum 3, 17; PIR = populi Romani 59, 4

PR (135, 14) *uel* PR· (190, 16) [*uel* PR (226, 5)] = praetor-

PR· *uel* PR *uel* PR· [*uel* PR] = praetor etc. *passim* (*conf. e. g.* 59, 12; 4, 21; 139, 2; 88, 20)

*inde* PRRIS = praetoris 228, 24; 236, 9; PR·RE = praetore 241, 14; PR$^{\omega}$ = praetorem 37, 4 *in fine uersus*

P TOR *pro* praetori 191, 15; P·R· *et* P·R· (*i. e.* populum Romanum) *pro* PR· (*i. e.* praetorem) 27, 1 *et* 198, 7

P|PR *falso pro* praetor 131, 24—132, 1; PROPTER (*ortum ex* PP· *pro* PR·) *falso pro* praetor 132, 5

PROU = prouinciae 37, 13 (*praecedit* PS *i. e.* praesidem)

*inde explicandum esse uidetur, quod, cum* 7, 10 *prima manus recte* PROUINCIAE *scripsisset, corrector de* PROUINCIAR' *praue cogitauit.*

PS· = persona 235, 13

P'S = possessio- 239, 4 (P'SNE)

PS· (239, 17) *uel* P'S (239, 7 *priore loco.* 10) [*uel* PS (239, 7 *altero loco*)] = possessionem (239, 7 *bis.* 17) *uel* possessione (239, 10)

POSSESSIORIIS *pro* possessione 237, 23

P'S' = posset *uide* S'

P'TAT· (*i. e.* post autem) *falso pro* potestatem 94, 24—95, 1

PS· = praesidem 37, 12 (*sequitur* PROU *i. e.* prouinciae)

PUP = pupillarum 51, 4

PUCIS = prouincas 2, 12. 17 (*debuit esse* PUCIS)

PUCIAS (*i. e.* peruincias) *falso pro* prouincias 177, 3

Q *pro* qu- 251, 11? (*ubi* Q... *tantum apparuit*)

Q [*uel* Q (*conf.* 102, 5; 151, 5; 185, 11) = qua *uel* qua- *uel* -qua *uel* -qua- *passim* (*conf. e. g.* 21, 8; 1, 9; 2, 2—3)

Q *pro* Q *apparuit* 17, 15 *et* 208, 13 (QM *i. e.* quamm *pro* quam)

Q (*i. e.* quae) *pro* Q 112, 10 *et* 197, 18; Q (*i. e.* quam) *pro* qua 163, 5 *et* 184, 4; QUIA *pro* qua 58, 6; 182, 20; 222, 11

Q *pro* Q 8, 19; QUI *fortasse pro* quia 7, 16; TAMQM *pro* tamquam si 19, 8

I·PS· in possessione *N*

PS· *uel* PS = praeses *V*

PS praeses *R*

PUP· pupillus *L*; PUP· pupillus *T*

PU = prouinci- *F* 1, 2, 18; 1, 4, 14

PU = prouinci- *V*

PU· = prouinciae *V*

P· pu *L* (*scribendumne* PU prouinci-?); PU prouincia *N*

PUAE· prouintiae *R*

PUAE prouintiae *R*

PU[PLO]R'ı = pupillorum *F* 2, 3, 12

Q = qua *F* 1, 4, 12

Q qua *L*

$\overline{\mathrm{q}}$ = quae *F* 1, 4, 24 : 2, 1, 24 ; 2, 2, 15. 23 ; 2, 4, 6 ; q' = quae 1, 2, 15 ; q· = -que 1, 3, 14 ; $\overline{\mathrm{q}}$· *uel* $\overline{\mathrm{q}}$ = quae *F* 1, 2, 16 ; $\overline{\mathrm{q}}$ = -que 1, 4, 23

$\overline{\mathrm{q}}$ = quae *U* (*bis*)

$\overline{\mathrm{q}}$· *uel* $\overline{\mathrm{q}}$ = quae *V*; q· *uel* q' = -que *uel* -que- *V*; $\overline{\mathrm{q}}$ = que- *V*

$\overline{\mathrm{q}}$ quae *L*

$\overline{\mathrm{q}}$q'· quaeque *M*; $\overline{\mathrm{q}}\overline{\mathrm{q}}$· quaeque *T*

q· quae *et* $\overline{\mathrm{q}}$ que *N*

$\overline{\mathrm{q}}$m quem *T*

$\overline{\mathrm{q}}$· *uel* $\overline{\mathrm{q}}$ = quae *uel* quae- *passim*

q· = -que *uel* -que- *passim*

*hae notae olim sine dubio discretae, quia* ae *et* e *saepissime inter se confunduntur, in Gaii codice promiscue adhibentur; itaque accidit, cum praesertim non raro pro utraque* q· *uel* q *tantum dignosci possit, ut* $\overline{\mathrm{q}}$· *et* $\overline{\mathrm{q}}$ *et* q· [*et* q] *non minus* quae *quam* -que *passim significent* (*conf. e. g.* 13, 3 ; 51, 9 ; 13, 5 ; 109, 14 ; 148, 19 ; 14, 16 ; 2, 5 ; 11, 6).

*inde* $\overline{\mathrm{q}}$c'$\overline{\mathrm{q}}$ (19, 14 ; 235, 4) = quaecumque

$\overline{\mathrm{q}}$c'$\overline{\mathrm{q}}$ *falso pro* $\overline{\mathrm{q}}$c' (*i. e.* quae cum) 194, 3

*inde* EFFECTUM$\overline{\mathrm{QE}}$ *pro* EFFECTUM$\overline{\mathrm{Q}}\overline{\mathrm{E}}$ (*i. e.* effectumque est) 198, 16 *et* $\overline{\mathrm{q}}$m. = quem 7, 12

q (with superscript λ) *falso pro* $\overline{\mathrm{q}}$ (*i. e.* quae) 177, 8, *ut uidetur*; *item* QUλ *pro* quae (182, 11 ; 183, 1 ; 184, 13 ; 214, 18 ; 230, 7) *et* QUλ *pro* -que (179, 2 ; 181, 18)

q̀ (*i. e.* quam) *pro* $\overline{\mathrm{q}}$ (*i. e.* quae) 198, 23 ; *itemque* q̀ 231, 15 *pro* -que

q (with superscript i) (*i. e.* qui) *pro* -que 198, 13 ; *item* QUI *pro* -que 50, 4 *et* 146, 14 ; *item* QUI *pro* quae 123, 4

ꝗ (*i. e.* quam) *pro* -que 167, 8 *et* 173, 16 (*priore loco*) *et* 173, 17 ; *item* ꝗ *pro* quae 114, 3

ꝗ (*i. e.* quod) *pro* quae 232, 8 ; ꝗ· (*i. e.* quod) *pro* -que 78, 11 ; QUIλ *pro* -que 124, 4 (*ortum ex* ꝗ *pro* q·?)

q (*i. e.* que?) *falso pro* quem 241, 5

$\overline{\mathrm{q}}$· *uel* $\overline{\mathrm{q}}$ *uel* q (*i. e.* quae *uel* -que) *falso pro* -ne 3, 12 ; 127, 3 ; 149, 5. 12 ; *similiter nonnusquam* QUE *pro* -ne *perscriptum est.*

q = quam *uel* -quam *uel* quam- *in libris tribus prioribus saepe*: 2, 7; 4, 8; 7, 6. 23; 9, 24; 10, 22 *bis*; 11, 1 *bis*. 8; 18, 7. 13. 20; 33, 2; 37, 21; 39, 1; 51, 10; 62, 2. 22; 63, 7; 65, 10; 67, 8; 69, 2. 9; 76, 14; 78, 11; 88, 17; 93, 12. 22; 95, 3; 96, 13; 97, 2. 14. 17; 99, 4; 100, 13; 101, 17; 102, 11; 104, 16; 105, 22; 108, 12 *initio*; 109, 3; 110, 22; 111, 20; 112, 4. 5; 113, 23; 114, 19; 117, 3; 119, 14; 120, 6. 10. 17; 121, 16; 122, 22; 123, 23; 124, 19; 125, 7; 126, 18. 20. 22; 130, 21; 134, 2; 136, 23; 139, 12; 142, 24; 143, 10; 145, 9; 146, 5. 16. 17; 150, 9. 15; 151, 21; 152, 7. 16; 155, 5. 7 *bis*; 157, 11; 158, 5; 161, 15. 18. 21; 162, 10. 14; 163, 4; 166, 13; 170, 17; 173, 14; 175, 8; 176, 17; 177, 23; 180, 21; 181, 12; 182, 17; 183, 9. 11

*inde* qq = quamquam 74, 11; 116, 3; 120, 5

*alibi* q *tantum apparuit*: 2, 22; 3, 21; 6, 11. 21; 8, 14. 19. 23; 11, 3 *bis*. 5. 19. 24; 14, 5; 16, 2. 7. 14; 20, 3. 24; 23, 18; 25, 5. 11; 29, 6; 30, 6; 39, 4; 41, 14; 49, 20; 50, 16. 23; 58, 3; 70, 23; 80, 14; 82, 3. 16; 85, 18; 88, 8. 22; 93, 14; 94, 19; 103, 23; 107, 10; 111, 4; 113, 3; 114, 24; 116, 8; 128, 16; 141, 15; 142, 11; 166, 24; 169, 23 *secundo loco*; 176, 16; 177, 9; 178, 23; 179, 15; *item* qq *pro* qq *tantum apparuit* 48, 14; 65, 17; 93, 15

*inde* qIIS (*i. e.* quod iis) *falso pro* qUIS (*i. e.* quamuis) 62, 12; quod (*ortum ex* q) *pro* quam 31, 9 *et* 110, 15—16; q̄· (*i. e.* quae) *pro* quam 18, 6; *item* q̄ (180, 12) *et* q· (31, 19; 108, 12 *secundo loco*) *pro* quam; *similiter* q̄q· (*i. e.* quoque) *pro* qq (*i. e.* quamquam) 184, 15; qUI *pro* quam 76, 10; qp (*i. e.* quap) *pro* qap (*i. e.* quam aput) 177, 13

q̀ = quam *uel* -quam *in libro quarto solo saepe*: 193, 6. 8; 197, 7; 198, 9; 200, 9; 201, 21; 207, 11; 220, 8; 223, 12; 228, 4. 17; 229, 4. 12; 230, 3. 24; 231, 11. 24; 232, 2. 7. 10; 240, 10; 241, 6. 12. 14 *bis*; 243, 1; 245, 18; 248, 8. 13. 16; 249, 12; 251, 10

q = quam *uel* -quam *F* 2, 1, 16; 2, 2, 12?; 1, 1, 8
q = quam *uel* -quam *U* (*quinquies*)
q = quam *uel* -quam *V*
q quam *L et M*
q̂ quam *T*

qq quamquam *L et R*

ꝗ = quan- *V*
ꝗ quan *L*

q̍ = qui *uel* qui- *F* 1, 1, 17; 1, 2, 18; 1, 3, 22?; 1, 4, 5?; 2, 4, 16; 1, 1, 8

q̍ = qui *uel* qui- *V*

q̍ qui *L et T*

q̍ƀ· = quibus *V*

*inde* q̀q̀ = quamquam 241, 7

q̂ (*i. e.* qua) *pro* q̀ 228, 15; q̄· (*i. e.* quae) *pro* q̀ 193, 4 *et* 195, 19; *item* q̄ (237, 3) *et* q‾ (237, 2) *pro* q̀; q̍ (*i. e.* qui) *pro* q̀ 229, 2; qq· (*i. e.* quoque?) *pro* q̀q̀ (*i. e.* quamquam) 220, 24

ꝗ = quam *uel* -quam *uel* quam- *in libro quarto rarius extare uisum est:* 196, 6; 203, 14; 207, 2; 208, 8. 15; 218, 8. 13; 224, 20; 238, 7; 251, 8

*inde* NUNCꝗ *pro* nunquam 203, 11

*aliis in locis, ubi* q *tantum apparuit* (*conf.* 205, 23; 208, 11; 209, 7. 23; 212, 16; 213, 24; 216, 16; 233, 16; 241, 5), *utrum de* q̀ *an de* ꝗ *cogitandum sit, diiudicari nequit.*

ꝗ = quan- (*insequente* T- *uel* ꝺ- *littera*) *in libris tribus prioribus:* 98, 12; 123, 4?; 164, 20; 176, 20; 183, 13. 21; 184, 3. 20; 186, 23; 187, 1. 2

quλnꝺoꝺꝛλnt· 119, 24 *pro* quam dodrantem

q̀ = quan- (*insequente* ꝺ- *littera*) *in solo libro quarto:* 195, 18

q̍ *uel, siquidem* ˈ *supra lineam passim non apparuit,* q = qui *uel* qui- *uel* -qui *uel* -qui- *passim* (*conf. e. g.* 3, 5; 4, 2; 4, 6; 195, 22; 9, 16; 169, 22)

*inde* q̍λ = quia 6, 3; 11, 22; 13, 2; 17, 4. 6; 18, 6; 26, 12; 27, 10. 13; 51, 13; 54, 14; 61, 24; 74, 10; 89, 20; 94, 18; 109, 8; 114, 18; 181, 22; 207, 16; 213, 16. 23; 222, 18; 223, 20; 226, 22; 245, 23; qλ *tantum apparuit* 128, 20

*indidem* q̍ƀ· (3, 10 *bis;* 75, 18; 90, 23) *uel* q̍ƀ (250, 24) = quibus *uel* quibus-

*indidem* q̍cꝗ (112, 4) *uel* q̍cq (241, 5) = quicquam

*indidem* q̍‾ = quin- 193, 4 *in fine uersus;*

*conf. etiam* q̄λ· *et* q̄ƀ· *et* q̄ꝺ· *et* q̍ꝺ

| | |
|---|---|
| qp (i. e. qui prae?) *pro* quippe 190,15—16; qu*λ* *pro* qui 44,14; c' *pro* qui 180,24; q· (*i. e.* que *uel* quae) *pro* q 14,23 *et* 18,4 (neq.dem *pro* ne quidem) | q̄· qui *M (falso)* |
| q = quia *passim in libris tribus prioribus* (*conf. e. g.* 6,2) q *tantum apparuit* 83,22; 169,23; 176,24 q' = quia 1,23 *in fine uersus.* q *pro* quia *in libro quarto* 237,5 (*conf. Iustinian. Institut.*), *sed fortasse potius* = quod q (*i. e.* quam) *falso pro* quia 244,23; q *pro* quia 163,24; qui *pro* quia 69,20 *et* 73,4 *et* 103,12; qu*λ*e *pro* quia 182,7 q *pro* oR 143,13 (*ortum ex contignatione harum litterarum*) | q = quia *F* 1,4,2; 2,3,20<br>q = quia *V*<br>q quia *L*. q· quia *M*<br>q quae (*scribe* quia?) *T* |
| q̄· = Quiritium *uide* Iq̄· *et* e·i·q | |
| q̊ [*uel* q] = quo *uel* quo- *uel* -quo *passim* (*conf. e. g.* 2,24; 160,1; 82,14; 164,7; 19,20) *inde* q̊c'q̄ (3,19; 13,23, *ubi* q̊c'q̄ *esse debebat*) *uel* q̊cq (103,14) = quocumque qc'quo *pro* q̊c'que 9,15 *extare uidetur.* | q̊ = quo *U* q̊ *uel* q̊· = quo *V*<br>q° (*scribe* q̊) quo *Ll*<br>q̊m̄· quominus *R* q̊ quo *T* |
| *indidem* q̊q̄· (217,16) *uel* q̊q̄ (18,14) *uel* q̊q· (66,8; 70,15; 95.9) *uel* q̊q (49,21; 66,5; 114,6; 160,8) = quoque; *uide etiam* q̄q̄· *indidem* qq = quoquo 184,18 *indidem* q̊R' = quorum (*conf.* 2,12.14.19; 158,12) q (22,8 *pro* q) *uel* q (*i. e.* quod) *falso pro* quo 104,15; 173,19; 174,8; *item* quod *pro* quo *perscriptum* 34,18; 111,2; 142,19; 173,2; 185,1 qu*λ* *pro* quo (*ortum ex* q *pro* q̊?) 20,22 q *pro* q̊ 214,4 (qd *pro* quod) | q̊q· quoque *T* |

ꝗ = quod *F* 1,|1, 12. 18; 1,4,2; 2,1, 12.13

ꝗ = quod *V*

ꝗ quod *L et M*

ꝗ quod *T*

ꝗ = quod *uel* -quod *uel* quod- *in libris tribus prioribus saepe*: 1, 17. 18. 19; 2, 3. 20; 3, 3; 4, 6; 6, 6; 7, 17. 20; 14, 22; 15, 1; 18, 21; 22, 14. 21; 24, 4. 18; 25, 6; 28, 18; 32, 2; 34, 1. 10. 13; 39, 16 (ꝗλm). 21; 44, 1. 9; 47, 13; 48, 1; 55, 10; 57, 22; 58, 9; 62, 13; 63, 11; 64, 22; 65, 1. 12; 67, 13; 68, 8. 10. 21; 69, 4. 10; 70, 18. 21; 71, 6. 17; 72, 9; 74, 22; 75, 20. 22; 78, 9 *secundo loco*; 79, 15; 80, 8; 84, 14?; 85, 5. 18 *sub finem*; 88, 11, 21; 90, 9. 13. 23; 91, 13; 92, 6; 94, 15; 95, 23; 96, 11. 12. 22; 98, 10; 99, 1; 100, 9; 101, 12. 15; 102, 4; 104, 24; 105, 14. 20. 21; 106, 6. 7; 107, 4. 17. 22; 108, 8; 109, 20. 22; 110, 8. 14. 16. 18. 22; 111, 20; 112, 6. 13; 113, 24; 114, 7. 9; 115, 5; 116, 21; 118, 24; 119, 13; 120, 22; 122, 13; 125, 6; 126, 4. 15; 128, 24; 130, 5; 134, 12; 138, 19; 140, 8; 145, 21; 150, 9. 20; 151, 14; 158, 8; 160, 4. 14; 162, 3. 9. 15. 21. 24; 163, 10. 14. 20; 164, 7. 17; 165, 4; 166, 12; 167, 18; 168, 6. 15; 169, 7. 9; 170, 17; 171, 3; 172, 3. 15. 17. 22; 173, 4. 8. 11. 12. 20. 23; 174, 2. 7. 18; 175, 5. 8; 176, 15; 177, 2; 178, 11. 15. 18; 179, 19; 180, 5; 183, 5. 15. 20; 184, 6; 186, 8

ꝗ̄ = quod 170, 14 (*uel potius* ꝗ (*i. e.* quod) *ex* q̄ (*i. e.* quae) *correctum*)

ꝗt (*i. e.* quodt) *falso pro* quid 173, 13; ꝗ *pro* quid 177, 6

ꝗ = quod *in libris tribus prioribus ubi apparuit* (62, 10; 70, 16; 78, 5; 173, 15; 179, 13; 180, 6; *nam* ꝗ 78, 9 *(priore loco) in ipso codice expunctum est*), *aut lectio imperfecta* aut ꝗ (*i. e.* quam) *falso pro* ꝗ (*i. e.* quod) *positum esse uidetur; similiter* ꝗq (*i. e.*, *ut uidetur,* quod quam) *falso pro* ꝗ ꝗ (*i. e.* quam quod) 85, 18 *priore loco, et* tλmꝗ (*i. e.* tamquam) *pro* an quod 172, 8

ꝗ (*i. e.* quia) *pro* ꝗ 31, 7 *et* 173, 1, *ut uidetur*; q̍λ *pro* quod 27, 10; q̄· (177, 7) *et* q̄ (100, 21; 174, 16) *et* q· (25, 20; 43, 11) *i. e.* quae *uel* -que *pro* quod; ιτλqq· (*i. e.* ita quoque, *nisi fallor*) *pro* ιτλq·ꝗ (*i. e.* itaque quod) 76, 3;

q̊ꝺum (*i e.* quo dum) 176, 14 *pro* quod dum, q̊c'q̄ 13, 23 *pro* quodcumque, quo 39, 17 *pro* quod

*aliis in locis, ubi* q *tantum apparuit* (1, 6; 6, 12: 11, 8. 15; 19, 21; 21, 1. 4; 32, 13; 38, 4. 9. 10; 55, 24; 59, 23; 63, 13; 76, 1; 78, 1; 83, 20; 90, 2; 103, 16; 106, 20; 111, 16?; 149, 11; 156, 22; 175, 15; 176, 12; 178, 14; 185, 15) *res diiudicari nequit.*

ꝗ = quod *in libro quarto rarius extare uisum est:* 190, 22; 200, 17; 207, 5; 212, 22 *sub initium*; 218, 19 *teste Bluhmio*; 223, 9. 24; 224, 15; 231, 7

ꝗ = quod *in libro quarto saepe*: 190, 8. 12. 15; 194, 8; 195, 17; 196, 24; 197, 23; 198, 6; 201, 3; 202, 14 *secundo loco*; 207, 7; 208, 12. 20; 212, 18; 213, 4. 7; 221, 20; 229, 18 *sub initium.* 19. 20; 232, 19; 235, 2. 3. 10. 16. 21; 236, 10. 17. 19; 238, 18; 239, 2; 240, 8; 244, 8; 248, 6; 249, 4

q̄ƛ·ƛ̄ 235, 14 *falso pro* ꝗ ƛ̄·ƛ̄ (*i. e.* QVOD AVLVS AGERIVS); q̄· *pro* quod 218, 9

*aliis in locis libri quarti, ubi* q *tantum apparuit* (189, 9 [ƛliq]. 14. 15; 195, 12; 198, 9; 202, 14 *priore loco*; 203, 21; 204, 13. 24 [ƛliq]; 207, 21; 208, 23; 209, 12; 212, 1. 19. 22 *sub finem*; 213, 8; 216, 1. 2. 3. 13. 17. 18. 22; 220, 10. 13; 227, 1; 228, 9?; 229, 18 *secundo loco.* 23; 230, 24; 232, 4; 233, 16; 237, 9. 11 *bis.* 13; 238, 13. 19; 239, 12. 22; 241, 3; 245, 9. 19. 21; 246, 2; 249, 2), *utrum de* ꝗ *an de* ꝗ *cogitandum sit, diiudicari nequit.*

ꝗ = quot (*uel potius* = quod?) *in libris tribus prioribus:* 50, 1; 129, 20 *bis*; 159, 21 *bis.* 24 *bis*; 161, 6; *semel in quarto*: 189, 2

*inde* ꝗ ƛNNIS = quo*t*annis 28, 13

*item* quoꝺ *pro* quot *perscriptum est* 50, 2. 10

q̄ƛ̄· (201, 5; 209, 24; 218, 6; 220, 12. 15; 224, 4; 231, 9) *uel* q̄ƛ̄ (201, 10; 224, 3. 21; 228, 7; Qƛ̄ 221, 1 *initio paginae*) = quia *in solo libro quarto.*

*inde* q̄ƛ̄ *pro* quia 229, 9

ꝗ quod *et (falso)* ꝗ quem *N*
ꝗ quod *notae Einsidlenses*

qƛ' quia *M*

| | |
|---|---|
| | *cum alibi* (214, 17; 223, 10. 11; 227, 3. 5; 244, 6) q̄λ *tantum apparuerit, incertum est, utrum de* q̄λ *an de* q̍λ (*de quo uide* q̍) *cogitandum sit.* |
| | quλ *falso pro* quia 231, 17 |
| q̄b = quibus *F* 2, 3, 19<br>q̄b quibus *L*<br>q̄b'· quibus *M*<br>qb· quibus *T* | q̄b· (190, 7. 16; 195, 24; 197, 3. 11; 200, 9; 203, 18. 20; 204, 10; 209, 6; 213, 1; 221, 18; 227, 8; 232, 15; 235, 24; 240, 4) *uel* q̄b· (249, 16) *uel* q̄b (189, 23; 198, 5; 217, 19; 228, 1; 230, 5; 238, 24 *secundo loco;* 248, 3. 15) *uel* qb̄ (203, 17) = quibus *uel* quibus- *in libro quarto; raro in libris tribus prioribus:* q̄b· 3, 7 *et* q̄b 23, 15 |
| | *ubi* qb· (15, 12; 186, 6; 196, 8; 203, 16; 238, 24 *sub initium*) *uel* qb (2, 19; 13, 4; 206, 10; 227, 14) *tantum apparuit, utrum de* q̄b· *an de* q̍b· *cogitandum sit, diiudicari nequit.* |
| | q̄ð· = quad- 178, 4 (q̄ð·ꝛupli); 184, 9 (q̄ð. ꝛupeðem) |
| | q̄ð = -quando 180, 10 (λliq̄ð) |
| q̄ð = quidem *F* 2, 2, 25<br>q̄ð· = quidem *U*<br>q̄ð· *uel* q̄ð· *uel* q̄ð *uel* qð· = quidem *V*<br>q̄ð quidem *L*<br>q̄ð· quidem *R* | q̄ð· (23, 5; 158, 6; 160, 19; 164, 16; 165, 18; 175, 12; 186, 15; 189, 22; 193, 12; 208, 4. 12; 213, 9; 221, 5; 223, 3. 16; 224, 23; 225, 14. 23; 230, 18; 231, 2; 232, 17. 19; 235, 13; 236, 13) *uel* q̄ð· (16, 15) *uel* q̄ð (40, 21; 158, 18; 159, 12; 181, 14; 209, 15; 222, 4; 223, 21; 229, 10; 241, 20; 248, 19; 249, 6) *uel* q̄ð (237, 24) *uel* q·ð̄ (24, 20) *uel* qð' (237, 22) [*uel* qð· (11, 10; 13, 20; 159, 3. 13; 223, 19; 248, 5. 8) *uel* qð (58, 11; 184, 22; 195, 4; 212, 13; 233, 17)] = quidem |
| | qλ̄ (*i. e.* quia?) *falso pro* quidem 208, 9; queðλm *pro* quidem 43, 18; ꝙ (*i. e.* quod) *pro* quidem 186, 5; q *pro* quidem 198, 20? |
| q̍ð'· quidem *T* | q̍ð = quidem *uide* ð· = -dem |
| | q̄e = quaesitum est 180, 3? |
| ꝗ = quaestio- *V* ꝗ quaestio *L*<br>ꝗ quaesito (*scribe* quaestio) *T* | q₀ = quaestio 3, 11; q₉ = quaestio 167, 16 |
| qp̄p· quippe *M* | q̍p̀ *pro* quippe *uide* q̍ |

qq *pro* cuique 238, 6 *falso* (*immo* quique *uel* quoque *praue scriptum est*)

q̄q̄· (14, 6; 20, 19; 31, 6. 17; 92, 4?; 134, 6; 162, 15; 164, 3; 168, 6; 171, 14. 17; 182, 3; 186, 4; 194, 1; 198, 5. 10; 204, 4; 209, 1; 221, 9. 12; 228, 13; 233, 17; 235, 5; 237, 13; 238, 23; 248, 17; 249, 21) *uel* q̄q̄ (16, 9; 22, 13; 34, 22; 39, 13; 100, 23; 102, 7; 159, 14; 170, 5; 183, 9; 184, 12; 214, 5; 216, 14) *uel* q̄q̄· (24, 23) *uel* q̄q̄ (10, 5; 167, 20) *uel* (*per abusum*) q̄q. (18, 8) = quoque. *ubi* qq̄· (152, 18) *uel* qq· (34, 20; 35, 2) *uel* qq (92, 18; 144, 22; 209, 15; 214, 19; 220, 21; 226, 5; 239, 4) *tantum apparuit, incertum est, utrum de* q̄q̄· (*uel* q̄q̄) *an de* q̊q̄· (*uel* q̊q·) *cogitandum sit; uide etiam* q̊

qq̇ *apparuit* 237, 8

qq que (52, 22) *et* qc (19, 21 *et* 160, 10 [? *an* q̊c' *i. e.* quocum?]) *et* q (183, 15) *falso pro* quoque; *conf. praeterea* 185, 14??

q̄q̄· quoque *notae Einsidlenses*

q̄q̄ *uel* q̄q̄· *uel* q̄q̄' (1, 10) = quoque *V*

q̄q̄ quoque *L*

q̄q̄ = quoque *U* (*bis*)

q̄q̄ quoque *L*

qq̄ quoque *R*

q̄ꝶ = quare 178, 9; *ipsi ductus ad* quae res *potius ducere uidentur.*

q̄ꝶ· = quare *V*

q̄ꝶ quare *Ll et T*

q̄ꝶ7· quare *M*

q̄u· (18, 22; 41, 9; 161, 16; 179, 3; 207, 14) *uel* q̄ū (189, 20; 207, 5; 246, 14) *uel* q̄ū (164, 16) *uel* qū (177, 15) *uel* qu· (248, 10) [*uel* qu (38, 14; 159, 14; 169, 13; 226, 5) = quamuis

*inde* qui *pro* quamuis 71, 6 *et* 187, 3; quiλ *pro* quamuis 158, 1; que ū *pro* quamuis 181, 14; q *pro* q̄ū 169, 16; c· *pro* quamuis 186, 1; cum *pro* quamuis 95, 2; *conf. praeterea* 185, 14??

q̄ū *uel* q̄u· *uel* qu· = quamuis *V*

q̄ū quamuis *L*

qu quamuis *T*

qūī· quamuis *M*

qu *pro* -que *falso* 4, 15 (*ubi* quinqueqtum *pro* quinque equitum); *similiter* 31, 4 *et* 51, 16

qu *pro* qui- *uel* -qui- *falso* 62, 2 (qus *pro* quis); 172, 1 (λdquri *pro* adquiri); 157, 6 (quid em *pro* qui idem)

q̄u. = Quiritium *uide* īq·

| | |
|---|---|
| | R̄· = -ram *uide* LIBR̄· |
| | R· [*uel* R] = raptorum *uide* U·B R |
| | R = -ratores *uide* PCUR |
| R· = -rem *F* 2, 4, 24 (FIDE IUSSOR·) | R· *uel* R̄ (16, 11) [*uel* R] = rem (103, 15??; 109, 3; 193, 12; 194, 16; 196, 19; 200, 5; 205, 13. 14; 216, 13. 15. 23; 217, 1; 222, 14) *uel* -rem (4, 11 *bis*; 7, 9; 16, 22; 25, 14; 39, 10; 175, 16; 230, 22) |
| R· = -rem *V* | |
| R· rem *L et T* | |
| R' = -rem *V* | R (*i. e.* res) *pro* R· (*i. e.* rem) 109, 25 *et* 221, 17; TUTOR 113, 15 *pro* tutorem; HONORES *pro* honorem 41, 2; MINOR' (*i. e.* minorum) 10, 9 *pro* MINOR· (*i. e.* minorem). *ceterum* R· *nusquam pro* -re *usurpatur: nam* AUCTOR 22, 10—11 *pro* auctore *et* AERAENE AQ· 31, 14 *pro* aere aeneaque *errori debentur*. |
| R = res *uel* -res- *F* 1, 4, 11; 2, 1, 11. 14 | R *uel* R· (106, 2) *uel, siquidem lineola passim non apparuit,* R· (32, 18) *uel* R = res *uel* res- *uel* -res *uel* -res- *passim* (*conf. e. g.* 3, 1; 2, 18; 102, 6; 101, 19; 106, 12) |
| R = res *uel* -res *V*; R res *L* | |
| TR tres *R* (?) R res *T* | |
| RSCRIPT· = rescriptum *V* (46, 12) | *inde* RSCRIPTO 2, 22; RSCRIBTO 83, 16 (*sed recte* 19, 20; 20, 6—7; 125, 4); RSTITUERE 239, 19 |
| | *inde* P̀CEPTOR (*i. e.* praeceptor) *falso, ut uidetur, pro* P̀CEPTOR (*i. e.* praeceptores) 105, 16 *et* 113, 14 *et* 155, 21, *et* AUCTOR 155, 24 *pro* auctores; (*contra* ACTORES 241, 4 *pro* actor *et* TUTO RES *pro* TVTOR 126, 23) TUTOR. (*i. e.* tutorem?) 6, 5 *pro* TUTOR, TUTOREM 84, 5 *pro* tutores; R.. *pro* R 148, 13?; R̄CIDERIT *pro* resciderit 70, 23—24 |
| | R *pro* re 178, 11?; RES *pro* re 206, 13 |
| R = respondit *V* | R = respondebat 193, 22 |
| RPŌN· respondit *M* | |
| R̄P̄ respondit *T* | |
| R respondit *N* | |
| | R· = -riani *uel* -riano *uide* HADR· |

R' [*uel* R] = -rint 6,17 (FECER'); 6,21 *et* 7, 6 (FUER'); 7,4 (DUXER'); 8,10 (MILITAUER'); 8,11—12 (EXPLEUER'); 8,13—14 (EDIFICAUER'); 20, 15 (COIER = coierint)

*inde* FUERI 4, 10 *scriptum erat*, *quod deinde superscriptis* NT *litteris correctum est.*

R̄· = Roma- *uide* CR̄·

R̄· *uel* R̄ *uel* R· [*uel* R] = Romanus etc. *uel* Romana etc. *uide* C·R̄· *et* CR̄· *et* P·R̄·

R̄ = rubrica? 73, 7?

R̶ = rubrica 112, 2; 113, 8 *bis*; *conf. etiam* 123, 1. 2; 132, 22?; 196, 24? (= regula?)

R' = -rum *uel* rum- *uel* -rum- *passim* (*conf. e. g.* 1, 15; 90, 4; 213, 18—19)

R· = -rum 39, 5; 162, 13; 167, 8. 15 *secundo loco*; 176, 16; 177, 1; 178, 15; 179, 3; 194, 6; 216, 10; 218, 19; 225, 14

*passim* (*conf. e. g.* 176, 24), *ubi* R *tantum apparuit, utrum de* R' *an de* R· *cogitandum sit, diiudicari nequit.*

DEDICIOR̄ (*i. e.* dediciorunt, *nisi fallor*) *pro* DEDITICIOR' (*i. e.* dediticiorum) 18,19; F̄ISOR (161, 11) *et* FIDEIUSSOR (162, 9) *falso pro* fideiussorum; *item* M̄CIPIOR 167, 15 *pro* mancipiorum; *conf. etiam* 220, 23

R̄· *uel* R̄ *uel* R˙ *uel* R· [*uel* R] = -runt *passim* (*conf. e. g.* 7, 20; 196, 8; 3, 18; 176, 22; 6, 3)

DIXER'IN *pro* dixerunt 189, 3

RELIQ̄A *pro* reliqua 235, 12 (RELIQUIA *pro* reliqua *falso scriptum fuisse uidetur*; *conf.* Q̄A)

R̄·G· (162, 9) *uel* RG (157, 14) = regula

ROM̄ = Romano- 4, 15 (ROM̄R'· = Romanorum; *praecedit* equitum)

ROM̄. *uel* ROM.' *uel* ROM· = Romanus etc. *uel* Romana etc. *uide* C·R̄· *et* CR̄·

R' = -rint *F* 2, 3, 14? (AD FUER'?)

R' (*scribe* R') rint *L*

R' rint *T*

R̶ = rubrica *V* R̶ respondit uel rubrio *notae Einsidlenses*

R' = -rum *F* 1, 2, 23; 2, 3, 11. 12; 2, 4, 5; 2, 3, 13?

R' = -rum *V*

R' rum *Lp et T*

R̶ rum *M*

R̄ = -runt *F* 2, 3, 10

R̄ runt *Lp*

R̄· runt *T*

ROM· = Romani *V*

S̄· = -sare *uel* -sari *F*: *uide* cλeS̄·

Ȥ *uel* ∡ = secundum *V*

∡ secundum *Ll*

s' = sed *F* 1, 2, 15; 1, 4, 14

s' = sed *U*

s' *uel* s· = sed *V*

s' set *L*

s'· sed *M*

s (*scribe* s') sed *T*

s *pro* sacratissimi? 14, 3 (eXYSTITUTIONeS IMPeRλTORISλNTONINI), *ubi tamen* YSTITUTIONeS *pro* constitutione *mero calami lapsui tribuendum esse uidetur*; *conf.* 21, 1—2 (q λUCTOReDIUOhλDRIλNOS̄FλCTUMe) *et* 125,22—23 (eXORλTIONeDIUI SUNT [*ortum* SUNT *ex* s̄?] hλDRIλNI) *et* 22, 10 (DIUOhλDRIλNOSλUCTOR) *et* 25, 13 (DIUIShλDR); *conf. etiam H. Dernburg Die Institutionen des Gaius etc.* (*Halis 1869*) *pag. 68.*

s = -sar- *uide* cλeS

s· = -saris *uide* cλeS·

s̄ = satis- *uide* s̄D

s̄ = scholae *uide* DSλ̄·

(· = secundum 190, 4

s' *uel* s'· (170, 9) *uel* s· (163, 7) = sed *uel* set *in omnibus libris*: 1, 24; 2,10; 3, 1. 21; 4,17; 10, 4; 11,7; 14, 5; 15, 11; 16, 10. 13. 18; 18, 4. 7; 19, 13; 20, 4; 21, 9. 19; 22, 21. 23; 23, 23; 68, 9; 75, 23; 83, 15; 88, 8; 94, 7; 98, 5; 103, 24; 104, 7. 14; 106, 10; 107, 3; 122, 7; 164, 1. 12; 166, 15; 168, 5. 10; 169, 19; 170, 5; 171, 13. 16. 19; 174, 16. 22; 175, 23; 178, 21; 179, 20; 183, 8. 12; 186, 7; 202, 7; 203, 6. 16; 204, 10; 212, 9; 220, 20; 223, 14; 238, 14; 241, 10. 16

*inde* p's' = posset 171, 6 *et* eGISS· = egisset 190, 20

p's' *falso pro* p's's' (*i. e.* posset sed) 175, 7

ꞩ = sed *uel* set *in libro quarto solo*: 221, 15; 222, 16; 223, 21; 225, 14. 15; 228, 3. 7. 12; 229, 10; 230, 19; 232, 6; 236, 8; 240, 10; 241, 22; 245, 21; 248, 5; 249, 6. 10. 17; 250, 8; *praeterea uno tantum loco in libris prioribus* 123, 14 *teste Bluhmio.*

ꞩeλM 178, 8 *falso pro* est; *nec* 4, 14 *nec* 16, 16 *nec* 108, 18 *nec* 159, 19 *huc pertinent.*

*passim* s (*uel sub uersus finem* ſ 158, 4 *et* 231, 16) *tantum apparuit* (*conf. e. g.* 11, 15; 13, 14; 102, 22; 163, 9; 220, 17; 222, 23; 226, 12; 230, 15; 231, 23; 238, 21; 239, 6. 21?; 245, 23; 250, 7)

| | |
|---|---|
| S̅ (*i. e.* sunt) *falso pro* S' (*i. e.* sed) 22, 7; SET *falso pro* S'ET (*i. e.* set et) 27, 17 *et* 173, 4? (*conf.* 239, 21); SEÐ *pro* sed et 103, 7; SI *falso pro* S' (*i. e.* sed) 233, 17 *et* 238, 6; SEÐSI *pro* sed 76, 5. | |
| S' *falso pro* si 175, 13 | |
| S̅ = senatus- *uide* S̅C̅· | |
| S· [*uel* S] = senten- 2, 20 (S· TIλE); 2, 22 (STIλM) | ST̅· sententia *M* |
| S̅ [*uel* S] = sententi- 2, 18 (S̅λE); 176, 21. 22 (S̅λ) | S = sententi- *F* 2, 2, 21; 2, 4, 18; SλM *pro* SλM *F* 2, 2, 18 |
| S̅· = Sentia *uide* λ̅·S̅· | S = sententi- *V* |
| S̅ = -sess- *uel* -sessi- *uel* -sessio- *uel* -sessione *uel* -sessionem *uide* PO̅S̅S̅ *et* P'S̅ *et* P̅S̅· | S sentencia *L* |
| | S· sententia *T* |
| | ·Sλ· *uel* Sλ sententia *N* |
| S̅ = SI *uide* S̅N̅P̅λ̅ *et* S̅P̅ | |
| S̅ *nusquam* = si | |
| S? = -sidem? *uide* P̀S | |
| S̅· = sine *uide* S̅· T̅·λ̅· | |
| S· = solui *uide* IS· | S sint *L et R et T* |
| S· = -sona *uide* ꝑS· | |
| S· *pro* -su *uide* CλS· | |
| S· = -sum *uide* FIÐEICOMMISS· | |
| S̅· *uel* S̅ *uel* S· *uel* S· (*conf.* 3, 15) [*uel* S] = sunt *uel* -sunt *passim* (*conf. e. g.* 2, 18; 16, 16; 3, 5; 26, 8; 3, 3) | S̅ = sunt *uel* -sunt *F* 1, 2, 16; 2, 4, 7; 2, 2, 12. 20 |
| | S̅· = sunt *U* |
| Ṡ *pro* sunt 84, 5 | S̅ = sunt *uel* -sunt *V* |
| S' (*i. e.* set) *falso pro* S̅ (*i. e.* sunt) 91, 2 (P'S'); ST *falso pro* sunt 83, 2 (*sequitur* TITIVM); FλMILIλS *pro* FλMILI λS̅ (*i. e.* familia sunt) 131, 23 | S̅· sunt *L et M et T* |
| | S̅ sunt *N* · |
| *alibi, ubi* S̅ [*uel* S] *pro* sint *apparuit* (*conf. e. g.* 3, 9. 10; 13, 17; 180, 8??; 248, 11), *dubium est, num potius* sunt *pro* sint *traditum sit* (*conf. e. g.* 3, 12. 13; 16, 3; 33, 2) | |
| S̅· = SVNTO 204, 1 (*praecedit* RECUPERλTORE *pro* RECVPERATORES) | R·S· reciperatores sunto *P* |
| SλB· = Sabinus 176, 8; fλB· = Sabinus 103, 16 *in fine uersus*; SλB· = Sabino 185, 1 | SλB· = Sabinus etc. *V* |

sc· = senatusconsulti *V*
S·C· senatus consultum *P*
sc· senatus consultus *Ll* (*scribe* consultum *cum Lp*)
sc· senatus consultum *T*
„scribebatur .... per S et C senatusconsultum" *Isidor.*
ex s·c· ex senatus consulto *M*

sc = scripsit *V*

scil = scilicet *V*

scl = scilicet *V*
sl scilicet *L* (*scribendumne* scl?)
scl· scilicet *T*
scl· scilicet *N*
std· satis dat *T*
sd9 satis datio *T*

SER· = Seruius *P*
ser· seruum *T*

sc· *uel* s·c (6, 14; 118, 20) *uel* sc· (120, 23) *uel* sc *uel* ſc *uel* ſc (22, 18) *uel* sc· [*uel* sc *uel* ſc (44, 4)] = senatusconsultum etc. *passim* (*conf. e. g.* 143, 6; 22, 22; 145, 6; 142, 19; 22, 8)

exenatusconsulto *pro* ex senatusconsulto 111, 1—2; *inde* excoc *falso pro* exsco *uel* exsc (*i. e.* ex senatusconsulto) 110, 1 *et* ex·clea *pro* exsc· l·(·ea (*i. e.* ex senatusconsulto licet secundum ea) 20, 14

*inde* sc·t· (7, 20) *et* senatusc· (18, 18) *et* senatuscos· (146, 22) = senatusconsulto

ſenatusueconsulto *pro* senatusue consultum 229, 18—19

sc·tum = scriptum 175, 15

scet = scilicet 149, 23? (*sequitur* si, *quod abundat*)

scil· *uel* scil *uel* ſcil· = scilicet *uide* l = licet
*inde* scilicetsic *pro* scilicet 43, 7 *ortum esse uidetur*.

scilic· = scilicet *uide* c· = -cet

scl· (171, 4) *uel* scl· (173, 21) *uel* scl (29, 10) = scilicet
*inde* sclicet *pro* scilicet 40, 4

sd = satisdari 223, 20; sd = satisdare 222, 1
*inde* dari *pro* dare 221, 20

se7dum = secundum 193, 17

sent· a = Sentia 7, 10; *conf.* a· s·

ser· = Seruius 176, 8

ser· (76, 5) *uel* ser (180, 6) *uel* ſer· (186, 9) [*uel* ſer (183, 22)] = seruum (76, 5; 183, 22; 186, 9) *uel* seruus (180, 6)
*inde* s ser· *pro* seruum 185, 13; ser umuo *pro* seruo 180, 2; seruo *pro* seruus 34, 11 *et* seruus *pro* seruum 14, 17 (*ante correctorem*)

| | |
|---|---|
| seRB· = serbum (*pro* seruum) 214, 15 | |
| seRB· = serbus (*pro* seruus) *uide* B· | |
| *inde* seRBu· (*i. e.* serbum) *pro* serbus (*uel* seruus) 93, 5 | |
| seRu = seruum 184, 9; = seruus 183, 18 | |
| SNPA· = SI NON PARET ABSOLVITO 204, 16. 20; SNPA = SI NON PARET ABSOLVE 221, 9 | S·N·P·A· si non parre*t* absoluito *P* |
| *inde* SINPA = SI NON PARET ABSOLVITE 204, 4 *et* SNO\| (*fuerit* SNO) PA *uel* SIN\| PA = SI NON PARET ABSOLVE 205, 12 *et* SINO\|PABsolue 205, 7—8 *et* SIN PARETABsoluito 205, 16 | |
| sol· = SOLVI *uide* IS· | |
| SP = SI PARET 221, 8 | S·P· *si* parret *P* |
| SR· = seruum 179, 23 | |
| SS *uel* ff *uel* SS (170, 24) *uel* SS· (161, 17) [*uel* SS] = sestertium (*uel* sestertiorum) *uel* sestertiis *uel* sestertios *passim* (*conf. e. g.* 222, 24; 195, 18; 200, 23) | SS = sestertium (*uel* sestertiorum) *F* 1, 4, 23 |
| | SS *L* (*excidit interpretatio* sestertium, *ut opinor*?) |
| *inde* se *pro* sestertiis 170, 24; S·e *pro* sestertium 212, 15; *similiter fortasse* se stertioRumiis *pro* sestertium? 136, 9; *conf. etiam* 155, 15 | |
| SS· = -ssio *uide* CASS· | |
| S·T·A· (74, 9) *uel* f·T·A· (74, 6 *in fine uersus*) *uel* S·T·A (173, 7 *initio*) *uel* fTA (173, 7 *in fine uersus*) *uel* S·T·A· (74, 11. 14; 174, 8) [*uel* STA (73, 9. 12)] = sine tutoris auctoritate | STA = sine tutoris auctoritate *V* |
| | S·T·A· sine tutoris auctoritate *P* |
| | STA sine tutoris auctoritate *L* |
| | ST·A· sine tutore (*scribe* tutoris) auctoritate *T* |
| *inde* SINe T·A· 74, 5 *et* SINeT·A· 74, 2 SPTA *pro* STA 74, 1; SINeTOTAe *pro* sine tutoris auctoritate 151, 19 | SINeTA = sine tutoris auctoritate *V* (42, 10) |
| STIP = stipula- 175, 6 (STIPTUS) | |
| STIP *uel* STIP = stipulati- *uel* -stipulati- 175, 1 (STIPONIS); 249, 21 (ReSTIPONIS) | STIP· stipulatio *T* |
| | STIPN· stipulationem *T* |
| fTIP· = stipulatus 235, 14 | |

ṡꝑorum = sestertiorum *F* 1, 4, 10

ꝛ· = -tem *V*
ꝛ̄ tem *L*
ꝛ· tem *N*

ꝑ = -ter *F* 1, 2, 7
ꝑ = -ter *V*
ꝑ ter *T*

ꝛ̄ = -ter- *F* 1, 4, 7—8 (pꝛ̄qualm)
ꝑ = -terti- *F* *uide* ṡꝑorum

T·C· testamenti causa *P*

tt = testamenti *V*

tt testamenti *Ll*

t' (*ita Ll*), t̊c (*ita Lp*) testamento *L* (*scribe* t̊)
t = testamento *V* (*in schol.*)

*inde* stipem 235, 11 *falso pro* stip· em̊ (*i. e.* stipulatus est modo)

sul = Sulpicius 176, 8

ꝛ· = tabularum 35, 12 (*praecedit* lexeNimxii·).

t· = -tate *uel* -tatem *uide* potest·

libeṛtē *pro* libertate 191, 23

t̄· = -taxat *uide* dꝛ·

t· = -tela *uide* tut·

t· *uel* t̄ (159, 21 t̄pore) *uel* t̄· (7, 1) [*uel* t] = -tem *uel* tem- (*conf. e. g.* 6, 15; 26, 2; 119, 24; 11, 14; 30, 7; 105, 4; 160, 13; 174, 7; 195, 19; 230, 23; 7, 6) *uide etiam* āt· *et* īt·

p'ꝛ|āt· (*i. e.* post autem) 94, 24—95, 1 *pro* potestatem; erotemerit *pro* erotememerit 208, 22; it *pro* lit· (*i. e.* litem) 198, 15

potestat· (*i. e.* potestatem?) *pro* potestate 80, 5

t· = -ten- 2, 1 (hort·sia)

ꝑ [*uel* t] = -ter *uel* -ter- *passim* (*conf. e. g.* 51, 17; 7, 24; 4, 22; 9, 9)

iNedum (*i. e.* inest dum) *pro* iNꝑdum (*i. e.* interdum) 180, 16; iNdum *pro* iNꝑdum (*uel pro* ꝑdum) 174, 5 *et* 183, 24; iNsit *pro* iNꝑsit (*uel pro* ꝑsit) 181, 12

t̄· = -test *et* = -testate *uel* -testatem *uide* pot·

t = testamenti 78, 1

t̊ = testamento 77, 15. 17; 78, 15; *conf. etiam* t̄o

*fortasse* sit *falso pro* sit̊ (*i. e.* si testamento) 13, 1; *item* tutorest (*i. e.* tutor est) *pro* tutorest̊ (*i. e.* tutores testamento) 54, 9?

t̊ = testamentum 77, 19; *conf. etiam* t̄m.

T̄ = testator- *uide* T̄E

Ȳ *uel* Y *uel* 7 *uel* 9 *uel* Z (119,1) *uel* Z *uel* Z̄ (177, 16) *uel* q̄ (108,15) *uel* q (108,3) *uel* q (154,14) = -tio *uel* -tio- *passim in libris tribus prioribus* (*conf. e. g.* 103,9; 2,14; 88,20; 4,5 *tit.*; 107, 23)

*inde* OBLIGATYNE 74,10 *et* OBSER UAT7 82,16, *ubi* T *littera abundat*; ACYPETIT *pro* ACYYPETIT (*i. e.* actio conpetit) 158,6; AT7NEM *pro* AC7NEM 170,20; ATQUE (*ortum ex* ATQ̄?) *pro* actio 181,8; AOUE *pro* actio 181,10; DAMNICONTRAC TIONEM (106,21) *et* DAMNA CONT·NEM (107,24) *pro* damnationem (*ortum ex* DAMNAZ̄NEM)

7 *pro* -mptio- 165,10 (E7NEM)

T *pro* TIT- 126,23 (TIUS *pro* TITIVS); *conf.* 174, 7; 186,2

T̄ = TITIO *uide* IT̄

T· [*uel* T] *pro* -to 7,20 (SC·T· = senatusconsulto); 42,17 (TESTAMENT); 189,6 (DELICT·)

T = -tor etc. *uide* AUT *et* AUCT· *et* TUT·

T *pro* -toritatem? *uide* AUT

T̄· = -tos *uide* EXHT̄·

T· [*uel* T] = -tum *passim* (*conf. e. g.* 7,17; 4,7)

*inde* CT· = cautum 2,1; M̄F̄T̄Ē· = manifestum est 177,7; FRUM̄T· = frumentum 161,24; *item* FRUMT 8,16

DEBIT *falso pro* DEBIT· (*i. e.* debitum) 175,18; PARENTEM (*ortum ex* PARENT·?) *pro* parentum 35,9; CONDEMNATI 173,21—22 *pro* CONDEMNAT· (*i. e.* condemnatum), IUDICATI 197,9 *pro* iudicatum; *contra* FURTUM (*ortum ex* FURT· *pro* FURTI?) *pro* furti 201,18; ƚDICTO *pro* interdictum 244,17

RAT (*i. e.* ratum?) *pro* ratam 223,7

T· = -tum *F* 2,3,8?

T· *uel* T' = -tum *V*

T̄ = -tum *uel* -tam *V* (1,32)

T'· tuum *Ll* (*scribendumne* T· tum?)

T'· tum *M*; T• tum *T* (*falso*)

T· tum *notae Einsidlenses.*

M̄T· mentum *L*

M̄T̄· mentem (*scribe* mentum?) *T*

T̄ = -tam? *V* (1. 32)

ᵀ͏ᶜ = tunc *V*

ᵀ͏ᶜ tunc *L*

ᵀ͏ᶜ tunc *M et T*

ᵀ' = -tur *F* 1, 3, 9. 16; 1, 4, 2. 11. 12; 2, 1, 21; 2, 2, 10. 17. 21; 2, 3, 2. 15?. 25; 2, 4, 10

ᵀ' = -tur *U* (*sexies*)

ᵀ' = -tur *uel* -tur- *V*

ᵀ' tur *L*

ᵀ'· tur *M*

ᵀ· tur *T*

ᵀ *pro* ᵀ' *F* 2, 1, 8

ᵀ͏ᶜ = tunc 7, 13

ᵀ' *uel* ᵀ'· (*in fine uersuum*: 249, 22? *et* 29, 12?) [*uel* ᵀ] = -tur *uel* -tur- (*conf. e. g.* 68, 21) *passim. saepe discerni nequit, utrum de actiua an de passiua forma amanuensis cogitauerit, cum saepe apostrophus* ' *legi nequeat atque* ᵀ *et* ᵀ' (*i. e.* -t *et* -tur) *terminationes saepissime inter se confundantur: conf.* 26, 15; 28, 14; 32, 2; 34, 3; 50, 21; 98, 22. 24; 102, 24; 120, 3; 135, 23; 161, 8. 19; 163, 8. 13; 164, 1; 168, 14; 170, 3; 171, 6; 173, 8. 12; 175, 12; 179, 2; 180, 4; 182, 23; 184, 8. 12. 21; 185, 6; 186, 5. 12. 21; 189, 17; 201, 14. 19; 202, 1; 203, 7. 8; 204, 14; 207, 18; 221, 19?; 235, 12. 16; 241, 3;; 11, 12; 15, 8—9; 58, 1; 62, 7; 63, 14; 65, 5; 71, 3. 20; 84, 9; 93, 13; 107, 4; 130, 17; 150, 4; 161, 5; 245, 20; *conf. etiam falso perscriptum* -TUR *pro* -T: 2, 8 (*correct.*). 21 (*correct.*); 24, 11; 61, 23; 66, 16; 71, 8; 78, 5; 85, 13; 89, 17; 112, 19; 113, 15; 115, 1; 120, 15; 124, 20; 135, 17. 18; 141, 23; 152, 13; 164, 11; 172, 4

*inde* PROHIBITUS *pro* PROHIBI T'US (*i. e.* prohibiturus) 178, 11; DICIT'UR (*i. e.* diciturur) 224, 15 *pro* dicitur, ACCOMMODAT'UR 236, 21 *pro* accommodatur; FACTURUM *pro* factum 90, 9

PUAT· (*i. e.* prouatum?) 89, 20 *pro* PUAT' (*i. e.* prouatur *pro* probatur), UTIT· 1, 11 *pro* utitur, COMMITTIT· 185, 16 *pro* committitur; AGUNIT· *pro* aguntur 125, 1 *in fine uersus*

*inde* CONSUMMATUR (*ortum ex* CON SUMMAT·?) 170, 5 *pro* consummatum, LIBERATUM (*ortum ex* LIBE RAT·) 173, 19 *pro* liberatur, DATU· (*i. e.* datum) 51, 3 (*in fine uersus*) *pro* datur, ITEM (*ortum ex* IT·?) 236, 8 *pro* itur;; SIGNIFICAUIT͏ᶜ 15, 3 *pro*

significaт' (*i. e.* significatur), repћdic (*i. e.* reprehendic) 183, 5—6 *pro* repћdiт' (*i. e.* reprehenditur); inseriт (*i. e.* inseriter) 229, 10 *pro* inseritur

т' (*i. e.* -tur) *falso pro* -tus 20, 23

т̄· = tutoris *uide* s̄·т̄·λ̄·

т̄λ̄ = tutore auctore 82, 4 — T·A· tutore auctore *P*

*inde* iтλ *pro* т̄λ̄ 82, 2; тuтores hλbeт *pro* tutore auctore 83, 5

т̄·λ̄· = tutoris auctoritate *uide* s̄· т̄·λ̄· — т̄λ̄ tutoris auctoritas *Ll*

тλb· [*uel* тλb] = tabularum *passim* (*conf. e. g.* 65, 14; 41, 3), *nec tamen nisi ubi de* lege XII tabularum *agitur*; *conf. etiam* 28, 11, *ubi* duodeci mλтλb. *falso pro* duodecim tabularum *scriptum est.* — тλb̄· = tabularum *V*; тλb̄ tabule *L*; тλb· tabulae *M*

тλb· [*uel* тλb] = tabulas 78, 20; 83, 8. 18; 88, 13; 91, 10. 16; 135, 19; 136, 5 — тλb̄ tabulas *R*; тλb· tabulas *T*

*inde* тλbulλs 186, 14 *pro* tabularum

тλт *pro* tantum *uide* т̄т̄

т̄b̄· = tabulas 91, 17

т̄ē· = testamenta 91, 7

т̄e (89, 7) *uel* тe· (89, 17) = testamentum

т̄e = testatore 54, 10

тeᵐ = testamentum 90, 6

*inde* тem·? = testamentum 91, 12

тemp̄ (160, 16) *uel* тemp. (18, 9) = tempore — тmp̄ tempore *T*

тemp̄ (161, 23) *uel* тemp.' (244, 16) = tempus — тemp' = tempus *F* 2,3,19

т̄esт̄· *uel* тesт̄· *uel* тesт' *uel* т̄esт̄ *uel* тesт̄ *uel* тesт̄ *uel* тesт· [*uel* тesт] = testamentum etc. (*etiam in numero plurali*) *passim* (*conf. e. g.* 78, 20; 84, 8; 90, 4; 91, 23; 83, 13; 51, 8; 78, 8) — тemp̄· *uel* тemp̄ *uel* тemp̄· *uel* тemp· = tempus *V*; т̄p' tempus *N*

тesтes *falso pro* testamento 41, 5; тesт mλnтi *pro* testamenti 79, 4—5

тesтᵐ· (90, 19) *uel* тesтᵐ (82, 16. 21; 90, 23) = testamentum

*inde* тesmт· *pro* testamentum 82, 15

| | |
|---|---|
| | tes°t· = testamento 90, 9<br>co·st· *falso pro* testamento 50, 16<br>testλm̄· = testamento 39, 6<br>test'i = testamenti 30,5 *teste Bluhmio*<br>testt̄ = testamenti 79,15 |
| [t]m̄ = tamen? *F* 1, 3, 8 ?<br>t̄m *uel* t̄m· = tamen *V*<br>t̄m tamen *L et T*<br>t̄m· tamen *R et M* | t̄m· *uel* t̄m *uel* t̄m̄ (22, 1) *uel* tm· [*uel* tm] = tamen *passim* (*conf. e. g.* 7, 20; 7, 18; 6, 4); t·m̄ = tamen 186, 6<br>tm· = testamento 138, 9<br>t̄m. (92, 6) *uel* t̄m (139, 19) = testamentum<br>t̄o = testamento 89, 18 |
| ꝥ trans *Ll et N*<br>tr̄ tres *R* (?)<br>tr̄ˢ· trans *M*<br>t· trans *T* (*falso*)<br>t̄t *uel* t̄·t̄· (13, 9) = tantum *V*<br>t̄ t̄ tantum *L*<br>t̄t· tantus (*scribe* tantum?) *T* | tr̄ = trans- (*sequente* script-) 162,19.20.24 *et* 163, 15; *nec non* (*sequente* tulisse[t]) 249, 3<br>*inde, cum* r̄ = -res- *sit*, tresscripticiis *pro* transscripticiis 163, 12<br>t̄t (160, 7. 19; 166, 4; 171, 16; 173, 23) *uel* t̄:t̄· (190, 3) *uel* tt· (189, 24) = tantum<br>*inde* tλt· (190, 1. 2) *et* totum (50, 6; *delendum*) *pro* tantum; tλntumtum *pro* tantum 32, 5; t̄m· (*i. e.* tamen *uel* testamentum?) *pro* tantum 249,17; titio *pro* tantum? 202, 23 |
| t̄to = testamento *V*<br>tt̍ = testamenti *V*<br>tt̍ testamenti *Ll*<br>tt̍· testamenti *M*<br>tt testamento *R*<br>ttr̄ testamentorum *T*<br>ttᵐ = testamentum *V*<br>ttᵐ testamentum *L*<br>ttᵐ· testamentum *M*; t̄tm testamentum *T*<br>t°t = testamento *V*<br>t°t testamento *Lp*<br>t°t· testamento *M* | t̄t = testament- 196,10 (t̄tλriλ *pro* t̄tλriλ), 196, 23 (t̄tλriλe); 208, 1 (t̄to); *conf. etiam* 173, 22<br>t̄t = testamento 134, 13; = testamentum 78, 2<br>ttᵐ = testamentum 6, 5. 11<br>t°t = testamento 4, 4. 24; 6, 6 *bis*; 49, 16; 162, 3; tt° 6, 10; tt° 123, 6 (*teste Bluhmio*; *mihi* t°t *potius extare posse uisum est*); tt *tantum apparuit* 6, 5 |

*inde* TESTAMENT̊ 42, 19

TUT· (52, 1) [*uel* TUT (52, 4. 16)] = tutela

*inde* TUTUM (*ortum ex* TUT·, *quod et* tutum *et* tutela *significare poterat*) *pro* tutela 51, 22; TUTELAUTEM *pro* tutela autem 51, 21; TULE *uel* TULC *falso pro* tutela 51, 3; TUAM *pro* TVTELA 78, 23—24

TUT· [*uel* TUT] = tutor etc. *passim* (*etiam in numero plurali*) (*conf. e. g.* 42, 3. 4; 41, 22); T·UT = tutorem 48, 18

TUTS *uel* TUTE *pro* TUT· (*i. e.* tutorem) 52, 12; TUTELE (*ortum ex* TUT·?) 51, 1 *pro* tutor; *item* TUTELAE *pro* tutor 49, 8 *et* 49, 5?

U· *uel* U *uel* U· [*uel* U] = uel *uel* uel- *passim* (*conf. e. g.* 162, 21; 3, 8; 205, 5; 3, 1; 4, 21)

*inde* ULEA = Vellea 88, 2

U *pro* -ue 16, 3 (LIBEROR'ULOCO) *et* 171, 24; UE *pro* uel 22, 17 (*sequitur* LEX); *conf.* UEBIS *pro* uerbis 212, 8

U [*uel* U] = uen- *uel* -uen- (*insequente* D- *uel* T- *littera*); *conf.* 4, 23; 163, 22; 164, 18; 165, 5. 6; 167, 9. 15; 174, 3

U = uenditionem? (*praecedere debebat* bonorum) 148, 6; *fortasse tamen* U *potius* = uonorum (*pro* bonorum) *est*; *conf.* U *pro* bona

U· (173, 4) *uel* U [*uel* U] = uer- *uel* -uer- (*insequente* B- *uel* S- *littera*) *passim* (*conf. e. g.* 112, 7; 250, 20)

*inde* UUIS *pro* uer*b*is 110, 6; UUOR' *pro* uer*b*orum 159, 4 *et* 164, 4

DIUELSE (*ortum ex* DIUSE) *pro* diuerse (*uel potius pro* diuersae) 111, 8; IUBE RATUS *pro* UBERATUS (*i. e.* uerberatus) 185, 17

De U [*uel* U] = uer- *insequente* T- *littera conf.* LIU, *ubi tamen* liuer- *pro* liber- *scriptum est.*

U = uerb- 138, 8 (UA)

TUT tutor *L*

U·NIUM = quinquennium *F* 2, 4, 4

U = uel *F* 1, 2, 22; 2, 4, 7

U = uel *U* (*ter*)

U = uel *uel* uel- *V*

U uel *L*

U· uel *T*

U = uen- (*insequente* D- *littera*) *F* 1, 4, 22

U = uen- *V* U uen *L*

B·U· bonorum uenditor *notarum Papianarum liber Parisinus*

U = -uer- (*insequente* S- *littera*) *F* 2, 2, 17; 2, 4, 18

U = uer- *uel* -uer- *V*

UBA uerba *L*

U uer *L*

| | |
|---|---|
| ů = uero *F* 1, 2, 7; 2, 1, 8<br>ů = uero *V*<br>ů uero *L*<br>ūo· uero *T* | ů [*uel* u 76, 7] = uero *passim* (*conf. e. g.* 2, 21)<br>*inde* ūō = uero 191, 20<br>ū· (193, 1) *uel* ū (159, 2) *i. e.* uel *falso pro* ů |
| | ū = -uersus *uide* adū<br>ū = ui *uide* nūncnp̄ *et* u·b r·<br>ū = -uin- *uide* pūcis<br>u = -unciae *uide* prou<br>ū· = -uis *uide* qū· |
| u‾ = -um *F* 2, 4, 24 *et* 1, 3, 13? *in fine uersuum*<br>u‾ = -um *V in fine uersuum* | u·‾ *uel* u‾ *uel, siquidem lineola passim non apparuit,* u· (138, 11; 143, 23) *uel* u = -um *uel* um- *uel* -um- *passim* (*conf.* 4, 16; 186, 8; 1, 8; 226, 1), *nec tamen nisi in fine uersuum* (*conf. etiam* 3, 4 *in margine*); *nam* legatū (123, 5 (*medio*) *a Bluhmio uix recte lectum est*, *et* ciuiū·r (= ciuium Romanorum) 142, 21 *abusu sine dubio ortum est, cum* c̄·r *nota ad* ciuium Romanorum *significandum sufficeret*; *item* dominu 22, 22 *pro* dominum, manu 28, 12 *et* 89, 7—8 *et* 149, 12 *pro* manum, secundu 235, 3 *pro* secundum, pere grinu 21, 4 *pro* peregrinum (?) *errori tribuenda sunt: conf. contra* usum 161, 11 *pro* usu, adfectum 249, 13 *et* adiectum 182, 13 *pro* adfectu. |
| | u‾ = -un- *passim, nec tamen nisi in fine uersuum* (*conf. e. g.* 111, 22)<br>disiu\|ctim 109, 5—6 *pro* disiunctim; coniuctis 107, 2 *pro* coniunctis (*conf. Corssen Ueber aussprache vocalismus und betonung der lateinischen sprache, edit. II uol. I pag. 261*). |
| | ū = uona (*pro* bona) 96, 24; *conf.* b̄ = bona<br>ū = usum- *uel* usus- *uide* ūf·<br>ū *pro* ut 3, 9 (*a correctore*)<br>ū = uul- *uel* uol- 187, 7 (ūneratus)<br>ū = -uum *uel* -uus *uide* serū |
| br̄· bonorum *L* (*scribendumne* bonorum raptorum?)<br>b·r· bonorum raptor *T* | u·b r· (250, 6) *uel* ub·r (226, 12) = ui bonorum raptorum<br>*inde* uib.r·raptor' (*i. e.* raptorum *falso iteratum?*) 217, 10 |

u ꝛ *falso pro* uBꝛ 250, 7

uc = usucapere 65, 15; = usucapi 65, 9. 12; = usucapiat 66, 20; = usucapiendi 65, 18

*inde* ucꝛe = usucapere 76,7

uc· (65, 4. 16; 66, 23 *secundo loco*; 67, 3) *uel* uc (65, 1. 14; 66, 23 *priore loco*. 24; 67, 11) [*uel* uc 65, 19??] = usucapio etc.

usucapionem *pro* usucapiones 67, 22; ususcapio *pro* usucapio 68,17; *conf. etiam* 148, 15—16

ue = uonorum (*pro* bonorum) emptorum? *uide* Be

uf = usufructua- 76, 7 (ufꝛius)

uf· (61, 16; 62, 2. 9. 11; 66, 2; 75, 18) *uel* uf· (62, 8) *uel* uf (62, 14) *uel* uf (74, 17?) [*uel* uf (61, 17; 76, 19. 20)] = ususfructus *uel* usumfructum

*inde* ufꝛuctum = usumfructum 61, 20

ui = -ueri- *uide* fuit· *et* fuint

uꝛB = urbanum 198, 21 (pꝛ·uꝛB = praetorem urbanum)

uu· *uel* uu *uel* uu· (226, 12) *uel* uu *uel* uu (156,19) *uel* uu (195, 16) *uel* uu· (230, 17) [*uel* uu] = ueluti [*uel* uelut] *passim* (*conf. e. g.* 194, 23; 115,13; 180,18; 238, 7); *conf. etiam* 201,12

uuti *pro* ueluti 172,22

u (*i. e.* uel) *pro* uu (*i. e.* ueluti [*uel* uelut]) 26, 10; 59, 12; 184, 10 *sub finem*; ut 67, 4 *pro* ueluti *uel pro* uelut; uuisil lius 229, 23 *pro* ueluti illius.

uu *pro* constituta?? 186, 17

ж = -xis- 175, 2 (eжtimauit)

ж = -xisti- 174, 1 (eжmant)

uc usus capio *L*

uco usucapio *R*

uc· usu capio *M*

uf = ususfructus etc. *V*

V·F· ususfructus *P*

u·f· usufructus *R*

u·f· usum fructum *M*

habuit=habuerit *F* 2,1,25

ulp· = Vlpiani *U*

ulp = Vlpianus *V*

pꝛu praetor urbanus *Ll*

uu = ueluti *uel* uelut *F* 1,2, 12

uu = ueluti *uel* uelut *U*

uu *uel* uu· *uel* uu = ueluti *uel* uelut *V*

uu ueluti *L et N*

uu uelud *N*

eж existimant *L*

ж existimat *Ll*

eжmac· exestimat (*scribe* eжmat existimat) *R*

eжmo existimo *T*

✱ *asteriscus* 34, 5, *ubi uerba transponenda esse apparet, supra lineam additus est; conf. quae de asterisco congessit Otto Ribbeck in Prolegomenis criticis ad Vergil.* (*Lipsiae 1866*) *pag. 153—155; conf. etiam Reifferscheidium C. Suetoni Tranquilli reliqu.* (*Lipsiae 1860*) *pag. 139* (= *Lexicon Vindobonense rec. A. Nauck, Petropoli 1867 pag. 279*).

---

*Nonnusquam lineola, qua praeter punctum uocabulum notatum distingui solet, errore supra litteram addita est: conf.* **NAS̄CIT'** *pro* **NASCIT'** 22, 15; *similiter* **Ā** *pro* **A** 221, 14 (*inde* **AUT** *falso pro* **A** 49, 8); **S̄IT** *pro* sit 3, 11; **OMNES̄** (*uel* **OMNEĒ**) *pro* omnes 86, 5; **OM̄NIBUS** 161, 13; **ĒUENIT** 166, 12; **RTITUENDAĒ** *pro* **RTITUENDAE** 182, 7—8; **QUIS̄** 183, 24; **TĒ** 220, 10; *nec secus* **P̱** *pro* **P** *scriptum est* 163, 4 (**QP̱PE**) *et* 221, 14 (**ACCEP̱IT**).

---

*Omisi in hoc indice componendo grauiores corruptelas, quas ex male intellectis compendiis ortas esse audaci coniectura concludi potest: uelut* 74, 22 **SERUII** *pro* serui nostri *ita exortum esse uidetur, ut is qui librum Veronensem scripsit, cum in exemplo, quo utebatur,* **SERUIN** (*i. e.* serui nostri?, *conf.* **N** = nostra *supra pag.* 282) *inuenisset,* **I** *litterulam a correctore pro* **N** *substituendam supra lineam additam esse opinaretur ideoque* **N** *prorsus omitteret.*

---

# INDEX ORTHOGRAPHICVS.

Comprehenduntur hoc indice pleraque eorum, quae aut ad cognoscendam rationem orthographicam, quam amanuenses in exarando libro Gaiano secuti sint, aut ad leuicula menda explicanda scitu digna esse uidentur.

7) *ante* p-: α) apparet etc. *uulgo* (20,10; 31,5; 50,1; 63,13—14; 76,16; 92,15; 95,24; 104,20; 138,14; 143,23; 161,1; 166,24; 200,1; 207,16); *contra* adparet 69,13—14; 145,21. — appellare etc. *cum deriuatis constanter* (1,19.21; 6,1; 17,15; 31,11; 32,18; 68,22; 91,4; 93,6; 94,14; 95,5; 96,4; 103,12; 140,14; 151,14; 158,14; 161,23; 162,18; 177,10.16; 182,19; 184,16; 189,22; 190,15; 201,4—5; 208,7; 214,10—11.18; 222,5.6.18; 230,4.8; 233,15; 237,11.13—14; 239,19—20; 240,24; 243,9; 245,19; 246,2); *contra* adpellari 158,17. — appendebat 32,16; β) *ante* pr-: adphendere etc. *constanter* (32,1; 193,15) *et* adprobare etc. *constanter* (4,9; 7,10; 10,1; 177,5; 216,22).

8) *ante* qu-: adquirere etc. *constanter*: 13,23.24; 69,19; 74,15.24 *bis*; 75,4.6.8.10.14.16.20 *bis*. 23; 76,3.6.16 *bis*. 21.22.24; 77,7.8.10; 93,20.24; 94,1.3; 101,6; 102,22; 106,9—10; 148,14; 149,7; 158,2.5.6; 168,17; 171,12.15.17.19.22—23; 172,1.2.4.14; 238,15 (*nisi quod* atquiri 172,11).

9) *ante* r-: adrogare etc. *cum deriuatis constanter* (*conf.* 26,12; 27,21.22; 202,5; 217,18).

10) *ante* s-: α) adsectatus (185,22), adsertores (191,24), adsimulati (6,2); *conf. etiam* adsequebantur (*pro* eadem sequebantur) 194,3; β) *ante* st-: adstipulari etc. *cum deriuatis constanter* (157,6.11.13.15—16.24; 158,1.20—21; 184,2; 226,17; atstipulatoris 162,12 [*conf. etiam* 158,23]); *contra* astipulatoris 162,12. — adstringatur 150,23; γ) *ante* sc-: ascendere etc. (185,9—10.10).

11) *ante* t-: attendere (205,19) *et* attinet (19,16; 43,9.11—12; 128,24) *constanter*.

adipisci etc. *uulgo* (7,18; 48,5—6; 236,19.21; 237,5.6); *contra* apisci etc. 237,14; 239,7.9.

aduersus *constanter passim*, *nisi quod* aduersum 72,6 (*conf.* 196,11 aduersum *falso pro* aduersus eum); *raro per compendium scribitur*.

ae *pro* e *saepe falso scriptum est*: capitae 44,17; equestrae 197,17—18; grecae (*pro* grege) 194,16—17; illae 220,24; ipsae 102,6?; iurae 139,3; 162,7; millae 112,11; neptae 145,12; nominae 186,3; partae 205,6; quae (*pro* -que; *conf. quae supra pag.* 290 *ad* q̄· *et* q· *adnotauimus*) 40,19; 41,4; 51,11; 85,9; 114,20; 167,4; 226,4; 231,9; saepae 228,2; certae 131,18; 209,13; iniquae 231,7; propriae 116,3; 151,7; proximae 63,8; proximumae (*pro* proxime) 42,7; rectae 208,21; speciae 23,7; tuae (*pro* te) 169,11; aecum (*pro* equum) 179,12; haecce (*pro* ecce) 51,19; aedictis 2,13; aedicto 119,3; aequorum (183,17); aeum? 238,3; haeredes 94,13; haeredis 108,8; (*contra alibi saepissime* her-); itaem 169,15; Maeuius 98,10; 124,18 (*contra* Meuius 98,22; 220,12; 221,7); saexus 30,18(?); sociaetas etc. 160,13; 168,10; taestatore 123,10; praetium 72,4 (*conf. quae supra pag.* 285 *de* P̀ = prae *et* pre- *adnotauimus*); propriaetas etc. 61,17.19.20.21; 62,13.15.17; 75,21.23; *conf. etiam* 151,19 *et*: e *pro* ae.

alioquin *constanter* (6,8—9; 62,1; 80,19; 83,5; 84,6.10; 85,23; 91,1; 104,13; 108,2; 117,15; 123,5.8; 134,6; 140,2; 164,4.8.19; 165,11; 170,12.16; 173,7; 174,21; 198,8; 205,22; 230,11; 232,23 [*conf. etiam* 40,1 aliquoquin *et* 20,18 aliquin]).

aliut *uulgo* (100,1 *bis*; 110,20; 128,24; 129,1; 165,9.10; 168,15; 172,17; 241,23; 243,1); *contra* aliud 154,3; 207,22.

alteruter *compositi prior pars non flectitur* (*conf.* alterutra 177,5; alterutrius 170,8; alterutrum 103,7??; 207,4—5; alterutro 16,13; 249,17).

ancilla etc. *uulgo*; *contra falso* accilla 23,2 *et* acilla 23,4.6.

animaduertere *constanter*, *nisi quod* 13,21—22 animaaduertere *scriptum est*.

anulos 167,5 (*loco unico*).

apu*t* *uulgo* (9, 24; 10, 17; 13, 21; 14, 15; 26, 22. 24; 27, 1. 3. 8 *bis*. 15 *bis*; 29, 12. 15; 30, 23; 34, 17; 37, 4. 7?? . 12; 51, 17. 18; 54, 2; 59, 11. 19. 22. 23; 62, 16 *bis*; 64, 2; 65, 24; 93, 15; 120, 9; 124, 22 *bis*. 24; 129, 8; 154, 2; 161, 14; 177, 12. 13; 179, 7; 182, 5; 198, 7. 9. 21; 204, 18; 209, 5; 221, 2; *contra* apu*d* 23, 13; 240, 15; *alibi per compendium scribitur*.

A*p*uleia *constanter* (160, 12. 17—18. 19. 21. 22).

a*rr*a etc. *constanter* (164, 16. 17).

a*t* (*coniunctio*) *uulgo*; *contra* ad *pro* at 11, 2; 26, 22; 37, 17; 51, 4; 71, 1; 74, 12; 85, 6; 97, 6; 122, 18; 125, 14; 152, 13; 204, 16; 208, 8; 216, 19; 235, 2.

a*t*que *uulgo* (1, 17. 18; 2, 3; 17, 8; 20, 8; 39, 4; 67, 24; 79, 12; 103, 21; 104, 17; 112, 4; 117, 19; 119, 7. 10; 129, 4; 140, 16; 155, 23; 175, 21; 184, 19; 190, 19; 191, 7. 10; 194, 22; 212, 15; 245, 24; *conf. etiam* a*t*qua 179, 2 *et* a*t*quae 231, 9); *contra* a*d*que 28, 13; 38, 11; 75, 4; 172, 11.

a*t*qui (*conf.* 167, 10).

au*c*tor etc. *cum deriuatis constanter*, *ubi perscribitur*, *nisi quod* aut 51, 1 *pro* auctoritatem, aut 51, 20 *pro* auctorem *falso scriptum est* (*conf. etiam* 174, 17 *et* 90, 2; *et* tutoribus (*pro* auctoribus) 29, 22—23); *alibi per compendium scribitur*.

b *pro* u (*i. e.* v) *saepe falso scriptum est:* a*b*ocare 91, 24; adiu*b*andi 231, 8; 232, 5; adiu*b*atur 232, 1; adiu*b*etur 232, 8; *b*adimonium 251, 7; *b*eneunt 147, 23; *b*erberatus 177, 19; *b*erbi 170, 23; *b*ero 141, 20; 148, 8 (?); *b*estitum 178, 10; *b*idetur 168, 22; *b*idebatur 147, 8; *b*idebantur 186, 19; *b*inum 161, 24; *b*is 244, 9; 246, 3?; *b*itio 236, 4; *b*itiosam 238, 14; *b*iui 148, 6; *b*iuis 41, 15; bre*b*iter 193, 9; *b*ulgo 24, 23; con*b*enerit 164, 15; cre*b*erit 134, 10; dele*b*erit 92, 18; dubita*b*erunt 50, 4; *e*dificaberit 71, 7; fa*b*ori (*pro* fauore) 191, 24; furti*b*a 177, 11; no*b*ationem 175, 2; no*b*i 139, 7; o*b*es 181, 3; obser*b*anda 162, 1; oli*b*arum 176, 15; oli*b*eto 176, 15. 16; proba*b*erit 245, 12; puta*b*erunt 47, 12; sal*b*a 23, 11; sal*b*am 48, 18; ser*b*atur 178, 3; ser*b*um 4, 12; 214, 15; ser*b*us 76, 1; 93, 5; 156, 8; 159, 7—8; 214, 21; 217, 12. 18—19. 22; si*b*e 93, 20; 159, 11; sol*b*i 74, 1; summo*b*eantur 143, 16; summo*b*eat 145, 22; super*b*acum (*pro* superuacuum) 89, 12; u*b*is 72, 12; uo*b*es (*pro* boues) 181, 4; *conf. etiam* furti*b*usa *pro* furtiua 177, 8 *et*: u *pro* b.

bal*n*eum 4, 21 (*loco unico*).

c *pro* ch: *c*artulis 71, 18. 20; s*c*olae 52, 23; 58, 2; 103, 22; 150, 19; 154, 17; 155, 24; 174, 16; s*c*ol*e* 63, 11; (soles *pro* scholae 111, 8); *contra* s*ch*olae *recte* 105, 19; 165, 9; 172, 13. 20; 218, 14; (sichole 117, 1); Sti*c*us etc. 101, 18; 105, 23 (isticum); 107, 21; *contra* Sti*ch*us etc. *recte* 103, 7; 105, 11. 12 (istichum); 109, 17; 111, 10; 122, 19; 207, 4. 13. 24; 208, 22. 24.

ca*p*io (*femininum*) *α*) usuca*p*io etc. *constanter* (64, 12—13. 18; 65, 8; 66, 16; 67, 12. 17. 22; 68, 7. 8—9. 17; 69, 16; 75, 12; 106, 16. 17; 148, 16) *β*) pignoris ca*p*io etc. 197, 11. 20; *contra* pignoris ca*pt*io etc. 191, 2—3; 198, 1. 6.

cau*s*a etc. *constanter passim; alibi per compendium scribitur*.

cc *falso pro* c: nun*cc*upationibus 82, 18; nun*cc*upauerint 80, 16—17.

cendam *pro* cenam *errore scriptum* 179, 10—11 (*loco unico*).

cent*e*simum *constanter* (6, 16. 19—20).

c*e*teri etc. *constanter passim*.

cl*o*dum (*pro* claudum) 183, 22 (*loco unico*).

coar*t*at 97, 14.

co*e*rcere etc. *cum deriuatis constanter*.

cum (con-) *in compositis sequente consonante*:

1) conf- *constanter* (*conf. e. g.* conferratio *pro* confarreatio 28, 19); *contra* comfarreatione 29, 2.

2) coll- *saepius* (20, 8—9; 105, 9—10 (collegatario); 107, 3 (collegatarium). 6 (collegatario). 14 (collegatarius); 114, 10. 11—12; 184, 18; collectio [*pro* coniectio] 193, 10); *contra* conl- 3,13 (conlecti *pro* coniecti); 115,6; *item* γl- *notatur* 10,3; 186,16.

3) comm- *saepissime* (*conf.* 22, 18; 27, 10; 37, 8; 43, 17; 59, 10; 65, 21. 23; 66, 2. 8. 9; 71, 2; 90, 24; 91, 3; 93, 19 *bis*; 117, 14. 18; 119, 23—24; 120, 9; 126, 16. 24; 129, 24—130, 1; 132, 8; 135, 1; 140, 3; 148, 23; 161, 13; 168, 4 *bis*. 5. 14; 176, 5; 179, 7. 12. 15. 16. 20; 180, 11. 15—16. 22; 182, 2.3; 183, 7; 185, 16; 186, 8; 194, 13; 198, 24; 200, 11; 204, 12. 21; 209, 4; 217, 3. 12. 17—18. 20. 23; 218, 3; 221, 4; 238, 24; 239, 8); *contra* conm- 44, 12; 113, 6—7; *item* γm- *notatur* 1, 10—11; 132, 9; 168,1; 172, 1; 175, 9; 176, 1; *conf. etiam* 27, 18—19.

4) conubium etc. *constanter* (15, 8. 9. 13. 22; 18, 7; 20, 17. 18. 22; 21, 2. 8. 12; 22, 3. 4); connumeratis 1, 20, *ut par est*.

5) conp- 24, 13; 68, 12. 17; 72, 10; 83, 1; 113, 6; 114, 19; 118, 22; 130, 21; 132, 6; 181, 23; 182, 10; 196, 6; 212, 7. 11. 12. 20. 22; 213, 2. 8. 9. 11. 22; 216, 14; 226, 9; 236, 19; 244, 15; 245, 19; *item* γp- *notatur* 26, 4; 68, 13; 82, 24; 97, 21; 158, 6; 160, 2?; 181, 10. 11. 15; 183, 15; 189, 9; 190, 6. 16. 23; 197, 19; 201, 6; 206, 8; 208, 21; 212, 13. 23; 226, 11. 17; 227, 24; *conf. etiam* 6, 23; *incertum est, utrum* conp- *an* comp- *sit* 28, 19—20; 64, 18—19; 157, 7—8; *contra* comp- 39, 3; 41, 12; 46, 8. 17; 64, 15; 65, 16. 19—20; 68, 14; 71, 11; 73, 4; 106, 17; 116, 8—9; 120, 7; 122, 15; 128, 17; 134, 18; 138, 17; 147, 16; 148, 10; 193, 7; 203, 10; 209, 23; 214, 1; 216, 8; 226, 13; 237, 14. 21.

6) corrumpere etc. *cum deriuatis constanter*.

condicio etc. *cum deriuatis constanter*.

conuicium *constanter* (185, 17—18; 186, 11).

cottidianus 214, 11 (*loco unico*).

crerit *falso pro* creueris 98, 21; *conf.* mandarit 170, 8; probarit (= probauerit) 7, 24 (*corrector*); colligitaret *pro* sollicitauerit 179, 23; contrectaret *pro* contrectauerit 180, 5.

cu *pro* quu: aecum 50, 21; 127, 9; ecum (*pro* aequum) 167, 22; *contra* aquun *pro* aequum 221, 20; aecum *pro* equum 179, 12; eciuis *pro* equus 197, 17; inicum 135, 13; 217, 6; *contra* iniquum 228, 3. 7; 231, 17; 233, 24; locutus etc. *et* secutus etc. *cum deriuatis et compositis constanter*; consecuntur 8, 13; 26, 2; relincuntur 119, 12; 123, 4?; 126, 20; secuntur 43, 8; *contra* sequuntur 217, 11; cum (*praepositio et coniunctio*) *constanter*.

-d *et* -t *saepius inter se permutantur: conf.* ad, aliut, aput, at, et, id, illut, inquit, quid, quod, sed.

damnum etc. *cum deriuatis constanter*.

diminuere etc. *et* diminutio etc. 43, 16. 19. 21. 23; 44, 8. 11. 17. 18; 47, 5; 149, 23; 155, 11; 158, 7; 168, 20; *contra* deminuo etc. etc. 54, 7; 130, 13; 131, 5. 9; 149, 8; 150, 1; 202, 4. 9; *alibi per compendium scribitur*.

dumtaxant (*pro* dumtaxat) 203, 3; *alibi per compendium scribitur*.

dupondius 32, 12; dipondi 32, 11; dipundi 32, 6.

e *pro* ae *saepe falso scriptum est:* alie 13, 15 *bis*; alienande 68, 23; arre 164, 17; bone 171, 22; 227, 3; capiende 130, 21; certe (?) 190, 10; cetere 51, 23; 86, 2; 173, 3; deducte 175, 24; diuerse 63, 10—11; 150, 19; diuelse soles (*pro* diuersae scholae) 111, 8; emte (*pro* emptae) 120, 19; erciscunde 202, 21?; extere 21, 19; expresse 168, 5; femine 27, 12; 43, 10; 51, 18; 82, 3; hec 82, 23; 98, 5. 21; 112, 13; ille 118, 24; inrite 91, 19; interponende 120, 21; iste 84, 24; 203, 5; libere 31, 16; liberte 47, 24; 138, 4; nature

151, 13; nostr*e* 68, 10; 129, 4; nou*e* 174, 3; nox*e* 217, 5 (*corrector; prima manus recte* noxae); pecuni*e*?? 163, 5; peregrin*e* 34, 9; perfect*e* 50, 13. 23; person*e* 86, 3; 115, 16; pessim*e* 147, 8; poen*e* 114, 14. 16; 116, 4; 126, 17; 178, 12; [*conf. etiam* penaene *pro* poenae 186, 20]; praestand*e* 181, 21; pull*e*ue (*pro* pupillaeue) 48, 21; qu*e* (*pro* quae) 8, 14; 13, 14. 16; 20, 14; 26, 11—12; 42, 10; 50, 20. 23; 55, 2. 7; 63, 22; 65, 8; 68, 7; 69, 13. 18. 21; 70, 7; 84, 1; 106, 19; 115, 23; 118, 22; 124, 1; 125, 19; 131, 21; 134, 5; 135, 12; 139, 1. 4; 141, 8. 10; 147, 15; 149, 2. 17; 158, 9; 165, 12; 181, 24; 184, 9; 197, 15; qu*e*cumque 101, 8; 155, 10; qu*e*dam 69, 15; 91, 5; 157, 23; sacr*e* 55, 7; 55, 6??; scol*e* (*pro* scholae) 63, 11; sichol*e* (*pro* scholae) 117, 1; sol*e* 38, 15; 104, 5; solid*e* 120, 7; su*e* 91, 11; suscipiend*e* 96, 19; tabul*e* 72, 5; testat*e* 83, 22; 138, 5; tutel*e* 51, 5 (*conf. etiam* 51, 1); uendit*e* 120, 20; *conf. etiam* habituresse (*pro* habiturae essent) 85, 20; Ann*e*o 118, 20; er·m*e*i (*pro* Hermaei) 201, 20; c*e*libatum 90, 17 (*contra recte* caelibes 80, 22; caeli*u*es 125, 24); C*e*lius 165, 15; s|*e*lius *pro* Caelius 145, 3—4; c*e*lum 154, 13 (*contra recte* caelo 69, 21); coh*e*rentes 176, 11; Æbutiam 198, 15; *e*cum (*pro* aequum) 167, 22; *e*dibus 194, 24; *e*dific*a*berit 71, 7; *e*dificauerint 8, 13; *e*nea (*uel potius* ienea) 172, 7; *e*quis 98, 24; *e*s *e*ris etc. 31, 14; 78, 1. 6. 9; 79, 2. 3; 95, 22; 112, 14; 151, 10 (*contra saepius, ut par est, recte* aes etc., aenea [*nusquam* a*h*enea] etc.); *e*stimare etc. *et* *e*stimatio etc. 52, 23; 106, 3; 107, 1; 122, 4; 164, 20; 183, 15; 186, 22 (*contra alibi passim recte* *ae*stimare etc.); f*e*nerare etc. 169, 13. 19 (*contra recte* faenerare 169, 21; faeneratores 196, 13); Gr*e*ca 17, 15; 152, 16; er*e*gam (*pro* Graecam) 152, 7; gr*e*gi (*pro* Graeci) 152, 9; Gr*e*co 165, 7 (*contra recte* graecum 152, 15; gra*e*ges *pro* graece 125, 9); p*e*dagogum 10, 3; p*e*lagogum (*pro* paedagogum) 4, 12; p*e*ne 119, 4; p*e*nitentia 97, 4; Pop*e*ia (*pro* Poppaea) 40, 23; pr*e*dium 68, 20; pr*e*gnatem 25, 15; pr*e*stat 139, 8; [*conf. etiam* r*e*stituerimus (*pro* praestiterimus 239, 1]; pr*e*terire 135, 4—5; pr*e*terit 147, 13; pr*e*tor 119, 1; pr*e*toria 214, 9—10; qu*e*rere etc. 47, 9; 50, 1; 72, 13; 75, 17; 76, 9. 23; 82, 9; 89, 12; 105, 14; 108, 9; 114, 2; 116, 12; 144, 8; 145, 11. 15; 146, 3; 150, 18; 154, 1; 155, 19; 161, 9; 165, 3; 166, 5. 7. 16; 167, 3; 169, 17; 177, 17; 178, 8. 11; 195, 14; (qu*e*urereturn *pro* quaereretur 20, 6); s*e*pe 51, 1; 168, 1; s*e*uire 14, 2 (*contra recte* saeuitia 14, 11); Vell*e*a 88, 2; *conf. etiam* 33, 4 *et*: ae *pro* e.

e *pro* i *non raro falso scriptum est:* acc*e*dit 93, 13; acc*e*pit 32, 1; ag*e*tur 236, 12; coerc*e*tio 249, 8; cred*e*dissent 19, 9; ded*e*ticiis 3, 16. 8?; eff*e*cit 22, 4; etf*e*cit (*pro* efficit) 172, 9; praec*e*pit 178, 5; qu*e*dam (*pro* quidem) 43, 18; ciu*e*s 23, 24; 25, 12; iudic*e*s 191, 1; omn*e*s 229, 9; plur*e*s 205, 23; sponsion*e*s 224, 21; tal*e*s 207, 19—20; poss*e*t 181, 21; legass*e*t 112, 7—8; peruener*e*t 54, 1; contrectar*e*t (*pro* contrectauerit) 180, 5; acciper*e*t (*pro* acceperit) 167, 5; colligitar*e*t (*pro* sollicitauerit) 179, 23; possider*e*t (*pro* possederit) 239, 16; 244, 17; poss*e*derit (*pro* possideri et) 148, 3; fi*e*t (*pro* fuit) 232, 23 (*ante correctionem*); d*e*ducantur 50, 2; 176, 7; d*e*ducitur 159, 22; d*e*spiciamus 226, 19 (*alibi constanter recte* d*i*spicere etc.); adipisc*e* 237, 6; coir*e* 167, 23; complere 148, 10; dar*e* 78, 5; 189, 23; 200, 9; 201, 3; 208, 1; 212, 14; 222, 12; 235, 1. 2; retiner*e* 107, 5—6; condicion*e* 21, 13; iur*e* 218, 23; 238, 22; liber*e* 48, 5; hiber*e* (*pro* liberi) 23, 3; qu*e* (?) 14, 23; 18, 4; nescient*e* 97, 23—24; ration*e* 50, 13; simil*e* 126, 12; *conf. etiam* 27, 19 *et* 129, 23 *et* 140, 2 *et* 165, 11 *et* 180, 19 *et* 182, 8. 19 *et* 193, 4 *et*: i *pro* e.

*ef*f- *constanter* (*e*fficere etc. *passim*, *e*ffusa 184, 18), *nisi quod* 172, 9 etfecit *falso pro* efficit *scriptum est.*

em*p*tus (*item in compositis ut* perem*p*tus coem*p*tio etc. *cum deriuatis*) etc. *cum deriuatis constanter, nisi quod* emta 164, 20—21 *et* emt(a)e 120,19 *scriptum est* (*conf. etiam* 165,10).

epist*u*la etc. *constanter* (2, 7; 26, 4; 27, 5, 160, 2. 4. 10; 161, 2; 164, 3).

e*t* *constanter passim*; e*d* 173, 14.

ex (*non* e), *ubi perscribitur, constanter et ante uocales et ante consonantes, nisi quod* 18, 20; 19, 5. 8; 52, 3. 12?; 54, 11; 119, 10; 224, 15 (*conf. etiam* 218, 12 *et* 48, 10) e lege *inuenitur, cum alibi* ex lege *scriptum sit: prorsus similiter atque in inscriptionibus antiquissimis multo saepius* EX LEGE, *rarius* (*conf. Huebneri indic. corp. inscr. lat. I pag.*

579) E LEGE *exaratum est: conf. etiam Fr. Neuii Formenlehre der lateinischen sprache II 539. Praeterea* e contrario 152, 10 *scriptum est, cum alibi* (21, 23; 66, 19; 73, 23) ex contrario *occurrat. Itaque* 21, 1 *ante* senatusconsulto, *item* 31, 4 *ante* suo, *item* 176, 1 *ante* sequenti *non* e *sed* ex *supplendum est; incertum autem est, utrum* ex *an* e *ante* lege *supplendum sit* 49, 15 *et* 52, 4 *et* 224, 13.

*Ceterum* a *praepositio scribitur constanter ante consonantes,* ab *constanter ante uocales et ante* h- (*nisi quod* ApSUO *pro* a suo *scriptum est* 134, 19; *conf. supra pag.* 313).

ex *pro* ex s-: exenatusconsulto 111, 1—2; *conf.* 20, 14 *et* 110, 1; *conf. contra* sexsus (*pro* sexus) 128, 3; *et praeterea* 83, 13.

ex- *pro* exs-: existere etc. *et* extare etc.: 41, 19; 62, 22; 63, 13; 68, 1; 73, 17; 83, 16; 84, 14; 90, 10. 11. 12. 21; 99, 14. 16. 21. 22; 100, 9. 13—14; 101, 12; 117, 5—6. 9; 124, 12; 127, 7. 19; 129, 13; 148, 1; 150, 9—10. 15; 154, 13; 174, 20—21; 238, 8; extate (*pro* extante) 180, 20; *contra* exstiterit 175, 1; exequi 118, 18; *contra* exsecuti 50, 4—5; exsecutus 170, 11; expirant 224, 14—15 (*loco unico*); extinguere etc. *constanter* (73, 4; 119, 7; 122, 7. 14; 217, 16); exsuperat 238, 10 (*loco unico*); *meri errores sunt:* α) exseredari (*pro* exheredari) 145, 23; exseredare 146, 2; β) extimauit *pro* existimauit 167, 19.

f *pro* ph *in uocabulis graecis:* chirografis 163, 17—18; elefanti 58, 8; syngrafis 163, 18.

femina etc. *cum deriuatis constanter.*

fideicommissum etc. *passim; contra* fidecommissus etc. 125, 21—22. 24; 126, 7; *conf. etiam* fidemcommissam *pro* fideicommissa 125, 20—21; *alibi per compendium scribitur.*

fideiussor *constanter* (158, 13. 15; 159, 3. 9. 19; 162, 9; 235, 12. 16); *contra* fidei|iussores 160, 8—9; *alibi per compendium scribitur.*

fideipromissor etc. 159, 16—17. 17—18; 160, 5; 161, 6. 8. 16; 162, 9; *contra* fidepromissor etc. 158, 13. 15. 19; 159, 2. 9; 160, 12; 161, 4—5; *alibi per compendium scribitur.*

Gaio 117, 22 (*loco unico*).

gleba 194, 23 (*loco unico*).

h *falso omissum*: abere (*pro* habere) etc. 169, 11—12; 170, 20; 173, 2; 190, 14; 248, 10; ac 187, 2; 213, 18; adibendo 4, 14; aec 222, 15; ereditaria 93, 24; eres 62, 22; 87, 2; 122, 9; exeredati 141, 14; exeredatos 142, 17; exseredare 146, 2; exseredari 145, 23 (*alibi passim recte scribitur*); er·mei (*pro* Hermaei) 201, 20; omicida 179, 1; onorata 139, 19; syponiacis (*pro* symphoniacis) 183, 14; *conf. etiam:* c *pro* ch *et* t *pro* th, *et quae infra ad:* hic *et* is *adnotauimus.*

h *falso additum:* hadeant (*sed correctum in* adeant) 96, 23; haditam 95, 22; haecce (*pro* ecce) 51, 19; hauctoritatem (*pro* auctoritate) 67, 20; haut 11, 8; herciscundae 111, 18 (*contra* erciscunda 110, 17; erciscundae 110, 16); hesto 101, 19; homnes 1, 6; uelhoc (*pro* -ue locum) 15, 20; Dihonis 201, 20; exhitum 241, 17; nihilhominus 225, 2; *conf. quae infra ad:* hic *et* is *adnotauimus, et* tutores habet *pro* tutore auctore 83, 5.

hae (*nominat. plur. femin.*) *uulgo; contra* haec 50, 2 *et* 152, 9. — *Contra* hae *falso pro* haec (*nomin. sing. fem.*) 125, 21 ?.

heres etc. *cum deriuatis constanter.*

hi- *falso additum ante* sp-: hispeciosa 50, 22.

hic *et* is *pronominum formae passim inter se commutantur, cum et syntaxis horum pronominum a Ciceroniano usu recedat et* ii *pro* i *nec non* i *pro* ii *saepe in codice Veronensi scriptum sit et* h *littera modo falso addita modo falso omissa sit. Itaque, ut potiora tantum delibem, e. g.*:

1) *pro* is (*nominat. singular. mascul.; ita uulgo*) *scriptum est* α) iis 31, 13; 80, 9; 161, 1; 216, 14; β) his 7, 8. 12 (*ante correctionem*); 17, 14; 91, 14; 97, 6; 109, 22; 111, 15; 122, 20, 123, 21; 134, 3; 134, 21 (*ante correctionem*); 149, 11; 217, 18; 224, 22; 237, 3.

2) *nominatiui pluralis masculini formae* ii (17, 19; 134, 12) *uel* ei (25, 24) *uix differunt a formis* hi (3, 17; 6, 9; 17, 10; 24, 6. 9; 26, 2. 8; 27, 11; 33, 8?; 33, 13; 34, 13; 42, 16; 43, 1; 80, 1?; 132, 1; 196, 20) *uel* hii (17, 12; 25, 23; 39, 5). hii *pro* hi *scriptum est* 17, 13; ui *uel* iii *pro* hi 147, 6.

3) *ablatiui pluralis formae* iis (*conf.* 13, 19) *uel* eis (196, 15) *uel* is (20, 9; 50, 1; 70, 7; 91, 24; 177, 6) *passim uix differunt a formis* his (*conf.* 14, 8; 15, 1. 13; 20, 17; 33, 9. 11; 40, 6. 13; 44, 13 *bis*. 14; 50, 5; 52, 20; 59, 3. 5; 75, 18; 77, 16; 84, 3. 5; 91, 20; 102, 21; 123, 4; 141, 10; 145, 19. 22; 149, 8; 151, 4. 7; 190, 6; 191, 5; 195, 15; 216, 17; 218, 18; 228, 13. 22; 230, 7; 236, 23) *uel* hiis (13, 16; 20, 20); is *pro* his *scriptum est* 49, 19; 50, 1; 138, 14; 142, 9; 143, 23; 233, 17?; hiis *pro* his 49, 21; iis *pro* his 76, 16.

4) *datiui pluralis mascul. et femin. formae* eis (*conf.* 7, 8; 11, 24; 19, 7; 74, 2; 85, 13; 88, 13; 117, 2; 137, 10) *uel* iis (42, 19; 80, 18; 88, 5; 99, 17) *uel* is (11, 12; 80, 19) *uix differunt a forma* his 76, 24; 19, 9 (*ubi* hi *falso sine* -s *scriptum est*); 128, 13.

5) *pro* eae [*uel* hae] (*nominat. plur. femin.*) *scriptum est* ae 64, 20; 85, 11; 119, 3; heae 131, 21; *conf.* hae 56, 17.

6) *pro* iisdem (*ablat. plural.*) *scriptum est* isdem 33, 5; 52, 12; 54, 3; 186, 6; hisdem 23, 16.

i *falso omissum ante* st: starum 77, 2; stis 163, 23; *alibi constanter* iste etc.

i *falso additum ante* st: istichum 105, 12 *et* isticum 105, 23 *pro* Stichum; *conf. etiam* 90, 16 (istitutus *pro* institutus) *et:* hi- *ante* sp-.

i *pro* e *non raro falso scriptum est:* accidere 238, 8; acciperet (*pro* acceperit) 167, 5; accipisset 172, 12—13; accipit 73, 21; restituit?? 208, 14; conpluris 190, 16; Cornīliae 161, 13; dari 171, 1; 221, 20; fabori (*pro* fauore) 191, 24; habenti 165, 16; ia 181, 19; iam 169, 13; intellegimus 40, 11; 155, 12; ipsi (*pro* ips(a)e 50, 24); legi 41, 3; legis 196, 7; mandari 171, 5; nomini 212, 19—20; parentis (*accusatiuus pluralis, qui alibi constanter in* -es *exit*) 213, 19; perhibitote 79, 8; perigrinis 3, 16; possiderit 68, 19; posiderit (*pro* possederit) 66, 22; possideret (*pro* possederit) 239, 16; 244, 17; possidet (*pro* possederit) 238, 5; possit 137, 7; qui 50, 4; 146, 14; 198, 13; qui (*pro* qu(a)e) 123, 4; uiro (*ante correctionem*) 168, 16; *conf. etiam* 70, 14 (desieruerint *pro* deseruerint) *et* 189, 7 (praestarie [*pro* praestare]) *et* 241, 11 (litigiet [*pro* litiget]) *et* 104, 17 (utilie [*pro* utile]) *et* 172, 7 (ienea *pro* aenea) *et* 154, 17 (diuersi scolae *pro* diuers(a)e scholae) *et* 218, 14 (nostris scholae *pro* nostr(a)e scholae) *et* 56, 12—13 ((pu)blici *pro* publicae) *et* 180, 20.

i *pro* ii: ali 3, 4 *bis*; 50, 8. 9 *bis*; 134, 24; 158, 12; 176, 14; coloniari 140, 18; denari 166, 18; dipondi 32, 11; dipundi 32, 6; fili 25, 5; 33, 16; 88, 17; hereditari 63, 2; 150, 14; necessari 93, 4. 5; 94, 5; Claudi 8, 12; Lati 25, 18; Titi 172, 6; 186, 4; (*contra* Pii, *ut par est*, 103, 24); bienni 65, 1; fiduciari 48, 4; fili 35, 13; 48, 10; 100, 1; 135, 23; 140, 1; legatari 80, 4; 103, 13. 19. 23; 106, 17; 108, 16. 18; 110, 4; 118, 4. 5; 119, 15 *bis*; 121, 19. 22; 122, 11; mancipi *passim et fere constanter* (*conf. infra*); matrimoni 4, 13; negoti 167, 15; partiari 119, 15; patrimoni 8, 20; peculi 140, 11. 24; 147, 7; 216, 21; postlimini 34, 13. 21; 49, 24; preti 31, 15; sacerdoti 41, 2; stipendi 197, 15;
ali 35, 22; 61, 17. 22; 62, 21; 63, 6; 109, 18; 123, 16; 150, 7; 156, 11; 170, 17; alis 99, 8; coloniaris 6, 2; controuersis 235, 21; hereditaris 95, 14; alis 110, 8; 157, 10; 173, 4; 195, 24; arcaris 163, 8; comitis 77, 19; 78, 2; commentaris 132, 8; dediticis 3, 8; hereditaris 96, 21; 145, 10; necessaris 63, 10; nuptis 14, 22; praedis 62, 2; prouincis 2, 12. 14. 17; 4, 16; 7, 9; 55, 20; 59, 3.
*Contra* ii *scriptum est*: alii 14, 23; 72, 23; 176, 18. 20; dediticii 3, 16; filii 17, 15. 16; necessarii 94, 18; patricii 1, 22—23; spurii 17, 14: aduersarii 221, 12; 238, 10; 241, 20; 249, 10; filii 94, 23; 213, 24; 7, 24 (*ita corrector*, fili *prima manus*); iudicii 226, 22; 233, 23; mancipii 39, 5; matrimonii 20, 16; 23, 21; peculii 216, 17. 19. 21 (*bis?*):

4) inmerito *constanter* (116, 4; 147, 7); inmisuerit (*pro* inmiscuerit) 95, 14; *contra* immutabiles 190, 18—19.

5) inp-: 9, 22; 11, 14; 16, 18—19; 40, 16; 43, 13; 45, 18; 48, 13; 50, 11. 16; 66, 16; 67, 12; 71, 13. 21; 72, 7; 80, 13; 83, 2; 99, 12. 16; 100, 18; 101, 1. 8; 145, 19; 154, 14; 170, 21; 177, 22; 178, 16; 183, 6; 193, 18 *bis*. 23; 197, 24; 239, 15; 251, 11; (*incertum, utrum* in|puberem *an* im|puberem *sit*, 27, 2—3); *praeterea* inprimis *constanter* (82, 9—10; 117, 12; 213, 20); *contra* imp-: 8, 20; 25, 8; 46, 11; 64, 12; 82, 14?; 84, 17. 20—21; 88, 15; 102, 16; 170, 22; 178, 14; 182, 11. 14. 18; *praeterea constanter* imperium etc. *et* imperator etc. *passim*, *itemque* imperauit (109, 2—3), *nisi quod* inperio 26, 10 *scriptum est*.

6) inritus *etc. constanter* (90, 24—91, 1; 91, 2. 6. 8. 12. 19); inrogatur 178, 1.

inelegans 155, 3; inelegantia 22, 24 *et* 23, 7—8 (*ubi* inlegantia *falso scriptum est*).

infitiari etc. *et* infitias *constanter*.

inquit 110, 1; *contra* inquid 104, 4.

intellegere etc. *constanter*.

littera etc. *constanter* (71, 19 *bis*; 151, 6; 159, 10—11; 162, 19; 163, 3. 17); *contra* obliteratum 28, 16.

ll *falso pro* l *scriptum est* 2, 22 (uellit) *et* 23, 5 (masculli); *conf. etiam* 16, 3; *conf. contra* 179, 16; 22, 17.

locuples etc. 74, 7; 136, 8; *contra* locoples 51, 16.

m *falso pro* n: im 176, 7; namcisci 66, 9; 245, 10 (*alibi constanter* nancisci); forsitam 114, 3 (*alibi constanter* forsitan); eorumdem? 213, 18—19 (*alibi constanter* eundem eandem etc.); dodramtem 113, 3 (*alibi* dodrantem); quarumdam 15, 9 (*sed* quandam *et* quorundam [190, 4]).

*praeterea* tantumdem (126, 21; 227, 4), utrumque utramque (*passim*) *et* quicumque etc. (3, 19 *bis*; 9, 15; 13, 23; 19, 14; 27, 9; 96, 20; 101, 8; 103, 14; 115, 4. 5; 130, 16; 155, 11; 178, 17; 224, 19; 235, 4; [*media syllaba modo perscripta modo* c' *notata est*]) *constanter*; tamquam (*pro* an quod) 172, 8; *conf. quae ad* numquam, plerumque, quamquam, tamquam, umquam *adnotauimus*.

*Contra* n *falso pro* m: uin fieri 240, 13. 16; quan dodrantem 119, 24; quorun [*sequebatur* bis *pro* uis?] 246, 3; conubion *pro* conubium 22, 3; aquun (*pro* aequum) enim 221, 20; nan si 228, 16; postremanque 173, 17; eundempositam (*pro* eum depositam) 65, 24; sinpublicibus (*pro* simplicibus) 240, 19; *praeterea* iandudum 129, 18; *conf. etiam* 157, 14 *et* 40, 4.

mille *et* millenos (112, 16) *constanter*; *contra* milia (8, 14; 155, 15; 202, 17; 205, 7. 12; 212, 15; 251, 10), milium (112, 14; 251, 9 [*conf. etiam* 136, 10]), milibus (161, 16; 171, 4; 173, 15; 206, 14), miliarium (6, 17. 20; 224, 12. 19) *constanter*; *de* ∞ıl· *nota conf. supra pag.* 278.

monumentum 114, 13.

nactus etc. 66, 14. 21; 132, 14; 180, 18; *contra* nanctus etc. 48, 3; 129, 9.

nec *et* neque *promiscue usurpantur nulla ratione sequentis litterae habita*; *contra* ac, *cum nusquam ante uocales aut ante* h- *aut ante* c- *aut ante* qu- *scribatur*, *inuenitur ante* f-, j-, l-, m-, n-, p-, s-; atque *scribitur ante uocales uel* h- *et praeterea ante* c-, d-, l-, m-, s-.

neglegentia 66, 9—10 (*loco unico*).

nummus etc. *constanter passim*.

numquam 3, 21; 39, 4; 104, 16; 139, 12; 142, 24; 203, 14; nuncquam 203, 11; (*nusquam* nunquam).

nupsi etc. *et* nuptus etc. *et* nuptiae etc. *constanter*, *nisi quod* 40, 16 nubtae *scriptum est*.

nuntius etc. *et* nuntio *etc. cum deriuatis constanter*.

o *et* u *non raro inter se permutantur; conf.:* u *et* o.

ob- *in compositis*:

1) occidere etc., occupare etc. *constanter.*

2) *of*ficium etc., *of*ficere etc. *constanter.*

3) *op*ponere etc. (212, 20—21; 228, 19; 233, 19—20; 241, 6; 248, 22; 250, 2) *constanter*; *item* *op*portunius 77, 8—9.

4) *ob*scurus etc., *ob*seruare etc. *cum deriuatis constanter*; *item* *ob*stantibus 143, 2; *contra* opstitit 181, 3.

5) optinere etc. (2, 4. 8. 21; 15, 21; 22, 17; 26, 18; 28, 11; 78, 13; 91, 20; 125, 8; 134, 8; 176, 21; 228, 23) *constanter; item* optulit 177, 15 (*loco unico*).

-*os*us etc. (*terminatio adiectiuorum*) *constanter.*

parent*um* (*genetiuus pluralis substantiui*) *uulgo; contra* parent*ium* 26, 17—18; 35, 12; 84, 4; [*conf.* ciuitat*ium* 50, 12; 154, 3; hereditat*ium* 162, 5; *sed* hereditat*um* 100, 3; hereditar*ium* *pro* hereditatium 126, 5].

pa*r*et 189, 13. 19; 200, 22—23; 201, 19—20; 202, 17. 18 *bis*; 203, 2; 204, 1. 17; 205, 16; 207, 20; 209, 21; 212, 16; 233, 1; *contra* pa*rr*et 151, 17; 203, 4; *alibi per compendium scribitur.*

pau*l*atim *constanter* (70, 18. 22; 198, 12).

pleb*is*citum etc. *constanter* (1, 13. 17—18. 23; 2, 1).

ple*b*s *constanter* (1, 18 *bis*).

pleru*m*que *constanter.*

po*s* (*pro* po*st*), *quod raro et ante* t- (115, 8; 157, 22) *et ante* m- (154, 23; 159, 7; 170, 2) *apparet, ex nota male intellecta explicari posse monui supra pag.* 285; *ceterum conf. Mommsen in ephemeridis epigraphicae uol. I pag. 78.*

poss*u*mus *uulgo*; poss*i*mus (*pro* possumus) 99, 14; 101, 2; *singularia sunt* potesint (*pro* poterunt) 41, 8 *et* possiet (*pro* potest) 85, 23: *utrumque falsum.*

praegn*as* 24, 17; praegn*a*tem 25, 15; praegn*a*ti 24, 11; *contra* praegn*a*nte 25, 11.

pr*e*ndebat 195, 4 (*alibi in compositis constanter* -preh*e*ndere etc.).

pre*t*ium (*aut perscriptum aut notata prima syllaba* P̀) *etc. cum deriuatis constanter.*

proconsu*le* 4, 21; *contra* proconsu*l* 235, 20.

prod*e* est 89, 17 (*alibi constanter* prodest).

qu *pro* cu: *qu*ius 23, 6; ali*qu*i 121, 21; superua*qu*a 225, 7; ua*qu*a 233, 14; *conf. etiam* 238, 6; *contra* cui *pro* qui 170, 9.

qua*m*quam *constanter.*

quand*o* *uulgo;* QVANDOC 195, 18.

qua*tt*uor *constanter* (103, 3; 127, 21. 22; 129, 16—17; 137, 8; 138, 5; 151, 5); *alibi notatur.*

quere*ll*a 131, 11 (*loco unico*).

qui*c*quam 96, 13; 112, 4; 241, 5; *contra* qui*d*quam 114, 19.

qui*d* (*cum compositis*) *uulgo; contra* qui*t* (*cum compositis*): 51, 20; 76, 15; 88, 5; 93, 24; 108, 10; 114, 8; 118, 15; 150, 17; *conf. etiam* quodt? *pro* quid 173, 13.

qui*d*quid *constanter* (108, 21; 118, 10; 123, 12; 157, 8; 168, 16; 202, 18; 204, 14; 207, 17; 209, 18; 214, 24; 233, 1. 12), *nisi quod* qui*t*quid 75, 19 et qu*i*quid 235, 11 *scriptum est.*

quo*d* *pro* quo*t*: 50, 2. 10; *conf. etiam quae pag.* 295 *diximus, et* quo*d*annis 28, 13.

quotie*ns* *constanter* (44, 16; 189, 6).

r *falso pro* rr: atferet 170, 13; perferet 179, 24; suffere 217, 5; *contra* rr *falso pro* r: suffe*rr*as 221, 23—24; fe*rr*e *pro* fere 125, 21.

recuperare etc. *constanter* (162, 16; 236, 20; 239, 10; 245, 17); *contra* recuperator etc. *cum deriuatis constanter* (4, 16; 204, 1. 3; 224, 17; 225, 18; 236, 8; 251, 1. 2).

redducitur 155, 9 (*loco unico*).

relinquerit (*pro* reliquerit) 136, 14; relinquam (*pro* reliquam) 119, 14; *conf. etiam* 4, 24; *contra* reliquat (*pro* relinquat) 136, 18; reliquantur (*pro* relinquuntur) 78, 15—16; *item* reliquendae 239, 5.

rettulimus *constanter* (10, 8; 23, 18; 113, 7; 130, 1; 180, 23; 221, 4; 239, 8); rettulisse 189, 5.

rursus *uulgo* [*item* retrorsus, *conf.* 238, 16]; *contra* rursum 113, 23; 155, 4.

s *falso pro* ns: conuenies 77, 2—3.

s *falso pro* ss: Casius 52, 17; manumisi 39, 6; posiderit (*pro* possederit) 66, 22; *conf. etiam* 35, 3; 55, 23; 64, 12; 66, 8—9; 74, 1; 100, 16; 138, 11; 143, 11; 186, 11; *contra* ss *falso pro* s: expossuimus 33, 13; permisserit (*pro* promiserit) 235, 8; *conf. etiam pag.* 284 *sub* P' *et pag.* 298 *sub* ℞ *et* 3, 18 *et* 41, 2 *et* 76, 17 *et* 90, 5 *et* 241, 5; *et* 163, 19 *et* 177, 3 *et* 180, 9 *et* 185, 12—13 *et* 155, 18 *et* 96, 3 *et* 120, 2 *et* 125, 9.

scripsisse etc. *uulgo* (27, 5; 71, 18—19; 78, 20—21; 79, 10—11; 123, 12; 124, 16—17; 179, 13; 181, 5; 185, 19. 21) [*item e. g.* lapsus]; *contra* scribserimus 117, 20; rescribsit 20, 6—7.

scriptus etc. *cum compositis et deriuatis uulgo*; *contra* scribtus etc. etc. 2, 5; 83, 16; 85, 17; 96, 6; 98, 15; 100, 12; 109, 19; 112, 8; *alibi* (175, 15) *per compendium scribitur.*

sed 13, 24; 21, 20; 23, 7. 10; 28, 4; 32, 10. 16; 33, 4; 34, 17; 41, 22; 43, 3. 5. 9; 44, 12; 46, 13; 47, 11; 48, 7?; 50, 11; 52, 20. 22; 55, 10; 57, 22; 61, 14. 23; 62, 15; 63, 14. 20. 24; 65, 17; 67, 20; 68, 20; 69, 9. 19; 70, 16; 71, 13. 23; 73, 1; 74, 4. 16; 75, 10; 76, 5; 78, 8; 79, 23; 80, 8; 82, 24; 84, 5. 16; 85, 22; 86, 6; 91, 3; 93, 17. 18; 94, 9. 13. 20; 95, 13; 99, 4. 15; 101, 4. 13. 17; 103, 7; 104, 21. 23; 105, 19. 24; 108, 1. 5. 16; 109, 1. 17; 110, 5; 111, 1. 8; 112, 3. 13; 113, 21; 114, 12; 116, 13. 24??; 117, 5; 118, 5. 19; 119, 3; 120, 7; 121, 18. 21. 22; 125, 22; 126, 6; 127, 16; 128, 13. 19; 129, 12. 15; 130, 24; 131, 8. 16; 132, 4; 134, 10. 14. 18. 21; 137, 8; 138, 23; 139, 24; 140, 10; 145, 6. 18; 148, 13; 149, 2; 150, 11; 151, 13. 21; 152, 4. 23; 154, 14; 155, 24; 156, 11; 157. 2. 7 (*pro* et). 8. 20; 165, 13; 167, 9; 168, 21. 24; 174, 12; 181, 6; 182, 5; 183, 15; 184, 5; 185, 1. 17. 24; 186, 5; 196, 10. 19; 197, 1; 200, 24; 207, 17; 208, 5. 9. 21; 209, 2. 4; 213, 2; 216, 9. 15; 217, 21; 218, 24; 238, 7; 245, 8; 2, 22 (sedqui *pro* sequi); *contra* set: 27, 17. 22; 28, 14; 29, 9; 30, 7; 35, 9. 18. 22. 24; 37, 8. 19; 39, 1; 40, 3; 43, 6. 10. 15; 44, 19. 23; 46, 11. 16; 47, 8. 23; 49, 8; 51, 18; 54, 8. 11; 55, 15; 64, 6. 10; 65, 3. 22; 74, 7; 76, 8; 80, 12; 83, 2; 85, 16; 98, 20; 100, 19; 107, 16; 112, 21; 113, 15; 120, 12. 15. 21; 122, 17; 123, 18; 126, 15. 18; 136, 2; 138, 4. 7; 156, 22; 160, 6. 20; 161, 19; 165, 15; 167, 21; 172, 19; 173, 4; 175, 13; 176, 21; 178, 8; 182, 18. 21; 184, 17. 20; 186, 21. 24; 195, 21; 196, 8; 198, 12. 22; 208, 3; 241, 4; *conf. etiam* 74, 12 *et* 103, 20 *et* 179, 5 *et* 182, 10 (et *pro* set). *alibi per compendium scribitur.*

sollemnis etc. *constanter* (28, 21; 82, 19. 23; 223, 4—5).

spatium etc. *constanter.*

stilicidiorum 59, 9 (*loco unico*).

sub *in compositis:*

1) succ- *constanter.*
2) suff- *constanter.*
3) summouere etc. *constanter* (71, 23; 72, 5; 74, 8; 84, 8; 90, 17—18; 96, 3; 98, 17; 99, 2; 143, 16; 145, 22; 174, 23; 175, 24; 228, 20; 230, 4. 9).
4) suppositis 251, 2.
5) subripere etc. 72, 9; 73, 2; 179, 24; 180, 10. 13; 181, 13. 15; 182, 7 *contra* surriperet 181, 2. 3; surrepte (*pro* surreptas) 177, 2—3.

6) sub*s*- *constanter; nisi quod* suspicere etc. *cum deriuatis constanter.*

7) sub*t*- *constanter.*

sum*p*sisse etc., sum*p*tus etc. *constanter.*

superua*q*ua 225,7 (*conf. etiam* uaqua ; *de* superu*i*a*c*us *conf.*: u *pro* uu; *alibi constanter* superua*cu*us etc.

-t *et* -d *saepius inter se permutantur: conf.*: -d *et* -t.

t *pro* th: *t*eatrum 4,21 (*contra* theatro 187,8); by*t*inorum (*pro* Bithynorum, 51,19.

t *falso pro* tt: commi*t*eretur 181,7; fidepromi*t*is 152,3; obli*t*eratum 82,16; *conf. etiam e. g.* 104,13; 49,20; *contra* tt *pro* t 40,21; 59,16 etc. etc., *et in compendiis?* 74,10 *et* 82,16 etc.

ta*m*quam *constanter*: 18,13.17.20; 19,8.21; 20,24; 95,3; 96,14; 100,1; 120,17; 141,15, 146,5.16; 166,24; 228,4 (*conf. etiam* 172,8); *contra* anquam (*pro* tamquam) 27,23.

-tenus *in compositis*:

1) aliquat*e*nus (18,19), eat*e*nus (170,20), quat*e*nus (170,21), hact*e*nus (130,4; 140,1) *constanter.*

2) *contra* prot*i*nus (93,8; 251,2) *constanter.*

toti*e*ns 44,17 (*loco unico*).

transi*e*bat 28,10.

tra*n*slatus etc. *constanter.*

tran*s*scriptio *et* tran*s*scripticius etc. *constanter.*

tum *et* tunc *promiscue usurpantur nulla ratione sequentis litterae habita.*

u (*i. e.* v) *pro* b *saepe falso scriptum est:* adpro*u*ata 10,1; appare*u*it 63,13; 176,13; al*u*o 204,10; ar*u*iter etc. 236,13; 241,8; ar*u*itraria 236,16; a*u*em (*pro* ab eodem) 3,14 (*prima manus*); caeli*u*es 125,24; confirma*u*itur 111,2; conu*u*ium 15,22; 21,12; de*u*ere etc. *cum deriuatis* 15,19; 63,2; 68,15; 74,13; 96,6; 106,23.24; 110,4; 125,15; 148,19?; 149,6; 150,13; 155,23; 180,20; 200,6.21?; 206,3; 207,2.15; 209,12; 212,15.17; 213,8; 221,20; 223,14.17; 226,24; 228,12; 241,10; 250,10; [*contra aliquanto saepius recte* debere etc. *cum deriuatis*]; du*u*ium 216,6; 221,21; exhi*u*eri 241,2; ha*u*ere etc. 14,24; 39,6; 55,4.19; 76,10; 109,23; 112,1.7; 116,22; 185,2; 200,16; 216,17; 226,17; inpu*u*eres 50,11; innumera*u*iles 204,9; inumera*u*iles (*pro* innumerabiles) 56,19; iu*u*ente 63,20; iu*u*entur 44,1; iu*u*et 51,20; 148,2; li*u*er etc. *cum deriuatis* 13,7; 33,9; 35,10; 86,13—14; 102,2; 107,12; 122,8.21; 123,17; 126,23; 130,7.9; 135,8.16; 139,22; 140,10; 143,4; 146,5; 173,16; 203,24; 204,2; [*contra alibi recte* liber etc. *cum deriuatis*]; mo*u*ilis etc. 65,18—19; 106,18; 238,3; no*u*is 101,13; 102,22; 195,12; pro*u*are etc. 10,18; 18,8; 19,8.11.16.19.22; 20,6.8.9; 71,24; 89,20; 90,3; 222,13; pu*u*erem 43,13; repro*u*atum 79,19; Sa*u*inus 218,13; scri*u*atur 111,9—10; si*u*i 26,14; 39,17; 107,21—22; 109,4; 114,13; 200,18 202,6; 208,2.3; 209,11; 212,16; 244,9; tene*u*imur 40,2; 169,7; ti*u*i 46,17; 162,3; 217,18; tolera*u*ile 97,11; Tre*u*elliano 120,2; Tre*u*ellio 118,19; tri*u*utoria 214,19; *u*eneficium 134,2; *u*enignior 157,2—3; uer*u*i 114,12; 238,17; uer*u*is 110,6; uer*u*orum 152,13; 159,4; 164,4; *u*estiam 69,22; 184,10; *u*estiarum 58,8; *u*estiis 3,12 (*prima manus*); uide*u*atur 135,11; uide*u*imus 84,3; 158,16; 181,7; uide*u*itur 27,6—7; *u*iennium etc. 68,20; 114,13; uindica*u*antur 193,13—14; *u*is 42,15; *u*oues 31,18; *u*obes (*pro* boues) 181,4; *u*ona 96,24; 134,13; 185,18; 237,13; *u*onis 135,3.9; 147,19; *u*ono 164,7; *u*onorum 135,17; 148,12?; 182,20; *conf. etiam* pueribus (*pro* puberibus) 78,20; *conf. praeterea* 209,2 *et* 42,11 *et*: b *pro* u.

u *et* o *non raro falso inter se permutantur*: *conf. e. g.* 22,3; 51,16; 71,11.21; 85,3; 94,8 (suos *pro* suus); 123,7; 124,21; 126,10; 132,9; 145,5; 163,9; 167,14; 181,16; 183,11; 203,23; 225,21; *conf. etiam* 84,13; 109,16: 99,2; 34,11; 206,9; 131,21; 138,15; 149,11; 154,2.

u *pro* uu *non raro scriptum est*: distingunt 24, 13; instituntur 95, 8; mortum 154, 8; mortus 33, 23?; 34, 16. 17; 47, 5; 94, 16—17; 113, 19; 124, 17; 135, 6; 136, 12; mutum 151, 18; patrum 43, 13; patrus 42, 24; 83, 11; 128, 7; perpetum 166, 12; sum 61, 22; 124, 19; 135, 8; superuacum 130, 2—3; 169, 9; superbacum (*pro* superuacuum) 89, 11—12; sus 150, 17; tribuntur 147, 12; tum 72, 14; 151, 15; *conf. etiam* serus (*pro* seruus) 122, 12 *et* pueribus (*pro* puberibus) 78, 20 *et* sim (*pro* suum) 181, 23.

uaqua 233, 14 (*conf. etiam* superuaqua); *alibi recte* uacua etc.

ueneo etc. *constanter*; *infinitiuus modo* ueniri (44, 1; 167, 2; 94, 4 [*ubi* uenieri *falso scriptum est*]) *modo* uenire (*conf.* 6, 18; 82, 21; 118, 7) *est*; UENEANT' (*i. e.* ueneantur) *pro* ueneant 93, 13 *mero errori tribuendum est.*

uicesima 162, 5 (*loco unico*).

umquam *constanter* (2, 7; 6, 20?; 11, 16; 108, 11. 12; 146, 16).

-undus etc. *pro* -endus etc. *in participiis* [*praeter* eundum etc.]: accipiundum (?) 192, 24; erciscunda etc. 110, 16. 17; diuidunda 110, 17; faciundi 89, 13; 147, 9—10; regundorum 202, 22; faciuntdi (*pro* faciundi) 82, 6—7; paciundi (*pro* faciundi) 146, 19; *alibi multo saepius* -endus etc. *constanter*.

uolumptatem 105, 5; *alibi recte* uoluntas etc.

urguebatur 78, 3 (*loco unico*).

usucapio (*femin.*) 64, 12—13. 18; 65, 8; 66, 16; 67, 12. 17. 22; 68, 7; 69, 16; 75, 12; 106, 16. 17; *contra* ususcapio (*femin.*) 68, 17 n(e u)sus quidem capio *extat* 148, 15—16; *alibi per compendium scribitur*; *ceterum conf.* ususceperunt 148, 14.

usureceptio 68, 7; *contra* ususreceptio 68, 12. 19—20.

uulgo 17, 12; 50, 20; 65, 13; 76, 21; 157, 6; 165, 4; 205, 10; 224, 15; bulgo 24, 23; *contra* uolgo 24, 15. 21; 68, 21; 227, 1; 239, 2; uuolgo 70, 21.

uulgaris etc. *constanter* (97, 16 *bis*; 97, 20; 98, 3—4. 6; 100, 5. 7; 102, 13—14.

Lipsiae, typis Breitkopfii et Haertelii.

[illegible] ... possessionis ... pec...
[illegible] ... uel aliquid exhib...
[illegible] ... dicta ... exhiberi iubet ...
[illegible] ... possessionis ... ne uim fieri
[illegible] ... uocantur dicta ...
... exhibitoria prohibitoria uocantur nec ...
... esse ... fieri ... prohibet ... praetor ... par...
... inter duos ... praetor ... ueluti ...
... opomulis ... aliquid aduersus ... pro...
... actum sit ... actionis ... qui ... 
... cum poena agitur modo sine poena cum poe
na ... sponsionem agitur sine poena ...
... exhibitoriis ... 
per sponsionem agi solet ... exhibitoriis ...
bitoriis modo per sponsionem modo per formulam
... arbitraria uocatur
Principalis igitur diuisio in eo est quod aut prohibitoria sunt interdicta
aut restitutoria aut exhibitoria sequens in eo est diuisio
quod uel adipiscendae possessionis causa conparata sunt
uel retinendae possessionis causa uel reciperandae.
Adipiscendae possessionis causa interdictum accommodatur
bonorum possessori cuius principium est QUORUM BONORUM
eiusque uis et potestas haec est ut quod quisque ...
... quorum possessio alicui data est ... 

LIPSIAE, TYPIS BREITKOPFII ET HÄRTELII.